

לקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת בלק

לקראת שוב מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 180

פנינים לפרשת בלק

בשנים מאוחרות יותר, כאשר הציבור הענק החל לגדוש את הבית, הוכר הצורך בייעוד חדר לאבא, שיוכל ללמוד בו באין מפריע. לשם כך צורפה לדירה יחידת דיור קטנה בת שני חדרים, מן הקומה שמעל. אמא סירבה להכיר בה כחלק מביתה. והיא חזרה ואמרה: "גידלתי את כל ילדי בשני חדרים, מדוע אני זקוקה עתה ליותר מכך?" משום כך היא עצמה כמעט שלא עלתה לקומה השנייה

בתו של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א מספרת על ההסתפקות במועט בביתם

"מה טובו אהלִיךָ יַעֲקֹב" (במדבר כ"ד, ה')

על דלתה של אמא התדפקו בנות סמינר ובקשתן בפיהן: "באנו לראיין את הרבנית על 'הסתפקות במועט'". אמא היתה אובדת עצות. מעודה לא סירבה לשום פונה, ולכל בקשה נענתה בשמחה, אך כעת לא היה בידה לסייע להן; היא משכה בכתפיה והגיבה בצער: "אני יכולה לדבר בשבח ההסתפקות במועט, אולם לא אוכל לדבר מנסיוני האישי - אני לא התנסיתי בכך; תמיד היה לי די והותר!"

הנערות יצאו מרוצות - הראיון היה קצר, אך מושלם!

'אל המנוחה ואל הנחלה', היתה הדירה קטנה ביותר ולא הכילה אלא שני חדרים, הול כניסה ומטבח צר. חדר אחד שימש כחדר הורים, והשני - ליתר צורכי בני הבית. חדר זה הוא חדר לימודו של אבא, הנקרא 'חדר הספרים' וארונות הנושאים עליהם משא של אלפי ספרי קודש, אהוביו של אבא, מציפים אותו מכל עבריו. בילדותנו ישנו כולנו במיטות או בארגזי המיטות שבחדר הספרים, כשלצדנו אבא יושב ולומד, כותב את ספריו הרבים, לומד עם חברותא, משיב

אמנם היה לאמא 'די והותר', אבל ה'די והותר' הזה הצטמצם במעט שבמעט... אמא לא היתה זקוקה לכלום. כל מה שמעבר לכלום - נכנס אצלה בגדר של מותרות, אשר מהם ברחו כמפני אש.

כל שנותיה של אמא עברו עליה בדירות קטנטנות, מצוידות בריהוט מינימלי. בשנות נישואיהם הראשונות חלקו אבא ואמא דירות משותפות עם דיירים נוספים. גם כשעברו לדירתם הנוכחית והגיעו

פעם ניסו בני הבית להסביר לה את 'מהותו של הנופש', אולם הדבר לא עלה בידם... היא התפלאה מדוע לאנשים כל כך 'רע' בביתם

עלה בידם... היא התפלאה מדוע לאנשים כל כך 'רע' בביתם, עד שהם מעדיפים להיטלטל למרחקים, להיחזק בדירה שאין רגילים אליה, לבשל במטבח זר, וכהנה וכהנה. ידענו כי לאמא טוב בביתה הקטן, במטבח הזעיר, והיא חיה כל העת באווירה של נופש... (אמנם היו שנים ספורות שבהן נסעו אבא ואמא לנפוש בצפת כדי שאבא יוכל לכתוב את ספרו ברציפות בלי הפרעות. ואכן אבא הספיק בשבוע אחד מה שבבני ברק אך לו חודש שלם. הוא כתב שם את ספרו 'דרך אמונה')

יחד עם זאת כדרכה של אמא, כאשר באה גיטית וסיפרה לה בביתה כי היא נוסעת לנופש, היתה אמא מאושרת: "איזה יופי! כמה טוב! מגיע לך לנוח ולהתרענן! הנה סכום כסף שיהיה לך להוצאות..."

מטבח מינימלי וכיסאות רעועים

הפשטות בבית התבטאה בתחומים רבים, גם באלו שנראה לנו כי בלעדיהם אי אפשר לחיות. אבל אמא יכלה גם יכלה:

המטבח היה מרוהט במינימום שבמינימום והכלים בהתאם. אמא לא אהבה להכניס למטבח כלים חדשים. בתקופות מסוימות היו הצלחות שאריות שנותרו מסטים שונים, כאשר כל צלחת בדוגמא שונה... לאחר חתונתה, כשעבדה אמא אצל הרב נחום יואל הלפרין, רצה הרב נחום יואל להעניק לזוג הצעיר מתנה - כלים חדשים לפסח, אולם אמא סירבה: "אינני צריכה!" מה עשה? - העניק מתנות זהות לכל העובדים, ואז נעתרה אמא לקבל את המתנה.

גם פמוטות השבת היו צירוף של כמה סוגים, כוסות לשתייה היו רק מפלסטיק, וגם הכיסאות היו (ועדיין) שונים זה מזה. סיפר אחד הנכדים: "בילדותי הייתי מרבה להגיע לסבא וסבתא, לאכול עמם את סעודת השבת. באופן קבוע הייתי מגלה את עצמי יושב על כיסא רעוע. 'מדוע תמיד יוצא לי הכסא השבור?' שאלתי. השיבו לי הנוכחים בחיוך: 'כאן כל הכסאות רעועים'..."

כלי כלי וסיפורו...

מיותר לציין כי המקרה בביתנו לא מ'יד ראשונה'. במשך שנים רבות

על שאלות של נכנסים ויוצאים...

גם המטבח היה קטן מאוד, עד כי יכלו להצטופף בו כשלושה אנשים בלבד. פעם נשאל אבא מדוע לא השאיר בו 'אמא על אמא' בלתי מסודת זכר לחורבן. (אבא נוהג להשאיר 'אמא על אמא' בכל החדרים. אלא שמקום ה'זכר לחורבן' במטבח נמצא מאחורי הארון, והשואל לא ראהו). הוא השיב בחיוך, שהמטבח אינו מחויב בכך מפאת קוטנו... (על פי ההלכה אין צורך להשאיר זכר לחורבן, אלא בחדר שיש בו ד' אמות על ד' אמות).

'טוב לי פה ככה'

אם ניתן היה לחשוב שהדירה הקטנה היתה ברירת מחדל שנכפתה על אבא ואמא בעת שתרו אחר מקום מגורים, באו השנים המאוחרות והוכיחו כי אין הדבר כן: כאשר התפרסמו אבא ואמא בכל רחבי תבל, באו רבים והתחננו בפני אמא לסייע בידה ולהרחיב את הדירה. אמא תמיד סירבה. יהודי אמריקאי עשיר ביקר פעם בביתנו ונדהם למראה הפשטות שזעקה מכל עבר. הוא לא יכול היה להשלים עם העובדה כי הרב והרבנית מתגוררים בדירה שכזו והציע לאמא לשפץ את הבית על חשבוננו. אולם אמא התנגדה בתוקף: "אני רוצה את הבית שלי דווקא כך, פשוט ונעים. אינני חפצה בבית יפה יותר. טוב לי פה ככה".

משהחל אבא מדפיס את חיבוריו הרבים. מילאו הספרים את החדרים, עד שכמעט לא יכלו ללכת מבלי להיתקל בהם. רבי יצחק שוורץ, קרוב משפחה של אבא, ביקש מאבא שיאפשר לו להרחיב מעט את המבוא הצר הסמוך לפתח כדי שניתן יהיה להניח שם את חבילות הספרים. המצב אילץ את אבא ואמא להיענות להצעתו, וכך נוצרה מרפסת הכניסה, ששימשה אף כסוכה, ועם השנים גם לחדר המתנה לקבלת הקהל על ידי אמא.

בשנים מאוחרות יותר, כאשר הציבור הענק החל לגדוש את הבית, הוכר הצורך ב'יעוד חדר לאבא, שיוכל ללמוד בו באין מפריע. לשם כך צורפה לדירה יחידת דיור קטנה בת שני חדרים, מן הקומה שמעל. והנה, למרות הנחיצות שבדבר, סירבה אמא להכיר בה כחלק מביתה. היא חזרה ואמרה: "גידלתי את כל ילדי בשני חדרים, מדוע אני זקוקה עתה ליותר מכך? הרי בשבילי תוספת זו היא מותרות ממש!" משום כך היא עצמה לא השתמשה בחדרים אלו, ואף כמעט שלא עלתה לקומה השנייה. כיום משמש חדר אחד בקומה השנייה ללימודו של אבא, וחדר נוסף כמחסן לספרים שחיבר.

תמיד באווירה של נופש

אמא היתה אומרת: "אינני רוצה חיי נוחות ורווחה בעולם הזה שהרי הדבר בא על חשבון העולם הבא". פעם אמרה לגברת לדרמן, כי מקנאה היא בעולם הבא שלה; יכולה הייתה לחיות ברחובות, ולמרות זאת בחרה לחיות בצמצום...

אמא לא הבינה לשם מה אנשים נוסעים לנופש. מושגים כמו 'החלפת אווירה' 'התרעננות', 'ציאה מן השגרה', היו זרים לה. פעם ניסו בני הבית להסביר לה את 'מהותו של הנופש', אולם הדבר לא

מעשה שהיה בזוג בעלי תשובה שתרמו הון עתק להקמת ארון קודש מפואר, לאחר שהיכל נקבע כבר על מקומו, התברר שבעלי הנגריה וכל צוות העובדים שעשה את הארון משתייכים לכת מסיונרית מסוכנת. מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל אמר לנו שאכן מדובר בפגם רציני, 'אבל אתן עצה כיצד לפתור את העניין'

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על 'כתרי התורה'

"וְתִנְשֵׂא מִלְכָּתוֹ" (במדבר כ"ד, ז')

הרב שליט"א הזכיר שאלה שהציג בפני מרן הגאב"ד דזכרון מאיר זצ"ל. מעשה שהיה בבעל ואישה בעלי תשובה שתרמו הון עתק להקמת ארון קודש מפואר באחד מבתי הכנסת. לאחר שהיכל נקבע כבר על מקומו, והכל עמד על מקומו בשלום, התברר שבעלי הנגריה וכל צוות העובדים שעשה את הארון משתייכים לכת מסיונרית מסוכנת, המסיתים ומדיחים את כלל ישראל, ומעבירים יהודים רבים על דתם ודעתם.

בני הזוג נחרדו מאד, ובאו לשאול מה לעשות עם ארון הקודש, והאם ניתן להשאירו בבית הכנסת, או שמא צריך לנתצו ולשורפו כליל. מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל אמר לנו שאכן מדובר בפגם רציני, 'אבל אתן עצה כיצד לפתור את העניין', אמר.

אין דבר חמור יותר בהיכל ה' יותר מאתנן ומחיר-כלב, אמר הגאב"ד, ולמרות זאת אומרת הגמרא במסכת תמורה (ל' ב') 'הם ולא שינויה', דהיינו שאם שינה את האתנן ומחיר הכלב והביא אותם בשינויה, מותר.

לכן, גם במקרה זה, ציין מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל, אפשר לשנות ממעשי-ידיהם של המסיונרים הללו, ואז יהיה מותר להשאיר את ארון הקודש על תילו.

המשכתי לשאול, ציין הגר"י זילברשטיין, איזה שינוי הגאב"ד מציע לעשות בארון, ומרן זצ"ל אמר לשנות את גב הארון ולעשות ממנו כתר.

'מה חדש בבני ברק?'

כמה ימים לאחר מכן הייתי אצל מו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, וכששאלני 'מה חדש בבני ברק' (והתכוון איזה פסקים חדשים שמענו בבית מרן הגר"ש וואזנר), סיפרתי לו על השאלה של בני הזוג, ועל תשובתו של מרן, וגם על העצה שנתן להפוך את גב-הארון לכתר.

מרן הגר"ש נהנה מאד מהדברים, ואמר שהגר"ש וואזנר נתן את עצתו זו על פי דברי הגמרא במסכת עבודה זרה (מ"ד א') המספרת שבשעה שהכתירו את דוד למלך, הלבישוהו בכתר שהיה נתון בראשה של עבודה זרה, כמו שכתוב (שמואל ב', י"ב ל') 'ויקה את עטרת מלכם מעל ראשו'. וקבלה היתה בידם שמי שהכתר הולמו,

הוא הראוי להיות מלך על ישראל. וכולם שואלים, מה ראו על ככה לקחת את כתר של עבודה זרה ולתיתו בראשו של דוד? והסביר מו"ח הגר"ש אלישיב, שזה התיקון הגדול ביותר שאפשר לעשות בעולם; לקחת את העבודה הזרה ולהשתמש בה לדברי קדושה. ולכן גם במקרה של ארון הקודש, אמר מרן הגר"ש וואזנר, אפשר לקחת את הגב שיוצר על ידי המסיונרים ולהופכו לכתר תורה.

רבי ברוך-בער הלם באגרופים ובמקלות בראשי השודדים

ואם דיברנו על כתר תורה, נספר דבר מופלא על מי שזכה בכתר תורה ושיעבד את כל כוחותיו למען התורה, והוכיח שכבודה כל-כך יקר בעיניו עד שהוא יכול להיאבק, גם בגיל זקנה, עם שודדים, המנסים לחלל את התורה.

בספר 'הצדיק פלא', המתאר את תולדותיו של רבי יהודה זרחיה סגל זצ"ל, מסופר, שאביו, רבי שפטיה זצ"ל, למד בתקופה מסוימת אצל מרן רבי ברוך-בער בקמניץ, ובספר מופיע סיפור מופלא עד מאד שהתרחש בעת הפרעות בעיר קערמאנצ'אג.

ראיתי, מספר רבי שפטיה, את מורי-ורבי בעל "הברכת שמואל", כאשר פורעים מוסתים התפרצו לביתו כדי לחמוס ממון ונפשות,

על הדרך הוצרך לעבור ב'ער' קטן והוא מקום שרבים חוששים מעבור שם בלילה, אך בלית ברירה עבר שם במהירות, ו... אשר יגור בא לו, כמה 'שחורים' נטפלו אליו וכמעט רצחוהו נפש, ולא ניצל אלא בנס גדול, כי בהפילם אותו ארצה החל המכשיר לצפצף בחזקה, מיד נפלה עליהם אימתה ופחד, בחשבם שהמכשיר הלז מזעיק אליו הצלה, והוא מודיע לשוטרים איה מקומו בזה הרגע... ומיד נסו מן המקום במנוסת חרב, ובכך ניצול ממוות לחיים, ונמצא שצרת ה'סוכר' הצילתו ממוות לחיים

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על נפלאות דרכי ד'

"ויגל ה' את עיני בלעם" (במדבר כ"ב, ל"א)

בפרשתן (כב לא), 'ויגל ה' את עיני'... הנה רבות מצינו בדברי חז"ל ובקורות הימים ענין זה של 'ויגל ה' - כי אדם המהלך בזה העולם אינו רואה את הנעשה לפניו, אף דברים ההווים במציאות, עד שהקב"ה 'פוקח עיוורים' - פותח עיניו והכל נגלה לפניו, כיו"ב מצינו גבי פרנסתו של אדם וכביאורו של הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע בפרשת חוקת (תרנ"ט ד"ה בפסוק) במה שציווה הקב"ה את משה 'ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו' (כ ח), על פי מה שפירש הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע מה דאיתא במדרש (בר"ר נג יד) 'אמר רבי בנימין הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם מן הכא (בראשית כא יט) ויפקח אלוקים את עיניה'

וז"ל: 'וכי לעולם כל הנצרך לכל בריה מוכן בכל מקום ובכל עת רק שמוסתר מעין הגשמי, וכשהקב"ה מאיר עיניו רואה שהכל לפניו'. וזה היה רצונו ית' באומרו 'ודברתם אל הסלע', שיפקחו עיני בני ישראל ויראו כי המים מוכנים להם מכבר בסלע.

סיפר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע, כי פעם דרש ה'אור החיים' הק' לפני אנשי קהילתו, ובדבריו הציע להם להיות מתלמידי רבי מאיר האומר (אבות ד' יב) 'הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה', ומעתה יעסקו בעסקיהם ובמסחרם רק בשלושת ימים הראשונים שבשבוע, ובשאר הימים יעסקו רק בתורה, והוסיף להבטיחם **כי הוא ערב בדבר** שפרנסתם שהורגלו בה לא תתמעט ולא יחשו כל מחסור.

ואכן, כל בני העיר יחדיו שמעו בקולו ועשו כדבריו, וממילא נשתנו למעלייתא כל אורח חייהם. בתוך שבועות אחדים הורגלו גם אלו שעמדו עמם בקשרי מסחר ומלאכה, שאין להם עסק ודיבור עמם מליל רביעי בשבת ועד ראשון בשבת, ומאז שרתה הברכה במעשיהם ולא חסרו מאומה מקצבת פרנסתם, אף שקיצרו הרבה

בזמני עסקיהם. כך נמשך הדבר כמה שנים, עד שיצא ה'אור החיים' הק' ממקומו ללכת לארץ ישראל, ופנה זיווה של מרוקו. מאז גבר יצרם אט אט, והחלו להטיל ספקות באמונתם התמה, שמיעוט עסק אינו מפחית מרווחיו, עד שנשתכחה מהם ה'קבלה טובה' שקיבלו על עצמם בעוד רבה בעירם, ושבנו לנהל עסקיהם בכל ימי המעשה. אפס, הם סברו שבכך יכפילו את הכנסתם, אך למעשה גילו שאדרבה, לא נוספה פרוטה אחת לכיסם, ועם כל עמלם הגדול לא השיגו דבר. וראו עין בעין שצדקו דברי רבם ופרנסה הקצובה לאדם מן השמים **אינה תלויה במשך עמלו** (מסוד שיח חסידים).

כתב הרד"ק על הפסוק (תהילים קמה יז) 'צדיק ה' בכל דרכיו', שענינו הרואות שבעלי חיים טורפים זה את זה וכגון חתול טורף את העכבר ואוכלו, ולכאורה צ"ב, וכי איזה צדק יש בדבר, אלא שהקב"ה יודע כי הגיע זמנו של העכבר למות - מסבב ומזמינו אל החתול שיטרפנו ובכך תשבע נפשו. **ונמצא שלא 'החתול' הרג את העכבר, אלא הוא מת כי תמו קיצבת שנות חייו**, אלא הקב"ה שמנהיג עולמו מביאו אל החתול שמאחר שכבר ממילא נגזר על העכבר למות מוטב שיהא זה על ידי חתול לפרנסתו ולמאכלו.

וז"ל הרד"ק, כי בצדק ובישור נותן לכל אחד אוכל, ואע"פ שהחי טורף את החי ואוכל, כמו החתול לעכבר והאריה והדוב והנמר ושאר החיות האוכלות חיות אחרות וכן העופות הדורסים לעופות אחרים, הכל צדק מאתו, כי גם לחיות ולעופות הנטרפים נתן להם גם כן מאכלם בחייהם, אלא שבהגיע קיצם למות גזר מקודם שתהיה מיתתם פעמים בהנאות בעלי חיים אחרים וכו'.

מעשה צא ותאמר ל'מחותן' הדואג יומם ולילה, היות ומתקרב זמן נישואי בנו או בתו ועדיין אינו רואה כל פתח לישועת ממון, וכן לכל איש ייאמר, בהגיע 'יום הדין' - יום פריעת הקרעדיט קארד (כרטיס אשראי) ואינו מוצא מנוח לכף רגלו מחמת ה'קושיא' מאין יבוא עזרי, או הבחור שהוא והוריו ממתנים בכליון עיניים לתשובה מ'הנהלת הישיבה' האם התקבל אליה או... וכיו"ב רבות, ידע כי לעולם כל הנצרך לכל בריה מוכן בכל מקום ובכל עת... ובבוא היום תמצאנו.

אגב גררא בענין הפרנסה, שמעתי מצדיק מופלג אחד, בנש"ק שליט"א שזכה להשיא את בתו לפני כשבועיים ימים, וכה היה מעשה, מזה זמן רב קבע את זמן החתונה בט"ז לחודש סיון, כי דוע שבזמנינו אנו, צריכים המחנות לסדר את התאריך של החתונה עם 'בי"ד של עשרים ושלשה' בעלי מלאכות, ה"ה בעלי האולם (זאל), מזמרים ומקישי כלי זמר וכו', גראמער ל'קבלת פנים' עורכי חופות ומצוות טאנץ, יש המגדילים עשות ומזמינים צלמים (photographers), עורכים הפרחים וכו' וכיו"ב... ואילו בן דודו קבע לעשות נישואין לבנו באותו אולם ב'חמישה עשר בו'. והנה, זמן קצר אחר שסידר את זמן החתונה עם כל הנ"ל פנה אליו 'מחותנו' של בן דודו, בבקשה, הוא לא בטובך לשנות את זמן החתונה ליום ט"ו לחודש, היות והנני רוצה להשיא את בני ביום ט"ז, כי מתחילה קבעתי ליום ט"ז, אבל זה עתה נודע שביום זה חל ה'א"צ' (יום השנה) של זקנתו של המחנות שלי שהוא בן דודך, והננו מעדיפים שלא להשיא את בנינו ביום זה, מתחילה חשב בעל המעשה שלא להתייחס לזה כלל, שהרי כאמור עליו לערוך עתה שניונים בקרב כ"ג בעלי המלאכה לשאלם אם הם פנויים עבורו ביום ט"ו ולהזמין אותם מחדש, ובפרט שהיא"צ אינו אוסר לזקנתו של החתן להשתתף בשמחת החתונה, אבל הלה שהוא בעל מידות מופלג העביר על מידותיו כדרכו בקודש ושינה את הזמן ליום ט"ו לחודש. מה עשה הקב"ה, הנ"ל מצא את עצמו באותם הימים בעיר הבירה לאנדאן לצורך עסקנות, ובבואו לפני אחד הנגידים בעם, נדבר עמו אחר פרישת שלום, ובתוך דיבורם נודע ששניהם עתידים להשיא צאצאיהם בט"ו לאותו החודש, ומן השמים סבבו שזה הנגיד ישאל מה הם הוצאות ליל הנישואין ושלח למידעיו את הסכום במלואו - במזומן, כחודש לפני מועד הנישואין, הוסיף לי בעל המעשה כי אילו היה עומד על שלו - ובצדק, כי מדוע יטרח כ"כ הרבה לכבוד בקשת בן דודו כשאין כל צדק בבקשה, לא היה מקבל מאותו הנגיד יותר מ-360 פונט כ'הכנסת כלה', ובזה קיבל ממנו שלשים ידות ככה, ראה נא כוח של מעביר על מידותיו ומוותר על שלו...

וכבר אמרו, כי ידוע מאמר קדמונים 'טראכט גוט וועט זיין גוט' (חשוב טוב, ואכן יהיה לך כל הטוב), הוסיפו לאמר, שלא לחשוב כלל אודות העתיד, זוהי מעלה עדיפה פי כמה וכמה. בפרשתן (כד ג-ד), 'נאום הגבר שתום העין... נופל וגלוי עיניים'. כתב השל"ה הק' (תורה אור עיי"ש כל הענין באריכות), דע כי אין רע יורד מלמעלה לאומה הישראלית כי בנים הם לה', ואף שחרה אף ה' בהם בחורבן המקדשות וגלות ישראל לבין האומות... הכל הוא לטובתם.

ביודעי ומכירי קאמינא, בבחור מבני ברק שבא בקשרי אירוסין עם בת ת"ח מעיר מאנארא, והיו הכל ששים ושמיים - ק"ו הוריו ובני משפחתו, אך, לדאבון לב בשבוע האחרון לפני שבת אויפרוף (עליה לתורה) שלו אושפז ה'חתן' בבית החולים, ואך בקושי שחררוהו לביתו בערב שב"ק כשבדים 'בשורה' קשה, שהוא לוקה במחלת ה'סוכרת' (Diabeetes) ה"י, ומיד אחר השבת בטרם צאתו לחו"ל לנישואיו התקינו לו בצמוד לגופו מכשיר המודד בכל עת את כמות הסוכר שבגופו (כאשר הסוכר עולה או יורד מידי הרבה המכשיר מצפצף להודיעו על כך), בני המשפחה קיבלו את הידיעה בקושי אבל באמונה שהכל לטובה.

בעזהש"ת הצליח החתן, עלה על דרך המלך והקים בית נאמן בישראל (גם נתמנה שם ל'מריבין תורה'), כעבור שנה נולד לו בן למזל"ט, בליל שב"ק אחר ה'סעודה' פנה ללכת מבית חותנו לעבר ביהמ"ד שם ערך את ה'שלום זכר', והקדים ללכת יחידי מפאת השעה המאוחרת. והנה, על הדרך הוצרך לעבור ב'יער' קטן והוא מקום שרבים חוששים מעבור שם בלילה (מסכנת אינשי דלא מעלי), אך בלית ברירה עבר שם במהירות, ו... אשר יגור בא לו, כמה 'שחורים' נטפלו לו וכמעט רצחוהו נפש, ולא ניצל אלא בנס גדול, כי בהפילם אותו ארצה החל המכשיר הנ"ל לצפצף בחזקה, מיד נפלה עליהם אימתה ופחד, בחשבם שהמכשיר הלז מזעיק אליו הצלה, והוא מודיע לשוטרים איה מיקומו בזה הרגע... ומיד נסו מן המקום במנוסת חרב, ובכך ניצול ממוות לחיים, ונמצא שצרת ה'סוכר' הצילתו ממוות לחיים.

והעיקר שלא יאבד משלוות נפשו בבוא אליו עת צרה ומצוקה אלא יתחזק באמונה פשוטה כי הכל מן השמים לטובתו וירווח לו. כי זה כל האדם - ההתחזקות ביישוב הדעת, כמו שכתב הרה"ק מקאבריו זי"ע באחד ממכתביו (הובא ב'תורת אבות' מכתבי קודש, ג) כל הון דעלמא לא ישוו לשעה אחת שאיש ישראל עומד ביישוב הדעת, ובדעה מיושבת.

וכך פירש הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (קובץ שיחות למשמרה הראשונה) כי המן רצה להומם ולאבדם (אסתר ט כד) - כי ידע שלא יוכל 'לאבדם' אלא אם מקודם יהיה 'להומם'. שיבלבל את ישוב דעתם, ומשם יבוא לאבדם לגמרי. וכמעשה זה ממש היו בלעם ובלק, ונרמז בב' האותיות הראשונות של שמם 'בל בל', כדאיאת בזוה"ק (ח"ג קצט): שעצת בלעם היא לבלבל יהודי שלא ידע מעלתו.

כראותו שהחסיד מתמהמה ועומד ומתבונן שוב בזיו צורת הקודש של האדמו"ר הקדוש מבעלזא זצוק"ל, ואינו שת להוראותיו להזדרז, תפסו ומשכו בתקיפות לעבר הפתח, וכך השליכו החוצה, כדי ללמדו לקח כבוד בית הרבי מהו, שאם הגבאי אומר להזדרז ולצאת תכף, יש לציית לפקודה...תכף כראותו, החל הרבי פתאום בצעקותיו: אוי ואבוי, בתוך הבית שלי משליכים כך יהודים, אוי ואבוי!

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על הזהירות בין אדם לחבירו

"לַעֲשׂוֹת טוֹבָה אוֹ רָעָה" (במדבר כ"ד, י"ג)

אל עבר הפתח, וראה והבחין בכל אותה התרחשות, כשזרק הגבאי את האיש כך בבושת פנים. תכף כראותו, החל הרבי פתאום בצעקותיו "אוי וי, ביי מיר אין שטוב, שמיצט מען יידן, אוי וי"? [אוי ואבוי, בתוך הבית שלי משליכים כך יהודים, אוי ואבוי!]

הוא ציווה על אתר לגבאי לקרוא לאיש בחזרה אליו. בהגיעו לפניו תפס תכף את ידו בחוזק, וכך המשיך בסדר קבלת קהל עד תמה, כשכל עת אותו תור, מחזיק הוא בידו של החסיד, כדי לפייסו ולרצותו בקרוב זה, ולהוציא מלבו כל טינה או קפידה! ועתה, צא ולמד טיב מידותיהם המתקנות של קודשי עליון שרפי מעלה, שעם כל שגב מדרגותיהם המגיעות השמימה, ירדו מטה בין אנשים, לבחן היטב שלא נפגע חלילה איש ישראל מחמתם, אף לא בפגיעה קטנה כל שהיא!

אחד מגדולי הרבנים בירושלים עיר הקדש, התלווה אל אחד מבני משפחתו שנצרך לעבור 'תהליך שיקום' בבית חולים הדסה הר הצופים הדוקטור שבמחלקה קבלם בכבוד הראוי. לאחר שהציג את עצמו

אחד מחסידיו של האדמו"ר הקדוש מבעלזא זצוק"ל, איש חסיד, תלמיד חכם וירא אלקים, התגורר בירושלים עיה"ק ת"ו, והיה נוסע כפעם בפעם לתל אביב, לחסות בצל הקדש [בטרם עלה הרבי הקדוש לשכון כבוד בירושלים].

באחת מנסיעותיו לתל אביב הגיע לבעלזא לפנות ערב בעת 'קבלת קהל הקצרה', שבה קיבל הרב את ה'עולם' בין מנחה למערב, ונועדה בעיקר עבור מיקרים דחופים, ולאנשים שמסיבות שונות לא יכלו להמתין לשעות קבלת הקהל הרגילות מאוחר יותר, בשעות הקטנות של הלילה.

החסיד דן חפץ לשוב עוד באותו ערב לירושלים, ולכן נחפז להידחק אל תור זה שבין מנחה למערב. ברור היה לו שאם לא יספיק עתה להתקבל בקודש פנימה, הרי שלא ימצא שום דרך לחזור לירושלים לאחר התור הלילי, שכן באותם ימים לא היתה התחבורה מתל אביב לירושלים סדירה כבימינו, ובפרט שלא בשעות של טרם עלות השחר.

בסיעתא דשמיא עלה בידו להידחק בין הנכנסים בתור המקוצר, והוא אכן דיבר עם הרבי הקדוש בעניינו. משסים הרבי לענות על שאלתו, תפס בידו של החסיד והחל לברכו. [כנראה הרגיש ברוח קדשו שהוא יוצא לדרך עתה בחזרה לביתו שבירושלים, והעניק לו את ברכת פרדת הדרך (געזעגנען) כנהוג].

תכף כשסיים הרב את ברכת קדשו ועזב את ידו, ניגש מיד הגבאי הנאמן המשרת בקודש, כיון שהיה נתון בלחץ הממתנים הדחופים שבתור הקצר, היה עומד ומזרז את המסיימים לצאת מהרה חוצה, ולפנות את מקומם לבאים אחריהם. כראותו שהחסיד מתמהמה בצאתו, ועומד ומתבונן שוב בזיו צורת הקדש בטרם יפנה לדרכו, ואינו שת להוראותיו להזדרז חיש, תפסו חזק בידו ומשכו בתקיפות לעבר הפתח, וכך השליכו החוצה, כדי ללמדו לקח כבוד בית הרבי מהו, שאם הגבאי אומר להזדרז ולצאת תכף, יש לציית לפקודה... הרבי זצוק"ל ממקום שבתו על כסאו, היו עיני קדשו צופיות בדיוק

בתנועותיהם המשוונות, כשנוסף לכל זה הרי הם נוטפים זעה כל העת מרוב מאמץ...

ברם החכם מבין ויודע, שאין כאן שום תנועה של סתם לכאן ולשם, כדוגמת השיכור וחסר הדעה המתנווד מצד לצד... אלא יש כאן תכלית ברורה, בתוכנית מסודרת של תהליך שיקום תנועת הגוף ובריאותו התקינה. לכל אחד מהאנשים הרבים שבאולם הגדול, הותאם מכשיר כושר מדויק לפי ענינו, ומספר תרגילים קצוב שעליו לבצע בקפידה... זה נצרך לחיזוק שרירי הבטן, וזה לאחוי הקרע הקטן שבכתף, והשלישי ליישור קרסול הרגל, וכיוצא.

ומהשתא, אם כך הם פני הדברים, הסיק אפוא הרב לעצמו לימוד מוסר נפלא:

מתהלך אתה בין הבריות, ורואה פעמים רבות אנשים העושים מעשים שונים, שאינם מובנים לך. לפי ראות עיניך - אותו האיש טועה: הוא עושה פשוט שטויות! בלבך מתחיל אתה ללגלג ולזלזל בכבודו - במקרה הטוב, ובמקרה הפחות טוב גם להתרגז ולנסות ללמדו

דעת... ולכוון את חייו בדיוק כפי מה שנראה לך... לפי מה שאתה מדמה בדעתך שכך טוב לו...

"אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו!"

וכי מתחיל אתה לדעת ולהבין מה בלבו של חברך? מדוע ולמה הוא מתנהג כפי שהוא מתנהג, ועושה כפי שהוא עושה? וכי חש אתה בכל תחושותיו? וכי יודע אתה מה עובר עליו? מה לך לשלוח את חיצו לשונך תכף בשליה רבתי כשאין אתה מבין כלום ממעשי הנהגת חברך!

הרי דומה אתה בביקורת זו, ובהצקות שהנך מציק לחברך בעקבותיה, לאותו 'חכם' הנכנס לאולם הכושר, ומתחיל להטיח קיתונות לכל עבר: "מה לך עומד כאן על מכשיר ריצה שאינו מוביל לשום מקום?! ואתה, מה לך כי תתייגע ותעמול על הרמת משקולות והורדתן שלא לצורך? ואלו אתה שם, בסוף האולם, מדוע תתלה ידיך על ידיות סרק המשתלשלות מן התקרה, עולה ויורד, בלא שום תועלת?"

אם אינך יודע ואינך מבין את כל התמונה כולה, מתחילתה ועד סופה, הרי שתיקתך עדיפה! שב לכל הפחות מן הצד, ואל תשפוך דם חברך בלא כלום. כשתשכיל יותר בדבר, בוודאי תמצא הדרך לראות את מעלתו ואת צד הטוב שבו, ותדונו לכך זכות, שבוודאי נצרך הוא לאיזו סיבה ולבייש, תוכל לגשת לעודדו, ולחזק את רוחו, ולהראות הערכתך אליו - שבכך נסכת בו שמחה וחיות קודש!

כשיצאו מן האולם, חשב הרב, שיותר ממה שחדר כושר זה שיקם את הגוף, הוא שיקם את הנפש, שאף היא צריכה להיות 'בכושר' תקין, רעננה ורצויה בעיני אלוקים ובעיני אדם, אמן.

(מתוך הספר "טיב המעשיות - פרשת חוקת")

כדור עשירי לבעל ה'תוספות יום טוב' זצוק"ל, הוביל אל אולם כושר ענק, שמפוזרים בו מכשירי כושר רבים ומגוונים, סוגים שונים ומשונים לכל הליכי השיקום. על המכשירים היו באותה שעה חולים ומטופלים רבים, שביצעו תרגילים שונים, המותאמים לכל חולה לפי ענינו.

תכף כשעמד הרב הגדול עם בן משפחתו בפתח האולם, הופתע מן המראה שלנגד עיניו. מעולם הוא לא ראה לא מכשירי כושר ולא תרגילי כושר... חלף הרהור במוחו, לפי דרכו בקודש בכל דבר, להכניס את מחשבת הבורא, המנהיג והמשיגה בכל מקרה וענין בעולם, ולחשוב רצון של מעלה תדיר. אף כאן התעוררה השאלה בלבו: מה רוצה השם יתברך ללמדני, כאן באולם הכושר הענק הזה? משנכנסו פנימה, והחלו להתבונן בכל הנעשה מסביב, ובפעולות השונות שמבצעים החולים בידיהם וברגליהם, ובכל צורות התנועה המשוונות שמתנועעים כאן המטופלים בתרגילי כושר למיניהם, הרהר הרב הגדול שלכאורה אם יעמוד כאן מן הצד אדם שלא ראה זאת מעולם ואינו יודע ואינו מבין בטיבו של אולם כושר - כיצד הוא פועל, ואיך מועיל ומסייע הוא לשיקום החולים, הרי בוודאי יחשוב שהוא נפל כאן אל בית המשוגעים...

לבו ישתומם ויתפלא למראה מה עושים כאן כולם? בשביל מה כל הטרחה והעמל הקשה שהכול עמלים ומזיעים כאן? הנה עולה לו מטופל על גבי מכשיר ריצה ענק, ומתחיל לרוץ ולקפוץ על משטח המכשיר, ברגליו מבצע הוא פעולת 'ריצה' (לויפען) בלתי פוסקת, אך למעשה הוא עצמו נשאר על עמדו באותו מקום על גבי המכשיר, ועם כל הריצה היגעה הזו - הוא לא התקדם מאומה! וכי לא עדיף שירץ כבר ריצה שיש בה תועלת, לבית הכנסת ולבית המדרש? למה לרוץ ולהתייגע זמן רב כל כך, בלא להתקדם לשום מקום?

כיוצא בדבר ישתומם בשאר מכשירי הכושר שבאולם, כדוגמת מכשיר תרגול תנועת הידיים והכתף: משתלשלים מן התקרה שני חבלים עבים,

המורכבים על גבי גלגלות, ובקצה כל חבל קבועה ידית לתפיסה, וכך מרים האדם את שתי ידיו, תופס באותן ידיים, ומתחיל בתרגילי עולה ויורד... כשיד זו עולה למעלה - השניה יורדת למטה, ובהפך - בהפך...

וכאן התם שואל: וכי למה להרים ולהוריד ידיים כך, בלא להעלות כלום למעלה ולא להוריד כלום למטה? ועל כל זאת משלמים אנשים במיטב כספם, כדי 'להנות' מאותם מכשירים, המבצעים תרגילים קשים ומפרכים...

וכן על זה הדרך, בכל שאר סוגי המכשירים המשוונים, של כפיפות בטן, חיזוק שרירי הרגלים והבריכים, ופיתוח תנועות הראש והצוואר, ובכל שכינצא בזה - אם לא ידע האדם ויבין התכלית הנרצית? מכל מכשיר ותרגיל, הרי בוודאי יחשוב כאן את כולם כחסרי דעה

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלך מייל: dirshu@dirshu.co.il

החכם שמע בכובד ראש את דבריהם ופנה אל היהודי מהקומה העליונה ושאלו אם הוא מסכים שתמורת כל לילה שילדיו יסתובבו רק עם הגרביים מהשעה שמונה בערב, הוא יקבל חמישים דולר! הלה הסתכל על החכם, ושאלו אם הוא מתכוון ברצינות לעיסקה

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב - ליקווד, על הזהירות בכבוד חברו

"וַיָּקָם בַּלֵּעָם בַּבֶּקֶר... וַיֵּלֶךְ, עִם שְׂרֵי מוֹאָב" (במדבר כ"ב, כ"א)

מהו "כבוד הבריות" - ועד היכן הדברים מגיעים!...

וזה מה שצריכים ללמוד, שאם על כבודו של בלעם הרשע חס המקום - קל וחומר בן בנו של קל וחומר - שאסור לבייש או להכאיב שום אחד מישראל, יהיה מי שיהיה! ואפילו אם יש לו סיבה גדולה וחשובה.

הגאון האדיר שר התורה רבי משה פיינשטיין זצ"ל השתתף פעם בברית מילה לאחד מנאמניו, ונשאר להשתתף גם בסעודת הברית - שלא כדרכו, שכן כל אימת שהשתתף בברית, היה נשאר רק לשעת הברית, ואח"כ היה חוזר לעבודת הקודש שלו, ולכן לפלא היה השתתפותו הפעם בסעודת הברית, ובפרט שלא היה זה סעודת ברית ממשפחתו הקרובה.

ניגש אליו אחד מהאנשים הקרובים אליו ושאלו על כך, למה שינה כאן ממנהגו והשתתף בסעודת הברית. השיב לו רבי משה ואמר לו דברים כהווייתן: אכן בדרך כלל איני משתתף בסעודות ברית למיניהם, אבל כאן כן השתתפתי באופן יוצא מן הכלל, שכן בעל הברית נתן לי איזה כיבוד קטן בעת הברית, והגם שלא איכפת לי כלל וכלל מזה, ברם חשבתי שאם אלך לדרכי מיד בגמר הברית, הדבר יכול להתפרש אצל קצת אנשים - וגם אצל בעל השמחה - כי הלכתי מפני הפגיעה בכבודי, כי לא נתנו לי כיבוד ראוי, ואולי יהיה לבעל השמחה חלישות הדעת, וירגיש איזה אי נעימות מזה, לכן

הנה בפרשתנו (במדבר כ"ב, כ"א-ל"ג) מסופר שבלעם הלך לקלל את בני ישראל, ובעודו בדרך רוכב על אתונו, כאשר האתון נטתה בדרך והוא הכישה במקל, התחילה לפתע האתון לדבר אליו, והוכיחה אותו על פניו, והמלאך רצה קודם להרוג את בלעם, ולבסוף הרג המלאך את האתון, ועי' ברש"י (במדבר כ"ב, ל"ג): שחס המקום על כבוד הבריות, שלא יאמרו הבריות "הנה האתון שפתחה את פיה והוכיחה את בלעם", והיה בלעם הרשע מתבייש בכך, והואיל וחס הקב"ה על כבוד הבריות, הרג המלאך את האתון.

הבה ונתבונן בזה היטב! - הנה הלא כולם ראו אתונות למיניהם בימי חייהם, אבל אף אחד עדיין לא ראה אתון שיכולה לדבר, והנה האתון הזו שפתחה את פיה ודיברה - והוכיחה את בלעם - הלא אם הייתה נשארת בחיים, היה הדבר גורם לקידוש שם שמים נפלא, שהיו באים מכל העולם לראות את היצור הנפלא "אתון המדבר!", וכולם יעמדו כשלשונם בחוץ מרוב פליאה ותדהמה, ויהיו רואים בעיניים את חובת ישראל אצל הקב"ה, ויהיו רואים אמונה בחוש והשגחה נפלאה ביותר. אך הקב"ה אמר: אני מוותר על הקידוש שם שמים המיוחד הזה! - אני מוותר על שיראו כל אחד את חובת ישראל לפני הקב"ה! - אני מוותר על הכל! - ולמה?? - משום כבוד הבריות! כי אולי יהיו איזה אנשים שכשיבואו לראות את הפלא - אתון המדבר - יהיו מתמקדים ורואים בזה את "האתון שביישה והוכיחה את בלעם השוטה ולא היה לו מה לענות לה", ולא יהיו רואים בזה את "האמונה וההשגחה וחובת ישראל", ומשום שחס המקום על כבוד הבריות, הורה הקב"ה למלאך להרוג את האתון.

שומו שמים! על מי מדברים כאן! - האם מדברים כאן שמביישים את הצדיק הגדול?? - הלא מדובר כאן בפחות שבפחותים! - בלעם הרשע! - שהוא מהקליפות, מהגרועים ביותר ומהטמאים והמתועבים שבגוים! - הלא כל אחד שיש לו מידות רעות הוא מתלמידיו של בלעם הרשע (וכמו שמפורש במסכת אבות פ"ה, מ"ט) - ואף על פי כן חס הקב"ה על "כבודו", והרג את האתון כדי שלא לביישו!

החלטתי לחרוג ממנהגי ולהשתתף בסעודת הברית שלא כדרכי, ואפ'י שזהו על חשבון זמני היקר מאוד...

שמעתי מידידי כ"ק האדמו"ר מסקולען-לייכווד שליט"א על זהירותו המופלגת בכבוד הבריות של אביו כ"ק מרן האדמו"ר מסקולען זצוק"ל, שפעם אחת ישב אצל אביו הרבי זצוק"ל, ובמקרה היה יום זה יארצייט של אחד מהצדיקים הגדולים זי"ע, ואז נכנס אל הקודש פנימה יהודי אחד שסיפר איזה עובדא על אותו בעל ההילולא, והרבי שמע את כל הסיפור בסבלנות, וגם שאל אותו על כמה פרטים מהסיפור.

לאחר שסיים אותו היהודי את שיחתו, ויצא, שוב נכנס אדם אחר, והחל לספר לרבי בדיוק אותו סיפור שכמה דקות קודם סיפרו היהודי הראשון שישב שם, והאדמו"ר מסקולען זצוק"ל שמע בכבוד ראש את סיפורו, ושאל אותו על כל פרט ופרט, והתעניין כאילו עדיין לא שמע מעולם את הסיפור, וחלילה לא היה נראה כלל שכבר שמע את הסיפור כמה רגעים לפני זה...

שמעתי דבר נפלא מאת הגאון רבי יעקב מאיר זוננפלד שליט"א אב"ד כפר חסידים, וכך סיפר:

בבנין מגורים אחד דרו משפחה ברוכת ילדים בקומה העליונה, ובקומה התחתונה דר אדם מבוגר. יום אחד התקשר המבוגר לשכנו שבקומה העליונה, וביקש ממנו אם הוא יכול לבקש מילדיו וב"ב להסתובב בבית בשעות הערב מהשעה שמונה רק עם הגרביים, שכן הוא הולך לישון מוקדם והרעש של הנעליים של הילדים מפריעים לו לישון. הסתכל עליו שכנו במבטים מלאי פליאה, ואמר שהדבר לא נראה לו הגיוני - אני משלם שכר דירה - "איך בין דיר גארנישט שולדיג" - אינני חייב לך כלום - מותר לי לחיות כאדם נורמלי - איך אני יכול לבקש מילדי לעשות כן בכל לילה, להסתכל על השעון, ומיד כשמגיעה השעה שמונה בערב כולם יחלצו את הנעליים ויתחילו להסתובב רק עם הגרביים?! - לא ולא! אני לא יכול לעשות כן. השכן המבוגר ניסה להתחנן לשכנו ולהסביר לו בטוב טעם שהוא

אדם זקן, וכל רעש קטן מפריע לו לישון, והוא הולך לישון מוקדם, אך דבריו נפלו על אוזניים ערלות, השכן מלמעלה סירב בתוקף לבקש כן מילדיו.

לאחר שהזקן ראה שבדברים היוצאים מן הלב לא יוכל לפעול אצלו מאומה, ניסה להשפיע עליו מכיוון אחר, הוא שאל את שכניו אם הוא מסכים לבוא עמו אל יהודי חשוב ונכבד שהוא חכם ופיקח והוא מבין דבר מתוך דבר, וכל אחד ישטח בפניו את צדדיו לכאן ולכאן, וכאשר יאמר כן יעשו. השכן הסכים מיד ואמר: בודאי! - אתה תראה שגם החכם ההוא יבין ללבי ויאמר שאין אני חייב לך כלום!

וכך עשו, הם הלכו לאותו אדם חשוב, וכל אחד אמר את דבריו לכאן ולכאן. החכם שמע בכבוד ראש את דברי כל אחד ואחד, ולאחר מחשבה פנה אל היהודי מהקומה העליונה ושאלו אם הוא מסכים שתמורת כל לילה שילדיו יסתובבו רק עם הגרביים מהשעה שמונה בערב, הוא יקבל חמישים דולר! הלה הסתכל על החכם, ושאלו אם הוא מתכוין ברצינות לעיסקה, והחכם השיב "ודאי! עיסקה זו עיסקה! אם אתה מסכים לכך, אזי בכל לילה אתה מקבל במזומן חמישים דולר!", ואכן היהודי הסכים בתשואת חן.

לאחר שהסכים פנה אליו החכם ושאל אותו: הגד נא, כמה שוה "חסד"? וענה הלה שהוא אינו יודע, ושוב שאל החכם: הלא כתיב בקרא (תהלים פ"ט, ג') "עולם חסד יבנה" - ר"ל שבמעשי חסד בונים עולם מלא! - הגד נא, כמה שווה "עולם"? וענה הלה שהעולם בוודאי שווה מליוני מליונים דולרים ויותר. המשיך החכם ואמר: הלא אין אתה חייב לי כלום - ובכ"ז בעבור חמישים דולר אתה מוכר את עצמך ואת משפחתך! והסכמת לעשות את הטובה הזו לשכנך בתשואת חן! - ועתה התבונן בעצמך, השכן עומד בדלת ומבקש ליתן לך מליונים, ואתה משחק עמו וזורק אותו החוצה?!...

ובאמת, זו העבודה בימים אלו, שכל אחד יראה לתקן את עצמו ולכבד את הבריות בכל כבודם הראוי, וכשיהיה בין ישראל 'אהבת חנים', זה יכפר על ה'שנאת חנים', והדבר יגרום לביאת משיח צדקנו ובנין בית מקדשנו ותפארתנו במהרה בימינו אמן וכן יהי רצון. (מתוך נועם שיח - מכון אפריון לשלמה)

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

בתחילה חשבנו להקים בנין עבור מאה חמישים תלמידים, על פני חצי מהשטח העומד לרשות הישיבה כיום. אבל היתה התנגדות מהשכנים, ונוצרו מניעות רבות. התאזרנו בסבלנות, פיצנו את התושבים שגרו באזור ואת בעלי החנויות והמפעלים שהיו מסביב. אט אט, הסירו כולם את התנגדותם, והבניין החדש קם ונבנה באותן אבנים של הבניין הישן

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על אוהליהם של ישראל

"מה טובו אהליהם יעקב משכנתיה ישראל" (במדבר כ"ד, ה')

בראותנו את אוהליהם של ישראל, התפעל בלעם הרשע מהנהגות הבית שראה שם, כאשר כל אחד מבני הבית דואג לזולתו ומשתדל לסייע לו.

פאר הדור מרן ה"חזון איש" זצ"ל היה אומר, כי אנשים חושבים שהקב"ה מסתכל על כללות ישראל וכך הוא דן אותם. אבל אין הדבר כן, הקב"ה מסתכל על כל אחד ואחד, על כל אוהל ואוהל מבית ישראל. לכן צריך כל אחד לדאוג שה'אוהל' הפרטי שלו, הבית אותו הוא בונה, יהיה מיוסד על אדני החסד והצניעות, כדי שיוכל להאמר עליו "מה טובו אהליהם יעקב".

בשמו של אור שבעת הימים ה"בעל שם טוב" הקדוש זצ"ל מובא, שכדאי לו לאדם לבוא לעולם הזה לשמונים שנה, ולו רק כדי שיזכה לעשות אפילו פעם אחת חסד עם הבריות. והיכן הוא מקום החסד הגדול ביותר שיכול האדם לעשות? בתוך ביתו פנימה. ביתו של האדם הוא מרכז החסד הגדול בעולם, הכל תלוי כיצד הוא נוהג עם אשתו וילדיו.

המתין לכבודה של הרבנית

מי שראה כיצד נראים בתייהם של גדולי ישראל, יכול היה לקבל מושג איך צריך להראות בית יהודי.

מרן ראש הישיבה שר התורה ועמוד היראה חכם רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, היה מופלא בהנהגתו עם בני ביתו. כל מי שהיה במחיצתו, לא יכול היה שלא להתפעל מהפשטות שלו, עם היותו ענק בתורה, ביראה, בחכמת הקבלה ובכל מידה טובה.

הנה ספור אחד קטן:

יום אחד עמד הרב לנסוע עם הרבנית במונית. הרב כבר הלך בקושי והיה משותק בחצי גופו, המונית הגיעה והמתינה. הרבנית עדין לא היתה מוכנה, אך הרב כבר ירד למטה.

שאלתי אותו: "מדוע רבנו מיהר לרדת, הרי בין כך הרבנית עוד לא ירדה".

השיב הרב: "אני צריך להראות לה שאני מחכה וממתין לה, וזהו לכבודה". היש לנו כבוד גדול מזה, שהעניק הרב לאשתו, שהוא יהיה

זה שימתין לה, ולא חלילה היא תצטרך לחכות לו? בכך קיים הוא, כפשוטם את דברי הרמב"ם (אישות פט"ו הי"ט): "ומכבדה יותר מגופו".

הנהגת ענוה וצניעות בבית חכם בן ציון זצ"ל היה גאון בצורה שלא ניתן לתארה, ועם זאת התנהג בפשטות כאחד האדם.

סיפר הרב קירשנבאום על רבינו הגדול גאון עוזנו והדר תפארתנו מרן רבי עובדיה יוסף זצוק"ל, שהיה נוכח בבית הרב כמה וכמה פעמים, בעת שעדיין היו ילדים קטנים בבית, היו פעמים שהרבנית היתה צריכה לעזוב את הבית, והיא היתה מניחה לידו את עריסת אחד התינוקות, כדי שינענע את עריסתו אם יבכה.

היו מקרים שהתינוק היה מתעורר ומתחיל לצרוח, ומרן היה שקוע בלימודו, עד שלא שמע את צרחות התינוק ששכב ממש לידו.

בקומה מעליו התגורר רבי בן ציון, וכאשר היה שומע את בכי של התינוק, היה יורד מביתו, נכנס לבית מרן, ומנענע את התינוק להרגיעו, וכל זאת כדי שמרן לא יופרע מתלמודו.

זכיתי להיות בביתו וללמוד במחיצתו, ופעמים רבות ראיתי כיצד הוא עוזר לאשתו. לובש סינר ומכין את הדגים, ונכנסים התלמידים ורואים את רבם הגאון עומד במטבח עם סינר ומבשל... האם דבר זה הוריד מערכו בעיניהם? אדרבה, בכך גדל ערכו בעיניהם, לראות

גדול בתורה, ענק ביראה ובמידות, נוהג בפשטות כה גדולה, ומתנהל עם בני ביתו בענווה ובצניעות.

ישנם לומדי תורה, שכאשר האשה מבקשת את עזרתם, הם טוענים כנגדה שזה יפריע להם ללמוד. אני בטוח שרבי בן ציון מעולם לא השיב כך לאשתו. היא היתה לפני כולם, ככתר על ראשו. כך הוא חי את חייו, וכך חנך את כולם, בראותם כיצד הוא מתנהג בביתו.

בתי המדרשות לא יעקרו לעולם

חז"ל אומרים (סנהדרין קה"ב), כי כל ברכותיו של בלעם נהפכו לקללות, מלבד ברכת "מה טובו אהליך יעקב" המכוונת כנגד בתי כנסיות ובתי מדרשות.

בלעם הרשע בקש שבתי הכנסיות ובתי המדרשות של עם ישראל יעקרו מן העולם. שלא יהיו תלמודי תורה, שלא יהיו ישיבות, ושלא יהיו כוללים.

אמר לו הקב"ה: אמנם נתתי לך רשות ללכת עם שרי מואב ולדבר, אבל עם ישראל ישאר חי וקים לעד, כי יש להם את בתי המדרשות שיתעוררו ויקומו מחדש דור אחר דור!

על כן נותרה ברכת "מה טובו אהליך יעקב" בעינה, ועד סוף הדורות לא יעלה בידי הרשעים לעקור את התורה מעם ישראל.

ואכן עד ימינו רואים אנו בחוש כיצד בתי המדרש והישיבות הקדושות מתרבים בכל עוז ומרחיבים את גבולות הקדושה והיראה.

להקים ישיבה על קברו

מימי חורפי היתה נפשי קשורה בתורתו של מאורן של ישראל, הנר המערבי, עמוד הימני, פטיש החזק ה"אור החיים" הקדוש. הייתי מתענג על הלימוד הקדוש בצורה נפלאה עד מאד. לאחר מלחמת ששת הימים, כשהעיר העתיקה נפתחה לכניסת יהודים, חפצתי לראות את מקום ישיבתו הקדושה של רבנו חיים בן עטר. מקום שעל פי השמועה התגלה בפניו אליהו הנביא זכור לטוב.

שמעתי כי המקום נמצא בשכונת הארמנים, ומה השתוממתי לראות כי בית מדרשו של ה"אור החיים" הקדוש הפך לאורוות חמורים גדושה ברפש ובזוהמה.

במהלך השנים קמו בארץ ישיבות רבות, אבל איש לא הקים ישיבה על שמו של אדוננו הקדוש, רבנו חיים בן עטר זצ"ל, אשר היה מהדר אחר יהודים שהתרחקו מעל פני ה' ומביאים ללמוד תורת אלוקים חיים. באותה עת גמלה בלבי החלטה, כי בעזר ה' אבנה מקום תורה לזכר איש האלוקים הקדוש הזה. ואת זאת חפצתי, לקרב את עם ישראל, לאהוב כל יהודי הרחוק ביותר ולהסתכל על נשמתו החצובה מכסא הכבוד.

ואכן, תכף לאחר מלחמת ששת הימים הקמנו את הישיבה. בתחילה יסדנו שיעור תורה שהתקיים מדי שבת, ולאחר מכן שיעור תורה שנאמר בכל יום, כדי לקרב את ישראל בעבודת אהבה לה' ולתורתו. ה' נתן לי את העוז ותעצומות הנפש להיכנס למקומות שונים ומשונים, ולמשוך לבית המדרש צעירים שהיו משחקים ברחובות

עם סגריה בשבת...

ישנו יהודי חסיד, ראש ישיבה נכבד, המתגורר בשכונת לישיבה. הוא אב למשפחה ברוכת ילדים ומרובת הוצאות, ולמרות זאת הוא תורם לישיבה סכום נכבד מדי חודש בחודשו.

כשנפגשנו שאלתי אותו בתמיהה: "אני מתפלא על כבודו, הרי יש לך בנים רבים, שעליך לתמוך בהם, מדוע אתה מתאמץ כל כך למען הישיבה?"

"תדעו לכם", השיב לי שכני ראש הישיבה בהתרגשות, "אני מחשב זאת כדמי חסות, אני חוסה בצילכם"...

"אתה חוסה בצילנו?!" התפלאתי, "מדוע?"

"כי לפני הקמת הישיבה, הילדים הקטנים שלי לא היו מעזים לצאת החוצה לאחר השעה שבע בערב. עם רדת החשכה היה פחד אימים לצאת לרחובות. היו מסתובבים פה בחורים פוחזים שהטילו את חיתתם על האזור כולו. והנה במשך הזמן, בזכות ישיבתכם הקדושה, כולם הפכו לתלמידי חכמים ויראי שמים!"

בקיבת מקום התגוררו פושעים גברתנים, שלא החוק איים עליהם, לא קציני המבחן, לא הרווחה ולא הסעד. אף אחד לא הצליח להרתיע אותם. אבל התורה הקדושה המסה את לבם עד שברבות הימים הם הפכו לצדיקים גמורים. אנשים לא האמינו למשמע אזניהם: כיצד יתכן שפלוגי יושב ומקשיב לשיעור תורה, מי מעז לדבר אתו בכלל? אבל לימדנו אותו ואת חבריו קהלת, משלי, דניאל ואת דברי ה"אור החיים" הקדוש. התורה משכה אותם כמגנט, עד שלבסוף הפכו כולם להיות קדושים וטהורים. כל זאת בזכות האהבה שנטע ה"אור החיים" הקדוש!

לאחר מכן באו לישיבה קצינים בכירים. הם הרגישו חובה להגיע לבית המדרש, כדי לראות מי הם בדיוק הדתיים, החרדים והישיבות. הם היו יושבים פה בכל פעם שלוש שעות רצופות ומתבשמים מהתורה ומקדושתה. עם הזמן נרקמה בינינו ידידות קרובה, וכך החלו להזמין אותנו לשאת דרשות בבסיסי הצבא. הלכנו לצאלים, לשארם א-שיך, לרפידים, לצריפין ולמקומות נוספים בכל קצוות הארץ, וזכינו לקרב רחוקים ולהרבות תורה לזכרו של רבנו חיים בן עטר זצ"ל.

השמחה הגדולה שלנו היא, על כך שהקב"ה נתן לנו את הזכות להמשיך את תורת ה"אור החיים" הקדוש, ולחרוט את שמו של רבנו חיים בן עטר על הישיבה המאירה באור פני ה"אור החיים".

לאחר מלחמת ששת הימים, כשהעיר העתיקה נפתחה ליהודים, הלכתי לקבר ה"אור החיים" הקדוש וראיתי את שעוללו הירדנים לבית הקברות. הרשעים ניפצו מצבות רבות, אך בקברו של ה"אור החיים" הקדוש לא הצליחו לגעת.

היה עובד ערבי שהועסק בחברת 'בלובנד' ונהג להביא למנהל תלמוד תורה 'המסורה' מרגרינה שיוצרה במפעל. באחת מפגישותיהם, סיפר הערבי למנהל תלמוד התורה כי עיניו ראו ולא זר, כיצד שני ירדנים באו ועמדו לנפץ את המצבה, ולפתע התהפך עליהם סלע,

ר' אברהם הסביר: הרי מוטל עליכם ילד נוסף בשעות הערב והלילה, ממש לא קל איתו, לכן אני רוצה להטות כתף, חשבתי לעצמי שאבוא מפעם לפעם בשעות הערב לסייע עם הילדים שבבית, אני יכול לשחק עם כל הגילאים, עם בני התשע וגם עם הקטנים, ומי כמוני שגם יכול להאכיל ילדים קטנים ארוחת ערב...

מידותיו הנעלות של הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל

"לעשות טובה" (במדבר כ"ד, י"ג)

ממש פחד בעת נסיעה

בשלב מסוים התחדדו בעיות שונות, ר' אברהם הציע: תשלחו אותו לארץ הקודש, ואני אדאג לו.

ברוך הבא. הילד הגיע. שק של מצווה

ר' אברהם סיפר לתלמידו הג"ר ישראל איזנשטיין שליט"א בכאב כי קרוב שלו הגיע מלונדון "סידרתי לו חיידר שיכנס ללמד בו מחר בראש חודש חשון, אבל מקום לינה ללא בעיות של יחוד ועוד, עדיין לא השגתי". הרב איזנשטיין שהיה מטופל בילדים הסכים שהילד ישן אצלם בבית. הוא וכמובן רעייתו, נרתמו למצווה.

ר' אברהם הביא להם סדין ומצעים חדשים, ליווה את הילד לביתם, דובב ועודד את הילד ואותם, ומשפחת איזנשטיין הוסיפה לביתה עוד נער מחוץ לארץ. "שלום עליכם".

כבר בערב הראשון הם הבינו כי המלאכה לא קלה וכי יצוצו בעיות שונות באכלוס הילד, אך עם כל זאת, קיבלו עליהם את החסד באהבה. ביום, הוא שהה בחיידר, ובערב הגיע לאכסניית איזנשטיין... ביום הרביעי לשהותו בביתם.

בשעות אחר הצהרים, הרב איזנשטיין עמל בתורה באותה שעה בכולל אברכים, והוא נקרא לטלפון בהול - "מחפשים אותך בטלפון הציבורי".

הרבנית איזנשטיין לחשה בסערה לשפופרת "מה עושים כאן, ר'

לפני כשלושים וחמש שנה. בחור ישיבה בטשעבין ניגש לר' אברהם והתאונן כי הוא נוסע מידי חודש מחיפה לירושלים - מביתו לישיבה, ולא פעם, שחילונו יושב לצידו ומתחיל לשאול: מדוע לא הולכים לצבא? ושאר שאלות חדשות או ישנות אודות הציבור החרדי, וגם שאלות ביהדות, וקשה לו עם כל העניין הזה.

ר' אברהם זצ"ל השיב לו מה שהשיב. איך להתנהג בכאלו מצבים, כיצד לענות או להתחמק לחלוטין (ואכמ"ל).

ואז פתח והוסיף בתוכחה נסתרת:

אומר לך משהו על עצמי. אני נוסע באוטובוסים מאות פעמים בשנה, ואין לי חשש וקושי לשוחח עם חילוני, כי הם רדודים מאוד וחכמתנו גדולה משלהם עשרות מונים, אין יותר קל מלנצח חילוני, מה יש לפחד מהם!...

ור' אברהם המשיך: "אני חושש מאוד שמא יישב לידי יהודי חרדי ירא שמים, ויתחיל לשאול אותי על הגדול ההוא, על התלמיד חכם ההוא, על הרבי שלו או הרבי שלי - מי גדול יותר ומי חשוב יותר. מי פחות, למה ומדוע? מהשיחות הללו אני פוחד. מאוד". והפחד ניכר על פניו, גם באותה שעה.

ומה אני עושה כאשר מת'ישב לידי מאן דהוא שרוצה לדבר עימי בנושאים אלו?, אני מחזיק גמרא בידי ואומר לו: אני מורה וצריך למסור שיעור ואני מתכוון עכשיו לשיעור, אם אתה מעוניין לשוחח בנושאים שונים, אני משאיר אצלך את הכתובת שלי, ותוכל לבא מתי שאתה רוצה, וכמובן, שמעולם לא באו אלי הביתה...

ארוחת ערב לילדים הקטנים

באחת מצמתי הדרכים בחייו פגש ר' אברהם ביהודי תושב חו"ל שנשוי עם גיורת (שהתגיירה היא ובנה). הם נקשרו. ומעולם לא ידעו מה הרקע לקשר (ר' אברהם השיב פעם "הוא קרוב משפחה שלי", אך לא היה ידוע איך). היהודי היה עמוס טרדות ובלבולי חיים...

אברהם בא לבית, והוא מעוניין לסייע לי בארוחת ערב לילדים..."
 ר' אברהם הסביר: הרי מוטל עליכם ילד נוסף בשעות הערב והלילה, ממש לא קל איתו, לכן אני רוצה להטות כתף, חשבתי לעצמי שאבוא מפעם לפעם בשעות הערב לסייע עם הילדים שבבית, אני יכול לשחק עם כל הגילאים, עם בני התשע וגם עם הקטנים, ומי כמוני שגם יכול להאכיל ילדים קטנים ארוחת ערב...
 כמובן, שהרב איזנשטיין והרבנית סירבו להשתמש בכתרה של תורה, ולא העלו על דעתם רעיון שכזה... מנעו זאת ממנו בכל תוקף. אבל הביקור הכנה הזה הטעין בהם כח רב לחודשיים הבאים בהם הילד עדיין שהה בביתם עד שר' אברהם סידר לו מוסד מסודר עם פנימיה.

איך הצליח ר' אברהם לשלב את הילד היקר במוסד ירושלמי? היה זה בוקר סגרירי נדיר, ירושלים כוסתה במעטה שלג של ממש. ר' אברהם ניגש להרב איזנשטיין: תשמע, ברצוני ללכת עתה יחדיו למוסד פלוני, נצמד לשם בשלג ונבקש יחד מהמנהל שיכניס את הילד אליו. "עכשיו?! דווקא עתה, הרי אין אוטובוסים ונאלץ להתבוסס רגלי בשלג לא קל בכלל" שאל הרב איזנשטיין.
 "אדרבה" הסביר ר' אברהם "כך הם יבינו את נחיצות המצוה שאנו טורחים כל כך למענה, ויהיה קשה להם לסרב". השניים יצאו לדרך הלך וחזור ברגל. מנהלי המקום שקפאו על שמריהם, השתוממו למראה ר' אברהם ושותפו הרטובים עד לשד עצמותיהם נכנסים ביום של חופש ירושלמי ומתחננים על קבלת הילד החביב, ואכן קיבלו אותו למוסד לתקופה קצרה. הוא נפלט משם. ר' אברהם התגלגל איתו ולמענו במוסד אחר, עד שהנער התייצב יותר. השתקם גדל והיה לאיש.
 הילד לא ידע מעולם כי ר' אברהם קרוב שלו, אבל הכל ידעו כי יש לנער קרוב שמסייע לו - - -

אתה צודק!

וכי אפשר לומר לאדם שהצדק איתו בשעה שהטעות כולה שלו? תמה יהודי באוזני ר' אברהם. הנה השכן שלי חושב רק על עצמו, עינו צרה בשכנים האחרים, וכי מותר לי לומר לו שהוא צודק? או אם אשתי סבורה בטעות מרה כי דווקא כך יש לעשות, וכי אשפיל את עצמי לומר לה "את הצודקת", איך אתן לה עידוד לטעותה,

ריבוננו של עולם!

תמיהות ללא מענה.

זו טעות קשה! טעות מרה שאנשים טובעים בה! הסביר לו ר' אברהם:

אדם לא מוכן להודות על האמת, קשה לו עד מאד, כך מבואר בתורה שבכתב ומפורש עוד יותר בתורה שעל פה. וכיון שכן, אם לא תבהיר לו שברור לך כי רק הוא הצודק, או לפחות שאתה מבין היטב כי יש צדק רב בדרך שלו, המריבה ביניכם תתנהל חודשים רבים נוספים. זו הדרך הכמעט יחידה לחיות עם השני, וזה המתווה הראשון להאזנה של הזולת - אם רצונך שהשכן יקשיב לך, הוא צריך להבין כי אתה חש בצדקתו.

ר' אברהם יעץ לידידו: ברגע שהויכוח יפציע ביניכם (בין שכנים) אל תיתן לו לפצוע אותך, אל תעמוד על דעתך, אלא אדרבה תאמר לו כי הוא צודק "שכני היקר אתה צודק!" - חשבתי על הענין ואני מכיר כי המהלך שלך נכון חכם וצודק, יש לך הגיון טוב, הכיוון שלך חכם מאד. אז מתחיל הסיכוי להצלחה - הסיכויים שהוא יהיה מסוגל לשמוע את הצד שלך, רק אם הוא הצודק, אז יבין שגם לך יש ילדים וגם לך כואב משהו, ינסה להטות לב לצערך ולמחשבותיך ולטכס עצה יחד. זו הדרך הבדוקה והמנוסה שלא לשקוע בריב ומדון בין בעל ואשה ובויכוח ואסון בין שכנים וידידים.

שיהיה נעים סביבך

הייתה לו לר' אברהם עבודת ה' מיוחדת (והיה סבור כי זה חובה מדינא דגמרא) להקפיד שלבני הבית יהיה נעים בסביבתו ובקרבתו בכל מצב. כמובן שהשליטה על מידת הכעס, היא הפנינה שבכתר במצבים מעין אלו. ההרגשה לידו העניקה מתנה לסובבים - בבחינת "מעין עולם הבא".

מצבים קשים המביאים את הכעסים מצויים בכל בית, ובכל אירוע, אם הייתה אפשרות, הוא היה זורק משפט שינמיק את המתח, ואם לא, לפחות מנע את הגברת אווירת המתח, בכך שהוא עצמו נותר בפנים רגועות. זכה ר' אברהם להוות דוגמא מרהיבת עין לדברי חז"ל "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם". כי מי ששרוי בתורה כח השמחה והשלום איתנים בנשמתו.

(מתוך הספר "ויאמר הנני")

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

לאחר שאבי וידידו סיימו להעביר את השליחות למרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, נרמז לו, שאנו הילדים - מעוניינים בתמונה ומזכרת עמו, מה מדהים שהגרש"ז עם כל גדלותו העצומה התרצה מתוך ענווה מפוארת, ונעמד למספר תמונות עמנו במרפסת שלפני ביתו

רבי משה ויטו מספר על היכרותו עם מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל

"פי מראש צדים ארננו" (במדבר כ"ה, ט')

אני מסתכל בראשיתם ובתחלת קרשיהם ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים כלורים וגבעות הללו ע"י אבות ואמהות (רש"י)

ביום מן הימים הצטרף לרכבו של אבי - אחיו של הגרש"ז אויערבאך ה"ה הגאון רבי ברוך דוב זל"ה, וכאות הכרת הטוב על העזרה בנסיעה אמר לנו: אספר לכם עובדה לא ידועה על אחי הדגול, וכה סיפר: "בשכונתו של רבינו זל"ה, התגוררה אלמנה מטופלת בילדים רכים, והגרש"ז השתדל מאוד לעזור ולסייע לה בתחום הכלכלי ועוד. באחד מן הימים נכנס אליו אחד מעוזרי הסיוע וטענתו בפיו שראה את אותה האלמנה בשוק קונה פירות בתחילת עונה (שהם יקרים מאוד...) ואם כן אולי כדאי לרמוז לה לחסוך וכדו".

ענה לו מרן הגרש"ז א בתמיהה: הרי מסכנה עלובה זו שאין לה הנאות רבות בחיים, אין לה בעל ויסורים נוספים מלווים את מצבה, והנה לפחות יש לה את ההנאה מפירות אלו שבתחילת העונה, וכי גם את זה ניקח לה ח"ו!?

פעם הגעתי לברית מילה שנערכה בין יוה"כ לסוכות, זמן די לחוץ... היה שם מרן הגרש"ז א שהוזמן להיות סנדק.

זמן הברית התאחר והתאחר, המתין למוהל ולאחד הסבים, וכמראה פלא מול עיני היתה מנוחת הנפש של מרן הגרש"ז א, שישב בכל הזמן הלחץ הזה במנוחת נפש, ללא שום סימני קוצר רוח.

בפעם האחרונה שפגשתי את מרן הגרש"ז א, כשנה לפני פטירתו, אחר השתתפותו בשמחת נישואי אחותי זכיתי לראות דבר נפלא, שהגרש"ז א פסע במדרכה וכשהגיע לסוף המדרכה וביקש לרדת לכביש, התקשה, ואמנם ביד א' תפס באחד מנאמניו, (אולי היה זה הר' יוסף שוב), אך ידו השניה היתה פנויה. ואני רציתי לעזור ולכן הגשתי יד לידו השניה, לסייעו בירידתו מהמדרכה. אך הוא סירב בכל תוקף והתאמץ לנסות להסתדר ללא עזרה נוספת...

בינו נא זאת!

(מתוך 'דיוקנא')

בילדותי זכיתי להתלוות לאבי שנסע בשליחות ראש הישיבה הגאון רח"פ שיינברג למרן הגרש"ז אויערבאך. היה זה בעניין הנידון על עצמות בחמין של שבת, אם נמדדים הם בפני עצמם לעניין בישולם שלהם, ונפקא מינה להחזרת (או כיסוי) הקדרה בליל שבת קודש, לפני שהעצמות לגמרי התרככו והתבשלו לגמרי וכו', שכידוע בעניין זה (בעצמות עוף) מרן האגרות משה התיר ומרן הגרש"ז א החמיר וכו'. לאחר שאבי וידידו הנ"ל סיימו להעביר את השליחות למרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, נרמז לו, שאנו הילדים - אני ובניו של הנ"ל - מעוניינים בתמונה ומזכרת עמו, מה מדהים שהגרש"ז א עם כל גדלותו העצומה התרצה מתוך ענווה מפוארת, ונעמד למספר תמונות עמנו במרפסת שלפני ביתו.

ובעניין הענווה וחסד, שמעתי דבר נפלא מרבי גבריאל יוסף לוי שליט"א, שבאחת משמחות הנישואין ראה מרן הגאון רש"ז אויערבאך זל"ה שהמחותנים מוליכים את החתן עם מתקן מיוחד שמונע לחלוטין את נזילת הנר על הבגדים, וכי אחד מהמחותנים היה מומחה לזכוכית, והוא חידש את המתקן הנ"ל. בראות זאת מרן זל"ה פנה אליו וביקש ממנו כקרב משפחה של המחותר שיפנה אליו ויבקש בעילום שם הזמנה של כשמונה סטים של מנורות כאלו למניעת טפטוף הנר על בגדים.

אך רבי גבריאל ענה לו שאם לא יפרט את שם המבקש מסתבר שלא יסכים ההוא להכין את הדבר (שלא היה מצוי), ובקושי גדול הסכים מרן זל"ה שיוכיר את שמו שהוא ביקש זאת.

ואכן, כשבא אליו וביקש בשם מרן זל"ה את הבקשה, הסכים והכין מספר גדול של סטים לכיסוי הנרות ע"י זכוכית. וכשהיה מוכן הודיע רבי גבריאל למרן זל"ה את הדבר. מרן זל"ה ביקש שיביאם לביתו, ויכול לקחת מונית על חשבוננו, ויכסה את המנורות בכיסוי טוב, שאף אחד לא יראה את הדבר. ואכן עשה כן והביא אותם עטופים וחתומים לבית מרן זל"ה.

ואז מרן זל"ה פנה לאחד ממכריו בירושלים וביקש ממנו שיפתח גמ"ח של מוצר כזה לכל המעוניין והפקיד בידו (ואולי בעוד בתים) את המתקנים הנ"ל, שמכאן ואילך סייעו רבות להורי החתן והורי הכלה לשמירת בגדיהם. ומאז התפרסם הפטנט וכך התחיל להיכנס בכל שמחת נישואין להשתמש במנורה כזו.

מו"ר אבי ז"ל נהג ללכת מדי יום לכותל המערבי, לוקח אתו את סידור הרש"ש ומתפלל מתוכו עם כל הכוונות הנשגבות. הסידור היה עטוף במעטפה שהסתירה את תוכנו. אחד המתפללים הסתקן לדעת מהו הספר, הוא התקרב אליו והציץ...

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א על הענווה והצניעות

וְהַצֵּנֶה לָכֶת עִם אֱלֹקֵיךָ (מיכה ו', ח')

עם כל הכוונות הנשגבות. הסידור היה עטוף במעטפה שהסתירה את תוכנו. הוא היה עומד בפניו, הסידור היה סגור לחצאין, וכך היה מתפלל בו במשך כחצי שעה.

אחד המתפללים הסתקן לדעת מהו הספר שמו"ר אבי קורא מתוכו. הוא התקרב אליו והציץ מקרוב בספר. מו"ר אבי הבין מה רצונו של אותו אדם... מיד סגר את הסידור והפכו על צידו, שלא יודע מהו הספר. אך ההוא התעקש והטה את ראשו לראות את צידו השני של הספר, אולי כך יגלה מהו הספר הזה... נטל מו"ר אבי את הסידור והכניסו לתוך חלוקו, והמשיך להתפלל. אמר: "ויתרתי על תפילה עם כל הכוונות הנשגבות, ובלבד שלא יראו אותי מתפלל מתוך סידור הרש"ש ויאמרו: 'איזה צדיק גדול'..."

ה"פלא יועץ" כותב כי מעשים והנהגות הנעשים מצד ההלכה - רשאים לעשות בפומבי, אבל 'מילי דחסידותא', הנהגות של חסידות - יעשו אותם בצניעה ובהסתרה ולא בפרסום ובפרהסיא.

רצונך להיות חסיד? אדרבה, תהיה חסיד ותתחסד עם קונן. רצונך להחמיר? מצוין, אבל תחמיר על עצמך. אל תעשה לכך פרסום! כותב הרב חיד"א, ומקורו מן הזוהר: אם אדם מפרסם את מעשיו - קיבל בכך את שכרו בעולם הזה, ואת העונש על היוהרה יקבל בעולם הבא. נורא ואיום! לא זו בלבד שבעולם הגמול לא יקבל שכר על מעשיו, אלא עוד יענש עליהם, בר מינן.

לעומת זאת, מי שמסתיר את מעשיו, הקב"ה שומר עליו ומסתיר אותו מהחיצונים, שנאמר (תהילים ק"א, ב'-ג'): "אתהלך בתם לבבי בקרב ביתי.. עשה סטים שנאתי לא ידבק בי". זה שהצפין והסתיר את מעשיו בעולם הזה, יתקיים בו (שם ל"א, כ'): "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך", את שכרו הוא יקבל לעתיד לבוא, אשריו ואשרי חלקו! ('דורש ציון')

גדולי ישראל בכל הדורות, כשם שהיו מופלגים בתורתם - היו מופלגים בענוותנותם.

רש"י הקדוש חיבר את פירושו על התורה כולה - תורה שבכתב ותורה שבעל פה. את פירושו על כל התלמוד הבבלי הוא לא חיבר כספר שלם, אלא קונטרסים קונטרסים (לכן בעלי התוספות כינו את פרוש רש"י - 'הקונטרס').

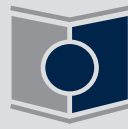
במשך שנים הוא נדד ממדינה למדינה ומעיר לעיר, והיה לבוש כהלך עני. הוא היה אלמוני לגמרי, איש לא הכיר את גדלותו בתורה. הוא היה פוקד את בתי המדרש שבהם ישבו תלמידי החכמים ועסקו בתורה. הוא ראה באיזו מסכת הם עוסקים, והיה משאיר להם קונטרס של פרושו על אותה מסכת. תלמידי החכמים היו מעיינים בקונטרס ומתפעלים מן הדברים, אך לא ידעו מיהו מחברם.

באחת הפעמים הגיע רש"י לעיר אחת, שם הכירו אותו ואת גדלותו. הוא ניסה לחמוק, אך הרב שלח שני תלמידים שילכו לחפש אחריו. אמר להם הרב: "הוא יתנכר אליכם, אבל אל תניחו אותו עד שתמצאוהו ותביאוהו אלי". חפשו ומצאו אדם עני, פשוט שבפשוטים. כך נדד רש"י במשך כעשר שנים, עד שהשלים את כל חיבורו. חיבורו התקבל על כל חכמי דורו ונודע שמו, והוא האיר בתורתו את העולם כולו. רק אז שב לעירו והקים בה ישיבה, ולימד תורה והעמיד תלמידים.

המושג של 'פרסום' הוא מצד הטומאה. לכן מעלתם של ישראל היא הצניעות והפנימיות, ככל שהצניעות רבה יותר - תמצא יותר תורה ויראת שמים.

ל"חתם סופר" זצ"ל היה תלמיד שאת מעשיו היה עושה בקול רעש ובצלצולים, היה בו דחף לפרסם את מעשיו, שידעו כולם כמה הוא חכם וצדיק גדול... הדבר היה למורת רוח לרבו ה"חתם סופר", אך הוא לא העיר לו על כך. כאשר ה"חתם סופר" היה פוגש אותו, היה שואל אותו "מה השעה?"... אחד התלמידים הרהיב עוז לשאול את רבו לפשר הדבר, אמר ה"חתם סופר": "לשעון יש מנהג של קבע - כל חצי שעה הוא משמיע צלצול ומכריז: 'הנה אני'... גם התלמיד הזה כל דף גמרא שלומד - הוא מצלצל ומכריז: 'הנה אני!'... סוף דבר, אותו תלמיד יצא לתרבות רעה, ונהיה אחד מראשי הניאולוגים בהונגריה.

מו"ר אבי ז"ל נהג ללכת מדי יום לכותל המערבי להתפלל שם מנחה וערבית. היה נוהג לקחת אתו את סידור הרש"ש ולהתפלל מתוכו,

Dirshu
דרשו ד' ועזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אל תקנו ספ

המבצעים זועקים מכל קיר ומכל פינה, אבל
קבלו עצה טובה מאיתנו אל תקנו ספרים השבוע

מדוע לקנות
כשאפשר
לקבל מתנה

'אחינו' ו'דרשו' מחלקים מתנות יקרות ערך

שלושה ימים אחר

לרגל ההוצאה לאור של כרך 'במדבר ב' של הספר 'לקראת שבת' שכבש
רק השבוע מבצע ענק תרומה לארגון 'אחינו' בסך של 18 ש"ח לחודש
מסלולי התרומה

18
ש"ח

תרומה של 18 ש"ח לחודש 13X תשלומים סה"כ 234 ש"ח

קבל סט 'משנה ברורה' 'דרשו'
מתנה

התקשרו כבר עכשיו למשרדי 'דרשו'

זרים השבוע

זנים למבצע הגדול

ש את העולם התורני - 'דרשו' ו'אחינו' יוצאים במבצע ענק 'זוכים וזוכים'.
מזכה אותך בזכות של זיכוי הרבים עצום, וקבל מייד מתנות יקרי ערך
מזכות כדלהלן:

18
ש"ח

תרומה של 18 ש"ח לחודש 15X שלומים סה"כ 270 ש"ח

בל סט 'משנה ברורה' 'דרשו' + כרך 'לקראת שבת'
+ כרטיס הגרלה ל 42.000 ש"ח מתנה

02-5609000 והמתנות בדרך אליכם

"כשבחורים קמים לפני, כשאני נכנס לשיבה, אני מרגיש כמו שעומדים לפני ספר תורה פסול. אין לי מזה שום כבוד", אמר לי פעם, "אבל אל תחשוב אפילו לרגע שאני עניו. תנסה רק לנסות ולפרוך לי "שטיקל תורה" שכבר הדפסתי בספרי, ותראה כמה אני אוהב כבוד"...

עשרים שנה חלפו מיום פטירתו של הגאון רבי שמעון משה דיסקין זצ"ל, בעל "משאת המלך" ומראשי ישיבת קול תורה, ותלמידו מקורבו, הגאון ר' שמואל ברוך גנוט שליט"א, מראשי ישיבת "משאת המלך" באלעד, נזכר בערגה בגאון התורה והמידות

"כמספר מכירי, כך מספר אוהביו", כתב הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל על ידידו הגרש"מ דיסקין זצ"ל, איתו התכתב במאות מכתבי תורה, שפורסמו על ידו לאחר מכן בספר 'פניני משאת המלך'. מהו סוד הקסם של אדם, שכולי עלמא לא פליגי שאכן כן, "כמספר מכירי - כך מספר אוהביו"? מדוע לכל אדם באשר הוא, אשר שמע או שוחח אי פעם עם הגרש"מ דיסקין זצ"ל, ניצת זיק מיוחד בעיניו כאשר שומע הוא על שמועה למדנית בשמו?

קשה לתלמיד, שאינו עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה, לבאר בהגדרה אחת קולעת וקולחת, להשיב על השאלה. קשה לדעת האם ה"תלמיד חכם האמיתי", כשרון היצירה וחוש ההברקה הנדיר, או שמא הלמדנות והגאונות, האישיות הרכה והנעימה, או דווקא החיוך שובה הלב, האכפתיות השכלתנית שהתערבה ברגש גדול, הדיבור התמידי בלימוד ללא שום הפוגה, הם אלו, כל אחד לחוד וכולם יחדיו, שהפכו את אישיותו של הגרש"מ זצ"ל לחד ומיוחד מגדולי מרביצי התורה בדורינו.

מדוע להתייעץ דוקא עם מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל?

זצ"ל, "אתה הרי יודע על התבטלותי כלפיו. מרן הגראי"ל, כגדול הדור ומשושו, יכול להכריע, לבדו, בכל שאלה של עגונות ובכל שאלה ציבורית כבדת משקל הזקוקה להכרעה. אך אני אסביר לך מדוע דווקא הוא מתאים להשיב לי על השאלה הזאת באופן מיוחד."

והגרש"מ פתח בסיפור-משל ליהודי עם הארץ שניגש לרב חרדי ולראב"י רפורמי, ושאל "האם מותר לנסוע ברכב מיצובישי בשבת". השיב לו הרב החרדי: "מה זה שבת אני יודע, אך מהו מיצובישי אני יודע..."

השיב לו הראב"י הרפורמי: "מהו מיצובישי אני יודע, אך מה זה שבת אינני יודע..."

"והנמשל הוא", ביאר הגרש"מ, "שנים גדולי תורה שחיברו חיבורים וספרים. יש להם "גישמאק" והבנה גדולה בהדפסת חידושי תורה ובזיכוי הרבים הגדול שבכך, אך מנגד הם אינם תופשי ישיבה ואינם עוסקים בהרבצת תורה לתלמידים, תלמידים צעירים בישיבות. ומאידך ישנם גדולי תורה שהם מרביצי תורה, אך לא הוציאו הם את חידושיהם לאור הדפוס. הגראי"ל שטיינמן הוא גם "ראש ישיבה", וגם "מחבר ספר". כך שמלבד גדלותו, עומק דעתו ועבודת ה' המיוחדת והמופלאה שלו, הרי מבין הוא היטב את צדדי הספק, מתוקף שייכותו לשני סוגי הרבצת התורה הללו, לימוד התלמידים בישיבה וגם זיכוי הרבים שבהוצאת הספרים..."

כשנה קודם הסתלקותו שח לי הגרש"מ זצ"ל שמסופק הוא בבעיה חמורה. ידע הוא שלפי דברי הרפואה והרופאים, לפחות על פי דרך הטבע ומצוקות מחלתו הקשה, "יאלץ הוא להיפרד מהאי עלמא דשקרא ולעבור לעלמא דקשוט. ונפשו בשאלתו, בראש מפוכח ובלב מבין אל נכון. חיבור טיוטה מוכן לו על מסכת זבחים, ועליו לסדרו לדפוס (כמהדורא תניינא על מהדורא קמא על זבחים, שכבר יצאה לאור בצעירותו). ומנגד, בני "קול תורה" זקוקים לו, לתורתו, לתשובותיו, לחידושי ולעצותיו. השאלה היא, איפוא, האם לשבת בבית ולעמול, לכתוב ולהדפיס את חיבורו על זבחים, או שמא עדיף להגיע לישיבה גם ל"סדר שלישי", כפי שנהג בקביעות, ולדבר בלימוד עם הבחורים.

"ומה הרב החליט?" שאלתי.

- "אני ייכנס לשאול את רבי אהרן לייב שטיינמן", השיב לי הגרש"מ

אמר ועשה. עלה הגרש"מ זצ"ל ונכנס לקודש פנימה, עם כל עשרות שנותיו, עם כל תורתו הגדולה וגדלות שמו בכל בתי המדרשות, ושאל. ורבנו מרן בעל "איילת השחר" זצ"ל חוכך בדעתו ומכריע ש"קול תורה" עדיפה. הנוכחות המיוחדת של הגרש"מ דיסקין ב"סדר שלישי" ב"קול תורה", הריתחא דאורייתא ושדידת מערכותיה של תורה ביני עמודי דמתיבתא, עדיפים על פני עוד חלק נפלא של "משאת המלך", למרות מעלתו העצומה של האי ספרא רבא.

ועולם התורה הפסיד את "משאת המלך" מהדורא תנינא על זבחים, אך מאות בני "קול תורה" הרוויחו עוד שנה של "סדר שלישי" במחיצתו של רבם ומאורם, נמשכו הם אל אורו הגדול והקיפוהו בחבלי אהבת תלמיד לרב רבנן...

"ומתוך כך הוא בא לזלזל בגדולי דורינו"

זכיתי ללמוד עימו בחברותא מידי ערב שבת קודש במשך כמה שנים. היו לו דעות מוצקות בענייני אמונת חכמים ולעיתים, בעונותי הרבים, אף התפלמסתי והתפלספתי איתו בעניינים אלו, כמובן בדרך ארץ ובכבוד גדול. הגרש"מ תמיד ענה בחדות ובחכמה נפלאה.

"חברים" ולא "תלמידים"

מעולם לא פנה הגרש"מ זצ"ל לתלמידיו, אפילו לתלמידיו היותר מובהקים, בשם "תלמיד". תלמידיו נקראו אצלו "חברים". "כמה חברים מהישיבה אמרו אתמול פשט חדש ברמב"ם, או "זה חבר שלי מהישיבה", אמר והצביע על בחור (נבון...) בשנות העשרה לחייו, מציג אותו ואת סברתו בפני אחד מתופשי התורה, בפגישה אקראית בחתונה, באוטובוס או ברחוב. אני זוכר שנסענו, מספר בחורים, לבקרו בבית חולים כשבועיים לפני פטירתו. רעייתו התעניינה בטלפון מי נמצא אצלו והוא השיב בפשטות: "חברים שלי מ'קול תורה'..."

החביבות הזאת היתה תורה שלמה אצלו. ללא שום מחיצות וסייגים, מבלי הבדלי מעמדות, שררה וכבוד. הנה עולה לו בחור משיעור א' בתחנת אוטובוס קו 16 ברחוב הפסגה. הגרש"מ, שעלה בתחנה הקודמת, מתיישב לידו, מחייך חיוך גדול ושואל שאלה חמורה על הסוגיה, או שמא על פרשת השבוע, או על הרמב"ם, או רבי עקיבא איגר, בעיקר על רבי עקיבא איגר, משוש אהבתו הגדולה. והשניים, תלמיד חכם מופלא ומורם מעם, בסוף שנות השישים לחייו, והצורב הצעיר, שרק זה עתה מלאו לו שש-עשרה, מתווכחים בלהט, מלבנים, מקשים ומתרגצים, ובסוף גם מחייכים, חיוך פנימי גדול של אהבת תורה.

מוצאי יום הכיפורים האחרון בחייו של מו"ר זצ"ל. ההלכה ממליצה להקים מיד את הסוכה, אך כוחותיו הפיזיים של הגרש"מ מונעים ממנו לעשות זאת. מה עושים? פונים בפשטות אל ארון הספרים, שולפים מסכת סוכה ומתחילים ללמוד ולחדש, עד השעות הקטנות של הלילה, ועד בכלל.

"שירת הים" אצל הרבי מקרלין שליט"א, והגרש"מ רוצה להשתתף בו. הוא יצא מביתו שב"עזרת תורה" בשעה יחסית מוקדמת, אך הגיע ל"טיש" בשעה יחסית מאוחרת. מה קרה? הרב דיסקין עצר בדרך, נכנס לבית מדרש בפאתי הכביש ורצה לבדוק לרגע לשון מדויק של הרמב"ם. הוא התיישב וצלל בעומק העניין וכשסיים המשיך בדרכו, לכיוון קרלין. בהמשך הרחוב ניבט לעיניו בית מדרש נוסף והוא נכנס לרגע קט, לעיין ב"לחם משנה", ונשאר עוד ועוד מבלי משים. אל "הטיש" ו"שירת הים" הגיע הגרש"מ לבסוף בצירוף תירוץ מוצלח על הקושיה הנוקבת ברמב"ם.

פשטותו ואי גינוניו עשתה אותו למה שהיה. דווקא חוסר הכבידות והכבוד המדומה, הקרינה עליו קרני הוד מיוחדים במינם. מספר ידידי, תלמידו הרה"ג רבי מרדכי ברגר שליט"א, ר"מ בישיבת 'תורת חסד' באלעד: "היתה לו אמת מאד פשוטה ויפה. דוגמה, אחת מיני אלף, כדי לשבר את לב הקורא. ישבו ודיברנו בלימוד. השעה היתה עשר וחצי בלילה, הזמן הרשמי שבו 'סדר שלישי' מסתיים וההסעה של הרב דיסקין מגיעה לאוספו למעונו. 'אני צריך ללכת', התנצל הרב וקם ממקומו, לאחר שנפרדתי ממנו. הוא התקדם עד פתח היכל הישיבה ולפתע רץ, חזר עד אלי, למקומו שב'מזרח'. 'אמרתי לך שאני 'צריך' ללכת. לא, אני גם 'רוצה' ללכת'... אמר, ואין לדרכו. לשם מה הגרש"מ חזר עד אלי? רק בשביל שלא יישמע שכל מה שהוא הולך כעת, זהו בגלל החובה ללכת. ולא היא, הוא לא רק צריך ללכת כעת. הוא גם רוצה..."

ב"קמפ" באב התשנ"ה ביקשתי ממנו להצטרף אליו בכדי לבדוק את העירוב המקומי בעיה"ק מירון, שם שהתה הישיבה. "אני מכיר את הלכות עירובין רק מהגמרא והרמב"ם", הצטדק בחיוך אופייני. בהמשך הדרך, יחד עם מחבר ה"שמירת שבת כהלכתה" הגרי"י נויבירט זצ"ל, התגלה שהרב דיסקין יודע בעניין גם "עוד כמה" פרי מגדים, מגן אברהם ושולחן ערוך, "משנה ברורה" וגם "חזון איש".... הוא אמר: "אינני אוהב לשבת ב'מזרח', כי זהו הרי 'מתכבד בקלון חברו'. שהרי כל חשיבותו של 'המזרח' הוא דווקא לאחר שיש 'מערב', וישנם אנשים שלא יושבים ב'מזרח'... כך הוא נהג, הלכה למעשה, בחתונות תלמידיו. כשהגיע לחופה וכובד בברכה, עמד ונטל את כוס היין, ביקש מהצלם לצלמו, כדי שיישאר לחתן ולכלה למזכרת, ולחש בשקט למחותנים ש"כדאי שתעבירו את הברכה למישהו אחר, יש לכם בוודאי עוד מישהו שישמח ושרוצה לקבל ברכה..."

'פראק' אפור- מחשש לאיסור 'מלבן'

תקופה ארוכה בת שנים לבש הגרש"מ דיסקין זצ"ל "פראק" בצבע כחול כהה - אפרפר. לימים הוא סיפר לנו את טעמו הכמוס בעניין: "למדתי את הסוגיה של כיבוס ומלבן בשבת והבנתי שלכלוכים בצבע לבן המצויים על ה"פראק" אסורים בניקוי, ומכיוון שהלכלוך ניכר הרבה יותר על צבע שחור, לכן אני מעדיף ללכת עם בגד בהיר יותר, בו פחות יש חשש שאנקה אותו בשבת". "פראק" אפרפר? לרב ומורה דרך בתורה לאלפי תלמידים ורבבות לוקחי שמועה?

רבי חיים קנייבסקי שמע את הסיפור שלו, הסתכל עליו ואמר לו דבר פלא: "תתחיל ללבוש חולצות עם שרוולים ארוכים והכל יהיה בסדר"

הרה"ג ר' ישראל דחבש מפעילי 'אחינו', מספר על רגעים של נחת בפעילות

יעקב א. לוסיטיגמן

היה לי פעם סיפור עם בחור שמאוד רצה ללכת לשיבה, אבל ההורים שלו התנגדו בחריפות רבה. הם היו ממש אנטי דתיים, לא יכלו לסבול כל דבר שיש בו ריח של יהדות. הם העדיפו שהילד בכלל לא יתעניין ביהדות ולא הצליחו עליו. מילא הוא הולך למדרשייה, לזה הם לא כל כך התנגדו בתוקף, אבל ללכת לשיבה? זה כבר היה מבחינתם קו אדום.

ניסיתי לעזור לו, לדבר עם ההורים. אבל ההרגשה היתה שאין עם מי לדבר... היה לי ברור שאין שום אפשרות בעולם לשכנע אותם. בצר לנו, לקחתי אותו למרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א שיברך אותו, אולי ייתן לו עצה מה לעשות. הגענו לרבי חיים, הבחור נראה כמו צעיר חילוני. יש כיפה על הראש אבל המכנסים מכנסי ג'נס והחולצה, חולצת טריקו קצרה...

רבי חיים קנייבסקי שמע את הסיפור שלו, הסתכל עליו ואמר לו דבר פלא: "תתחיל ללבוש חולצות עם שרוולים ארוכים והכל יהיה בסדר".

הבחור הופתע, ואת האמת גם אני הופתעתי...

מה קשורים השרוולים?

אבל רבי חיים אומר ואנחנו מבצעים.

משם לקחתי אותו לחנות, קניתי לו ערימה של חולצות חדשות עם שרוולים ארוכים, ומעכשיו הוא הלך רק עם שרוול ארוך. אחרי תקופה קצרה ההתנגדות של ההורים הלכה וירדה, עד שהם הסכימו בלי שום בעיה שהבן ילך לשיבה. מדהים!! הכח של הסגולה שנתן הצדיק!

ועוד סיפור

יום אחד באים אלי הצעירים במדרשייה, ומספרים לי על איזה בחור שגר לבד בדירה ברמת גן, שלדעתם כדאי לקרב אותו. אני מתחיל לגשש ומגלה שמדובר בבחור פוקר ופוקר עול. הוא בא מבית חילוני, אבל המתירנות שראה אצל ההורים לא הספיקה לו, אז הוא שכר דירה לבד ברמת גן, חי שם חיים מרוקנים מכל זיק של יהדות. עגילים בשפע, שיעור מגודל, בקיצור, לא בחור ישיבה מבני ברק...

לא הבנתי למה הצעירים במדרשייה הפנו אותי אליו. חשבתי לעצמי שאולי הם חמדו להם לצון ושלחו אותי למישהו שהיו בטוחים שאני אצא ממנו בשן ועין...

אבל אם כבר התחלתי לדבר אתו, אז אני לא מוותר כל כך מהר. בהתחלה הוא לא כל כך התעניין. הוא נהנה לדבר איתי אבל לא רצה ללמוד תורה.

פעם אחת אמרתי לו בוא נלמד משנה אחת. משנה אחת!! מה יש לך להפסיד... אני מבטיח לך שזה יהיה מעניין...

בדיוק היתה שם גמרא מסכת גיטין.

למדנו רק את המשנה הראשונה, אבל זה לקח לנו שעה.

לאט לאט התחיל להתקרב ולהתחזק יותר, בקצב מאוד מאוד איטי, אבל אחרי תקופה ארוכה הוא נכנס לשיבת 'אור החיים' בירושלים ומתישהו הפסיק הקשר בינינו, כשאני לא יודע בכלל אם הוא עדיין שומר מצוות או שחלילה היתה התדרדרות.

ואז הבת שלי מספרת יום אחד שהגננת שלה סיפרה לה בגן, שהחתן של הבן שלה הוא תלמיד שלי. אני שואל אותה איך קוראים לו, היא לא יודעת... ילדה קטנה... למחרת היא חוזרת מהגן עם פתק שכתבה הגננת ועליו שמו של החתן. לא פחות ולא יותר אותו בחור, התארס עם בת ישראל כשרה, בת למשפחה חרדית, ועומד להקים את ביתו על אדני התורה והיראה. בשביל רגעים כאלו של נחת, היה שווה כל המאמץ שהשקעתי בו ובעוד מאות ואלפי נערים אחרים...

סיפור נוסף לסיום

בשבת שוחחתי עם אחי היקר, ראש כולל חשוב מאוד ברכסים. הוא מספר לי שבתקופה האחרונה הגיע אליו אברך שביקש להתקבל לכולל, ותוך כדי סיפר לו שהוא מכיר את אחיו, אותי...

שאלתי אותו מה שמו של האברך, וכשהוא אמר לי במי מדובר, התפשט על פני חיוך רחב. אחי שואל אותי "מה אתה כל כך מאושר?". הסברתי לו שזה חיוך של נחת...

האברך הזה, לפני שנים לא רבות היה בחור צעיר ברמת גן. הוא הגיע

מסיבת יום ההולדת המקורית שנחגגה לחכם יצחק אלפיי

תוכן המכתב של הסבא מסלבודקא לבנו שחזר על עצמו מידי חודש

הרב ישראל ליוש

"תַּמְתָּ נַפְשִׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל וְתָהִי אַחֲרֵיתִי כְּמִהוּ" (במדבר כ"ג, י')

'הכיצד אנשים העוסקים בקבורת מתים אינם צדיקים גמורים ויראים שלמים, הרי בכל יום הם מקיימים בעצמם את מאמר חז"ל: 'יזכיר לו יום המיתה'!'

תמה כנגדם ר' ישראל: 'ומדוע אינכם שואלים על הסוסים המוליכים את ארונות המתים לבית הקברות? אלא זאת אתם מבינים כי לסוסים לא תועיל ראיית המוות כדי לחזור בתשובה, אם כן, גם בני אדם עליהם להיות ברי דעת, כדי שיתנו אל ליבם את ראיית יום המיתה, ושוב לא יחטאו'.

וראויים הדברים למי שאמרם, כי על רבי ישראל סלנטר מסופר שפעם בהיותו בארץ ניכר כשגייס כספים עבור ישיבתו, הרגיש כי שעתו קרבה, ופנה לתלמידו ששהה עמו, והדריך אותו ברוגע וביישוב הדעת כיצד לנהוג בו בשעת הפטירה. 'את ידי תניח כך, ואת רגליי תיישר... עצום את עיניי... אחר כך תדליק נר לעילוי נשמת'... ועוד הוראות שונות.

התלמיד לא היה כה שליו, והוא החל רועד מפחד לשמע תיאוריו החיים של רבי ישראל משעת פטירתו. רבי ישראל הבחין בחרדתו של תלמידו ואמר לו: 'מדוע אנשים פוחדים מרגע המוות, ואינם פוחדים מהרגע שאחר המוות... רגע המוות הוא רגע אחד, ואילו ברגע לאחריו, עליהם לתת דין וחשבון על כל חייהם...!'

מסיבת יום ההולדת של החכם רבי יצחק אלפיי זצ"ל היתה נחגגת - עפ"י בקשתו - בצורה מקורית ביותר. בכל שנה הוא היה מבקש מידידיו שיערכו לו מאין מסע הלוויה, היו נושאים אותו על אלונקה, ואומרים 'יושב בסתר עליון', עד שהיו מגיעים לחלקת הקבר שקנה עבורו, שם היה דורש החכם דברי כיבושין והתעוררות על יום המיתה ועל הדין וחשבון שיערכו לו שם...

שני המשאלות הללו של בלעם - אומר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל - מלמדות אותנו על נפשו השפלה, העצלה מעמל ונגררת אחר תאוותיה. שהרי הוא לא ביקש לחיות חיי ישרים כעם ישראל, אלא רצונו הוא דווקא למוות כמותם. והסיבה לכך היא, כי לחיות חיי ישרים, זה מחייב ישרות, הגינות, התגברות על תאוות ורצונות, והליכה תמידית בדרך שמובילה אל מות ישרים - חיי נצח. אך תאוותן כבלעם מבקש לעשות קיצורי דרך, הוא חפץ לזכות אחרי מותו בעילוי נשמה, לה זוכים עם ישראל שפועלים למענה כל חייהם.

גם בקשתו השניה 'ותהי אחריתי כמוהו' עפ"י פירוש הספורנו, נובעת מהרצון של בלעם להשיג רווחים בדרך קצרה, ללא כל עמל ויגיעה. צאצאיו של אדם - אומר הספורנו - נקראים 'אחריתי', בלעם רוצה שהבנים שלו יהיו טובים ומוצלחים כמו הבנים של עם ישראל, אך אינו מוכן להקריב עבור זה משהו מעצמו. הוא מבקש להישאר כמו שהוא, לחיות חיי הפקר והוללות, ושזה לא ישפיע על ילדיו, אלא הם יצמחו מאליהם כבניהם של עם ישראל.

לעומת זאת עם ישראל האמון על הפסוק 'אדם לעמל יולד', יודע ומבין שאת ההישגים הללו ניתן להשיג רק מתוך עמל ויגיעה והתגברות מתמדת על היצרנים. 'מוות ישרים' הוא אינו מוצר הנרכש בקלות ובזול, רק מי שיחיה 'חיי ישרים' יזכה למוות 'מוות ישרים'. גם צאצאים שהולכים בדרך הישר, נקנים רק ע"י דוגמא אישית שמקרינה מהאב אל הבן.

סיפורים אין ספור ישנם על צדיקי הדורות שחיו כל רגע את ה'דין וחשבון' שיהיה עליהם לתת אחרי מותם, נלקט כאן אחדים מיני רבים.

הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל ראש ישיבת סלבודקא סיפר כי בעת לימודיו בישיבתו של הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל בעיר הלוסק, למד איתו בישיבה בנו של הסבא מסלבודקא, הגאון רבי אליעזר יהודה, לימים ראש ישיבת מיר.

בכל חודש היה רבי אליעזר יהודה מקבל מכתב מאביו ה'סבא', ובכל מכתב היה הסבא כותב לו: 'כשמתעורר אצלך ספק כיצד לנהוג באיזה ענין, תחשוב איך היית נוהג לו היית יודע שזהו יומך האחרון...!'

'מי שמקבל כל יום מכתב כזה מאביו' - סיים רבי אייזיק - 'אין פלא שהוא צמח לגאון בישראל...!'

שאלו פעם את אבי תנועת המוסר הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל:

לשליחת תגובות לכתוב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

בינתיים, נראה כי אני היחידי כאן ביוהנסבורג במבחני 'קניין ש"ס', ולדעתי ניתן בקצת תעמולה ופרסום לגרום לאנשים נוספים להצטרף לתוכנית המיוחדת בה זוכים אלפי יהודים להתקדם ולרכוש ידיעה נרחבת בתלמוד הבבלי עד כדי שליטה כוללת בכל הש"ס

ראיון מיוחד עם הרב אהרן משה כהן, אחד מנבחני 'דרשו' ביוהנסבורג
מתוך סדרת שיחות עם נבחני 'דרשו' בקניין ש"ס

הרה"ח ר' אהרן כהן שליט"א

שלום רב

אני אחד מהנבחנים במסגרת קניין ש"ס וברצוני לחזק את האמרים והשיחות הגורמים להכרת חשיבות העניין. בעזרת השם יתברך, אני מעוניין להביא לעוד ועוד אחרים הגרים אתי בדרום אפריקה להצטרף למסגרת המבחנים. ראיתי שאתה כותב ומראיין נבחנים, אני חושב אולי תוכל לעזור לי בזה. אם יש בידך חומרי פרסום ותמונות, וכן כל מידע אודות תוכנית קניין ש"ס, אשמח מאוד באם תשלח אלי לצורך זיכוי הרבים. תודה וכל טוב.

אהרן משה כהן

תכניות דרשו בעירנו-יוהנסבורג.

איך אתה עושה את זה?

זכיתי ואני מוסר כל בוקר אחר התפילה, שיעור ב'דף היומי' לחברים שזכו לחזור לצור מחצבתם כיהודים יראים ושלמים המתפללים בבית המדרש בקהילת 'חפץ חיים' בעירנו. מטבע הדברים עצם מסירת השיעור 'מחייב' אותי להתכונן ולהבין טוב את החומר, כך אני מכין את החומר כמה פעמים למען אוכל להעביר את החומר למשתתפים.

וזה מספיק למבחן החודשי?

לא. ממהר הוא להבהיר. קודם כל מגלה הוא, סדר השיעור הוא. בימים שני עד ששי, לומדים את החומר השבועי וכך ימי שבת וראשון פנויים לחזרה שבועית. אחר, בשבוע האחרון, לפני המבחן, אני חוזר שוב על כל החומר, ואז אני מגיע למבחן החודשי לקצירת הפירות ברנה.

כך גם, ממהר הוא להוסיף, כשאני מתכונן לשיעור וגם אחר כך בחזרה על החומר לקראת המבחנים. אני עושה סימנים או מוסיף על הסימנים המובאים בגמרא, לסמן כל מחלוקת עם השמות והרבה פעמים כמה מילים לזכרון דעת כל בר פלוגתא.

ולפני המבחן המסכם על 120 דף? מעוניינים אנו לשמוע את דרכי לימודו.

כל תגובה על התועלת שבסדרת השיחות, הן מחברי 'קניין ש"ס' החשובים עצמם, והן מכלל לומדי 'דף היומי' וכדומה המתלהבים ומקבלים דרבון להתקדם בידיעת התורה מביא עידוד וחיוק רב. אך בהחלט מיוחד הוא הדבר, במכתב מעניין זה. מכתב מיוהנסבורג מיהודי הזוכה (לע"ע היחידי!) שם להיות מגיבורי החיל, חברי 'קניין ש"ס', ללמוד ולהבחן על כל הש"ס! ועדיין לא הזכרנו את רצונו טהור, להשקיע ולגרום לחבריו ומכריו לזכות גם הם ליהנות בזה העולם מהחלום הנכסף ללב כל יהודי, להיות יהודי של ש"ס.

איך הכל התחיל? התחלנו בנקודת ההתחלה האישית.

האמת, הכל סייעתא דשמיא גדולה ועצומה. הגעתי לארץ ישראל על מנת ללמוד בשיבת 'עטרת ישראל' שנה אחת. מתחיל הוא ברגש. בסיום השנה, החלטתי שאני ממשיך, כה זכיתי לגור אחר חתונתי כמה שנים בארץ ישראל לפני חזרתי ליוהנסבורג. עסקתי כמה שנים בתחום החינוך, כיום זכיתי ואני שוב יושב ולומד.

כאגב מטעים הוא, ומתלמידי יותר מכולם. בתור מלמד בת"ת, לא פעם, שאלו אותי התלמידים - רבי כבר כמה פעמים סיימת ש"ס, רבי באיזה גיל כבר היית בקי בש"ס. לצערי לא יכולתי לענות להם תשובה חיובית. וזה בעצם היה אחד מהמדרבנים שלי להצטרף למחזור הנוכחי של דף היומי. מציין הוא בחן. ואז בהארה משמיא, ממש באותה התקופה הודיע הרב אריה טבק שליט"א על פתיחת

כמובן, כל העת ממשיכים בחזרות. מצהיר הוא בסיפוק. אנו מקפידים לעבור וללמוד את כל הגמרא בפנים, אך הפעם זה כבר יותר קל לנו. אנו לומדים דברי הגמרא בפנים, אך בכל עמוד ודף אנו מסכמים לעצמנו בקצרה, מה למדנו בכאן, איזה עניינים וכמה שיטות.

באיזה סוג 'תמצית הדף' או 'סיכומים' אתם משתמשים?

הכל בייצור עצמי. הוא מתחייך, כשהוא מפרט. בחזרה לפני המבחן החודשי, כשאני כבר אחר כמה וכמה פעמים לימוד וחזרות, אז בסיום לימוד כל דף, אני כותב לעצמי בשולי הדף את תמצית הסוגיא או המחלוקת בקצרה ובבהירות. כה, כשאני מגיע לחזרות על 120 דף ובהמשך לקראת המבחנים הגדולים על אלפי הדפים, אני משתמש בזה כעזר וסיוע לתמצית את הדף למען יעמדו לזיכרון באופן קל ומעשי. כן, אישית, אני רואה בזה תועלת רבה ואני משתמש עם עיפרון צבעוני להדגיש הנקודות העיקריות.

גם לפני המבחנים הגדולים אתם חוזרים שוב על כל החומר? מעוניינים אנו לדעת. סופסוף מדובר באלפי דפים.

כן, משיב הוא בתום. אם כי, ממהר הוא לסייג, אין באפשרותי לחזור ממש סמוך למבחן, אך בהחלט יש לי תכנית חזרה בו אני מנסה ללמוד כל יום במהירות יחסית כ-20-10 דפי גמרא, תלוי לפי החומר

המשך מעמוד 2 | מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

היה בביתנו מקרר ישן ביותר שהתקלקל כל 'שני וחמישי'. מישהו רצה להביא לאמא מקרר חדש, אך היא סירבה בכל תוקף. לבסוף קנה לביתו מקרר חדש, ואת הישן הביא לאמא. רק את המקרר הזה ניאותה אמא לקבל.

סיפרה לי אחת מידידותיה של אמא: חברתי קנתה מקרר חדש וחיפשה למי למסור את המקרר הישן. נזכרתי כי ראיתי אצל הרבנית קניבסקי מקרר ישן ורעוע, שנתמך על ידי קופסאות כדי שלא ייפול... פניתי אליה ושאלתי האם היא רוצה להחליף את המקרר שלה במקרר משומש במצב טוב. היא שאלה את רבי חיים, והוא השיב: "הלא זריקת המקרר היא בבחינת 'בל תשחית'..." (בסופו של דבר הגיע המקרר לסבתא הרבנית קניבסקי, שעד אז לא היה מקרר ברשותה).

גם מקפיא נפקד מביתנו במשך שנים ארוכות. כאשר רכשנו לאמא מקפיא, נגרמה לה עגמת נפש גדולה: "מה אעשה עם המותרות הללו?" היא לא נרגעה. "למה הייתם צריכים להתאמץ? טוב לי עם מה שיש לי!" אמא לא רצתה בו בשום פנים ואופן, ורק טיעון הלכתי שכנע אותה להשתמש בו: "על ידי המקפיא יישמרו המאכלים היטב ולא ייזרקו, וכך ניצל מאיסור 'בל תשחית'..."

המיקסר בביתנו נשבר פעמים רבות, תוקן ונשבר, שוב תוקן ושוב נשבר. לאחר שכבר לא ניתן היה להשתמש בו עוד, החליטו בני הבית לקנות מיקסר חדש, אולם נתקלו בהתנגדותה של אמא: "אפשר לנסות לתקן שוב!" החליטו לשאול את אבא, והוא הסכים לדעתה של אמא. ויהי לפלא - המיקסר חזר לעבוד! לשמחתה של אמא... לאחר שנישאנו החלטנו בעלי ואני לקנות לאמא מטבחנה חשמלית.

ובזמן שיש לי.

אשריך ואשרי חלקך. אז מה בוער לך עכשיו? חוזרים אנו לבקשתו דרכה הגענו אליו.

בינתיים, משתף הוא בגילוי לב יהודי. אני היחידי כאן ביוהנסבורג במבחני 'קניין ש"ס', ולדעתי בקצת תעמולה ופרסום שעוד אנשים יתוודעו לתכנית המיוחדת בו זוכים אלפי יהודים להתקדם ולרכוש ידיעה נרחבת בתלמוד הבבלי עד כדי שליטה כוללת בכל הש"ס, ללא ספק, הדבר יביא לעלייה ניכרת וגוברת במספר הנבחנים החודשיים וכו'.

כה אני מקווה שאי"ה בהמשך במחזור הבא, נזכה ונראה עלייה רצינית במספר לומדי ונבחני הש"ס, גם כאן ביוהנסבורג לצד העלייה הנרחבת שוודאי תהיה במספר הכללי בארץ ישראל ובכל רחבי תבל.

לא נשאר לנו אלא להצטרף לתקוותו יחד עם כלל מזכי הרבים החשובים, כל אחד במקומו, העושים ומעשים להגביר חיילים לתורה ולידיעת הש"ס. מי ייתן ונזכה לראות את כל עם השם לומדים ומתקדמים בידיעת התורה...

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

היה זה לאחר שבעלי נוכח בטרחתה הרבה של אמא סביב הכנת הדגים; עד אז היתה טוחנת את הדגים במטחנה ידנית. המתנה לא היתה אמורה להתקבל, לולי שנחשבה כמתנה מהמחותנים, הורי בעלי. מפני כבודם לא יכלה אמא לסרב לקבל את המטחנה...

בהזדמנות אחרת חפצנו הילדים לקנות לאמא מתנה - מעבד מזון. ידענו כי כך נקל עליה בהכנת כמויות המזון העצומות שיצאו ממטבחיה. אמא לעומת זאת, לא חשבה כך: "יש לי כוח בידיים! אם יהיה לי מעבד מזון ה' ייתן פחות כוח בידיים..." לבסוף, לאחר ששח לה מישהו, כי משקה מסוים המקל על חולים יכול להיעשות רק בעזרת מכשיר זה, הסכימה להכניסו אל הבית.

בערב פסח אחד קנו לאמא תנור חדש. התכנית היתה שלאחר החג יעבירו אותו לימות השנה, מפני שהתנור הישן כבר היה משומש מאוד ולא פעל כראוי. אמא התנגדה בתוקף, ומיד עם צאת החג מיהרה לאחסן את התנור החדש בין כלי הפסח, שמא 'חלילה וחס' יצא הרעיון אל הפועל...

יום אחד נשברה האמבטיה. באותו יום ביקר בבית יהודי בעל אמצעים, הוא שמע על הנזק שאירע, ולאחר זמן מה שלח לאמא סכום כסף נכבד לתיקון הנזק. אמא קיבלה את הכסף בתודה, התקשרה אל הנדיב ואמרה לו: "האמבטיה השבורה עודנה ראויה לשימוש, ואין צורך להחליפה. האם אוכל להשתמש בכסף לצדקה?" מה רבה היתה שמחתה כשבקשתה אושרה, והיא מיהרה לחלק את הכסף לנזקקים...

(מתוך הספר 'בית אמי')

והלא יאומן קרה: בתוך חודש וחצי, נשברו ארבע צלחות במזל טוב. ראש הישיבה אירס את בתו, ועוד אחד מאנשי הצוות אירס שלוש בנות - בתוך חודש וחצי בלבד! באופן פלאי ועל טבעי, כל זאת - כהמשך להתפתחות המעניינת בטעות שהובילה לקבלת שני הבחורים...

כיצד טעות בזיהוי הובילה לארבע חתונות?

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"וַיָּגֵר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם" (במדבר כ"ג, ג')

את מחשבותיו, הוא לא מצליח לחשוב ולהתרכז. גם משימותיו הבעורות להיום מעיקות עליו, יש לו הרבה עניינים לסדר, אבל הוא עוצר הכל, מחניק אנחה כבידה, נעמד בשולי השוק, בסימטא חשוכה למחצה, ומתפלל תפילת שמונה עשרה מהירה וחטופה...

ובכל זאת, ולמרות שלא כך צריכה תפילה להיראות - גם תפילה כזאת בוקעת רקיעים. גם האנחה הזו, מתוך לב מודאג ומבולבל, באפס ריכוז וללא כל כוונה או דביקות, מוצאת מסילות לכסא הכבוד ומגיעה עד אבא שבשמים. כי אנקתו של יהודי ואנחתו, תפילתו ודמעותיו, מגיעות תמיד ליעדן ומצליחות לחולל ישועות!

הראיה לכך היא מלשון הפסוק, בו הוא דורש כך: 'וירא בלק... אשר עשה ישראל לאמורי' - כלומר, בלק ראה את הכח של עם ישראל לפעול באמצעות ה'אמורי' - כח האמירה שבפיהם. ולצערו של בלק ולגודל זכותם של יהודים - כח זה אינו נתון רק לצדיקים או לבעלי דרגות רוחניות גבוהות, אלא 'וַיָּגֵר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם' - 'עם' הוא דרגה נמוכה, כלומר - אנשי מואב חששו מתפילתו של כל יהודי, גם כזה שאינו בדרגה גבוהה, בהבינם כי לכל יהודי הכח והעוצמה לחולל מהפכות בתפילתו.

זה כוחה של תפילה, ולו הקטנה ביותר שנשמעת, הפשוטה ביותר כביכול, אם היא בוקעת מעומק הלב, היא יוצרת קשר בלתי אמצעי בינינו לבין בוראנו, קירבה עמוקה בין לב של יהודי לאביו שבשמים. וכך גם תפילות שהן לא הכי-הכי, גם זעקות שאינן מגיעות בשיא הכוונה הטובה, יכולות להגיע לבורא עולם ולחולל את הישועה הנכספת!

אחת המתנות המרגשות ביותר בהן זכה עם ישראל, המתנה הממחישה בצורה הטובה ביותר את קרבתנו לבוראנו, המתנה שיש בה הוכחה חותכת ועדות על היותנו 'פרוטקציונרים' אצל מלכו של עולם, היא מתנת התפילה. התורה בעצמה מגדירה את יתרונו של עם ישראל במתנת התפילה, ומגלה רובד של קרבת אלוקים יקרה ואהובה שאין כמוה: 'כי מי גוי גדול אשר לו אלוהים קרובים אליו, כה' אלוקינו בכל קראנו אליו' - - -

יש משהו מרגש, מחמם לב, מסיר דאגה ושומר על שלוה, בעובדה שאתה יודע שיש לך אבא כה גדול, מין 'מספר חירום', אליו אתה יכול לפנות בכל עת. 3 פעמים ביום נקבעו התפילות, ובנוסף - כל רגע בחייו של יהודי יכול להפוך לרגע מרומם ונעלה, מרגש ויוצא דופן, של תפילה וקשר אלוקי צמוד ומחזק.

בכל מקום, בכל מצב ובכל תנאי, יכול כל יהודי לעצום את עיניו, ולהתחבר. יש מקומות מסוגלים כמקומות תפילה - אך בכל מקום ניתן להתפלל. יש זמנים הידועים כעיתות רצון - אך כל שעה היא זמן טוב לתפילה. יש גם חשיבות רבה לתפילה ברוב עם או בראשות צדיקים, אך גם תפילתו של יהודי יחיד, בכל קצה בעולם ובכל מקום נידח - יש לה השפעה מכרעת, היא יוצרת את החיבור היפה והמלבב של היהודי ובוראו.

אם חשבנו שכדי שתפילה תחולל מהפכה ותבקע רקיעים, היא חייבת להיות רק תפילה מיוחדת - במקום מסוגל, בזמן מסוגל או בציבור, הרי שבפרשת השבוע חושף הרה"ק המגיד מטריסק ז"ע בספרו 'מגן אברהם', כי למעשה - כל תפילה, כל אנחה, כל תחינה לה' מעומק הלב של כל יהודי, בכל מקום ובכל זמן - יכולות להפוך את מערכות הטבע, לשנות גזירות ולהשפיע מכרעת לאורך זמן.

וכדי להמחיש זאת, הוא מוסיף חשיפה מרגשת, גילוי מהנעשה בישיבה של מעלה, בשם הבעל שם טוב הקדוש ז"ע. וכך הוא מגלה: קורה שיהודי טרוד ועסוק, עד כדי שהשלווה ממנו והלאה. מבוקר עד ערב הוא מתרוצץ, אין לו פנאי, אין לו יישוב הדעת. לפתע הוא נושא מבט אל האופק ומגלה כי השמש עומדת לשקוע, ואז עולה בזכרוננו - מנחה...

הוא כעת ברחובה של עיר, בשוק הסיטונאי. קולות התגרים משבשים

הבה נזכור זאת בכל עת, ונשים את הדברים לנגד עינינו. אם עד כדי כך גדול כח התפילה גם כשאינה בשיא הכוונה - על אחת כמה וכמה תפילה בעייתה, בבית כנסת, בציבור, לאחר הכנה כראוי ובכוונה והתלהבות. הכח של תפילה רב ועצום גם בתפילות 'פשוטות' כביכול, וגדול שבעתיים בתפילות הנערכות כראוי, בדבקות ובלהט, כפי שתפילה צריכה להיראות!

הבה ניישם זאת, נבין כי התפילה היא ההשקעה הבטוחה שמניבה תוצאות, זו הדרך להגיע להישגים. בעת מצוקה או צרה, עוד לפני שנפעל בכל הכלים הגשמיים העומדים לרשותנו, נישא תפילה נרגשת מעומק הלב, נשפוך שיח בפני הכתובת הזמינה תמיד, ורק מחכה להושיענו. כך נזכה להרעיף על עצמנו חיים טובים ומאושרים כל הימים!

שמות זהים, ישועה מרובעת...

ראש הישיבה הביט בהיכל הישיבה המלא מקיר לקיר, וספק את כפיו באכזבה. היכל הישיבה המפורסמת עמוס לחלוטין, לא תהיה אפשרות לדחוק בו ולו בחור בודד. עתה שניים מתדפקים על דלתו, שניהם מבקשים להתקבל לזמן אלול תשע"ז, שניהם מצויינים, אך מגבלת המקום אינה מותירה להם סיכוי...

בצער רב, ביקש ממזכיר הישיבה להתקשר לשני הבחורים, ולהודיעם כי אין מקום. 'הבחורים מצויינים, אך אין להם מקום. לא נוכל לקבל בחור שאין לו כסא לשבת!' - קבע ראש הישיבה באנחה, 'הם יאלצו למצוא לעצמם מקום תורה אחר'...

המעניין הוא, ששני הבחורים נשאו את אותו שם משפחה. שמו של האחד יוסף אברג'ל, שביקש להתקבל לשיעור א' בישיבה, ושמו של השני אברהם אברג'ל, שביקש להתקבל לשיעור ג' בישיבה. כשאין מקום בהיכל הישיבה - אין מקום לשני הבחורים, וכך נאלץ המזכיר לערוך באותו יום שתי שיחות טלפון טעונות, ולהודיע שהבנים לא מתקבלים לישיבה.

בעוד שנראה כי הוריו של יוסף קיבלו עליהם את הדין בהכנעה, הוריו של אברהם אברג'ל לא הפסיקו את מסע הלחצים והתחנונים. מדי יום ביומו שבו והתקשרו, התחנונו על נפש בנם. אפס, ראש הישיבה נאלץ להתעקש ולהשיב ריקם את כל הלחצים, כי כשאין מקום - פשוט אין! ואז, בשעת צהריים אחת, הגיעה שיחת טלפון שהכריעה אחרת - על הקו היה הרה"ג ר' אליהו מן שליט"א, ממקורבי הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, שהתקשר בשמו וביקש כי ראש הישיבה יעשה כל מאמץ ויקבל את הבחור אברג'ל. לנוכח שיחת טלפון כזו התקשה ראש הישיבה להישאר אדיש, ונענה ואמר כי למרות שאכן אין מקום - לא יוכל להשיב את בקשת הגר"ח קנייבסקי ריקם...

ראש הישיבה ניגש מיד למשרד, וביקש מהמזכיר לשוב ולהתקשר להוריו של אברהם אברג'ל, ולהודיעם כי בנם מתקבל לישיבה. ההורים התרגשו לשמע הבשורה, וכלל לא ידעו מה עומד מאחוריה... חלפו כמה שעות, ולפתע התפתחות לא צפויה בעליל: הוריו של הבחור יוסף אברג'ל, שכבר שבועות ארוכים לא יצרו קשר, התקשרו להודות לראש הישיבה על הסכמתו לקבל את בנם, כפי ששמעו

מהגר"א מן שבישרם על כך. ארכו 30 שניות בלבד עד שראש הישיבה הבין:

הבחור אברהם אברג'ל שקיבל הודעה כי התקבל - לא הוא הבחור למענו פנה הגר"ח קנייבסקי! הפניה הגיעה עבור הבחור יוסף אברג'ל, שקיבל תשובה שלילית כבר לפני כמה שבועות, ומאז הוריו כלל לא התקשרו, ושמו נשכח מלב. ואילו אברהם אברג'ל שקיבל הודעה מהמזכירות כי התקבל - זו הודעה מוטעית שלא ניתן לחזור ממנה!

בבת אחת חילחלה ההבנה לראש הישיבה: במקום לא לקבל אף אחד מהם - שניהם התקבלו!... יוסף התקבל בהודעה מהגר"א מן כי ראש הישיבה נענה, ואילו אברהם התקבל בהודעה מהמזכירות הישיבה, שסברה שהוא הוא הבחור המדובר, למענו פנה הגר"ח... מה עושים עכשיו?

הוא הפנה את השאלה אל הגר"א מן - ששאל את הגר"ח קנייבסקי. התשובה הפתיעה: הואיל וכך גלגלה ההשגחה העליונה, אין מנוס מלקבל את שני הבחורים, גם את אברהם וגם את יוסף, והוא בטוח בכשרונם של ראש הישיבה למצוא פיתרון לסוגיית חוסר המקום... ראש הישיבה שמע את התשובה, והבין מיד כי הדבר ידרוש ממנו מאמץ גדול עד כדי למעלה מדרך הטבע - למצוא מקום לשני בחורים שבדרך הטבע אין להם מקום... כששמע הגר"ח קנייבסקי כי עד כדי כך גדול המאמץ הדרוש, הגיב ואמר: 'בזכות זו ייושע ראש הישיבה באופן של למעלה מדרך הטבע!'

ראש הישיבה שמע את הדברים, וקפץ מיד: 'הן בבית בת מבוגרת הזקוקה לשידוך, ואף בבית אחד מאנשי הצוות 3 בנות מבוגרות הזקוקות לשידוך. אנו בהחלט זקוקים לנס שמעל לדרך הטבע, כדי לשמח את כולן בעת ובעונה אחת!'

הגר"ח קנייבסקי שמע את הדברים, ועל אתר נענה ובירך כי הבנות כולן תמצאנה את זיווגן ומהר. ראש הישיבה התרגש מהברכה ומיהר לבשר לבני משפחתו, שהחלו להמתין למימוש הברכה...

והלא יאומן קרה: בתוך חודש וחצי, נשברו ארבע צלחות במזל טוב. ראש הישיבה אירס את בתו, ועוד אחד מאנשי הצוות אירס שלוש בנות - בתוך חודש וחצי בלבד! באופן פלאי ועל טבעי, 4 בנות מעוכבות שידוך - זכו לחגוג את היום השמח בחייהן ולבנות את ביתן, כל זאת - כהמשך להתפתחות המעניינת בטעות שהובילה לקבלת שני הבחורים...

ואז, ביום בו הגיע אברהם אברג'ל לישיבה, שוחח ראש הישיבה עם אביו, וביקש לדעת כיצד קרה הדבר שלמרות שבדרך הטבע לא היה לכן סיכוי להתקבל, למעשה - התקבל נגד כל הסיכויים. כיצד קרה כדבר הזה, שבאופן כה פלאי, בטעות כה מוזרה, לבסוף התקבל הבן לישיבה הנכספת?

נענה אביו של הבחור וגילה, כי לאורך תקופת הלחצים והתחנונים, רעייתו לא עזבה את ספר התהלים מידה. 'אני סברתי שזו תפילת שווא, אם הבחור לא מתקבל כי אין מקום - אז אין מקום, נקודה' - התוודה האב באוזני ראש הישיבה. 'אבל רעייתי סברה אחרת, ולא הניחה את ספר התהלים ולו ליום אחד. שעות ארוכות בכתה והתפללה כי בנה יתקבל, ולבסוף - כך אכן קרה, באופן פלאי שמעל לדרך הטבע!'

'לא יאומן!' - קרא ראש הישיבה ברגש, 'ראו עד כמה כוחה של תפילה! לא היה לבחור כל סיכוי, גם הפניה מהגר"ח קנייבסקי לא הגיעה בענייננו. ובכל זאת - התפילות של אמו יצרו ישועה פלאית כפולה ומכופלת: הבחור התקבל עקב טעות בזיהוי בשמות משפחה זהים, וארבע בנות התאסרו במהירות שלמעלה מדרך הטבע - הכל בזכות תפילותיה של האם שהובילו לכל ההתפתחות המופלאה הזו!

ואת דבריו אלו של ראש הישיבה, אותם שמענו מפיו, את דמותו של הבחור אברהם אברג'ל המתקבל לישיבה, ואת ארבע הבנות המאורסות בתוך חודש וחצי באופן כה פלאי - כדאי שנראה לנגד עינינו כשאנו ניגשים לתפילה. כי גם דבר שהוא חסר סיכוי - הוא חסר סיכוי עד שנתפלל עבורו. מהרגע שאדם מתחיל להתפלל - כל דבר הוא בר סיכוי, כל ישועה בוא תבוא!

הבה נתפוס את התפילה בכל הכח, נאמצנה אל ליבנו. בכל עת נוכל להתפלל, ובוודאי בשלוש הזדמנויות המתנה היומיות שניתנו לנו. הבה נתפלל בכל הכח, עם כל העוצמה. זה יכול להפוך עולמות, זה מה שיביא לנו את הישועה הנכספת!

תשובה שהצילה חיים!

היה זה לפני כ-65 שנה. אחד מיקירי קרתא דירושלים, הרב נחמיה בקר ז"ל, נפקד בשעה טובה ומוצלחת בבן ראשון, שהפך אותו לאבא נרגש ומאושר. ההורים הביאו את בנם הקטן הביתה בהתרגשות ובשמחה, ונראה היה כי מעתה חיהם יהיו מאושרים עוד יותר, בזכות האוצר הקטן שהצטרף למשפחה הצעירה.

ואז הכל הסתבר. לפתע החלה היולדת הצעירה לחוש שלא בטוב, והובהלה לבית החולים. הרופאים בדקו מה שבדקו, והגיעו למסקנה שאין ברירה אלא לבצע ניתוח דחוף באופן מידי, כי הדבר כרוך בפיקוח נפש של ממש. גם הרופא הנודע - פרופסור שקולניק הסכים עם הקביעה הזו, והוסיף והבהיר כי נראה שהניתוח הזה יגרום לכך שהיולדת לא תוכל ללדת עוד, והבן שנולד יהיה בן יחיד...

כששמע ר' נחמיה את הבשורה, הבין שלכאורה אין כאן שאלה, הרי מדובר בפיקוח נפש שדוחה הכל. אך כיוון שמדובר בסוגיה משמעותית בעלת השלכות לטווח ארוך, ביקש לנסוע לבני ברק - אל ה'חזון איש' זצ"ל, להיכנס לגדול הדור ולשואלו האם לבצע את הניתוח שהשלכותיו ברורות...

פרופסור שקולניק הסכים להמתין קמעא, ור' נחמיה יצא למסע מירושלים לבני ברק. באותם ימים הדרך ארכה כמה שעות, שלאחריהן הגיע ר' נחמיה לביתו של ה'חזון איש', ומיהר להיכנס פנימה. כשנכנס, גילה כי ה'חזון איש' ניצב על יד הכיור ועומד ליטול ידיים לפני תפילת מנחה, אך לנוכח הדחיפות שבעניין - מיהר לגשת אליו ולהציג את שאלתו.

ה'חזון איש' האזין לו בקשב, והשיב מיד כי הואיל וזו שאלה של פיקוח נפש לדברי הרופאים, וכיוון שהם תמימי דעים שאי קיום הניתוח מסכן את חיי האם - הרי שאין מנוס מלבצע את הניתוח ויפה שעה אחת קודם, גם במחיר שהבן שנולד יישאר בן יחיד... ר' נחמיה האזין לתשובת גדול הדור, ורגע לפני שפסע לאחור, ביקש

ממנו ה'חזון איש' שישאר במקום לתפילת מנחה. ר' נחמיה כמובן לא סירב לבקשה, ואף שהיה לחוץ בזמן וממהר לבית החולים לעדכן את הרופאים כי יבצעו את הניתוח ומהר - החליט להתעכב במקום ולהתפלל מנחה במניינו של ה'חזון איש'.

לאחר תפילת מנחה התרחשה תפנית לא צפויה - לפתע פתאום, מיזומתו, ניגש אליו ה'חזון איש' וביקש כי ישוב ויציג את שאלתו לפרטיה ולצדדיה. ר' נחמיה התפלל, ושב והסביר את הצדדים: מחד גיסא - האשה בסכנת חיים, הרופאים כולם - כולל פרופסור שקולניק המוערך - תמימי דעים שאין מנוס מלנתוח. מאידך גיסא - המחיר קשה ומצער: מעתה לא יזכו בני הזוג לילדים נוספים!

ה'חזון איש' שב והקשיב לשאלה כאילו הוא שומע אותה לראשונה, ופסק חד משמעית: 'לא לבצע את הניתוח! בורא רפואות כבר יעזור, אל תרשה לרופאים לנתח!'

'רגע, לא הבנתי', תמה ר' נחמיה, 'והלא אך לפני כמחצית השעה הרב בעצמו פסק כי חובה לנתח. מה השתנה?!'

'מנחה! - השיב ה'חזון איש' קצרות.

'מה?!' תמה ר' נחמיה. 'מה השתנה? הלא תיארתי את צדדי השאלה באותה בהירות ובאותה חדות לפני מנחה ולאחר מנחה. כיצד יתכן שהתשובה התהפכה לחלוטין - מחובה לעשות ניתוח בשל פיקוח נפש, לסירוב לעשות ניתוח למרות פיקוח נפש?'

השיב לו ה'חזון איש': את התשובה היא אמרתי לך קודם תפילת מנחה, והתשובה הנוכחית - היא לאחר תפילת מנחה. תפילת מנחה משנה תשובות!'

ר' נחמיה ההמום לא ידע את נפשו, ומיהר לירושלים. הגיע לבית החולים בריצה, והרופאים נדהמו מהסיכון אותו הוא לוקח על עצמו, אך כיבדו את תשובת ה'חזון איש' שכבר היה מפורסם כחכימא דיהודאי. האשה נותרה מאושפזת בבית החולים, אך לחדר הניתוח לא הוכנסה, וכך ניצלה!

יומיים אחר כך, התברר כי באותו יום שרר זיהום מסוכן בחדר הניתוח, וכל מי שביקר בו - מצבו הרפואי הסתבר ללא הכר. ואילו האשה שנותרה מחוץ לחדר הניתוח הבריאה והאריכה ימים עד גיל 88 שנים, ואת הסיפור סיפרו תשעת(!!!) ילדיה בימי השבעה על אביהם, להגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מפיו שמענו את הסיפור.

וללמדנו בא: התפילה היא כח עצום, כח שלא נוכל לשער ולתארו. לפעמים המציאות נראית כחד משמעית לכיוון מסוים, כביכול לא ניתן לעשות דבר. הכל נכון עד תפילת מנחה - שיכולה לחולל מהפך וליצור ניסים!

הבה נפעיל את כח התפילה, ננצל אותו במלוא העוצמה. לתפילה אחת יש כח לחולל שינויים כבירים, להפוך עולמות. הבה נשתמש בכח התפילה, נזעק לה' בכל כוחנו ובכוונה עמוקה, ואז התפילה תחולל עבורנו ניסים ונפלאות, ותוביל את חיינו על מי מנוחות!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי:
במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

כאשר לוקחים הלוואה בריבית בהיתר עיסקא, המשמעות שההלוואה הופכת להשקעה הנושאת רווחים חלק עבור הנותן וחלק עבור המקבל. ויש לדון כאשר המקבל נפטר האם ההיתר עיסקא ממשיך בתוקפו אצל היורשים?

בעניין חיוב היורשים בריבית בהלוואות בנקאיות שנלקחו בהיתר עיסקא

הרוויח ורק אם ישבע יפטר והשבועה היא כמו פירעון, ודעתו שזה לא נחשב ריבית כיון שבאפשרותו להפטר על ידי שבועה, ממילא לגבי היתומים כיון שהאב לא נשבע בפועל לא נפטר מסכום ההתפשרות ולא שייך לטעון שמא לא הרוויח. הבגדי ישע (סי' מ"ז) נחלק על טור האבן וכתב שמעולם לא שמענו שבתי דין גובים מיורשים כשטוענים שאביהם לא הרויח, ועל עיקר יסוד דבריו השיב שאין התחייבות בסכום ההתפשרות רק אם הרוויח נותן למלווה מחלק הרווחים כפי האחוזה שסיכמו, והשבועה היא לברר שלא היה רווח, וממילא אצל היורשים יכולים לטעון שמא לא הרויח, והוא כ"ז בפתחי תשובה חו"מ (סי' ק"ח סק"ד).

היוצא למעשה:

במציאות של ימינו מי שלקח משכנתא מהבנק ומת, הבנק גובה כל החוב עם הריבית, אך בכל משכנתא מחויבים לעשות ביטוח חיים באופן שהבנק לא גובה מהיורשים אלא מהחברת ביטוח. אבל בהלוואות בנקאיות לפי דעת הבגדי ישע יוצא שאי אפשר לגבות את הריבית מהיתומים.

היתר עיסקא - חכמת אדם

אך העירוני שבזמננו יש היתר עיסקא שכתוב שבאופן שמשלמים תשלומים מזמן לזמן הרי בכל זמן תשלום נגמרת העיסקא, ואם ממשיך המקבל להחזיק את הכסף מתחיל עיסקא מחדש, וזה ע"פ החכמת אדם (כלל קמ"ג) וכתב שבכל חודש אם לא נשבע שלא הרויח הרי זה כהודאה שהרויח. ובהרבה בנקים הוסיפו סעיף זה בהיתר עיסקא, ונקרא "היתר עיסקא חכמת אדם" ממילא יוצא שכל מה שנתווסף בחיי האב כבר הוסכם על פי האב שהיו רווחים ואין בזה צד לפטור את היורשים.

מעתה נשוב לדברי הגמרא בחוב של יתומים בהיתר עיסקא אם היורשים רוצים להמשיך את העיסקא ולהרויח ודאי שאין סיבה לפרוע את החוב כיון שאין זה הפסד באחוזה שמשלמים, כי זה רק ממה שיש רווחים, ואם מעוניינים להפסיק את העסקא באמת אינם מחויבים להמשיך להעלות רווחים וימתין המלווה עם מעותיו עד שיגדלו

גביית חוב של ריבית מיתומים

הנה בגמרא ערכין (דף כב.) מבואר שאין גובים חוב מנכסי יתומים קטנים עד שיגדלו, אבל חוב שיש בו ריבית ממהרים לגבותו בעודם קטנים כדי שלא יעלה ריבית עד שיגדלו, והגמרא שואלת הרי אסור לשלם ריבית ומיישבת שמדובר בגוי שהלווה בריבית ומציית לדיני ישראל אך בכל זאת לא נמנע מליטול ריבית.

ויש לשאול למה לא העמידה הגמרא בחוב שעל פי היתר עיסקא, שממהרים לפרעו כדי שלא יתרבה, תחילה נבאר אם ההסכם של ה"היתר עיסקא" ממשיך אצל היתומים, ומצאנו לאר"י הקדוש שכתב לבית יוסף (באבקה רוכל סי' קל"ו) לדון אם היתומים חייבים באונס בכספי העיסקא ואם חולקים ברווחים, והבית יוסף השיבו שההיתר עיסקא בתוקף גם אצל היתומים כמבואר בב"ב (ע:) בשטר כ"ס היוצא על היתומים שחייבים באונס, ומש"כ הרמב"ם (סוף פ"ה משותפין) שמתעסק שמת בטל העסק אף אם קבעו לזמן ידוע, אין הכוונה שמתבטל מאליו אלא שאם המלווה רוצה לבטל את העסק ולחלוק, הרשות בידו, כיון שלא נתחייב ליתומים, אבל מן הסתם ההסכם ממשיך בתקפו בכל התנאים לגבי ההפסד והרווח.

עתה נבאר דעות האחרונים האם היורשים מחויבים לשלם את האחוזה שעלו בחיי האב או שיכולים לטעון שמא האב לא הרוויח, החתם סופר (בחו"מ סי' קל"ו) כתב בפשיטות שטוענים עבור היתומים שמא לא היה רווח, ונראה שדבריו כשנתנו כסף להשקעה לקנות בו סחורות להרוויח ובה כיון שמעוט המצוי שאין רווח טוענים שלא היו רווחים.

דעת טור האבן

בשו"ת טור האבן (סי' מ"ה) להגאון רבי אליעזר אוערברג זצ"ל כתב שהמנהג בכל בתי דינים שגובים את הריבית מהיתומים ולא חוששים שמא לא הרוויח אביהם, וכתב לחדש ביסוד ההיתר עיסקא הנהוג שקובעים אחוזים קבועים ולא מחשבים כמה הרוויחו בפועל, אלא אם הרוויח כשיעור זה או יותר ודאי מגיע לנותן את האחוזה שנקבעו ומתפשר עם המקבל שבמקום לדקדק בהוצאות והכנסות לעמוד על שיעור הרווח בדיוק, מוכן לטול כמה שקבע אף אם הרווח היה יותר, ואם היה פחות רווחים או שלא הרוויח כלל ישבע שבועה חמורה ויפטר מהרווח, וזה נקרא בלשון הפוסקים "התפשרות", ומחדש בעל טור האבן שהכוונה שמתחייב את הסכום גם אם לא

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

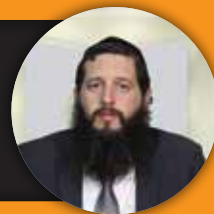
24 שעות
ביממה

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרוך** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • אידיש

שלוחה 2/3

חדש

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה

שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

השותה מים ביום חם כדי לצנן גופו, האם יברך 'שהכל'?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנ"ב מהדורת דרשו

**'מי סודה' האם נחשב כמים או כשאר משקים לענין ברכה? והשותה
מים ביום חם לאגור נוזלים בגופו, האם נחשב שותה לצמא?**

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

ואדם השותה מים על פי עצת הרופאים לשתות הרבה בכל יום, או לפני בדיקה רפואית, הורה הגר"נ קרליץ (חוט שני ברכות עמ' קצד) שאם אינו צמא ואינו מרגיש הנאה כלל, לא יברך. ובשו"ת שבט הלוי (ח"י שם) כתב שאף שלכאורה אינו מברך, מ"מ לפי מה שכתב במשנ"ב שכשיש הנאת החיך מסתמא הוא צמא קצת וצריך לברך, אולי גם בזה יכול לברך, וצריך עיון למעשה.

'מי סודה' האם נחשב כמים או כשאר משקים לענין ברכה?

כתב המשנ"ב (סימן רד ס"ק מב), שדוקא בשותה מים אם לא שותה לצמא לא יברך שהכל, כיון שאין החיך נהנה מהמים אם לא שותה לצמא, אבל כששותה שאר משקים אף אם אינו שותה לצמא מברך 'שהכל', כי החיך נהנה מטעם המשקה.

שאלה מענינת יוצאת מהלכה זו, מה הדין במשקה של 'מי סודה' שהוא מים מוגזים בלא טעם נוסף, האם נחשבים כמים לענין ברכה, ואם אינו צמא אין מברך על שתיתו, או שנחשב שיש להם טעם נוסף ומברכים עליהם שהכל גם בלא שותה לצמא?

דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני רבית עמ' קלו, ברכות עמ' קצד) שאין כל בני אדם ואין כל העיתים שווים בזה, והמרגיש בשתייתם נעימות נחשב שנהנה מן המים, ואין צריך דוקא טעם עצמי כמו סוכר וכדו', ויברך ברכת הנהנין אף כששותה שלא לצמא. וכן הורה הגר"ש וואזנר (שערי הברכה פ"ח הע' עה) שצריך לברך עליהם מפני טעם החמיצות שמרגיש. מאידך, דעת הגרא"ל שטיינמן (שלמי תודה הל' ברכות עמ' יז) והגר"ח פ"י שיינברג (חידושי בתרא) שמי סודה דינם כמים לענין זה, כיון שהם מים בעלמא ואין הנאה לחיך מתוספת הגז שיש בהם.

השותה מים ביום חם כדי לצנן גופו, האם יברך 'שהכל'?

אופן נוסף יש באדם ששותה לא לצמא כלל, ויש שהחשיבו זאת לשותה לצמא, והוא במקרה של יום חם שאדם שותה כדי להרוות את צמאונו, והביאו בפניו מים קרים ורצה לשתות עוד רק כדי לצנן גופו, האם נחשב לצמא?

דעת בעל הא"א מבוטשאטש (ברכת אברהם עמ' ה) שספק אם צריך לברך, ועל כן יברך על דבר אחר לפוטרו. אך בשו"ת פעולת צדיק (ח"א סי' פב) הביא בשם הפרי חדש (כת"י) שיש לברך, כיון שגם זה נחשב הנאה. וכן הורה הגר"נ קרליץ (שלמי תודה הל' ברכות, עמ' יח) במי ששותה מים חמים כדי להחם עצמו. מאידך דעת הגרא"ל שטיינמן (שלמי תודה שם) שלא יברך.

והשותה מים כדי למנוע כאב ראש, הורה הגר"ח קניבסקי (שאלת רב עמ' רפ) שאם אינו נהנה מעצם השתייה לא יברך.

ומרצה שמרגיש יובש בפה בזמן הרצאתו ושותה קצת מים להרטיב את פיו, הורה הגר"ש אלישיב (נשמת אברהם מהדו"ב ס"ק א-1) שלא יברך, כיון שאינו שותה לצמא, והוא כשותה מים לאחר נטילת תרופה [שמבואר דינו בביאורים ומוספים הע' 28]

השותה מים ביום חם לאגור נוזלים בגופו, האם יברך שהכל?

אין מברכים על מים ברכת 'שהכל', אלא כששותה מים לצמא, כך פסק השו"ע בהלכות ברכות (סימן רד סעיף ז). וביאר המשנ"ב (ס"ק מז) שנראה שלא דוקא לצמא ממש, אלא בסתמא כל שהחיך נהנה מהמים מסתמא הוא צמא קצת וצריך לברכה, שאם לא היה צמא כלל לא היה החיך נהנה ממנו.

ומי שאינו צמא כעת ושותה מים כדי שלא יצמא אחר כך, כתב הא"א (בוטשאטש, מהדו"ת) שיתכן שצריך לברך, שזהו בכלל "לצמא", שהרי סיבת השתייה היא כדי שלא יצמא אחר כך, אך בדעת תורה (כאן) כתב שמסקנת הא"א בכתביו שאין לברך אלא כשהוא כבר צמא. וכן דעת הגר"ש אלישיב (אשרי האיש ח"א פל"ו אות יח) והגר"נ קרליץ (חוט שני רבית עמ' קלו, ברכות עמ' קצד) שהשותה מים בערב תענית כדי להרבות נוזלים בגוף ובשעת שתייתו אינו נהנה כלל, אינו מברך, ורק אם מרגיש קצת הנאה בפיו, כגון בארץ ישראל שהמים חמים לפני צום יום הכפורים או צום תשעה באב, דעת הגר"נ קרליץ (שם) שצריך לברך. מאידך בשו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' מב וח"י סי' מב ס"ק יב) כתב שדעתו נוטה שהשותה על מנת שלא יצמא אחר כך צריך לברך, כא"א שלפנינו, וכן הורה הגר"ש וואזנר למעשה (שערי הברכה פ"ח הע' עז) שהשותה לפני צום מברך משום שהוא לצורך הצימאון של אחר כך, והוסיף שכן נוהגים העולם.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל:
bdirshu@neto.net.il

וגם לא עלתה על ליבם. ה"י (הוסיף על כך ת"ח אחד, ומדוע בלעם לא העמיד את בלעם על טעותו, מדוע לא אמר לו - אסור להם לריב איתך... כי רצה להרוויח את הכסף והכבוד...).

וכך כתב הגר"ש הירשער שליט"א בספרו, סיפר לי מחותני הר"ר יצחק ווייס שו"ב דאנטווערפען, ששמע מהגה"צ רבי משה האגער ראש ישיבת סערט ויזניץ זצ"ל, שפעם אחת נכנס אל הגה"ק החזון איש זי"ע, ומצאו שרוי ברוגז, שאל אותו מה קרה, אבל מרן החזון לא רצה להשיב לו, ורק לאחר ששאלו בשנית והפציר בו, אולי אוכל לעזור, נאות מרן החזון איש לספר כדלהלן, בשבת שעברה עלינו לטובה, ישבתי במרפסת הבית ועסקתי בתורה, לפתע פרח עוף מעלי ולכלך את הקאפלוטש (כובע עליון) שעל ראשי בצואה, משעמדתי ללכת לביהכנ"ס לתפילת מנחה, החילתי לחשב - במה אכסה ראשי בעת התפילה, שהרי כובע זה מטונף הוא, ואסור לנקותו בשבת, שמא תאמר, אלבש את הכובע של ימות החול, הרי שבת היום ואין ללבוש בו בגדי חול, מאידך, להתפלל בלי שום כובע עליון גם כן אינו נכון מחמת כבוד התפילה, בלית ברירה, התעטפתי ב'טלית' וכך נכנסתי להתפלל.

והנה, באותה שעה התפלל עמנו רב אחד, שראה את הדבר המשונה הלו, והירהר בלבו, בוודאי יש לו ל'חזון איש' איזה ענין בזה, לכן בבואו לביתו אחר התפילה חקר ועיין בכמה וכמה ספרים, עד שמצא (לפי דעתו) מקור למנהג הזה, ואחר השבת שלח אלי מכתב עם 'מראה מקומות' בו ביאר את מקור הדבר ללבוש טלית במנחה של שבת, והעלה בסוף דבריו, אקווה שכיוונתי לדעתו הגדלה של החזון איש.

סיים מרן החזון איש בכאב ואמר בחריפות, **מדוע לא שאל אותי, הרי הייתי משיב לו את הטעם האמיתי, אבל כעת, שהחליט מעצמו מה שהחליט, לא לדעתי כיוון, אלא לדעתו של העוף המלכלך...**

(באר הפרשה, בלק תשע"ח)

ומתוך הבלבול 'פול לגמרי כדאיתא בזה"ק (ח"ג קצד. רפא:) שב' האותיות האחרונות של שם בלע"ם ובל"ק עולה לתיבת עמל"ק, שמתוך ה'בלבול' יביאו את היהודי לבחינת עמלק - לקררו לגמרי מאמונתו. ויתבונן במעשה דפרשת - הנה בלק ועמו נבהלים כהוגן מבני ישראל העומדים בסמוך לגבולם, והם קוראים לבלעם שיבוא לקללם פעם אחת ושתיים - שרים רבים ונכבדים, וכל טצדקי עשה בלק בהלוך ושוב בכדי להורג את ישראל כיון שחשש מהם 'עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוך השור את ירק השדה', אבל באמת כל זה לא היה אלא פחד שווא שאין בו ממש, שהרי בני ישראל נצטוו מזה עידן ועידנים שלא להלחם עמהם - 'אל תצר את מואב'... ובני ישראל לא חשבו עליו כלל, והוא כבר הפך עולמות, והכל בטעות גמורה - כיו"ב נדמים אנו בשעה שאנו מדמים כי פלוני רוצה להרע לנו, ומשנהו רוצה להזיק לנו וכיו"ב רבות מ'דמיונות' הגוזלים מאתנו את שלוות הנפש, ומפריעים לנו מלישון בלילה על משכבנו, אף מוציאים אנו על כן ממון רב, והרי אין כאן אלא דמיון בעלמא - על סמך אלו דמיונות וראיות הוכחת שפלוני בא להזיקך...

ובכן במקרים רבים 'בניין' המריבה והמחלוקת נבנה על 'סודות' של טעות גמורה ודמיון פורח, אך השטן אינו מוותר על ההזדמנות שנקרתה לפתחו ואינו נותן מנוח וזמן לחשוב על הטעות ולעצור את המחלוקת, וכך מתגוללים רבים מאחינו בני ישראל בצרות וייסורים של המריבות ופירות ביאושיהם מחמת איזה טעות שווא בתחילת הריב. פלוני כועס על רעהו שלא הזמין אותו לנישואי בנו, ובאמת הלה לא התכוון לכך כלל, רק אירעה טעות ברשימותיו או עיכוב במשלוח הזמנה, והנפגע כבר נכנס לריב ומדנים, וזה משיב לו כגמולו על פי תילי תילים של השערות שמבין מדוע משנהו כועס עליו. והשטן לא מניח להם. וכך בונים אנשים תילי תילים של מריבות, הם וב"ב וכל הנלוים עליהם על דברים שלא היו ולא נבראו

המשך מעמוד 3 | הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

היהודים בסביבה, מששמעו כך - ברחו אף הם, וליהודים היתה הרווחה...

מספר רבי שפטיה: בראותי זאת, נדהמתי אל ליבי. היה זה בבחינת מחזה שלא יאמן. מורי ורבי, שבמשך כל שעות היממה לא פסק מללמוד, ואשר היה ידוע לאיש טהור וקדוש, ואף חלש במזגו ובטבעו, והנה כשהוא רואה את בזיון הספרים, הופך ליבו להיות לב-ארי, ולא רק ליבו אלא גם אגרופיו...

אז הבנתי את גבורתם של החשמונאים-הגיבורים, שהיו קשישים בגילם, והצליחו להתגבר על היוונים, עם כל הכוח ועוצם ידי' שלהם. כאשר אש היהדות בוערת בעצמותיך כתנור, כמו שהיה אצל מורי-ורבי, הכל אפשרי, כאשר השי"ת שולח גם את עזרו ממעל!

רבי שפטיה הוסיף שכאשר שאל פעם את רבי ברוך-בער מאין לקח את העוז והאומץ לעשות את מה שעשה, השיב: 'מחידושי התורה שלמדתי בישיבת וולוז'ין, אצל הגאון רבי חיים הלוי'...

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

והתכוננו לערוך פוגרום. הם נכנסו, העמידו את כל בני הבית בשורה, ואיימו עליהם שלא לזוז.

בינתיים, חיפשו כסף וזהב ותכשיטים לשדוד, והכל שתקו ונאלמו דום. דממת מוות היתה שם. בשלב מסוים, משלא מצאו מאומה, התעורר חשד בקרבם אולי בעל הבית מסתיר את כספו וזהבו בתוך הספרים, או מאחוריהם.

הם החלו להוציא את הספרים ממקומם, בבזיון רב, ואף קרעו והשליכו ארצה, כשהם מנסים לבדוק האם מוסתר שם כסף.

מרן רבי ברוך-בער עמד אף הוא ליד הקיר כהוראת השודדים. אבל, בראותו את ביזוי ספרי הקודש, לא יכול היה להבליג. להפתעת כל בני המשפחה שחששו לגורלם, הוא החל להזדעק בקולי-קולות, ואף הלם בראשי הפורעים באגרופים, ובמקלות שמצא בחדר - - -

הוא היה כל-כך נרעש עד שהיכה בראשם כגיבור מלחמה, והרשעים החלו לברוח בקולי-קולות, ופתחו בצווחות נוראיות לעבר חבריהם 'רוצו, רוצו'... כל הפורעים שהיו באותו רחוב, ופרצו אף הם לבתי

והם מתו במקום.

"גם אני הייתי אמור לשבר את המצבה יחד איתם", סיפר הערבי, "אבל אמרתי כי אינני מוכן לעשות זאת, ונמלטתי על נפשי, וכך נותרתי בחיים!"

אי זה בית אשר תבנו לי

הגאון הקדוש רבי גרשון מקיטוב זצ"ל, גיסו של ה"בעל שם טוב" הקדוש, שעלה לארץ ישראל, שאל את ה"אור החיים" הקדוש, מדוע הוא מדבר עם אנשים שאינם יראי שמים. השיב לו רבנו חיים בן עטר: "מה אעשה, כך היא דרכי לקרב את הרחוקים!"

זו היתה דרכו של ה"אור החיים" הקדוש אשר קרב רחוקים והחזירם לצור מחצבתם, וזו היא דרכם של מוסדות הישיבה הקרויה על שמו של ה"אור החיים" הקדוש.

ה"אור החיים" הקדוש כתב במפורש במכתביו, כי כל אלו שימשיכו ויתמכו בישיבתו, הוא ימשיך עליהם בתפילתו, הן בחיותו והן לאחר שילך לעולם שכולו טוב. ואכן, כל מי שסייע ביד ה"אור החיים" הקדוש ראה פלאות.

כך אירע גם בהקמת ישיבתנו הקרויה על שמו. אנו לא עשינו מאומה, רק הושטנו את היד, והצדיק פעל עבורנו.

בתחילה חשבנו להקים בנין עבור מאה וחמשים תלמידים, על פני חצי מהשטח העומד לרשות הישיבה כיום. אבל היתה התנגדות מהשכנים, ונוצרו מניעות רבות. התאזרנו בסבלנות, פצינו את התושבים שגרו באזור בדמי מפתח ואת בעלי החניות והמפעלים שהיו מסביב. אט אט, הסירו כולם את התנגדותם, והבניין החדש קם ונבנה באותן אבנים של הבניין הישן.

תורתו של רבנו חיים בן עטר מכרזת עליו בכל העולם כולו. בכל מקום ובכל עדה לומדים בספריו הקדושים. בכל בתי החסידים לומדים בכל יום שישי ובשבת את פרוש ה"אור החיים" הקדוש. ומאחר ותורתו מכרזת עליו, זכאי הוא לנסים ולנפלאות שנעשים בכח למוד תורתו, וכן בזכות הסיוע והתמיכה בישיבה ובמוסדותיה, שהוקמו לזכרו וקרויים על שמו. הדבר ברור כשמש בצהרים - אדם המתחבר לאור העליון הזה, רואה ישועות גדולות. אברכים, בעלי בתים ואנשי עסקים רואים ישועות גדולות עד מאד. אנשים שבורים ורצוצים עלו מעלה, וגורלם התהפך לטובה.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'משכני אחר'')

המשך מעמוד 19 | הגאון ר' שמואל ברוך גנוט שליט"א

אכן כן. אם הפראק השחור יגרום לו, אולי ואולי, לאיסורי שבת, אז לובשים "פראק" בהיר יותר. מה הבעיה?!

"כשבחורים קמים לפני, כשאני נכנס לישיבה, אני מרגיש כמו שעומדים לפני ספר תורה פסול. אין לי מזה שום כבוד", אמר לי פעם בשעה שהיתה כשרה לך, "אבל אל תחשוב אפילו לרגע שאני עניו. תנסה רק לנסות ולפרוך לי "שטיקל תורה" שכבר הדפסת בספרי, ותראה כמה אני אוהב כבוד..."

כבוד? כן. השאלה היא מהו כבוד. וכל בחור בישיבה, שרואה דוגמה

אישית, ורואה בחוש את התנהגותו של רבו ומורו, מקבל מושגים שיש בהם ממש בתורה ובאהבה, במתיקותה, בשקיעות מופלאה בה, ובכך ש"טוב לי תורת פיך מאלפי זהב". כך בפשטות, בחינניות.

סיפורים ועובדות רבות סופרו ויסופרו. תורתו - הלא כתובה היא עלי ספריו הגדולים וכרכיהם הרבים. אך זכרו, משנתו ורוח חייו - תחקק לעד בקרב אלפי תלמידיו, שאינם מצליחים להתנתק מדמות הנפילים המיוחדת הזאת.

המשך מעמוד 20 | הרה"ג ר' ישראל דחבש

כמה פעמים למדרשיה שלנו, התעניין קצת ביהדות והצוות שם זיהה שיש פוטנציאל להתקרבות רצינית מצדו לחיי תורה ומצוות. אני התחלתי לבדוק את העניין מקרוב, והתברר לי שהוא מצדו מאוד מאוד רוצה להתקרב, אבל יש לו חבר נפש שלא כל כך בעניין, ובלי החבר שלו הוא לא יכול לזוז...

השקעתי בהם הרבה מאוד מאמץ. ארגנתי במיוחד עבורם ערב של חיזוק והתחברות ליהדות, כשאת שניהם מיניתי כמנהלים של האירוע... הפעלתי הרבה מאוד השפעה וב"ה זה עזר מאוד. החבר הפחות מתעניין התחיל גם הוא להתעניין, הם עשו יחד את הצעדים הראשונים של ההתקרבות ליהדות, ובהמשך נפרדה דרכם

והבחור הזה שמלכתחילה היה מתעניין יותר הלך והעפיל מעלה מעלה.

אחרי תקופה הוא נכנס לישיבה. שיבצתי אותו בישיבה בבאר יעקב והוא הלך מחיל אל חיל, עד שהפך לאברך בן תורה שמנהל משפחה חרדית לכל דבר, יהודי ירא שמים ומדקדק במצוות. בן פורת יוסף. איזו נחת היתה לי כששמעתי שהוא רוצה להצטרף ללמוד בכולל חשוב כל כך, כמובן שהמלצתי עליו בחום.

עכשיו תגיד לי אתה, אם לא הפעילות הזאת של ארגון 'אחינו' שמימן את הכל והפעיל את המדרשיה. איפה הבחור הזה היה יום? אני בספק גדול אם הוא היה מגיע לכולל של אחי ברכסים...

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ איזו פת ראוי לאכול בסעודת שבת?
◆ האם איסור 'תחומין' הוא מדאורייתא?
◆ על פי מי נקבע 'תחומין' של חפץ מושכר?

מהלכות 'עירוב חצרות'

• 'עירוב חצרות' שנעשה כהלכתו, ולאחר מכן נוצר ספק האם חל - כיון שיש לעירוב 'חזקת כשרות', הריהו כשר. אולם, עירוב שיש ספק אם בכלל נעשה כהלכתו - לדעת השולחן ערוך, הריהו פסול.

• העושים עירוב חצרות בכל ערב שבת, כך שאינם זקוקים לפת העירוב עבור השבתות הבאות - מכיון שקיימו בפת זו מצוה של עירוב חצרות, ראוי שיקיימו בה מצוה נוספת ויאכלו בסעודת שבת.

• את הפת של עירוב חצרות, יש להניח במקום שניתן לקחתה ממנו בשבת. ואם הפת מונחת במקום נעול שהמפתח אליו אבד לפני תחילת 'בין השמשות' - אין העירוב חל.

מהלכות 'תחומין'

• חכמינו ז"ל אסרו על האדם להתרחק בשבת יותר מאלפי אמה מהמקום בו שהה ב'בין השמשות' שבכניסת השבת, ואיסור זה נקרא 'תחומין'. ויש אומרים שהתרחקות של שנים עשר 'מיל' אסורה מדאורייתא ואם עבר ויצא חוץ לתחום - רשאי ללכת ארבע אמות נוספות בלבד. וארבע אמות אלו - יש אומרים שהן לכיוון אחד בלבד, על פי בחירתו, ורשאי ללכת גם לקו האלכסון של ארבע על ארבע אמות המקביל לקו שבו בחר. ויש אומרים שארבע האמות נמדדות לכל כיוון ממקום עמידתו, דהיינו שרשאי ללכת בכל השטח של שמונה על שמונה האמות המקיף אותו כאשר הוא במרכזו.

• איסור תחומין אסור גם ביום טוב, אלא שנחלקו הפוסקים לפי הדעה שתחום שנים עשר מיל אסור בשבת מדאורייתא, האם גם ביום טוב איסורו מדאורייתא.

• בנוסף על איסור תחומין לאדם עצמו, אסור גם להוציא כל

חפץ שברשותו, בין אם הוא שייך לו, ובין אם הוא מושכר או מושאל לו, אל מחוץ לתחומו של האדם.

• מי שנצרך לצאת בשבת ממקומו לצורך מצוה, ואינו יודע אם המקום שאליו צריך להגיע הוא מעבר לתחום של אלפיים אמה - רשאי למדוד את אלפיים האמות בפסיעותיו.

קביעת 'תחומין' חפצים על פי אנשים שונים

• חפץ השייך בשותפות למספר אנשים, או שמספר אנשים שכרוהו או שאלוהו בשותפות - מותר לטלטלו בשבת רק בשטח הכלול ב'תחומין' של כל השותפים.

• שותפים במאכל או במשקה, ובכל דבר שניתן לחלקו בשבת, אשר חילקו את שותפותם בשבת - תחומו של כל אחד מהחלקים נקבע על פי תחומו של השותף שקיבלו.

• בהמה שנמסרה לרועה - נקבע תחומה על פי תחומו של הרועה, ולא על פי תחומו של בעליה; ואף אם מדובר ברועה גוי. ואם נמסרה בשבת עצמה, ויש מספר רועים בעיר, נחלקו ראשונים בדינה.

• בהמה שנמסרה לאחריותם של שני רועים במקביל, תחומה נקבע על פי תחום בעליה, כיון שבאופן זה אין רצונו להעביר את הבהמה לרשות הרועים במידה כזו שתחומה ייקבע על פי תחומם.

• השואל חפץ מחבירו לשבת, תחומו של החפץ נקבע על פי תחומו של השואל. ודין זה הוא אף במקרה שהשואל לקח את החפץ מהמשאיל בשבת, ובלבד שנדברו ביניהם על כך לפני כניסת השבת.

• אשה שלווה משכנתה ביום טוב מצרך כלשהו להשלמת תבשיל - אם מדובר במצרך המשמעותי להשלמת התבשיל, תחומו של התבשיל נקבע גם על פי תחומה של השכנה.

גליון 368
שנה ח' תשע"טסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על האישור לשרת מש בתמונה

סיפורי חז"ל

והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים

קדוש יאמר לו

רבי שמעון הרים ידיו בתפילה לפני הקדוש ברוך הוא, לאחר התפילה באו אליו רבי אלעזר בנו ורבי אבא וישבו לפניו, לפתע ראו אור גדול, היום טרם החשיך והחמה נראתה כגוש אש לוהטת השוקע בתוך ימה של טבריה, באותה שעה הזדעזע כל המקום, אמר רבי שמעון, עתה הזמן שהקדוש ברוך הוא זוכר את בניו ומוריד שתי דמעות לתוך הים הגדול, וכשיורדות הדמעות, פוגעות הן בגוש האש ושוקעות יחד בים. בכה רבי שמעון ובכו אתו החברים, אמר רבי שמעון, עכשיו אני מגלה מה שאין לאיש אחר רשות לגלות, ובזכותו של דור זה יתקיים העולם עד ביאת המשיח, והמשיך רבי שמעון ואמר, אוי מי יקים או כשהגלות תימשך ותימשך וקשה יהיה הסבל. לאחר מכן אמר רבי שמעון סודות נסתרים על הגלות הראשונה, ועל חורבן בית שני, עד שתבוא הגאולה ותהיה שבת לה', ללקוט נפשות בתענוג הקדושה בכל אלף השביעי, וזו היא התעוררות הרוחות הקדושים של עם ישראל להתלבש אחר השבת בגופות אחרים קדושים, ולהיקרא קדושים, שכתוב (ישעיה ד' ג') 'והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו'

(זוהר ח"ב ט')

פרשת השבוע

ונאם הגבר שתרם העין (כ"ד - ג)

מסופר: בימי השואה נמצא במחנה אחד מפקד עריץ ואכזרי מאד והיה סומא באחת מעיניו, עינו השמאלית עשויה זכוכית, עין תותבת מוצלחת מאד שאי אפשר היה להבדיל בינה ובין עין אמיתית, והיה מתגאה בזה. ערב אחד החליט להתבדח על חשבון היהודים האומללים, פקד לקרוא ליהודי אחד מהמחנה. היהודי הופיע כולו רועד מפחד. שב ליד השולחן, התרצה משהו לאכול? פנה אליו בשאלה, כן, ענה היהודי. ובכן, שמע נא יהודי, אם תוכל להבחין איזו היא העין התותבת שבי, תקבל ארוחה כיד המלך, אבל דע לך אם תטעה לא תצא חי מהחדר הזה. התבונן היהודי רגע קט והצביע בביטחון על העין השמאלית שזוהי העין התותבת. נכון, זכית, שב ואכול כאות נפשך אמר המפקד, אך הסבר לי כיצד הצלחת לקבוע זאת, בשעה שעד עכשיו אין אף אחד שהצליח להכיר בזה? תגיד לי את האמת ואני מבטיחך שלא אגע בך לרעה. השיב לו היהודי, מפני שראיתי עין זו מסתכלת עלי באופן קצת אנושי.

אותו הדבר, אומר ה"כוכבי אשר", היה עם בלעם הרשע, שרק בעין התותבת שלו שפיר חזי להגיד משהו לטובתם של בני ישראל.

כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל

אל וגו' (כ"ג - ג)

מסופר על הרה"ק רבי יצחק בנו של הרה"ק רבי חיים מוואלווין זיע"א, שבשנת תר"ד הוזמן לאספה במיניסטריון לענייני פנים בפטרבורג, ושר הפנים נאם נאום מלא משטמה שטנית נגד היהודים, מתוך כל עדות אזורי המדינה הם מתבדלים, מוצצים את לשדם ואת דתיהם של עמי הארץ אינם עושים, וחידה סתומה ושאלת פליאה, למה יוצר האדם ברא עם רשע ומשחת הנפש כזה? רבי יצחק השיב: ירשני נא הוד מעלתו להעיר לו, כי בשמעי זאת נוכרתי, כי עוד לפני אלפי שנים קם נביא לגוים ושמו בלעם בנ בעור, אשר חזה מחזה שדי, הגיד מראש כי ימים יבואו ויהיו כאלה אשר יחשבו ככה כמחשבת הוד מעלתו שר הפנים, ומעתה בטוח אני כי מצבנו שונה לטובה, כי הלא כן היה דבר בלעם, "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא", כלומר, כשיאמרו וישאלו על יעקב וישראל מה פעל א-ל, למה יצר אותם אלקים בעולם? אז תגיע השעה שיקום העם הזה ויתנשא כארי. תשובה זו הדחימה את שר הפנים שאמר, כמה גדול כוחה של אומה זו אשר הבטחות כאלה לה, ואשר חכמים כאלה בתוכה היודעים כה להשתמש בהן.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים 8:28 ת"א: 8:31 ר"ת: 9:01

פרשת בלק

זמני כניסת השבת

ירושלים: 7:12 ת"א: 7:27

לקט סיפורים מרבינו הקדוש והטהור רבי דוד משה
מקרעטשניף זי"ע א ליומא דהילולא ט"ו תמוז

רק אם אתם תמשיכו לאכול אני אמשך לדבר

מסופר על רבינו הקדוש זי"ע א: היה זה בסעודת עתיקא קדישא סעודת יום השבת קודש, רבינו יושב בראש השולחן וסועד כמנהגו את סעודת היום בצוותא חדא עם החסידים, רוחו הטהורה של רבינו מרוממת, לעתים קצרות הינו מזמר ניגוני דביקות ושמחה, אחר כך משמיע דברי תורה עמוקים ונפלאים, וממשיכים בסעודת השבת עוד, ורבינו ממשיך את דבריו המתוקים מדבש וחוזר חלילה, האזוניים נטיות אל רבינו מקשיבים בערגה לדבריו הקדושים, ופתאום שקט, רבינו מפסיק לדבר, "אני לא מסכים לזה! לא, לא אמשך" רועם קולו הרך בהחלטיות, "רק אם אתם תמשיכו לאכול, אני ימשך לדבר."

קהל הנוכחים מפנים מבטים תמהים זה אל זה ולא מבינים מה קרה, אך רבינו בשלו, אתם תמשיכו לאכול את הטושולנט ואני ימשך לדבר. לאחר סיום סעודת השבת מסביר בתמימות אחד הנערים הצעירים, בחור בר מצוה שזה עתה מלאו לו שלוש עשרה שנים, ואך עתה בא ללמוד בישיבה. אני ישבתי לי במקומי בירכתי השולחן, ולא שמתי לב כי רבינו אומר דברי תורה, ולכן התחלתי לאכול מהצלחת שלפני, לפתע שמתי לבי כי הנני סועד לבד וכולם יושבים דרוכים ומקשיבים לדברי הרבי, מיד השמטתי את המזלג מהיד, הבחין הרבי בכך ואז אמר את מה ששמעתם.

הוא צריך להיות אב בריא וחזק ולפרנס את משפחה

מסופר על יהודי שנפצע ברגלו באופן חמור. בדחיפות הובל לבית החולים, ולאחר בדיקות מקיפות, קבע הרופא, שבכדי להציל את חייו מהזיהום המתפשט יהיו חייבים לקטוע את הרגל. בבהלה רבה שלח היהודי החולה שליח לבית רבינו. השליח חזר ובפיו בשורה: "הרבי אמר, שתזכה להוביל את בנך בן העשר לחופה, כשאתה מהלך על שתי רגליך". החולה לא האמין למשמע אוזניו, ומיד חזר עליהם באוני הרופא. "חזור אני ואומר" – אמר הרופא בתקיפות יתר – "יש נמק מסוים בברך, ואם לא נקטע את הרגל, סכנה נשקפת לרגל השניה ולכל הגוף כולו". השליח נשלח בוריוות למסור לרבינו את דבריו האחרונים של הרופא. אך הרבי בשלו: "אין להרשות לקטוע את הרגל בשום פנים ואופן!"

החולה, חדור האמונה ברבינו, קיבל את הדברים כצורתם, והיה נחוש בדעתו לא לסור ממנו ימין ושמאל. אחרי דו שיח נוקב בין הרופא לבני המשפחה, הובהרה להם בנחרצות עמדת הרופא: "שתי ברירות בידכם, האחת – לבצע את הניתוח ולהסיר את הרגל. השניה – לעזוב את בית החולים. אין אני לוקח על עצמי את האחריות הכבדה..." – סיכם הרופא את השיחה. חזר השליח לרחובות בשלישית. והנה, בעודו דורך על מפתן הדלת, טרם הספיק להוציא דבר מה מפיו, קורא לעברו רבינו בהחלטיות: "החולה יבריא, הוא צריך להיות אב בריא וחזק ולפרנס את משפחתו. אם הרופא מכריח לנתח – צאו מבית החולים!" בני המשפחה ההמומים קיימו את הדברים במילואם. חתמו על שחרור באחריותם והוציאו את היהודי מבית החולים. ואכן, חזר לחיים רגילים. ובחתונת בנו – בן העשר אז – נזכרו כולם בפלא הגדול...

מן ההר אל העם...

היה זה באחת משנותיו האחרונות ביום אסרו חג של שמחת תורה. רבינו זי"ע נח על הכורסא שבחדר קדשו. גופו הטהור תשוש מן היגיעה הרבה בעבודת הקודש של ירח האיתנים. מעט ממקורביו סובבים אותו, עומדים הכן לשמוע דיבורי קודש שהיו נזרקין מפיו בזיקוקין דנורא תוך כדי מנוחתו, כדרכו בקודש. נקישות רמות של חוסר סבלנות נשמעים על הדלת. אותה דלת הסובבת על צירה שעות רבות בכל יום לשמוע את צרות כלל ישראל, להאזין למכאוביהם להעתיר עבורם ולהחיש להם צרי ומרפא. אף עתה עמך בית ישראל עומדים כבר מעברה השני של הדלת ונוקשים בחוסר סבלנות. ליבם דואב ו"חבילתם" על כתיפם, מבקשים לפרקה לתוך ליבו הבלתי מתמלא של רבינו זי"ע. המקורבים מבקשים לצאת ולמחות בציבור הנוכחים בחוץ, על העזתם להפריע את מנוחת קדשו של רבינו. כשהם מבקשים מרבינו זי"ע שהיום לא יקבל קהל, כדי שיוכל לאגור מעט כח לעצמותיו הדואבות.

רבינו זי"ע "מוחה" בידם. "אף אחד לא בא לדפוק על דלתותיי כדי לספר לי על זכיותו בלוטו. כולם באים לפרוק ולהשיח בפני את צרותיהם. וכי האיך אוכל לעמוד בצערו של יהודי ולחוס על גופי וכוחותי?... בכוחותי הדלים ובעצמותי הכואבות קם מן הכורסא, התיישב על כיסא קדשו בסילודין, והורה לפתוח את דלת החדר לקבל את ה"יהודים של ה' יתברך" – "די אייבערשטערס יידן"

שכרו הרבה מאד

משל ליהודי עני ואביון שהיה מטופל בילדים הרבה והיה מחוסר פרנסה, כל ימיו היה מתאמץ ומתלבט בלבטים קשים כדי להשתכר למחייתו ולמחית אנשי ביתו, ומעולם לא עלה בידו להשיג אפילו כדי פרנסה בצמצום. פעם אחת היה מהלך ברחוב ונפשו מרה עליו מאוד, שכן יודע היה שאין בביתו אפילו מזון סעודה אחת, ואף ריווח כלשהו לא נראה לעין. והנה בלכתו כך בראש מורד, הבריק דבר מה לנגדו, משפנה ראשו, ראה איזה דבר מנצנץ, שבר זכוכית או חתיכת פח חדש, כמעט שגמר בדעתו לעבור משם ולהמשיך בדרכו, אולם אף על פי כן חשב שמא כדאי לו לסור ולראות מהו הדבר הנוצץ, אולי מטבע הוא, ואפשר יהיה לקנות בו לחם לפי הטף, גחן והרים את הדבר וראה, שזו אבן מבריקה בשלל צבעים, אבן גדולה ומלוטשת, שבשעה שמגלגלים אותה ביד היא מתנוצצת כל פעם בצבע אחר, התחיל הדבר להיות משונה ומוזר בעיניו, פנה והלך ונכנס לחנותו של צורף זהב והראה לו את האבן, משבחן הצורף את האבן, קפץ וקרא שאוצר כזה עין לא ראתה עדיין, וכי ראוייה אבן כזאת לפאר את כתרו של הקיסר, מיד שלח הצורף והודיע לקיסר על האבן יקרת המציאות שנתגלגלה בהיסח הדעת לידיו של העני, הביאו את העני דגן עם האבן לפני הקיסר, והקיסר אינו פוסק מלהלל ומלשבח את האבן המופלאה, והוא מתפעל מיפיה הרב. לבסוף פונה הקיסר אל העני ושואל אותו כמה הוא רוצה בשכרה של האבן? אדוני המלך אומר העני, כלום יכול אני לדעת כמה לבקש בעדה, הרי לא ידעתי בכלל שיש ערך לאבן זו בשעה ששהיתי והגבהתי אותה. אף על פי כן נתן המלך לעני ממון הרבה ונכסים בעד האבן, אם כי לא ידע הלה כלל מה שוויה, ואף קרבו קרבה יתירה והושיבו בסוד שריו ויועציו.

הנמשל: תורתנו הקדושה לומדיה ומקיימי מצוותיה, אינם צריכים כלל לחשב חשבון גודל ערכה ורום חשיבותה, ולפעמים אף חייבים להסיח דעתם לגמרי מכך כי רב ערכה מזה ומפנינים יקרה, מצווים הם להרים את האבן הטובה, ללמוד בה ולקיים את הכתוב בה בלא לחשוב כלל על השכר הצפוי להם בעבור זה, כי על כן נאמן הוא הקיסר הגדול מלך מלכי המלכים הקב"ה שלא יקפח שכרה של שום בריה, וישלם לו לבעל המציאה שכרו משלם.

(בשם החפץ חיים הקדוש זיע"א)

רבינו פוסק לפוסק הדור

היה זה בשנת תשכ"ה. שמעו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל כבר נדף למרחקים. פסקיו בכל המקצועות, ובהלכות שבת בפרט, כבר התבדרו בבי מדרשא, ושמו היה נהגה ביראת כבוד בפי כולם. מספר אחיינו ובן-ביתו הנודע, הרב אברהם יוסף לייזרזון שליט"א: באותה תקופה, תקפה את דודי הגרש"ז זצ"ל דלקת חריפה בעצב בפניו. ייסורים נוראים אחזו בו, ושיתקו כליל את פעולותיו. זכורני, שבאמצע ליל הסדר של אותה שנה, נתקף בגל כבד של ייסורים נוראיים, עד שהיינו מוכרחים להזעיק רופא. לא היו ברירות רבות. הרופאים כולם המליצו פה אחד, על ניתוח פנים מורכב. אמנם כרוך בו סיכון רב למוח, עקב סמיכות העצב למוח, אך ברירה אחרת אין. הגרש"ז זצ"ל לעומת זאת, טען בתוקף, שאם המוח עלול להיפגע, עדיף לו ייסוריו מאשר פגיעת מוחו ההוגה בתורה. לולי תורתך שעשויע, עדיף להיאבד בעיני. באותה תקופה למדתי בישיבת "סלובודקה" בבני ברק. שם היו רבים מהבחורים מסתופפים בצל קדשו של רבינו זי"ע, וכך גם אני, כבר נסעתי אל רבינו כמה פעמים. הצעתי לדודי – הגאון רבי אברהם דב זצ"ל, אחיו הצעיר של הגרש"ז זצ"ל, לנסוע ביחד לרחובות, ולשטוח את הענין בפני רבינו זי"ע. הגענו למקום, ולאחר זמן ארוך של המתנה, נכנסנו בשעה 2.30 בלילה אל רבינו. בטוחים היינו, כי השעה המאוחרת תתן אותותיה על פני רבינו, ויראה מותש ועייף. נקל לתאר, איפוא, את גודל תדהמתנו, בראותנו את רבינו יושב רענן ומלא חיות, כמו לא ישב שעות ארוכות ומקבל עשרות יהודים, מפרק את משא לבם הכבד ומעתיר עליהם אצל אבינו שבשמים. דודי הגרא"ד זצ"ל התחיל מפרט את דבר הזכרתנו, ואת פרטי מחלת הגרש"ז זצ"ל. משהתחיל מפרט את תסמיני המחלה, ידע רבינו מיד להגות את שם המחלה, ואמר להם: "בעצם – לטובת הענין, עדיף היה לערוך את הניתוח באיטליה – בבית חולים מיוחד המתמחה על כך. אך היות ויודעני בו בהגרש"ז זצ"ל, שאינו חפץ לצאת מארץ הקודש, הרי אני 'מסכים' שיערכו את הניתוח ב'הדסה'..." אמנם יהיו גרורות מהמחלה, המשיך רבינו, "והעין והאוזן הימניים עלולים להיפגע כתוצאה מהניתוח, אך בכל זאת עצם הניתוח יעלה יפה, ובעז"ה תהא לו, לגאון הדור, רפואה שלימה..."

יצאנו מביתו של רבינו, וכבדרך כלל חיכו שם "מוניות" עד השעות המאוחרות של הלילה, או ליתר דיוק, השעות המוקדמות של הבוקר. לקחנו 'מונית' ונסענו לירושלים. עם זאת, שטרם הנסיעה לא ספרנו לו על תכניתנו, אולם משחזרנו עם תשובה ברורה ובהירה על כך, פנינו עמה בבוקר לביתו של דודי הגרש"ז זצ"ל. ואכן כך, דברי רבינו היוו את המשקל המכריע אצל הגרש"ז זצ"ל לגשת לניתוח, והם אשר הרגיעו את דאגתו מפניו. למותר לציין, כי דברי רבינו התממשו במדויק. העין והאוזן הימנית נפגעו, אך הדור זכה לאורו הגדול של הגרש"ז זצ"ל, שהעצים והאיר עוד כשלושים שנה.

צין אדם לחברו

העונש על צער בעלי חיים

הרה"ק מביטשקוב זיע"א, סיפר פעם סיפור מוזעזע: פעם נכנס יהודי אל אבי הקדוש הרה"ק רבי דוד משה מקרעטשניף זיע"א, (יומא דהילולא ט"ו תמוז) ובלב כבד עד מאד, מספר על חמשת ילדיו, שאילמים המה, רחמנא לשיוזבן. שמע אבי הקדוש את מצוקתו, וברחימאיות ביקשו שיגולל מעט מקורות חייו. התחיל הלה לספר, על קורותיו – על דא ועל הא. אך, אבי הקדוש לא היה מרוצה, וביקש להזכר ולספר עוד על עצמו. התחיל ההוא מחטט בזכרונו, ומנסה לספר עוד ועוד, אך, אבי הקדוש עדיין לא מרוצה. כראות אבי הקדוש שהיהודי לא נזכר, אמר: "נו, הלא אם-כן אהיה אני מוכרח להזכירך... "הזוכר הנך, שהיית שובב גדול בילדותך, מעשי משובה רבים עוללת. פעם גם נקלעו לידך 'חבורה' של חמש ציפורים במכה אחת, והתעללת בהם קשות, לא נרגעה רוחך עד שחתכת להם את המקור. הזוכר אתה?! – שאל רבינו. הנהן הלה בראשו, מבויש. המשיך רבינו: "משום 'צער בעלי חיים' זה, נגזר עליך, שחמשת ילדיך יהיו אילמים..." נכלם כולו עמד האיש, ובקול לא-לו התחנן וביקש מרבינו דרך תשובה. מראה רבינו הקדוש את לבבו הנשבר רשם לו מרשם כל שהוא,

ואכן זכה הלה וראה ישועה בצרתו...

להקל סבל מישאל

הרה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה זיע"א הצטיין בענוותנותו הרבה, כשנפגש פעם עם הרה"ק רבי חיים עוזר רבה של ווילנא זיע"א, ביקש הלה ממנו שיאמר דבר תורה, הרבי לא הרגיש עצמו ראוי לומר תורה וסירב, אך כשהפציר בו כמה פעמים, ניאות ואמר איזה חידוש. רבי חיים עוזר התפעל מאד מהחידוש הזה וקרא: הרי כבוד תורתו הוא גברא רבא אמיתי. החזיר לו הרבי בעניות ובבוסת פנים, לא די בזה להיקרא גברא רבא, שאל ר' חיים עוזר בתימהון אלא במה כן? ענה הרבי, בזה שמקילים הסבל מישאל, והראייה מחז"ל שאמרו בגמרא (מכות דף נב ב) אמר רבא כמה טפשאי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה, ולא קיימי מקמי גברא רבא, דאילו בספר תורה כתיב "ארבעים יכנו" (דברים כה ג) ואתו רבנן בצרו חדא, ותמוה הרי אותו הדבר אפשר ללמוד מספירת העומר, שבתורה נאמר "תספרו חמישים יום" וחכמינו ז"ל העמידו רק על ארבעים ותשעה, אלא שבספירה זה פשט טוב, אבל במלקות מקילים על איש ישראל, ולכן כשרוצים לזהות גברא רבא מביאים ראייה ממלקות.

הילולא דצדקיא

יום ראשון י"א תמוז

רבנו יעקב יצחק חיות ב"ר אברהם (אפי רברבא – שמו"ה)
הרה"ק רבי צבי הירש מוידטשוב ב"ר יצחק אייזיק (עטרת צבי – תקצ"א)
הרה"ק רבי אלחנן וסרמן הי"ד (תש"א)
הרה"ק רבי אהרן טביש ב"ר יעקב (קרני ראם – תרי"ב)

יום שני י"ב תמוז

רבי יעקב ב"ר אשר (בעל הטורים-ה"א – ק"ח)

יום שלישי י"ג תמוז

הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ ב"ר יחיאל מיכל מולאטשוב (תקע"ז)
הרה"ק רבי מרדכי ב"ר פינחס מקאריץ (אב"ד קאריץ – תקע"ז)

יום רביעי י"ד תמוז

הרה"ק רבי פנחס שפירא מסלאוויטא ב"ר משה (תרל"ב)

יום חמישי ט"ו תמוז

הרה"ק רבי חיים ב"ר משה בן עטר ("אור החיים" הקדוש – תק"ג)
רבי אריה לייבוש הלברשטאם ב"ר שמחה (אבי ה"ח תקצ"א)

הרה"ק רבי דוד משה מקרעטשניף (תשכ"ט)
הרה"ק רבי אריה לייבוש הלברשטאם ב"ר שמחה (אבי ה"דברי חיים – תקצ"א)
הרה"ק רבי יעקב משה מקאמארנא ב"ר אליעזר צבי (תרפ"ט)

יום שישי ט"ז תמוז

הרה"ק רבי דוד היילפרין אב"ד אוסטראה ב"ר ישראל (תלמיד הבעש"ט – תקכ"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רביטביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אדבר" רפורם וספן התורה על המעשים.

הלכות מוקצה (ה')

א) כלי שמלאכתו לאיסור, שמוותר לטלטלו לצורך גופו, [כגון פטיש לפתוח בו אגוזים וכדומה], היינו רק אם אין לו כלי שמלאכתו להיתר, שיכול להשתמש בזה. (משנה ברורה סימן ש"ח, ס"ק י"ב)

ב) אם יש לו גם כלי שמלאכתו להיתר, וגם כלי שמלאכתו לאיסור, ואם ישתמש בכלי ההיתר, יצטרך יותר לטרוח, עדיף שישתמש בכלי שמלאכתו לאיסור, דלמעט בטירחא בשבת עדיף. (קצות השלחן סימן ק"ח, ס"ק י"ד)

ג) אין צריך להשאיל משכנו כלי היתר, על מנת שלא יצטרך להשתמש בכלי שמלאכתו לאיסור, לצורך גופו. (פסקי תשובות, סימן ש"ח, הערה 24)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

לע"נ

כ"ק אדמו"ר רבי דוד משה
בהרה"ק רבי אליעזר זאב
זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכוונת "ציון חמד" - מקהלת ציון

פרשת בלק - השפעת בית-המקדש

"וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֶתוֹן וַתֹּאמֶר לְבָלָעַם מֶה עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִפְתִּיתִי זֶה שְׁלֹשׁ רָגְלִים" (במדבר כב, כח)

ושאיפה להתעלות בתורה הקדושה! ועתה, עלינו להפנים את המסר הנוגע אלינו. שכן כיום למרבה הצער, אין אנו זוכים לעלות ולהראות לפני ה' יתברך בשלוש פעמי רגליו. אין אנו זוכים להקריב קורבנות בבית המקדש, ולהתבשם מאווירת הרוחניות הצרופה אשר שררה בימים עברו בבית הגדול והנורא כאשר עמד על תילו.

בעוונותינו- לא זכינו לכל זאת, אולם זה הזמן לבקש! להתפלל! לייחל! את זאת יכולים ומחוייבים אנו לעשות!

בפרט בפרוס עלינו שלוש הרגלים- עלינו להעתיך ולהתחנן לפני ה' יתברך כי יחוס עלינו ויגאלנו גאולת עולמים, יבנה את בית המקדש במהרה בימינו, ועל ידי כך נוכל בעז"ה כולנו לזכות לעלות ולהתעלות עד לפסגות הנישאות ביותר בלימוד תורה וביראת שמים!

זאת אנו צריכים לזכור מדי יום ביומו כאשר אנחנו מסיימים את תפילת העמידה באמירה: "יהי רצון מלפניך ה' וכו', שתבנה בית המקדש במהרה בימינו, ותן חלקנו בתורתך וכו'". דווקא על ידי בניין בית המקדש יכולים אנו לזכות ל"תן חלקנו בתורתך".

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

שבת שלום

ציון חמד

21: 18	20: 24	19: 12	י"א
21: 15	20: 22	19: 30	י"ב
21: 19	20: 25	19: 33	י"ג
21: 15	20: 21	19: 30	י"ד

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה
שמואל אימן בן אסתר זרי
מאיר ישראל בן רחל ברכה-
ליאור יהושע סומך וב"ב
יהודה אריה בן רחל ברכה
רון אברהם וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה
נעם יצחק בן רחל ברכה
יוסף ליאור בן דליה אפרת-
שלמה ודנה דוד וב"ב
י.מ.ש. כדורי
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר
תרצה בתיה בת ימנה נינט
נתנאל בן ג'ינה
אסף בן סופיה
מיטל בת מלכה
טליה עדן אסתר בת שולמית
שירי ימנה בת שולמית
אנאל חביבה בת שולמית
שושנה שירה בת סילביה
סיון רבקה בת אלן אסתר
אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי
אילנה בת רוחמה
סיון בת אסתר
נועה בת מזל טוב
דניאל בן שרה
נעמה בת יפה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה
ימנה ניצרי בת טסה-
מרדכי ניצרי בן פרחה-
מאיה בת עדי
סימית בת סוליקה
אורן בן אסתר
נעם יצחק בן רחל ברכה
שירה שילת בת אורלי
ליא ישרא בן תמר חיה
מוריה בת רחל ברכה
יהודה אריה בן רחל ברכה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה
מישא אסתר בת זרה
ענית בת רחל ברכה
רפאל משה בן רחל
רחל ברכה בת פדילה דליה
רונית בת סבריה
יצחק בן חנון
אליהו בן רחל
בנימין בן ברכה
יהודית אסתר פראדל בת חיה-
ימים

פירש רש"י הקדוש: "רמז לו אתה מבקש לעקור אומה החוגגת שלושה רגלים בשנה".

לכאורה יש לבאר, במה נתייחדה דווקא מצוות שלושה רגלים, אשר בה ציון הקב"ה את עם ישראל כאשר ביקש לרמוז לבלעם על חומרת המעשה שהולך לקללם?

האם לא יכול היה להזכיר מצווה אחרת, כמו מצוות תפילין או מזוזה, שבה יש הדגשה מיוחדת על הקירבה שבין הקב"ה לבניו חביביו?

ביאר על כך הרב 'מקדש הלוי', שדווקא במצוות שלושה רגלים, וליתר דיוק: במצוות העליה לרגל בשלושת הרגלים- ישנה מעלה מיוחדת אותה ביקש הקב"ה להזכיר לבלעם.

שכן כתבו התוספות (ב"ב כא.) על העולה לירושלים: "כי מציון תצא תורה- לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה היה מכוון לבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה".

הרי לנו, כי העליה לרגל- לא הייתה רק מצווה ככל המצוות, אלא יסוד אשר סייע לרומם את כל מדרגתו הרוחנית של העולה לרגל!

עתה נתאר לעצמנו, אדם היוצא מביתו שלוש פעמים בשנה, עוזב את כל רכושו ומתפנה מכל עסקיו, עולה לירושלים תוך כדי שהוא מטלטל את עצמו בדרך ארוכה, וכל זאת מדוע? לשם מה?

אך ורק כדי להתרומם יותר ברוחניות! כדי להתקרב אל מקום השכינה הקדושה, לזכות לראות כוהנים בעבודת הקודש, ולספוג אל קרבו מלא חופניים של יראת שמים טהורה

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאלהיו ניצרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב
והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת ורפואת כל עם ישראל

העלון מוקדש לעילוי נשמת
משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה
לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלמה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - תרומות ומעשרות - חלק ב'

מאיזה גיל מותר להפריש תרומות ומעשרות וכן האם מותר למכור או לשלוח טבל לחברו? וכן מה דין פירות הגדלים בחו"ל.

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

הפרשת תרומות ומעשרות יכולות להתבצע רק על ידי גדול מגיל י"ג שנה ויום אחד, ולנקבה מגיל י"ב שנה ויום אחד, שהביאו שתי שערות.

אין למנות קטן או קטנה שלא הגיעו לגיל מצוות, להפריש תרומות ומעשרות. ואם הפרישו, אין הפרשתם כלום. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן שלא ס"ל). וכתב הרמב"ם (פ"ד מתרומות ה"ב) אפילו שהקטן והקטנה הגיעו לגיל חינוך, אין תרומתם תרומה.

אסור למכור טבל, גזירה פן יכשל הלוקח באכילת טבל. ולאדם חבר הנאמן על המעשרות, מותר למכור לו לצורך. **מקורות:** רמב"ם (פי"ג מהל' מעשר הט"ו). וביאר הרדב"ז (שם) הטעם משום גזירה שמא ימכרם הגוי לישראל אחר, והם כבר התחייבו בתרומות ומעשרות משעה שלקחם ישראל לאכילה.

אסור לשלוח פירות טבל אפילו חבר לחבר, פן יסמכו זה על זה ויאכלו טבל. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן שלא סעיף קי"ז).

מי שיש לו עציץ בבית אף שאינו נקוב, וגדלים בו ירקות או פירות, חייב בתרומות ומעשרות מדרבנן. **מקורות:** רמב"ם (פ"א מהל' מעשר ה").

פירות הגדלים בחוץ לארץ, פטורים מתרומות ומעשרות שנאמר: "בבאכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה" (במדבר טו, יח). ודרשו חז"ל, שמה בארץ ישראל אתם חייבים, אבל בחוץ לארץ אתם פטורים. **מקורות:** רמב"ם (פ"א מתרומות הכ"ב) וכל שנגמרה מלאכתם על דעת להוציאם לחוץ לארץ, פטורים מתרומות ומעשרות. וע"ע שו"ת יביע אומר ח"י (חיו"ד סימן מו).

ופירות שבאו מחו"ל לארץ ישראל ונקבעו למעשר על ידי ישראל לאחר שנכנסו, חייבים. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן שלא ס"ב). וכמ"ש הרמב"ם (פ"א מתרומות הכ"ב) "אשר אני מביא אתכם שמה". שמה- בארץ ישראל אתם חייבים בין בפירות הארץ ובין בפירות חו"ל.

פירות שגדלו בארץ ישראל ויצאו לחוץ לארץ, פטורים מתרומות ומעשרות. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן שלא ס"ב). וכתב הב"ח (שם סי"ב) שפטור לגמרי. וכ"פ בשו"ת יביע אומר ח"י (חיו"ד סימן מו) וע"ע בספר חזון עובדיה- תרומות ומעשרות (עמוד מה ס"א) לפטור ממעשרות פירות שנגמרו מלאכתם בארץ על מנת להוציאם לחו"ל. וכדעת מהרשד"ם בתשו' ח"א (סימן עב). אולם החזון איש (דמאי סימן טו סק"ד ד"ה ופירות המובאין) דחה סברא זו. וכן דעת שו"ת משפטי כהן לרב קוק (סו"ס מו) כיון שגמר המלאכה היה בארץ, יש לחייב בהפרשה. וכן העלה בספר קדושת הארץ (תשובות סימן א) לחייב כאשר נגמרה מלאכתן למעשרות בארץ והוציאם לחו"ל בעודם טבל. וע"ע שו"ת חוות בנימין ח"א (סימן ג) ובספר כרם ציון- תרומות (הל' פסוקות פכ"ה ס"ג). וכן מובא בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל. [ויש לציין, כי אם בעבר הדבר היה שכיח רק בפירות הדר, כיום מיוצאים מגוון פירות וירקות מארץ ישראל למדינות רבות באירופה ובארה"ב. ולמעלה מ 50% מהתוצרת המקומית מועברת לחו"ל]. **ויש מחמירים.**

כחה של שתיקה

כידוע, כאשר מעליבים אדם, ויש בכוחו לענות, ואף על פי כן הוא בוחר לשתוק, אזי אותה שעה היא שעת רחמים ויכול לבקש מה' יתברך ובקשתו בעז"ה תתקבל. סיפר רבי נחום דיאמנט שליט"א, על בת סמינר שיצאה עם המורה וחברותיה לטיול. במהלך הטיול הרגישה המורה, שהיא מאבדת שליטה והיא לא מצליחה להשליט משמעת.

אותה מורה התבוננה סביב והגיעה להחלטה, כי אחת הבנות היא זו שמתסיסה את כולן. לפיכך היא ניגשה אליה והחלה לגעור בה לעיני כולן במילים קשות. אותה נערה, שידעה, שאין היא אשמה בכך, הרגישה מושפלת וחסרת אונים, אך הבליגה ולא הגיבה, ולא עוד אלא שהבינה שתמורת בחירתה בפלך השתיקה והבלגתה, היא יכולה כעת לבקש מהקב"ה, ובקשה זו בעז"ה תתמלא על ידי בורא עולם.

ומה הייתה בקשתה של אותה בת מופלאה? שאותה מורה שצועקת עליה תיפקד בזש"ק, מאחר ששנים רבות מצפה המורה לישועה זו... וכך כשאותה מורה צועקת וגוערת בה, מלמלה התלמידה תפילה ובקשה מבורא עולם על אותה מורה, שתזכה להיפקד. אך בזה לא תם הסיפור.

כאשר ראתה המורה, שתוך כדי שהיא צועקת על התלמידה היא ממלמלת דבר מה, חשה המורה נפגעת, שכביכול היא מתעלמת ממנה, והוסיפה לצעוק: "לא מספיק מה שעשית, אלא שאת ממשיכה לזלזל במורה?". התלמידה, שראתה שהצעקות מתגברות, שבה והתפללה אל ה', שיפקוד את אותה מורה לא בילד אחד אלא בשניים!... **ולפקודת השנה נפקדה אותה מורה בתאומים! זהו כוחה של הבלגה, ויתור ושתיקה.**

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- האדמו"ר הרב יעקב משה ספרין מקומרנא זצ"ל

האדמו"ר הרב יעקב משה ספרין זצ"ל מקומרנא- נולד ב-ה תמוז ה'תרכ"א (1861). עוד בילדותו ניכר כי לגדולות נוצר. לאחר פטירת אביו בשנת ה'תרל"ד (1874) מילא את מקומו באדמו"רות. ענוותן מופלא. בעל רוח הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. מפורסם כבעל מופת והיה נערץ מאוד על עדת החסידים גם בפולין. בימים הנוראים נהג לשמש כשליח ציבור בכל התפילות ולקרוא בתורה בעצמו. תפילותיו נודעו בשערים.

רבו, האדמו"ר ר' אברהם טברסקי מטריסק בירך אותו שבכל עת שירצה- ינתנו לו דמעות. נהג בעזרת דמעותיו לקרב את אחיו בני ישראל לתורה ולמצוות. את דמי הפדיון הראשון שקיבל בכל יום תרם עבור עניי ארץ ישראל. נפטר ב-ט"ו תמוז ה'תרפ"ט (1929). חי כ-68 שנים. ציונו ב'היכל ברכה' ליד אביו באוקראינה. בנו, ר' שלום מילא את מקומו באדמו"רות.

סבא (מצד אבא): האדמו"ר הרה"ק יצחק אייזיק יהודה יחיאל זצ"ל (בעל 'היכל הברכה').
סבא (מצד אמא): הנגיד ר' יוסף שהנר מטורקא. **אביו:** האדמו"ר ר' אליעזר צבי (בעל 'דמשק אליעזר').
אימו: מרת חנה שרה (בת הנגיד ר' יוסף שהנר מטורקא). **אחיו:** ר' מנחם מוניש (אב"ד פלשטין), ר' אברהם מרדכי סבוריסלב, ר' פנחס נתן (רבה של רודיק). **מרבوتיו:** האדמו"ר ר' חיים הלבברשטאם מצאנז (בעל 'דברי חיים') והאדמו"ר ר' אברהם טברסקי מטריסק (המגיד מטריסק). **בנו:** האדמו"ר ר' שלום. **חתניו:** האדמו"ר ר' חיים אלעזר שפירא (האדמו"ר השלישי מחסידות מונקאטש. בעל 'מנחת אלעזר'), ר' אליהו בומבר (רבה של אושפיצין), ר' חיים נחום הלבברשטאם ממאשצ'יסק (בן ר' משה מקשאנוב), האדמו"ר ר' אהרון מנחם מנדל גוטרמן מרדז'ימין ור' שמחה הורביץ מווישנה הי"ד (נרצח בשואה. בן ר' צבי מרוזבוב). **מספריו:** יישועות יעקב • מחשבת יעקב • ישמחת יעקב.

○ יפר הרה"ג ר' ישראל פראנקפורטר: פעם כשנסעתי אל רבינו זיע"א דיברתי עם יהודי מבראד. הנ"ל היה בדרכו אל הרבי מקומרנא ואח"כ תכנן להגיע לסאמבור, לסטרי, לסטאניסלאוו ולבסוף להגיע להשאטין ברוסיה אל אביו. כשנכנס אל רבינו, אמר לו הצדיק, שאינו יכול להשיב לו על בקשתו וצריך שיעבור שבוע ימים. הנ"ל גם הזכיר את אביו. אמר לו רבינו, אוכל להשיב על הכול בעז"ה רק כעבור שבוע, אמר הנ"ל, שכעת הוא נוסע אל אביו, וכשיחזור משם יבוא אל רבינו זיע"א לקבל תשובות.

כשיצא מהחדר, אמר לי רבינו: "הוא רוצה שאברך את אביו ברפואה, ואני ראיתי בקוויטל שאביו כבר נפטר בלילה הזה". בדרך חזרה נכנס הנ"ל לרבינו זיע"א וסיפר, שאביו נפטר. אמר לו רבינו: "אמרת לי אז לרבי ישראל למברג, שאבין נפטר באותו לילה".

הלה כששמע זאת, רצה לשמוע זאת ממני, ולכן נסע במיוחד ללמברג. כשהגיע אלי שאל אותי: "מה אמר לכם רבינו כשיצאתי מחדרו?", סיפרתי לו, שרבינו סיפר על פטירת אביו. אמר לי הלה בהתפעלות: "אלו הם עניינים קדושות שרואות ויודעות הכול. לכן, הצדיק לא רצה לברך את אבא, מכיוון שהוא לא היה בחיים באותו הזמן!".

○ יפר הרה"ג ר' ישראל פראנקפורטר: פעם הייתי בטורנא, ואחד הזמין אותי לשתות תה, דיברנו על רבינו זי"ע וסיפר בשם אשתו שאמרה: 'הרבי רואה הכול בקוויטל' וסיפר: בתחילת החורף הייתה רעייתו אצל רבינו זי"ע ודיברה בעיקר על מסחר.

אבל כנהוג, היא כתבה את שמותיהם של כל ילדיה בפתק. אחר שדיברו על ענייני המסחר אמר לה רבינו זי"ע: "הנני רואה, שתיכף כשתגיעי לביתך צריכים להביא את בתך הבכורה אל הרופא, אולי בעז"ה יוכל להצילה". אמרתי לרבינו זי"ע: "כשנסעתי מביתי, הבת הייתה בבראות שלימה".

אמר לי רבינו: "את לא יודעת וגם בתך איננה מתלוננת על דבר, אבל היא צריכה רחמי שמיים, ואם תלך לרופא אפשר להצילה". שאלתי את רבינו: "מהיכן יודע הרבי זאת?", רבינו זי"ע לקח את הקוויטל בידיו והראה לי על שמה, וראיתי ששמה היה מלוכלך בדיו.

דיברתי עם רבינו זי"ע על עוד עניינים, הקוויטל היה מונח על השולחן והסתכלתי עליו וראיתי, שהשם היה נקי וכבר לא היה מלוכלך בדיו. כשבאתי לביתי, הלכתי מיד עם בתי לרופא. אולם, הוא לא מצא שום דבר. חששתי מדברי רבינו, ולכן הלכתי איתה לבית הרפואה, אחרי שהפרופסור בדק אותה אמר לי: "אילו היית באה בעוד כמה ימים- כבר היה מאוחר מדי, היא חולה מסוכנת", הוא נתן לה זריקות ותרופות שונות וב"ה התרפאה והיא כאחד האדם.

○ יפר הרה"ג ר' ישראל פראנקפורטר: פעם אחת כשרבינו זי"ע היה בלמברג, היה קהל רב, אנשים נשים וטף, והייתה שם אישה שנשאה ילד חולה בידה. פתאום הרגישו שהילד אינו נושם, נהיה רעש גדול והשתדלו להציל את הילד, ולא עלתה בידם והניחו את הילד על השולחן, וכולם צעקו, שהמצב לא טוב.

החסיד ר' משה אליעזר אפשטיין מאלטשטאד תפס את הילד בידיו ונכנס לרבינו ואמר: "הרבי מוכרח להחיות את הילד, כדי שלא יאמרו שילד מת אצל רבינו", הצדיק הניח את ידו הקדושה על הילד, והילד פתח את עיניו ורבינו אמר: "שיביאו אותו לאימו". הקהל כולו היה נרגש, שראו בעיניהם נס של תחיית המתים בזכות הצדיק זיע"א.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"
צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.
בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

טעות מְכֻנֶּת

והבאתי לו את הכסף...

עבר שבוע וחצי ואני מקבל טלפון. "שלום הרב זאיד, מדבר האבא של החתן. אני פשוט מודה לרב, שאפילו שלא מזמינים את הרב, הרב מגיע, ואני רוצה לומר לך משהו: **בזכותך השלמתי עם חבר שלי, שלא דיברתי איתו חמש שנים**".

תמהתי. "בזכותי?", "כן בזכותך!". "מה קרה?" אני שואל. ואז הוא מספר לי. "תשמע הרב, אותו החבר שלי, לפני חמש שנים עשיתי לו טובה גדולה מאוד, פיטרו אותו מהעבודה, ובמקום להביא לבן שלי את מקום העבודה, הבאתי לו את העבודה".

"לאחר זמן מה הוא חיתן את הבן שלו, והוא בשיא חוצפתו לא שלח לי הזמנה, כמה חיכיתי אבל לא קיבלתי הזמנה. למחרת ראיתי אותו ברחוב ופשוט הלכתי הצידה, וגם הוא הלך לצד, ומאז חמש שנים אני לא מדבר איתו".

"פתאום אני חושב, שבעצם גם הרב זאיד לא מוזמן, ואף על פי כן הגיע לחתונה שלי, והביא גם מעטפה של חמש מאות שקל. ובעצם - גם אני הייתי צריך ללכת לחתונה ולומר 'מזל טוב', הרי זה חבר שלי".

"ואז הרמתי טלפון אליו. הוא היה בהלם. אמרתי לו, שלפני חמש שנים הוא לא הביא לי הזמנה. והוא עונה לי: 'אתה לא מתבייש? אני הבאתי לך, ואתה לא באת!'. בסוף התברר, שהוא שלח בטעות את ההזמנה למקום שבו הייתי גר פעם. מחלנו אחד לשני והחלטנו לקבוע מקום להיפגש".

ואז הוא אומר לי: "כבוד הרב, אני רוצה לבקש ממך בקשה. הרי חמש שנים אני לא מדבר איתו והורדתי את הראש למרות זאת ודיברתי איתו, ועכשיו זה עת רצון. אנא תן לי ברכה, יש לי בן מעל הבן שהתחתן שתקוע בשידוכים".

אמרתי לו: "בזכות זה שהשלמת עם חבר, שלא דיברת איתו חמש שנים בעז"ה תבוא הישועה ותראה".

יומיים לאחר מכן אני הולך ברחוב רבי עקיבא, נכנסתי לחנות לקנות שתיה. אדם אחד פוגש אותי ואומר לי: "כבודו הרב זאיד?". אמרתי לו "כן".

"כל הכבוד לך אתה באת לחבר שלי בלי להזמין אותך ועוד הבאת מעטפה עם כסף, יישר כוח". הוא אומר לי: "הרב תברך אותי, זאת שעת רחמים", אמרתי לו: "יש לך בת?". הוא עונה לי "כן".

"יש לי שידוך! הבן של חבר שלך!". והפגישה בין שני בני הזוג התרחשה. אומנם 'הפסדתי' חמש מאות שקל! אולם בזכות זה השלימו שני החברים ובנוסף בעז"ה גם היה בזכות זה שידוך. אמונה בבורא עולם, שהכול בחשבון מושלם!

לעיתים עלול האדם 'לטעות' בדבר מה. יתכן מאוד, שאף יכעס על עצמו בגין מעשהו. אולם עליו לדעת, כי יד הבורא בדבר, ולעיתים אף יבין בדיעבד מדוע נעשה כן.

מספר מגיד המישרים רבי חיים זאיד שליט"א: שימעו סיפור מופלא, שהתרחש עימי. קרוב משפחה שלי, 'אשר' חיתן את הבת שלו, ואני גם זכיתי לחתן את הבת שלי לפני כמה חודשים.

הזמנתי את אשר הוא הגיע, שם מעטפה, כמקובל אצל כל אחינו בית ישראל. כמה הוא שם? ארבע מאות שקל. לקחנו את זה לזוג, כמובן.

כמובן הוא לא שילם סתם, אלא בגלל שהוא חיתן את בתו לאחר כמה שבועות והוא הביא לי הזמנה, שגם כתוב בה: "השתתפותם תיסב לנו עונג רב..." חלק מהתענוג זה להחזיר כמה כסף שקיבלת. ותדעו לכם: אדם שקיבל כסף מחברו או מקרובו הוא חייב להחזיר לו את זה.

אני מכין מעטפה וכותב את השם שלי עליה. מסגן ברכת 'מזל טוב' לידידי הרב אשר וכו' ושם חמש מאות שקלים עבור האירוע.

אני חוזר מנתניה אחרי יום עמוס. החתונה של קרוב שלי אשר הייתה באולמי 'היכלי הפאר'. חשבתי 'בטעות', שהחתונה אמורה להתרחש באולמי ווגשל.

אני מגיע לווגשל. דבר ראשון שעשיתי הוא להכניס את המעטפה לכספת שניצבה בכניסה. נכנסתי לתוך האולם, כשאני מחפש ציבור תימני, ולא מוצא.

ואז גיליתי שלמעשה טעיתי באולם. מה עושים עכשיו? זה חמש מאות שקל! חשבתי לעצמי: 'אני אלך לאבא ויגיד לו שיחזיר לי את המעטפה'.

שאלתי: "מי האבא של החתן?" והצביעו לי עליו. הלכתי אליו ואמרתי לו: "שלום", הוא מסתכל עליי ואומר לי: "הרב זאיד, באת לחתונה, כל הכבוד. למרות שלא הזמנו אותך. תודה רבה שבאת", והוא מחבק אותי.

אני מנסה להשחיל מילה והתחלתי לומר: "תשמע, הכנסתי מעטפה", "מה? גם מעטפה הכנסתי? לא היה צריך איזה זכות... סגר אותי לחלוטין".

אמרתי לעצמי: "בורא עולם, אני מאמין, שהחמש מאות שקל האלו שייכים לאותם בני זוג". אני יוצא החוצה ומתקשר לאחותי ושואל: "איפה החתונה של אשר?" והיא ענתה לי ב'היכלי הפאר', ואז סיפרתי לה מה קרה.

אני מגיע להיכלי הפאר, אבל כמובן ללא המעטפה... למחרת על הבוקר הכנתי מעטפה עם חמש מאות שקל

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתי בן אסתר אטון זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל
אביבה בת איירון ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמרים בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	נעמי בת כותן ע"ה	מסעוד בן יקוט ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	מרים בת בלה ע"ה	מזל בת שמעון ע"ה
חי יזיז בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	רחל רפאת בת השמת ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחא ז"ל	יעקב בן אסתר ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחא ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	זילפה בת רנדה ע"ה
מישא אסתר בת זהרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	אביבה לוי ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	כל נשמות עם ישראל

לע"נ

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
שמואל בן רבקה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה
דוד בר חסיבה ז"ל
חוה בת יעקב צבי ע"ה
שמעון בן שמחה ז"ל
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה
שמעון בן חנה ז"ל
גורג'יה בת נעימה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין ז"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל
שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה
יונה בן סעדה ז"ל
יוסף בר סעדה ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל
שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל

גליון באר הכרעה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בלק

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת בלק

ה'	אלוקיו עמו - ע"י האמונה מגרש מעליו כל רע.....	א
הזן	את העולם - הכל מוכן לאדם מבלי ענין להשתדלותו.....	ד
וגלוי	עיניים - המשכיל יראה מיד בעת הטובה שהבורא מנהיג הכל.....	ו
אשר	עשה ישראל לאמורי - כוחם במאמר פיהם זו התפילה.....	ח
תלמידיו	של אברהם אבינו - עין טובה ואהבת ישראל.....	ט
כי קדוש	אני - יחשיב עצמו ואת עבודתו.....	יא
לא הביט	און - קדושת בני ישראל בשמירת עיניים.....	יד
ביסה	את עין הארץ - קדושתן של ישראל.....	טו
אל תקרי	מורשה - כל עליותיו תלויות ביגיעתו ועבודת עצמו.....	טז

באר הפרשה - פרשת בלק

ה' אלוקיו עמו - ע"י האמונה מגרש מעליו כל רע
 בפרשתן (כנ כנ), 'כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל
 בעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל',
 איתא מהרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע, שפעמים ומקיפין את
 האדם צרות ויסורים מכל עבר, ואינו יודע לשית עצות
 בנפשו, אין לו אלא עצה אחת - עצתו אמונה, כי על
 ידי האמונה שאין דבר הנעשה מעצמו וכל צער הבא
 לאדם בא עליו ברצון הבורא יתב"ש לשוב לו בזה
 ובבא, בזאת האמונה יקל עליו לקבל הכל באהבה
 ורצון, ולא עוד אלא שבזאת האמונה יתהפך הכל
 לטובה ולברכה.
 ומציין ה'ייטב לב' שם, למאמרו של הבעש"ט הק'
 זי"ע על הפסוק (תהלים צב י) 'כי הנה אויבך
 ה' כי הנה אויבך יאבדו' שבשעה שהאדם מכיר שאויבך

א. וכבר אמר הרה"ק מקאצק זי"ע (מדרש משה בלק תרס"ט) על דברי רש"י (כב כח) שהאתון אמרה לבלעם 'מה עשיתי
 לך כי הכיתני זה שלש רגלים' - רמז לו אתה מבקש לעקור אומה החוגגת שלש רגלים בשנה, ולכאורה צריך
 ביאור, מדוע רמזה לו דייקא במצוות שלשה רגלים, ולא אמרה 'אומה שמניחה תפילין בכל יום ויום' או שאר
 מצוות. אלא ביאורו, שהאתון רמזה לו, הנה עם בני ישראל יעלו ג' פעמים בשנה לעיר קטנה כירושלים, ושם
 'עומדין צפופין ומשתחוין רווחין', ואעפ"כ מעולם לא אמר אדם צר לי המקום שאלין בירושלים (אבות ה ה) ואילו
 אתה רגע אחד עמדת במקום צר וכבר איבדת כל עשתונותיך...

ואם תאמר כיצד באמת לא אתלונן על המקום שצר לי, תשובתך היא על ידי חיזוק האמונה כי הכל מאתו ית',
 וממילא תדע כי זה 'המקום' המתאים לך ביותר... זאת ועוד, שישפיל עצמו וימעט בכבודו, וכבר יווכח היטב
 שהמקום רחב עד מאוד...

פעם התלונן אחד בפני רבי ישראל סאלאנטער זצוק"ל שכולם 'דורכים' עליו, נענה לו רבי ישראל ואמר, חדל
 מלפשוט עצמך לאורכו ולרוחבו של סביבותיך, וממילא לא ידרכו עליך, כלומר, אל תחשיב עצמך כל כך - כגדלו
 של ביהמ"ד, אלא השפל עצמך, וממילא לא תחשוב יומם ולילה שמשפילים אותך ופוגעים בכבודך.

הרה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל משמשו הנאמן של הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע, היה נוהג לישב בנסיעתו
 באוטובוס על קרקע המדרגות, באמרו 'פון דער ערד פאלט מען נישט' (מהארץ אי אפשר ליפול)... שאם ינהג האדם
 בשפלות, לא יוכלו בני האדם לזלזל בכבודו, שהרי אינו דורש כל כבוד.

בלשון חסידים מסופר שפעם אמר הרה"ק רבי מנדל מווארקע זי"ע (הנקרא ר' מענדלי 'שותק' על שם שהיה מופלג בשתיקתו)
 'ואהבת לרעך כמוך', כמוך... בלשון תמיה, וחזר ואמר כמוך - בניחותא, וביארו גדולי התלמידים את 'דברי חכמים
 וחידותם' בכמה אופנים. אכן הרה"ק רבי בעריש מביאלע זי"ע ביאר שהיתה כוונתו להקשות, שכפי הנראה מפשוטו
 של מקרא הרי צריך האדם לאהוב את השני כמו שאוהב את עצמו, והתקשה רבי מנדלי 'כמוך' - שאם אכן אוהב
 הוא את עצמו שוב אי אפשר לו לאהוב אחרים באמת, שהרי כל כולו שקוע סביב ה'אני' שבו, וחפץ בטובת עצמו
 תמיד לגודל אהבתו... כיצד אמרה תורה שיאהב את השני כמוהו. אח"כ חזר ותירץ לעצמו 'כמוך' - כלומר, כאותו
 שיעור שממעט מאהבת עצמו כך יוכל לאהוב את רעהו...

ומי שמרגיש שצר לו, ישמע היטב לדבר המעשה דלהלן, פעם נסע אחד ברכב משא גדול ורם בדרך המובילה
 מעיר לעיר, על אם הדרך הוצרך לעבור תחת 'גשר', כידוע, על הגשר כתובים 'מספרים' האומרים כמה הוא גובהו
 של גשר, והנה 'חכם' זה ראה את המספר שהוא בדיוק כגובהו שלו, ואעפ"כ נכנס, ו... מצא את עצמו באין מנוס
 ומפלט, לפניו אינו יכול להמשיך בדרכו כי כל הגשר יתערער מחמתו, ואף לחזור אין בידו - כי תקוע הוא בין
 קרקע עולם לקרקע הגשר... עד שבא פיקח אחד, ואמר לו - הוצא נא מעט אוויר מתוך הגלגלים, ויתמעט גובהך
 הגדול, וכך תוכל להמשיך בדרכך... כיו"ב לדידן, פעמים והאדם מרגיש כי עמד מלכת בדרכו בחיים, ואי אפשר
 לו לזוז לא לפניו ולא לאחוריו, עצתו - שיוציא מתוכו את האויר המנפחו, יקטין עצמו ויכניע לבבו לפני שוכן
 מרומים, ואז יעבור ממילא את דרכו בחיים בשופי ובנחת.

וכך היה מעשה אצל הרה"ק רבי מנחם נחום זי"ע בנו של הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע אשר קבע משכנו
 ב'קוטלנה' - פרבר של העיר בריסק, הדברים ידועים שהלך תחילה לקבל רשותו של אב"ד בריסק הגאון רבי

באר הפרשה - פרשת בלק

וזהו מבאר ה'ייטב לב', כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל, כיצד אין שליטה ל'נחש וקסם' על בני ישראל, תשובתך בהמשך דברי הכתוב 'כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל קל' - כלומר, שבני יעקב וישראל עצמם אינם תולים את אשר יארע להם רק בהקב"ה ולא בנחש וקסם. ואף בבוא על אחד מהם עת צרה - כשפלוגי בזה או הזיקו וכיו"ב מכל מיני מקרי העת, לא יאמרו איש לאחיו ראה מה עולל לי פלוני ומה עשה לי אלמוני, אלא יאמר ליעקב - יאמרו איש לאחיו, ראה מה פעל קלג, ראה נא בזה כי מעשי ה' המה, ולא פלוני ואלמוני עשה מאומה".

היינו כל הייסורים דערו עליה, כולם באים מה, אזי מיד הנה אויבך יאבדו, כל ההסתרות וההעלמות יתבטלו מאתו".

ואף בייסורים רוחניים יאמר כן. בבוא עליו כל מיני נסיונות והסתרות - להסיתו ולהדיחו לרחק אותו מה' האלוקים, אם יתבונן שכל הקושי אינו אלא נסיון שמנסהו הקב"ה לראות אם יעמוד איתן על משמרתו, כי גם היצר הוא שליחו של הקב"ה... וכל זה בכדי להגדיל שכרו ואהבת ה' אליו כשלא יחטא, מחשבות אלו עצמם יתנו בו כוח לעמוד איתן כראוי.

יאשע בער זצוק"ל בעל ה'בית הלוי', וקשרי ידידות עמוקים נרקמו אז ביניהם. כשנגמרה בניית ביתו של הרבי בקוטלנה, הלך ר' יאשע בער לבקרו, כשנכנס התבונן בצורת הבית, ואמר בתמיהה ל'בעל הבית' החדש, הרי בית זה קטן הוא, ענה לו ר' מנחם נחום, לזאת יש עצה פשוטה ובדוקה, מקטינים את עצמינו, ואז הבית גדול למדי... בדרכו חזרה מקוטלנה לבריסק, נענה הגאון ואמר לתלמידיו, למדתי היום ברגע אחד מה שלא למדתי במשך כל שנותי מרבתי הגאונים (הועתק בלשונו מהרבה ספרי קורות הימים).

ב. והמאמין באמת ובתמים זוכה להגיע למידת ה'השתוות', כי מה לו כך או כך, הרי הכל מידי הקב"ה והכל בחשבון. ומצינו רמז בשבח מידת ההשתוות בפרשתו, דכתיב (כב כא) 'ויקם בלעם בבוקר', ודקדק הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע (פרשת וירא) בשינוי הלשון, שכאן כתיב 'ויקם', ואילו גבי אברהם אבינו כתיב בפרשת ה'עקידה' (בראשית כב ג) 'וישכם אברהם בבוקר', וביאר, כי הנה אם יצייר אדם לעצמו אשר מחר בבוקר עליו לשחוט את בנו יחידו שנולד לו לעת זקנתו, הרי פשיטא שכל אותו הלילה לא יוכל לעצום עין בידעו את המצפה לו למחרת, אמנם אברהם אבינו לא שינה לו הדבר מאומה מסדר יומו, בלילה עלה על משכבו וישן כמו כל לילה, ולמחר השכים בבוקר מוקדם לקיים צווי בוראו יתברך, וכל זאת משם שהיה מושלם במידת ההשתוות, ולא היה אצלו שום נפקא מינה אם הקב"ה רוצה ממנו את בנו אם לאו, וממילא היתה לו מנוחת הדעת ושלווה הנפש. אבל בלעם, לא הצליח לישן כל הלילה ושכב על מיטתו כל הלילה טרוד ועסוק במחשבותיו ודמיונותיו שלמחר הולך הוא לקלל את עם ישראל שונאיו, ולכן כשיצא ממיטתו בבוקר כתיב 'ויקם' ולא וישכם כיון שלא הקיץ משנתו כלל רק יצא וקם ממיטתו.

ג. הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (בספרו צפנת פענח, פרשת משפטים, ד"ה עוד י"ל ונבאר ענין תענית אסתר) מפרש בלשון הכתוב (תהילים טז ח) 'שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט', עפ"י משל המובא ב'ראשית חכמה' (שער האהבה) לאחד שעומד בפני המלך, ולפתע בא איש וסטרו על לחיו, פשיטא ש'המוכה' לא ישיב לו מאומה, כי ממה נפשך - אם הוא שליח המלך להכותו בוודאי שאין להשיב לו, ואם אינו מצווה ועומד מפי המלך הרי המלך בעצמו ידאג להענישו בכל חומר הדין על החוצפה להכות את העומד בפניו... על דרך זה מי שמקיים בעצמו 'שויתי ה' לנגדי תמיד', שיודע כי בכל עת עומד הוא לפני המלך הגדול אשר מלוא כל הארץ כבודו, אם כן 'בל אמוט' - לעולם אינו מתמוטט מכל העובר עליו, כי זה שגמל עמו רעה יתכן שהוא שלוחו של הקב"ה, ואם לאו הרי הקב"ה כבר ידאג 'לטפל' בו...

ד. על פי זה מבאר ה'ייטב לב' דלכן נגלה הקב"ה אל משה מתוך הסנה, וברש"י (שמות ג ב) מתוך הסנה - ולא אילן אחר, משום 'עמו אנכי בצרה' (תהילים צא טו), והיינו שהראה לו שכל הקוצים המכאיבים לבני ישראל גם הם לטובה, ובתוך ה'סנה' המכאיב 'שוכן' הקב"ה.

וזהו אומרם (גיטין ז.) אמר רב אחא מבי חוזהא כל מי שיש לו צעקת לגימא על חבירו ודומם, שוכן בסנה עושה לו דין, כי מנין לו כוחות הנפש ותעצומות לשתוק לרעהו - אין זה אלא כי הוא מבין ויודע שהקב"ה הוא השוכן בתוך הסנה - הקוצים, ומאתו באו עליו כל אלו הדינים והייסורים.

למה נקרא שמן מכשפים - שמכחישי פמליא של מעלה (פירש"י, כשפים, ראשי תיבות בחש פמליא של מעלה, והיינו שאף אם נגזר על אדם לחיות בכוחם להמיתו), ותירצו ששונה רבי חנינא שזכותו מרובה. (וברש"י, ומסרי נפשיה משמיא להצילו).

לבאורה צריך ביאור, וכי בטח רבי חנינא בזכויותיו עד שאמר שלא יצליחו עליו הכישופים. וביאר ב'נפש החיים', וודאי שלא היה סבור ר"ח שזכויותיו

כתב ב'נפש החיים' (שער ג פ"ב) על דברי הגמרא (סנהדרין סז: וכן בחולין ז: בשינוי קצת) אין עוד מלבדו - אמר רבי חנינא אפילו לדבר בשפים, ופירש"י אף לכשפים אין כל כח להלך נגד גזירת הבורא, שהרי אין כח בעולם מלבד הבורא. והסמיכו שם מעשה באשה מכשפת שבאה להוציא עפר מתחת רגליו של רבי חנינא (לעשות בו כישופים). אמר לה ר"ח, לא תצליחי בכישופיך, ובטוח היה שלא תצליח בכישופיה שהרי אין עוד מלבדו כתיב. והקשו בגמרא, והאמר רבי יוחנן

שמעתי מת"ח מופלג שבדורו שליט"א, לבאר בפסוק (תהלים פא ח) 'בצרה קראת ואחלצך אענך בסתר רעם אבחנוך על מי מריבה סלה', ותמוה, שהרי נסיון ד'מי מריבה' לא היה אלא פעם אחת בדור המדבר, ומדוע אומר 'אבחנוך' על מי מריבה סלה שהוא נסיון ומבחן לעולם ועד, ומבאר, שקאי על כל איש ישראל בכל הקורות אותו, פעמים נכנס האדם למצב קשה כאבן של הסתרה, קושי ויסורים, חולי או שאר צרות, או שרעהו ביזהו או היכהו, באותה שעה ישנם שני מיני אנשים, יש מי ש'מכה' את עצמו או סובביו מתוך רוגז ועצבון רוח, ויש מי שרואה בכך כי 'מדברים' אליו מן השמים, או שהוא מדבר לשמים כדיבורי אמונה ובטחון, אבי שבשמים ידעתי גם ידעתי, כי שלחת לי בזה 'הודעה' מן השמים, ואף אם איני יודע מה הנני מאמין שהכל טובתי, וזהו הנסיון לדורות - לראות אם הינך מכה את עצמך, או שתדבר אל ה' ותו לא מידי.

ה. והעיקר שלא יאבד משלוות נפשו בבוא אליו עת צרה ומצוקה, אלא יתחזק באמונה פשוטה כי הכל מן השמים לטובתו וירווח לו. כי זה כל האדם - ההתחזקות ביישוב הדעת, כמו שכתב הרה"ק מקאברין זי"ע באחד ממכתביו (הובא בתורת אבות מכתבי קודש, ג) כל הון דעלמא לא ישוו לשעה אחת שאיש ישראל עומד ביישוב הדעת, ובדעה מיושבת. וכך פירש הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (קובץ שיחות למשמרה הראשונה) כי המן רצה להומם ולאבדם (אסתר ט כד) - כי ידע שלא יוכל 'לאבדם' אלא אם מקודם יהיה 'להומם', שיבלבל את ישוב דעתם, ומשם יבוא לאבדם לגמרי. וכמעשה זה ממש היו בלעם ובלק, ונרמז בב' האותיות הראשונות של שמם 'בל בל', כדאיתא בזה"ק (ח"ג קצט): שעצת בלעם היא לבלבל יהודי שלא ידע מעלתו.

ומתוך הבלבול יפול לגמרי כדאיתא בזה"ק (ח"ג קצד. רפא:) שב' האותיות האחרונות של שמם בלע"ם ובל"ק עולה לתיתב עמל"ק, שמתוך ה'בלבול' יביאו את היהודי לבחינת עמלק - לקררו לגמרי מאמונתו. ויתבונן במעשה דפרשתן - הנה בלק ועמו נבהלים כהוגן מבני ישראל העומדים בסמוך לגבולם, והם קוראים לבלעם שיבוא לקללם פעם אחת ושתיים - שרים רבים ונכבדים, וכל טצדקי עשה בלק בהלך ושוב בכדי להרוג את ישראל כיון שחשש מהם 'עתה ילחנו הקהל את כל סביבותינו כלחוך השור את ירק השדה', אבל באמת כל זה לא היה אלא פחד שווא שאין בו ממש, שהרי בני ישראל נצטוו מזה עידן ועידינים שלא להלחם עמהם - 'אל תצר את מואב'... ובני ישראל לא חשבו עליו כלל, והוא כבר הפך עולמות, והכל בטעות גמורה - כיו"ב נדמים אנו בשעה שאנו מדמים כי פלוני רוצה להרע לנו, ומשנהו רוצה להזיק לנו וכיו"ב רבות מ'דמיונות' הגוזלים מאתנו את שלוות הנפש, ומפריעים לנו מלישן בלילה על משכבנו, אף מוציאים אנו על כן ממון רב, והרי אין כאן אלא דמיון בעלמא - על סמך אלו דמיונות וראיות הוכחת שפלוני בא להזיקך...

וכן במקרים רבים 'בניין' המריבה והמחלוקת נבנה על 'יסודות' של טעות גמורה ודמיון פורח, אך השטן אינו מוותר על ההזדמנות שנקרתה לפתחו ואינו נותן מנוח וזמן לחשוב על הטעות ולעצור את המחלוקת, וכך מתגוללים רבים מאחינו בני ישראל בצרות וייסורים של המריבות ופירות ביאושיהם מחמת איזה טעות שווא בתחילת הריב. פלוני כועס על רעהו שלא הזמין אותו לנישואי בנו, ובאמת הלה לא התכוון לכך כלל, רק אירעה טעות ברשימותיו או עיכוב במשלוח ההזמנה, והנפגע כבר נכנס לריב ומדנים, וזה משיב לו כגמולו על פי תילי תילים של השערות שמבין מדוע משנהו כועס עליו. והשטן לא מניח להם. וכך בונים אנשים תילי תילים של מריבות, הם וב"ב וכל הנלוים עליהם על דברים שלא היו ולא נבראו וגם לא עלתה על ליבם. ה"י (הוסיף על כך ת"ח אחד, ומדוע בלעם לא העמיד

את בלק על טעותו, מדוע לא אמר לו - אסור להם לריב איתך... כי רצה להרוויח את הכסף והכבוד...)

באר הפרשה - פרשת בלק

'בך בטחתי אל אבושה', ובאמונה ובטחון הוא ממתיק הכל ומהפך לרחמים רבים, עכ"ל.

וזן הן הדברים אשר שלח בלק לומר לבלעם 'הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ והוא יושב ממולי, ועתה לכה נא ארה לי את העם' (כב ה-ו), וכפירוש הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (בלק תרל"ב) שבה אמר בלק, כי עם ישראל מכסים את ה'מבט הארצי' - די 'ערדישע בליק', שאין תולים כל המקרים והמאורעות שכולם נעשים בדרך כל הארץ ובדרך הטבע, אלא מאמינים שהכל מן 'השמים', והוסיפו לפרש המשך הכתוב 'והוא יושב ממולי', וכפירוש'י מלשון 'כי אמילם' (תהלים קיח י) - חותך ומשבר, כי באמונה זו הם נלחמים נגדי ומוחלים אותי עד דק. כי גדול כוחה של אמונה מהורה להכרית כל האויבים והמזיקים.

הזן את העולם - הכל מוכן לאדם מבלי ענין להשתדלותו בפרשתן (כב לא), 'ויגל ה' את עיני'... הנה רבות מצינו בדברי חז"ל ובקורות הימים ענין זה של 'ויגל ה' - כי אדם המהלך בזה העולם אינו רואה את הנעשה לפניו, אף דברים ההווים במציאות, עד שהקב"ה 'פוקח עוורים' - פותח עיניו והכל נגלה לפניו, כיו"ב מצינו גבי פרנסתו של אדם, וכביאורו של הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (חוקת תרנ"ט ד"ה בפסוק) במה שציווה הקב"ה את משה 'ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו' (כ ה), ומקדים להביא את ביאורו של הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע בדברי המדרש (בר"ר נג יד) 'אמר רבי בנימין הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם, מן הכא (בראשית כא יט) ויפקח אלוקים את עיניה' וז"ל, 'כי לעולם כל הנצרך לכל בריה מוכן בכל

מרבין עד שראוי הוא להנצל עבורן, אלא שידע שכל כוחן של המזיקים בא להם מאת הבורא יתב"ש, ומבלעדי כוחו הם אפס ותוהו, ומכיוון שידע שאמונה זאת קבועה ותקועה בלבם כיתר שלא תימוט, והדביק עצמו במחשבות אמונה הללו, ממילא היה לבו סמוך ובטוח שאין לו כלל מה לפחד מהם ומסיים ה'נפש החיים', ובאמת הוא ענין גדול וסגולה נפלאה, להסיר ולבטל מעליו כל הדינים ורצונות אחרים - שלא יוכלו לשלוט בו, ולא יעשו שום רושם כלל, כשהאדם קובע בלבו לאמר הלא ה' הוא האלוקים האמיתי ואין עוד מלבדו יתברך שום כוח בעולם וכל העולמות כלל, והכל מלא רק אחדותו הפשוט ית"ש, ומבטל בלבו ביטול גמור, ואינו משגיח כלל על שום כוח ורצון שבעולם, ומשעבד ומדבק טוהר מחשבתו רק לאדון יחיד ברוך הוא, בן יספיק הוא יתברך בידו, שממילא יתבטלו מעליו כל הכוחות והרצונות שבעולם, שלא יוכלו לפעול לו שום דבר כלל.

וז"ל הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (וישלח ה) ...שכשמתבונן האדם עומק שפל מצבו שהרבה לפשוע כ"כ נגד יוצרו ובוראו עיקר עצתו היא אמונה - להאמין בה'... שכל מה שמתגבר יותר תוקף החשבות נחוץ יותר להשריש בלבו כח האמונה, וע"י האמונה זוכה למידת הבטחון שהוא ענף מהאמונה. ועיקר הבטחון הוא בשעת הצרה כמבואר בזה"ק (ח"ב כב) ואף שלפי השגת שכל אנושי אין עוד שום מזור ותרופה לתחלואי נפשו, עכ"ז 'אמין ויבטח בחסד עליון ובגדלות הבורא ב"ה שהוא לאין סוף ותכלית... ברוב רחמנותו יעזור גם לי השפל שבשפלים... והבוטחים בה' ובישועתו לא יבושו משברם, וכן דוד המלך ע"ה אמר (תהלים כה א)

1. ומוכיח כן מדברי המדרש (פר' שופטים ה ב) 'לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם' (משלי ו ו), כי לא תחיה הנמלה יותר ממשנה חדשים ואין מאכלה בהם יותר מחיטה ומחצה ואעפ"כ היא אוגרת וכונסת הרבה הרבה תבואה, ולמה היא עושה כן, שאמרה שמא יגזור עלי הקב"ה חיים ויהיה מוכן לאכול, היינו אף שיודעת שאינה חי' כל כך, עכ"ז מאמינה באמונה שלימה בהשי"ת שיגזור אומר ויקם אף שלפי הטבע א"א שיהיה כן, מכל מקום היא בשלה - שמא יגזור עלי חיים למעלה מכל סיכוי ודרך הטבע, כי לא יפלא מה' דבר. אף אנו נאמר, מדוע ייגרע 'בן אדם' - מדוע אינו מאמין לכה"פ כאמונתה של נמלה זו שהקב"ה יושיענו למעלה ומחוץ לדרכי הטבע.

2. וכה כתב בבן יהוידע (ביצה טז. ד"ה אבל הלל) כי 'בטחון' אותיות 'טוב חן', (ומפרש בדרך הרמז בשמות הקדושים, עיי"ש), וכתב בזה"ל, ובזה פרשתי בס"ד רמז הכתוב (תהלים פד יב) 'חן וכבוד יתן ה' לא ימנע טוב להולכים בתמים', כי אלו ההולכים בתמים יש להם מדת הבטחון, ובזכות הבטחון ימשך שפע חן ושפע טוב, וזהו חן וכבוד יתן ה' וגם לא ימנע טוב, וכל זה הוא להולכים בתמים הם בעלי הבטחון. עכ"ל. ובסוף דבריו כתב עוד וז"ל, 'ומי שהוא ירצה להיות מלא מכסף וזהב, או הכוונה שירצה שיבוא לו שפע ההצלחה וכו' יחזיק בבטחון שהוא אותיות חן טוב', עכ"ל.

מקום ובכל עת רק שמוסתר מעין הגשמי, ובשהקב"ה באומרו 'ודברתם אל הסלע', שיפקחו עיני בני ישראל מאיר עיניו רואה שהכל לפניו^ח. וזה היה רצונו ית' ויראו כי המים מוכנים להם מכבר בסלע^ט.

ח. וכבר נודע 'סגולה' למציאת אבדה לומר דברי המדרש הללו אמר רבי בנימין וכו'. ובאמת אין זה 'אמירה' ולחש בעלמא... אלא המכוון בזה שישירש בעצמו את האמונה הטהורה שהקב"ה מספק לאדם כל צרכיו וכבר הכין לו ישועתו, ואינו זקוק אלא שיפתח ה' את עיניו ומיד 'ימצא' את אבדתו העומדת ומזומנת לו מכבר.

ט. מעשה בחסיד 'תמים' ששמע מפי רבו דברי חיזוק בעניין הבטחון, ובתוך דבריו אמר כי הבוטח בה' באמת לא יחסר לו מאומה והקב"ה יספק לו צרכיו. החסיד שהיה איש תם וישר קיבל את הדברים כפשוטם ולהלכה למעשה, מיד הודיע לבני ביתו בקול גדול כי הוא עוזב את 'עבודתו', ולמחרת הוא יוצא אל היער הסמוך לעיר, שם ישהה בבקתה קטנה ויעסוק בתורה ובעבודה במשך שבוע ימים, ואין צורך לדאוג לו למזונות כי סמוך ליבו בטוח בה' שישלח לו דברי מזון להחיות נפשו. והנה לאיש זה היה שכן 'לץ' אשר שמע את שיחתו, הלה גמר בדעתו לעקוב אחריו ולראות את מעשיו, נטל עמו מאכלים ויצא אחריו, ואכן ראה אותו לומד בהתמדה מרובה ולאחר מכן עומד ומהתפלל, ובסיום התפילה שטח את בקשתו כדבר בן אל אביו, אבי שבשמים, פרנסני, כי רעב אנכי... ושלח לי אוכל להשיב נפשי. 'עוד הם מדברים, ואני אשמע' – השכן שמע את התפילה הנרגשת ומיד השליך מע"ג האילן שהסתתר עליו פת לאכול ומים לשתות... אותו צדיק עמד משתאה לראות כיצד הקב"ה מקבל מיד תפילתו, כי אכן 'לא יבושו ולא יכלמו כל החוסים בו', וחזר לתלמודו בעוז ותעצומות. למחרת היום, תשו כוחותיו ושוב ביקש מהקב"ה שרוצה לאכול... וכמעשהו מאתמול כך מעשהו היום, השכן העומד על משמרתו לעקוב אחריו שוב שלח לו אוכל 'משמיא'... וכך חזר הדבר ונשנה מדי יום ביומו עד ככלות השבוע, ושב האיש לביתו שמח וטוב לב. פגע בו אותו 'לץ', והתעניין לפי תומו היאך עבר עליו השבוע האחרון, והאם באמת היה לו לאכול כדי צרכו, וסיפר לו בהתרגשות כיצד זכה לקבל 'לחם מן השמים'.. אמר לו ה'לץ', לא מהשמים היה הלחם אלא מעשי ידי אדם... אני עמדתי שם, אני שמעתי את תפילתך ואני זרקתי את האוכל ממעלה למטה, השיב לו הלה מיניה וביה, וכי מי הכניס לראשך שגעון זה להתחקות אחרי במשך שבוע שלם ולתת לי מפתח לאכול אם לא הקב"ה בכבודו ובעצמו... לא היית אלא שלוחו של הקב"ה כי הרבה דרכים למקום...

סיפר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע, כי פעם דרש ה'אור החיים' הק' לפני אנשי קהילתו, ובדבריו הציע להם להיות מתלמידי רבי מאיר האומר (אבות ד' יב) 'הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה', ומעתה יעסקו בעסקיהם ובמסחרם רק בשלושת ימים הראשונים שבשבוע, ובשאר הימים יעסקו רק בתורה, והוסיף להבטיחם כי הוא ערב בדבר שפרנסתם שהורגלו בה לא תתמעט ולא יחושו כל מחסור.

ואכן, כל בני העיר יחדיו שמעו בקולו ועשו כדבריו, וממילא נשתנו למעליותא כל אורח חייהם. בתוך שבועות אחדים הורגלו גם אלו שעמדו עמם בקשרי מסחר ומלאכה, שאין להם עסק ודיבור עמם מליל רביעי בשבת ועד ראשון בשבת, ומאז שרתה הברכה במעשיהם ולא חסרו מאומה מקצבת פרנסתם, אף שקיצרו הרבה בזמני עסקיהם. כך נמשך הדבר כמה שנים, עד שיצא ה'אור החיים' הק' ממקומו ללכת לארץ ישראל, ופנה זיווה של מרוקו. מאז גבר 'יצרם אט אט, והחל מטיל ספקות באמונתם התמה שמיעוט עסק אינו מפחית מרווחיו, עד שנשתכחה מהם ה'קבלה טובה' שקיבלו על עצמם בעוד רבם בעירים, ושבנו לנהל עסקיהם בכל ימי המעשה. אפס, הם סברו שבכך יכפילו את הכנסתם, אך למעשה גילו שאדרבה, לא נוספה פרוטה אחת לכיסם, ועם כל עמלם הגדול לא השיגו דבר. וראו עין בעין שצדקו דברי רבם ופרנסה הקצובה לאדם מן השמים אינה תלויה במשך עמלו (מסוד שיח חסידים).

כתב הרד"ק על הפסוק (תהילים קמה יז) 'צדיק ה' בכל דרכיו', שענינו הרואות שבעלי חיים טורפים זה את זה וכגון חתול טורף את העכבר ואוכלו, ולכאורה צ"ב, וכי איזה צדק יש בדבר, אלא שהקב"ה יודע כי הגיע זמנו של העכבר למות – מסבב ומזמינו אל החתול שיטרפנו ובכך תשבע נפשו. ונמצא שלא 'החתול' הרג את העכבר, אלא הוא מת כי תמו קיצבת שנות חייו, אלא הקב"ה שמנהיג עולמו מביאו אל החתול, מאחר שכבר ממילא נגזר על העכבר למות מוטב שיהא זה על ידי חתול לפרנסתו ולמאכלו.

וז"ל הרד"ק, כי בצדק וביושר נותן לכל אחד אוכל, ואע"פ שהחי טורף את החי ואוכל, כמו החתול לעכבר והאריה והדוב והנמר ושאר החיות האוכלות חיות אחרות וכן העופות הדורסים לעופות אחרים, הכל צדק מאתו, כי גם

באר הפרשה - פרשת בלק

וגלוי עיניים – המשכיל יראה מיד בעת הטובה שהבורא מנהיג הכל

בפרשתן (כד ג-ד), 'נאום הגבר שתום העין... נופל וגלוי עיניים'. כתב השל"ה הק' (תורה אור עיי"ש כל הענין באריכות), דע כי אין רע יורד מלמעלה לאומה הישראלית כי בנים הם לה', ואף שחרה אף ה' בהם בחורבן המקדשות וגלות ישראל לבין האומות... הכל הוא לטובתם' - כאשר ייסר איש בנו להעמידו על דרך טוב. נמצא שאם הם מעמידים עצמם על דרך טוב כבר אין צורך לייסר אותם. ובוז מבאר - 'נאום הגבר', פירוש, בעת אשר מולו של האדם גובר לטוב והוא מצליח בכל דרכיו, אינו זוכר כי ה' הוא המיטיב לו,

מעתה צא תאמר ל'מחותן' הרואג יומם ולילה היות ומתקרב זמן נישואי בנו או בתו ועדיין אינו רואה כל פתח לישועת ממון, וכן לכל איש ייאמר, בהגיע 'יום הדין' - יום פריעת הקרעדיט קארד (כרטיס אשראי) ואינו מוצא מנוח לכף רגלו מחמת ה'קושיא' מאין יבוא עזרי, או הבחור שהוא והוריו ממתנינים בכליון עיניים לתשובה מ'הנהלת הישיבה' האם התקבל אליה או... וכיו"ב רבות, החולה ל"ע שממתין לגילוי הרפואה המיועדת בעבורו, ידע כי לעולם כל הנצרך לכל בריה מוכן בכל מקום ובכל עת... אין לו אלא להתפלל אל הקב"ה ש'יגלה את עיניו' וימצא את הנצרך לו, והרי 'שלו' לפניו.

לחיות ולעופות הנטרפים נתן להם גם כן מאכלם בחייהם אלא שבהגיע קיצם למות גזר מקודם שתהיה מיתתם פעמים בהנאות בעלי חיים אחרים וכו'.

כיו"ב איתא מפורש ב'רבינו בחיי', על הפסוק (דברים כב ח) 'ועשית מעקה לגגך', וז"ל, 'וע"ד המדרש (שבת לב.) ועשית מעקה לגגך, כי יפול הנופל ממנו - ראוי היה ליפול מששת ימי בראשית, אבל אתה לא תגרום שתהא מיתתו על ידך. וענין המדרש הזה כי כל הנבראים כולן נבראו בחפצם ורצונם, והקב"ה הודיעם בראשית הבריאה כל ענייניהם כולם וכל המקרים העתידיים לבוא עליהם, וכן הודיעם ימי חייהם ומיתתם היאך תהיה, וכן ענין מזונותם אם בריוח אם בצער אם ע"י עצמם אם משל אחרים, וכן דרשו רז"ל (חולין ס.) כל מעשה בראשית לדעתם נבראו לצביונם נבראו, שנאמר (בראשית ב א) 'וכל צבאם', והכל רצו וקבלו (ומסיים שם, ועל זה אמרו, ראוי היה ליפול מששת ימי בראשית, ואף על פי כן יש עונש גדול למי שמסבב, ולכך ועשית מעקה לגגך - שלא תגרום נפילתו).

ואתה בן אדם, מעתה מה לך כי תלין על מר גורלך בגשם וברוח בגוף ובנשמה מאחר שכל תכנית (ה'פלא') ה'קורות חיים' לשהותך עלי חלד היתה למול עיניך טרם בואך לזה העולם ועל פי רצונך וקבלתך ובהסכמתך הגמורה נחתם 'אישור' על כלליה פרטיה ודקדוקיה. ואין זאת אלא שהראית בעיני שכלך לדעת כי מהלך החיים הלזה, בדיוק נמרץ, זהו הטוב האמיתי עבורך. ולו רק היו פותחים בפניך כהיום הזה את שערי גנזי מרומים ושואלים לדעתך ולבחירתך כיצד תהא אופן ודרך ההנהגה העתידית עמך, הרי שבראותך את כל 'התמונה' במלואה איך שכל פרט ופרט מתנהל לטובתך הגמורה, הלא ודאי היית בוחר במדויק באותו האופן ממש. על כן שמח באלוקיך ותגל בישועתו.

וכן כתב רש"י בפירושו לתהלים (טז ה) אתה תומיך גורלי - אתה הוא אשר הניחות ידי על החלק הטוב. י. ב'יודעי ומכירי קאמינא, בבחור מבני ברק שבא בקשרי אירוסין עם בת ת"ח מעיר מאנארא, והיו הכל ששים ושמחים בשמחתו - ק"ו הוריו ובני משפחתו, אך, לדאבון לב בשבוע האחרון לפני שבת אויפרוף (עליה לתורה) שלו אושפז ה'חתן' בבית החולים, ואך בקושי שחררוהו לביתו בערב שב"ק כשבדים 'בשורה' קשה, שהוא לוקה במחלת ה'סוכרת' (Diabetes) (ה"י, ומיד אחר השבת בטרם צאתו לחו"ל לנישואיו התקינו לו בצמוד לגופו מכשיר המודד בכל עת את כמות הסוכר שבגופו (כאשר הסוכר עולה או יורד יתר מ'כפי השיעור' המכשיר מצפצף להודיעו על כך), בני המשפחה קיבלו את הידיעה בקושי אבל באמונה שהכל לטובה.

בעזהש"ת הצליח החתן והקים בית נאמן בישראל (גם נתמנה שם ל'מרבץ תורה'), כעבור שנה נולד לו בן למזל"ט, בליל שב"ק אחר ה'סעודה' פנה ללכת מבית חותנו לעבר ביהמ"ד שם ערך את ה'שלום זכר', והקדים ללכת יחידי מפאת השעה המאוחרת. והנה, על הדרך הוצרך לעבור ב'יער' קטן והוא מקום שרבים חוששים מעבור שם בלילה (מסכנת אינשי דלא מעלי), אך בלית ברירה עבר שם במהירות, ו... אשר יגור בא לו, כמה 'שחורים' נטפלו לו וכמעט רצחוהו נפש, ולא ניצל אלא בנס גדול, כי בהפילם אותו ארצה החל המכשיר הנ"ל לצפצף בחזקה, מיד נפלה עליהם אימתה ופחד, בחשבם שהמכשיר הלז מזעיק אליו הצלה, והוא מודיע לשוטרים איה מקומו בזה הרגע... ומיד נסו מן המקום במנוסת חרב, ובכך ניצול ממוות לחיים, ונמצא שצרת ה'סוכר' הצילתו ממוות לחיים.

והרי הוא שתום העין - שנסתמו עיניו מלראות שכל הטובה והברכה מאת ה' הייתה זאת". רק בשנופל -

יא. ונפרט בזה דבר אחד שללמד על הכלל כולו יצא, וכמו ששמעתי מכ"ק אדמו"ר מזוועהיל ארה"ב זצ"ל לפרש במה שאמרו חז"ל (יומא כב:) 'כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמרא סייעיה' (ופירש"י 'כמה סמוך ומובטח ואין צריך לחלות ולדאוג מכל רעה מי שהקב"ה בעזרו'), שהכוונה היא שכל כמה דלא חלי - כל עוד שלא נחלה, אזי לא מרגיש גברא עד כמה מרא סייעיה, עד כמה הקב"ה בעזרו ומגן עליו בכל עת, ועד כמה צריך להודות לו. כי נדמה לו לאדם כי 'בדרך הטבע' הרי הוא בריא ושלם בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, ואין 'בעל הנס' מכיר בניסו, כמה מוקף הוא בשמירה עליונה מאת הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו שלא יאונה לו כל רע, ולא יפגעו בו מחלות הקיימות בעולם. ולא עוד, אלא שבגוף האדם עצמו נמצאים 'מזיקים'... והוא זקוק לשמירה מעולה לבל יזיקוהו, וכמו שכתב היעב"ץ (בסידורו) הטעם שתקנו אנשי כנסת הגדולה לומר בתפילת שמו"ע 'רפאנו ה' ונרפא', ולכאורה קשה מה שייך לשון 'רפואה' אצל הבריא, אלא היה צריך לומר 'שלא אחלה' וכדומה, ומבאר היעב"ץ בזה"ל: אין לך אדם בריא שאין בגופו מכות ופצעים פנימיים, אף אם יש חזקי טבע שאינם מרגישים, או בסיוע עליון המנצח ואין בעל הנס מכיר בניסו. עכ"ל (מאמר זה היה שגור בפי הגאון בעל השבט הלוי זצוק"ל).

וכה מסופר על הרה"ק רבי שלמה מטשורטקוב זי"ע, שכשערך את שוה"ט בט"ו בשבט תשי"ז בעת מחלתו (כשעדיין נחשב צעיר לימים) נענה ואמר, שכל ימיו היה מתקשה במה שנאמר (שמות טו כו) 'ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלוך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצוותיו ושמרת כל חוקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך', שלכאורה צ"ב, וכי זה ה'שכר' והתשלום למי שישמע לקול ה' ויעשה כל המצוות - שלא יבואו עליו העונשים והמחלות שקיבל פרעה הרשע שכפר ואמר מי ה' אשר אשמע בקולו, אבל עתה מבין הוא היטב, כי בעוד האיש בקו הבריאות אינו מעריך ומחשיב נכונה את האושר והזכות בכך שהוא בריא ושלם, ורק לאחר שהאדם נחלה, וכידוע שכל אשר לאיש יתן בעד נפשו, או אז מבין הוא את הטובה הגדולה בעצם היותו בריא. וזהו כל המחלה, שלא יהא שום מחלה, ואכן זהו השכר הגדול ביותר. והוסיף לבאר מה שאמר הכתוב 'כי אני ה' רופאך', שיש בעולם הרבה סכנות ומזיקים שהקב"ה מרפא אותם אף בלא ידיעתו.

ומלבד שיש לנו ללמוד מכאן על חובת התפילה בכל עת שנזכה לבריאות גופא וננצל מכל מיני חולי, הרי המתבונן בדבר יראה עד כמה צריך הוא ליתן שבח והודאה בכל עת ובכל שעה על חיינו המסורים בידך, וכל הנשמה תהלל י-ה - על כל נשימה ונשימה תהלל י-ה, גם בדברים שהם כביכול ממנהגו של עולם (וכדאמרי אינשי, על 'נס' כזה עדיין לא נותנים 'קידוש' בביהכ"ס...) ולהכיר בטובתו העצומה של מקום עלינו בכל עת ובכל שעה.

מעשה באברך צעיר אשר נולד לו בנו בכורו במזל טוב, וראה שמיד מעלים הרופאים על גבי הכתב את כל מצבו ומעמדו של הרך הנולד - מידות גופו וטיב בריאותו, והנה הוא רואה שהרופא מעביר ידו על כל אצבעות התינוק וכותב דבר מה על גבי הדף, האברך היה בטוח שבוודאי מצא הרופא איזה מום או חולי באצבע, וזהו פשר הכתיבה שלאחר הבדיקה, ונבהל עד עמקי נשמתו, ושאל בחרדה גדולה לשלום התינוק, הרגיעו הרופא וביאר לו כי אחד הדברים שצריך לכתוב הוא מניין האצבעות, ועל כן מנה וספר אותם לראות שאכן יש ב"ה עשר אצבעות. ואין זה אלא משל על כל החיים, שהאדם אינו משים אל ליבו כי ב"ה יש לו עשר אצבעות והכל על הצד היותר טוב, ורק כשמתעורר 'חסרון' או חולי אז הולך ובודק את מצב בריאותו... מעיקרא יש לו לשמוח והודות לה' על עשר האצבעות ושאר אברים וחיות שנתן לו הבורא במתנת חנם.

אימרה יאה השמיע חכ"א שליט"א לבאר במצות מעשר בהמה, מדוע ציווה הבורא לבעל הבהמות למנות את כל בהמותיו ולהוציאם במספר אחת ושתיים ושלוש עד שמגיע לעשירי ומקדישו, ולא די במה שיקדיש מעשר מבהמותיו בסתמא. אלא ביאורו, שלימוד גדול ונפלא באה התורה הק' ללמדנו ארחות החיים, כי אם אמנם אין עולה לגבוה אלא העשירי אבל על בעל הבית להיות מכיר בכל טובתו של מקום עליו, ובהיותו עומד על פתח עדרו ורואה את הברכה אשר ברכו ה', ימלא ליבו על גדותיו בשבח ורנן ליוצר הכל על כל הטוב אשר השפיע עליו ברחמיו, וכך היה מונה ומודה ומשבח, הקב"ה נתן לי אחד, גם את השני נתן לי הקב"ה, ולא זו בלבד אלא גם את השלישי, והרביעי, עוד בה נוסף לי את החמישי, שישי, מי ראה כזאת מי שמע כזאת כי השביעי שלי הוא, וכן הלאה, עד העשירי אותו ציווני בוראי להקדישו לגבוה, ומעתה אין ה'מעשר בהמה' כסתם מספר של אחד מתוך עשר, אלא עשירי להודאה. וכקרוב שבא מתוך הכרה בחסדי השי"ת גם על שאר הבהמות שאינן עולות לקרבן...

באר הפרשה - פרשת בלק

רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע (ריש פרשתן ד"ה א"י), וירא בלק, שבלק נתיירא מבני ישראל אחר שראה והבין שבכוהם לפעול בדיבורם (תפילה) את כל אשר ברצונם. כמו שאמרו (תענית כג.) צדיק גוזר והקב"ה מקיים. וזהו וירא - לשון הבנה, שהבין שכל מה שעשה ישראל היה על ידי אמורי, כלומר בזכות הדיבור והיינו שאין כוחן אלא בפיהם^ג, ומזה נתייראו - ויגר מואב מפני העם יי.

צא ולמד על כוחה של תפילה ואפילו של גוי, דהנה איתא במשנה (סנהדרין י:) 'ארבעה הדיוטות אין להם חלק לעולם הבא ואלו הם, בלעם דואג אחיתופל וגחזי', ולכאורה צריך ביאור, מה לרשעי עכו"ם - בלעם

בעת נפילתו או וגלוי עינים, נזכר שיש בורא ומנהיג לבירה, מדוע לא זכר את ה' ברוב הטובה שהיה לו, שאז לא היה נצרך לבוא לידי הנפילה.

בין כך ובין כך, אף אם כבר החשיכו לו מן השמים ידע כי כל זה לא בא אלא מתוך אהבת הקב"ה המחפש בביכול שיהיו בניו קרובים אליו - אם מעתה ישא ראשו השמומה ויאמר, אבי, אבי, הנני, מעתה אתקרב אילך, מיד תנץ לו החמה ויאיר לוי^ג.

אשר עשה ישראל לאמורי - כוחם במאמר פיהם זו התפילה בפרשתן (כב ב), 'וירא בלק בן ציפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי', פירש הרה"ק הרבי

הגה"צ רבי מתתיהו לוריא זצ"ל כותב במכתב לאחד שהתלונן על מצבו מתוך דאגה על הצרות שהקיפוהו, שאם היו נותנים לו כף מאזניים, והיה מניח על כף אחת את כל החסדים שעושה עמו הקב"ה, ועל הכף השנייה את הצרות, בוודאי היה רואה בעליל כיצד 'כף החסדים' מכרעת את 'כף הצרות', ואין שום דמיון למספר הרעות לעומת רוב הטובות, ועד שהיה 'צוחק' מעצמו על שהיה מוטרד ומודאג... הוסיף רבי מתת' לפרש בזה את הכתוב (תהלים קנ ב) 'הללוהו בגבורותיו הללוהו כרוב גדלו' שהכוונה מלשון 'רוב' (כדין 'ביטול ברוב'), וכלשונו 'כי לכל אדם יש חבילות חבילות של עגמת נפש זה בכה וזה בכה, אבל צריך לדעת שכל אלו הגבורות בטלים ברוב גדלו שהם החסדים הנגלים', ולא עוד אלא שגם ה'גבורותיו' הם בעצם חסדים אלא שהם נסתרים ומכוסים. ביסוד הדברים ביארו עוד מה ששרו ישראל 'שירת הבאר' רק לאחר ארבעים שנה, וכבר הקשו מדוע לא פצחו בשירה זאת כבר בראשית דרכם בצאתם למדבר שאז נתנה להם הבאר (עי' שפת אמת חוקת תרל"ח), אך על פי האמור יתבאר היטב, כי כן הוא דרכו של עולם שאין מרגישים את הטוב והצורך בהודאה אלא רק לאחר שנחסר מהם אותו הדבר ומרגישים בחשיבותו, כך הוא גם לעניין הבאר, כל עוד שבא להם מים מהבאר לא העריכו זאת ולא הרגישו צורך להודות, ורק לאחר שנפסקו המים בפטירת מרים, ויצמאו העם למים, ושוב חזרו על ידי משה אז הכירו והעריכו בנס זה ועלה בליבם לומר שירה.

יב. חקירה ידועה חקרו הקדמונים, האם ה'חושך' הוא רק העדר האור, או שהוא 'בריאה' בפני עצמה (עיי' רמב"ם במורה נבוכים ח"ג פ"י, בספר אמונות ודעות לרב סעדיה גאון מאמר א', ועיי' בס' ליקוטי הגר"א לספר יצירה, ועוד רבים), ויש שהוכיחו שהוא 'בריאה' בפני עצמה מהבקשה שאנו מבקשים (בליל הסדר) 'קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה', ומוכח ש'לילה' היא בריאה כמו היום (לא רק העדר יום). ולדין מרמז, כי פעמים האדם מרגיש עצמו ב'חשיכה' וכאילו הוא 'מיותר' בעולם, והוא שרוי בהעדר האור, ידע כי לא כך הם פני הדברים, אלא 'בריאה' מיוחדת יש כאן, שהקב"ה הכניסו ביוצרים ובדווקא לתוככי מצב זה, למען נסותו ולהיטיבו באחריתו... וראיה, המתן לעתיד לבוא כשיבוא אותו הזמן שאינו לא יום ולא לילה, אז תבין ותשכיל מהותן של כל אלו ההעלמות וההסתרות, כי אין בהם אלא תכלית טוב.

יג. ידוע המאמר בשם הרה"ק מרוז'ין זי"ע בפסוק (תהלים קיח כה) אנא ה' הושיעה - 'נא' (מלשון תפילה) והוא בקשה שאנו מבקשים 'אנא ה' הושיענו שנוכל להתפלל, אנא ה' הצליחה - ב'נא', שנפעל כל הטוב בתפילתנו. וכך אמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע (מהר"י מבעלזא, מועדים פסח) על הפסוק (שם ה) 'מן המיצר קראתי י-ה, ענני במרחב י-ה', ולא אמר 'ענני להוציאני מן המיצר' ותו לא, אלא שנזכה 'למרחב' שעדיין לא היה 'שם' מעולם... כלומר, שהתפילה אינה פועלת רק על מה שצועקים, אלא גם על מה שלא בקשו כלל, עד שבאים לבחינת 'מרחב'. יד. ואל יאמר האדם, אין תפילתי חשובה כי אינני מכוון כראוי וכדו' משאר טענות, ויתבונן בפירוש הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע (מגן אברהם בפרשתן) 'וירא בלק' - שבלק היה ירא וחרד, 'את כל אשר עשה ישראל לאמורי' - ממה שישראל עושים ופועלים במאמר פיהם בתורה ותפילה. 'ויגר מואב מפני העם' - עם הוא מלשון קרירות -

הרשע, בין רשעי בני ישראל, האף אמנם שאף אלו רשעים היו, מכל מקום עדיין הפרש והבדל יש ביניהם. וכמו שאמרו (סנהדרין מד.) 'ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא', ואילו הוא טמא גמור כטומאתו של נכרי.

ומבאר הרה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע (פרי צדיק בפרשתן אות ה) דמכיוון שהתפלל וביקש 'תמות נפשי מות ישרים' (כג י), זכה שלאחר מיתתו אף שאין לו חלק בעוה"ב מ"מ נמנה בין בני ישראל בתורתו הנצחית. כי גדול כוחה של תפילה אפילו מפי רשע

תלמידיו של אברהם אבינו - עין טובה ואהבת ישראל איתא ב'אבות' (ה יט) 'כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו, ושלשה דברים אחרים מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה^{טו} ורוח

גחלים עוממות, שיראו ופחדו מאד גם מתפילה שהיא 'עמומה' (כשהוא מנסה להתפלל בחמימות כראוי ולא עולה בידו), כי כל תפילה חשובה לפני המקום (כשהאדם עושה ככל אשר ביכולתו). וכמו שאמר אבא מארי בשם הבעש"ט שגם זה האיש המוטורד כל היום בעסקיו כל היום בשווקים וברחובות וכמעט ששוכח שיש בורא עולם, רק בעת שמגיע זמן תפילת מנחה עולה על זכרונו שהגיע זמן תפילה וגונח ונאנח בלבו בהתבוננות היאך שפנה כל היום בהבלי עולם, והוא רץ לסימטא אחת מן הצד ומתפלל מנחה, הגם שאינו יודע כלל מה הוא מדבר, עם כל זה גם זה חשוב ויקר מאד לפני הבורא ב"ה, והאנחה שלו בוקעת רקיעים, ולכן יראו בלק ומואב גם מאנשים האלו, כי רב כוחם מאד (ופשיטא שעל האדם לסדר עצמו בכל עת שיוכל להתפלל כראוי, אלא כאן מדובר כשפשוט שכח מכל מציאותו, מה יעשה וכבר הוא עומד במצב 'דיעבד' כזה).

מעין הדברים פירש הרה"ק רבי שאול ידידה ממאדז'יץ זי"ע (ב'ישא ברכה' בפרשתן) את האמור בפרשתן (כג י) 'מי מנה עפר יעקב', ופירש רש"י, אין חשבון במצוות שהם מקיימין בעפר, ונרמז בזה לאותם המצוות שנעשות כאשר הוא שרוי 'בעפר', בטרדות עוה"ז וכיו"ב, והוא מתגבר ומפנה עצמו מכל עסקי העולם לעשות רצון קונו, שאין ערוך וחשיבות למצוות אלו.

טו. בכלל עין טובה, לוותר איש לרעהו, ובדרך אגב יאמר, כי עפ"י הרוב זה המוותר אינו אלא מרוויח לעצמו פי כמה וכמה, הנה ידוע לכל כי לפני כשבוע ביום שלישי כ"ט סיון רעשה ארץ הקודש מ'הפגנות' שסיכנו חיי עוברים ושבבים בין הערים... עד שהרבה מהדרכים נשתבשו נוראות, ובאותו היום והלילה עמדו אלפים בפקקים (טרעפיק) במשך שעות ארוכות, רבים איחרו מאד מהגיע למחוז חפצם, ובכללם, כמה וכמה 'חופות' הועמדו באיחור של ד' וה' שעות... סיפר לי אחד מחשובי בני החבורה בבית שמש (והוא 'אלמן' ל"ע) מרביץ תורה לעדרים, מחנך בחסד עליון, ושמו הרה"ג רבי שלמה שלעזינגער שליט"א, באותו יום (כ"ט סיון) ערך רבי שלמה 'בר מצוה' לבנו, וכמנהגו קרא לפני כארבעה חדשים לידידו המסור אליו בלונ"ח כל הימים ר' ראובן שטערן שליט"א - אף הוא מבני החבורה בעי"ת בית שמש, ובכל עת שמחה הוא מסדר עבורו את כל העניינים, מהזמנת אולם (זאל), קייטרינג וכו', וכך ניגש ר"ש בלב שקט אל ה'שמחה', גם עתה קבעו השנים את כל 'מהלך' השמחה ושבנו איש איש לביתו וענייניו, בחודש אדר בא אחיו של ר' ראובן בקשרי אירוסין - והוא יתום מאב, ומיד פנו לחפש 'אולם' בעיה"ק ירושלים - מקום לעריכת הנישואין, אלא שבלעה"ר האולמות תפוסים עד אפס מקום, ובקושי מצאו תאריך פנוי ביום כ"ט סיון... ויהי ממחרת סיפר ר"ר לר"ש בהתרגשות שב"ה נמצא אולם לחתונת אחיו, מששמע ר"ש את התאריך, זעק, אויה, אוי וויי, הרי זקוק אני לך ולעזרתך בליל הבר מצוה של בני שיחי... לעומתו ענה ר"ר, ומה אעשה, לא נמצא אולם ליום אחר, וגם הננו תלויים ועומדים בדעת אחרים - כלה ומחותנים וכו', ויהי בערב שכב ר"ר על משכבו ומשהקיץ בבוקר נכנסה בו רוח חדשה, התקשר לר"ש והודיעו, יהיה מה שיהיה, אקפוץ לגלי הים, ובעזהשי"ת נקדים את מועד הנישואין, לאחר טרחות ויגיעות נמצא אולם אחר פנוי ליום כ"ג סיון, ונקבע זמן החתונה בשעתומ"צ ליום זה. בכל אלו הימים היה שיגם ושיחם של ר"ר ור"ש אודות ה'טובה' והחסד שעשה החתן עם ר"ש, כששמר שלא תופרע שמחת הבר מצוה שלו.

ביום כ"ג סיון, נערכה החתונה ברוב ששון ושמחה, גילה וחדוה, מסדר הקידושין היה 'ראש הישיבה' של ישיבת 'זכרון יעקב' בה למד החתן, ובזמן המיועד באו החברים מ'זכרון יעקב' הרחוקה לשמח את החתן כדת וכדין... ביום כ"ג סיון, נערכה החתונה ברוב ששון ושמחה, גילה וחדוה, מסדר הקידושין היה 'ראש הישיבה' של ישיבת 'זכרון יעקב' בה למד החתן, ובזמן המיועד באו החברים מ'זכרון יעקב' הרחוקה לשמח את החתן כדת וכדין...

נמוכה ונפש שפלה - מתלמידיו של אברהם אבינו. עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה - מתלמידיו של בלעם הרשע, ע"כ. בכל עת, וביתר שאת בפרשה זאת, יש לנו לקנות בנפשנו קנין עולם להיות נמנים על 'תלמידיו של אברהם אבינו' - בג' מידות הללו. להוסיף באהבת ישראל^{טז} ושפלות רוח, ועל כולנה בעין טובה איש על רעהו. וחלילה לנו מלהיות מתלמידיו של בלעם הרשע להתנשא איש על רעהו, או בעין רעה ושנאה מאחד על חברו חלילה.

והרי ענין המידות (ובכללם העין טובה) קדמה לתורה כמו"ש (תנ"ך רבה א א) 'דרך ארץ קדמה לתורה',

כשבוע לאחר מכן, ביום כ"ט סיון ישב ה'חתן' הנ"ל בחתונת חברו שהתקיימה אף היא בעיה"ק ירושלים (מכיוון שפינה חתן זה את יום כ"ט בסיון החליט חברו לקחת יום זה לעצמו), באותה שעה הוא רואה כי האולם ריקם ממשתתפים, לא נערכה החופה לפני שהשעון הורה על 10:20 כש'ראש הישיבה' שהיה אמור לבוא מזכרון יעקב לשמש כ'מסדר קידושין' הוחלף ברב אחר, אחרי שהכל היו 'תקועים' בפקקים האדירים, גם ה'מצלם' לא בא... גם חבריו ה'משמחים' לא היה בידם לבוא מזכרון יעקב ירושליימה, חשוב בעצמך כיצד נראים בני המשפחה שכבר הגיעו אחרי ישיבת ארבע שעות בפקק כשהם מותשים ועייפים, ובניהם הקטנים בוכים ללא הרף וזועקים לטיפת מים ומקום מנוחה לראשם העייף... אז הבין החתן, עד כמה ר"ש היטיב עמו - לא הוא היטיב עם ר"ש, ומיד התקשר להודות ולהלל, לשבח ולפאר את ר' שלמה על החסד שגמל עמו, ללמדך שהמוותר אינו מיטיב אלא לעצמו.

עוד בה ייאמר, מספר לנו ר"ר את גילוי ההשגחה פרטית בהקדמת הנישואין, כי אחד מבני משפחתו הקרובה סובל נוראות ממיחושי העיניים וראייתו כבדה עליו מאד מאד, ולאחר המתנה מרובה ותוחלת ממושכה המְחֻלָּה לב (עפ"י משלי יג יב) נקבע לו 'תור' אצל רופא - יחיד מומחה בלאנדאן הבירה, ואילו היה צריך לדחות את התור לרגל נישואי קרובו היתום, מי יודע מה היה עולה בגורלו וביסוריו, כי היה עליו להמתין עוד כמחצית השנה לתור נוסף...

כיו"ב ממש שמעתי מאחד מבני החבורה, כי אחד מידידיו מתושבי בית שמש הידוע כאיש 'מסודר' נוראות, עד שקל יותר להזיז קיר אבן מלהזיז אותו, אחר שהכל נקבע אצלו עפ"י סדר וחשבון נפלא, גם הוא קבע זמן חתונה ביום שלישי כ"ט סיון בעי"ת בני ברק, ולפני כמה חדשים באו לבקש ממנו שיזיז את מועד הנישואין שלו לצורך איזו כלה שמחמת כמה סיבות הוכרחו להשיאה דייקא באותו יום, הלה וויתר והקדים הנישואין ליום שלפניו, והרוויח שלא נפגמה שמחתו כי ביום שלאחריו הייתה הכלה מאחרת בד' וה' שעות (והכלה הנ"ל היא ומשפחתה מתושבי בני ברק, כך שהם לא ניזוקו מהפקקים).

טז. בדרך צחות אמרו בלשון הכתוב (תהילים עב ז) 'ורוב שלום עד בלי ירח', כי הנה בקידוש לבנה נוהגים לומר 'שלום עליכם' איש לרעהו, ויש החושבים לצאת בזה ידי חובתם בשאילת שלום קצרה זו על כל ימי החודש, לזאת אנו מבקשים שיהא 'רוב שלום עד בלי ירח' - שלא ימתין ל' יום עד קידוש לבנה, לתת אז שלום לרעהו ותו לא מידי... וגם שיהא 'רוב שלום' ולא רק שלום עליכם בלבד...

מעשה שהיה ביוה"כ בישיבתו של הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל, שאחד המתפללים שכבר היה זקן מופלג נחלש בסוף היום לקראת תפילת נעילה, ור"א שלח את אחד הבחורים לשהות בקרבת אותו זקן בחדר מיוחד שהוקצה לו, התחנן הבחור, נכספה נפשי לשהות בהיכל הישיבה בעת תפילת נעילה, ענה לו ר"א, דע בני, לגמול חסד עם הזולת (באופן כזה) חשוב יותר מתפילת נעילה.

יז. בדרך צחות אמר הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע שבלק ר"ת ו'אהבת לרעך כ'מוך, ואם תשאל הרי אין זה מתאים לפי האותיות, תשובתך, כי אכן כשאין חברך מתאים עמך, ובאופן זמן שקשה לו לאדם, יתחזק גם כן ב'ואהבת לרעך כמוך'...

סיפר כ"ק אדמו"ר מוהרי"א מסקולען זי"ע (וחזר ושנה מעשה זה בכמה שנים כמובא ב'דברי תורה' בהעלותך תשע"ו, תשע"ז ותשע"ח) ששמע מידידו הטוב ששמע מאביו אשר נסע לשבות בצל הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע, והנה באמצע הדרך נשמע קול מהומה, הלך האיש לראות מה אירע, וראה שהעלו אל הרכבת אשה ישראלית השוכבת במיטה חסרת אונים, כשהיא משותקת ל"ע בכל גופה חוץ מבראשה, וכבר דרשו ושאלו אצל גדולי הרופאים המומחים והעלו חרס בידם, וע"כ נוסעים היא ובני משפחתה אל ה'שר שלום' לבקש ממנו שיפעל לה ישועה רבתי. מספר העובדא

סופר' זי"ע (פנחס, ד"ה ענין פעור) כי דרך עבודתה הייתה להראות לאדם פחיתותו (כמבאר סנהדרין סד.), ועי"ז להוריד את ערכו בעיניו עד לעפר, שיחשוב שאינו מן הראוי שפחות כמותו יעבוד את ה' הגדול והנורא, ודבר זה הינו המפריע הגדול ביותר לאדם בעבודת ה', כי על ידי שאינו מכיר ברום ערך חשיבות נשמתו הקדושה, ומחשב שאינו שווה כלום, על ידי כן הוא נופל לתהום י"ט.

ולבן אצל העבודה זרה המאוסה הזאת כתוב (תהלים קו כח) 'ויצמדו לבעל פעור' שבני ישראל נצמדו אליה בקירבה גדולה ועצומה, אך לענין קירבתם אל אבינו שבשמים אין כתוב כי אם 'ואתם הדבקים בה' אלוקיכם' (דברים ד), ודביקות היא קירבה פחותה מ'הצמדות' (סנהדרין סד. עיי"ש), כי המונע מבני ישראל ומרפה את קרבתם אל קל אלוקי הרוחות הוא מה שהם נצמדים לבעל פעור דהיינו שסוברים שאין ערכם שווה כל כך, והיא היא הע"ז הנרועה והמאוסה ביותר המונעת מהאדם לעלות אל ראש הפיסגה,

נמצא שלאחר שיהיה האדם מתלמידיו של אברהם אבינו - מוכתר בכל 'מידה' טובה, יהא בידו לקבל את התורה להיות מתלמידיו של משה רבינו, ולקיים 'מה טובו אוהליך יעקב' - אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות (סנהדרין קה:), לשבת בהם לעסוק בעבודת ה' ולהנות בתורה כראוי וכיאות.

וז"ל הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע (לך לך תשל"ח, תשמ"א). הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע אמר חסידים באים הנה ומבקשים להם רבי, והרי אפשר להיות מתלמידיו של אברהם אבינו, כדאיתא במשנה מתלמידיו של אברהם אבינו ע"ה 'עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה', א"כ הרי יכולין להיות תלמידיו של אברהם אבינו ע"ה, ואאע"ה יהיה לכם רבי, עכ"ל.

כי קדוש אני - יחשיב עצמו ואת עבודתו

בפרשתן (כה ג), 'ויצמד ישראל לבעל פעור', ובכתבי הקודש נאמר (יהושע כב יז) 'עוזן פעור אשר לא המחרנו עד היום הזה', ומבאר הרה"ק ה'חתם

הנ"ל גמר בדעתו לראות כיצד יפול דבר, ותיכף בהגיעם לבעלזא הניח צרור מטלטליו ורץ למעון הקודש. אותו זמן היה עש"ק לאחר חצות, ולא היה הרה"ק מקבל קהל בעת הזאת, אך הזכירו לפניו שהגיעה חולנית במצב נורא, לכן אמר הרה"ק שיכניסוה אותה בעת הדלקת הנרות, כי אז הוא 'עת רצון' נעלה (מדרכו של השר שלום היה להדליק נרות בעצמו מלבד הנרות שהדליקה הרבנית הצדקנית), ואכן הביאו את המשותקת על מיטתה לקודש פנימה, וניגש הרה"ק להדליק את הנרות, אך מיד כבו מעצמם, שוב העלה את האור ושוב נכבו, וכך חזר הדבר על עצמו כמה פעמים, עד שסוף סוף נשארו דולקים, וניגש אל מיטת החולנית ושאל אותה אם יודעת היא על מה בא עליה הצרה הזאת, ומה חטאה ומה פשעה שבגין כך היא סובלת, והשיבה בלאו, חזר ואמר לה אולי בכל זאת את יודעת, ושוב אמרה שאינה יודעת, הוסיף לומר לה, שהרי אין אדם מושלם בהאי עלמא... עד שלסוף שאל אותה אם יש לה עוזרת בביתה, והשיבה שאכן בביתה עובדת בת ישראל כמשרתת, ומאחר שאינה עושה את המוטל עליה על הצד היותר טוב, הבית אינו נקי כדבעי והקדיח התבשיל, על כן היא מענה אותה, אמר לה השר שלום, שאמנם היא אינה נוהגת כראוי, אך מכל מקום בת ישראל היא וצערה עולה עד לשמים... ושאלה הרה"ק האם מקבלת את על עצמך ששוב לא תענה אותה כלל וכלל, והשיבה בהן, מיד הוציא הרה"ק את ה'פאטשיילע' - המטפחת מכיסו וסובב אותה סביבות המיטה, וירדה בכוחות עצמה, ובמוצ"ש כבר שבה לביתה כאחד האדם. ומכאן נראה עד כמה צריך להיזהר שלא לצער בן ישראל ובת ישראל וד"ל.

יח. וכך דייק הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (בספרו דרש משה) בכוונתו של בלעם בשעה שאמר מה טובו אהליך יעקב, שהלא אמרו חז"ל (סנהדרין קה:) 'מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו, ביקש לומר שלא יהיו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות (אמר) מה טובו אהליך יעקב', שלא רצה לקללם שלא ילמדו ולא יתפללו אלא שלא יתפללו בבתי כנסיות ולא ילמדו בבתי מדרשות, ויעסקו בתורה ותפלה רק בבתיהם, כי אינו דומה תורה ותפלה שבבית לאותה השפעת הקדושה שיש בבתי כנסיות ובבתי מדרשות.

יט. וכך פירש הרה"ק המגיד מקאז'ניץ זי"ע (עבודת ישראל אבות א ט"ז) במה שאמרו 'עשה לך רב', שהוא מלשון גדולה כמו 'רב לכם בני לוי' (זו ז), שצריך האדם להגדיל את עצמו בענין זה, ולהחשיב את עצמו בעבודתו.

באר הפרשה - פרשת בלק

ומזה 'לא הטהרנו עד היום הזה'², מאפיקורסות הלז אלא זה כלל ראשון בעבודת האדם, שיחשיב את עדיין לא הטהרנו³. וידע כי בביכול הקב"ה יושב ומצפה

כ. איתא במדרש (שמו"ר טו ז) על הפסוק שבפרשתן (כג ט) 'הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב – מהו הן (כלומר, למה נזכר לשון זה דייקא), כל האותיות מזדווגין חוץ משתי אותיות הללו, כיצד א"ט הרי י' (שם נצרף אות א' לאות ט' יעלה למנין י"ד), ב"ח הרי י', ג"ז הרי י', ד"ו הרי י', נמצא ה' לעצמה. וכן האות נ' אין לה זוג, י"צ הרי ק', כ"פ הרי ק', ל"ע הרי ק', מ"ס הרי ק', נמצא נ' לעצמה, אמר הקב"ה כשם ששני אותיות הללו אינן יכולין להזדווג עם כל האותיות אלא לעצמן כך ישראל אינן יכולין להדבק עם כל העובדי כוכבים'.

הוסיפו לפרש עפ"ז גם במה שנאמר (שה"ש ד א) 'הנך יפה רעיתי ומום אין בך', כי נודע מספה"ק על אותיות מנצפ"ך (האותיות ה'סופיות' והסתומות) כי ניתן למנות את הך' לה' מאות (כי הך' עומד לאחר אות ת' שערכה ד' מאות), אות ס' נחשב לשש' מאות, נ' עולה לז' מאות, פ' ערכה ח' מאות ואילו י' נמנית כט' מאות, ולפי"ז עולה שלכולם יש בן זוג, ק' וי' הרי אלף, וכן ר"ף, ש"ן, ות"ם, חוץ מך', וזהו 'הנך' יפה רעיתי, שכל אותיות אלו של 'הנך' הם לעצמם וללמד על בני ישראל שאינם מתערבים בגוים. ועיקר העומק המכוון בדברי המדרש, שכל מעלת בני ישראל וחשיבותם כשאינם מתערבים בגוים ובמעשיהם והנהגתם, וללמדנו על המסך והמחיצה שצריך להעמיד ולגדור גדי הקדושה שלא נתערב בגוים ובדומה להם.

כא. בפרשתן (כד א), 'וירא בלעם כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל וגו' וישת אל המדבר פניו, וברש"י, 'אזכיר עוונותיהם והקללה תחול על הזכרת עוונותיהם', על כן השים פניו כנגד המדבר להזכיר החטא שעשו במדבר. וכן מצינו בכל הפרשה שניסה להיתלות בחטא זה או אחר, אלא שלא עלתה בידו כי 'לא הביט און ביעקב'. אמור מעתה, שאם ח"ו הייתה נקודת רע בישראל היה בידי הקללה כח לחול עליהם, מכאן נלמד שאם יש באדם נקודה טובה' בוודאי תחול עליה הברכה, וממנה יכול יהודי להתחדש כנשר נעוריו, שהרי מידה טובה מרובה, ומכאן ההוראה למעשה לכל אחד למצוא בעצמו חלק טוב, ומכוחו ישוב לצמוח מחדש.

מעין הדברים אמר הרה"ק הבית ישראל זי"ע בלשון הכתוב שבהפטרה (מיכה ו ה) 'מן השטים עד הגלגל', שטים לשון 'שטות', והיינו שמשטות קטנה התגלגלו עד להיכן שנפלו כי עבירה גוררת עבירה, ומעתה קל וחומר שמפעולה טובה אחת ומעשיית מצוה ניתן להתחזק ולעלות מעלות רמות כי מצוה גוררת מצוה.

כב. וזאת למדנו מברכותיו של בלעם, כי לכאורה לא מצינו כמעט שבירכם על העתיד אלא עיקר מה שאמר ושנה ואמר הוא מעלותיהן של בני ישראל 'הן עם לבדד ישכון, כי לא נחש ביעקב' וכו', אלא הברכה הגדולה לאדם היא שיהא מכיר במעלותיו.

כה אמר כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, שהנה ישראל מונין ללבנה (סוכה כט.), ורמז יש בדבר, שכמו שהלבנה מכוסה פעמים הרבה בעב ובענן, אבל באמת היא חיה וקיימת, אלא שאינה נראית [וכאותו מעשה שיצאו לערוך 'קידוש לבנה' תחת כיפת השמים, וחפשו ובדקו אחר ה'לבנה' והכריזו אחד בקול 'סאיז נישט דא קיין לבנה' (אין ירח), אמר לו הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, שאסור לומר כן, שהלא סאיז דא א לבנה (ישנו ירח) אלא שהיא מכוסה], כך גם פעמים שהננו באים לקרב, לחזק ולעודד את ה'ישראל' שבקרבתנו או בקרב אחינו בית ישראל, אך, אויה הוא נעלם, לא מצאנו בו את נקודת ה'יהודי', לזה מונין ישראל ללבנה, להורות, שאכן ה'ישראל' אינו אלא מכוסה, לא שאינו נמצא, אינו אלא מכוסה, בדוק אחריו ותמצאנו.

ושמעתי תוספת נפלאה ממגיד מישרים פמ"מ הגר"מ וויינבאך שליט"א שהנה מדרך העולם, שאם יוצאים לחפש 'לבנה' ולא מוצאים אזי יצאו באי ביהמ"ד שנית כעבור מחצית השעה לבדוק אולי נתפזרו העבים ונסתלקו העננים, ומאירה הלבנה ונוכל לקדש אותה, ואם לא ימצאוה עתה ישובו לבדוק אחריה לאחר זמן נוסף, ורמז נפלא ונורא יש בזה, כי כיו"ב עלינו להאמין בגדולתו של היהודי, להאמין בכל יהודי, לכן, אף אם תמצאוה מכוסה בעביות הענן וכו', צא וחזור אחריו בכל עת שעה, אולי נתפזרו העבים, ונתבהרו השמים – נפשו של הישראלי... ועלינו להאמין בכל יחיד ויחיד מבני ישראל לא פחות מהאמונה שהקב"ה מאמין בו – שסוף דבר ישוב בתשובה.

וכך איתא ב'שפת אמת' (וארא תרס"ג ד"ה וידבר) וז"ל. ובאמת כמו שצריכין להאמין בהקב"ה אף שאין יכולין להבין הנהגה הנעלמת של הקב"ה, כמו כן צריכין להאמין בבני ישראל אפילו שנראין כעורין ושחורין כמו שנאמר (שה"ש א ה) 'שחורה אני ונאווה'. עכ"ל.

בעת אשר יהודי 'שוכב' ומרגיש נפילה או צריך להתגבר בארי, כי בשעת ההארה כל אחד יכול לעמוד, ורק בשעה שמעמידין נגדו מן השמים אז עליו להתגבר בארי - לעמוד על עמדו, כי ארי נחשב אריה אף בשעת שכיבתו, אך זה כלל גדול שאין מעמידים מן השמים נגד האדם כי אם בפי בוחו שיכול לעמוד. ואם היה בידוע שאין בבוחו לעמוד כנגד זה, לא היו מעמידים אותו בניסיון זה. ומסיים שם, אך בלא יגיעה פשיטא שאינו יכול להשיג מאומה^י, כי באם היו יכולים להיות צדיק וישר בלא יגיעה - כל איש היה רוצה להיות, אף הרצען והחייט היו רוצים להיות בשר וצדיק^י. והעיקר

שיעבוד אותו^י, ואז יהא בבוחו להתגבר על כל הנסיונות. ואין מקום ל'ענוה' כלל, אלא יתחזק בנאוה דקדושה, וכמו שכתב היעב"ץ (בהקדמה לסידורו, סולם בית א-ל חזק ב עין א) וז"ל, ומאחר שכל תכלית האדם ללכת בדרכי ה' ולדבקה בו גם בזה ידמה לעליון, מה הוא הבורא ית' גאה גאות לבש וכו' כך אנו עם היותו שוכני בתי חומר יש לנו לילך אחר מידותיו ית' וכו'^י.

ואף אם נפל יתחזק בארי לעמוד ממקום נפילתו^י, כמו"ש הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע בפרשתן בפסוק (כד ט) 'כרע שכב כארי', שביותר צריך חיזוק

כג. אף אם 'תכבד עליו העבודה', יזכור ממה ששנו חכמים (אבות ה ו) שעשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות ואחד מהם הוא 'פי האתון', שכל תכליתו היתה למנוע מבלעם לילך לקלל את ישראל, ומכאן למדנו שכבר מששת ימי בראשית הוכן סיוע ועזר אלוקי בכדי שיוכל לעמוד כנגד יצרו הרע, ואם לבלעם הרשע כן, קל וחומר בן בנו של קל וחומר כמה דרכי עזרה והצלה מוכנים עבור כל יהודי ויהודי.

כה אמר הרה"ק מסאטמאר זי"ע (דברי יואל בראשית) מדוע לא כתיב כשדיבר הנחש אל האשה בעניין עץ הדעת 'ויפתח ה' את פי הנחש' כדרך שכתב 'ויפתח ה' את פי האתון'. ומתרץ הרה"ק, הנעשה מצד הסט"א כדי להחטיא אין הכתוב מפרסמו רק נס שנעשה מצד מדת הרחמים למנוע מחטא, וזאת בא הכתוב ללמדנו ששידד הקב"ה מערכות הטבע ועשה נס גדול לפתוח פי האתון כדי למנוע מבלעם המדורדר ומלא בחטאים להוסיף לחטוא.

אגב אורחא נציגה דברים מלהיבים שכתב החסיד יעב"ץ בפירושו לאבות (פ"ה מ"ה) על הנס שנעשה ב'פי האתון', וז"ל, ואין בכל התורה דבר יורה על אהבת השי"ת על ישראל כזה, והוא דמיון לאיש השומע עצת רשעים יועצי רע על חברו וחגר כלי מלחמתו כנגדם והצילו, ולכן אמר (מיכה ו ה) 'זכר נא מה יעץ בלק' וגו', שהיו ישראל יושבים לבטח, ובלק ובלעם חורשים עליהם רע, והאשימם האלוקים והפילים ממועצותיהם וברוב פשעיהם הדיחם, וכל זה שלא ע"י נביא שעמד בפרץ לפניו ולא ע"י תפילה שהתפללו ישראל כי לא ידעו בכל אלה, והוא לבדו ב"ה ידע את עצתם, ובאהבתו ובצדקתו הוא גאלם למען שמו, הוא אומרו למען דעת צדקות ה'.

כד. וכל זאת יעשה בזריזות דקדושה, פרפרת נפלאה מצינו, דכתיב בפרשתן (כב כא) 'ויקם בלעם בבוקר ויחבוש את אתונו' וברש"י, מכאן שהשנאה מקלקלת את השורה שחבש הוא בעצמו, אמר הקב"ה רשע כבר קדמך אברהם אביהם שנאמר 'וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו', ומבאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה ויחבוש) בהקדם דברי ה'חובות הלבבות' (שער חשבון הנפש פ"ג חשבון יב) שעל האדם ללמוד זריזות למצוות גם מרשעים - כשיראה עד היכן מגעת זריזותם של עובדי עבירה לתאוות לבם, ולכן 'ויקם בלעם בבוקר' ברצותו שבני ישראל ילמדו מזריזותו לקלל בניי ותהיה לו עכ"פ איזו זכות במצוותיהם של ישראל, על זה אמר לו, רשע, כבר קדמך אברהם אע"ה וממנו נלמד ענין הזריזות, ואין אנו צריכים ללמוד ממך.

כה. ואין לתאר גודל החשיבות לפני המקום ב"ה כאשר יהודי מתחזק למרות כל נפילותיו, וכמו שפירשו בסוף פרשתן במעשה זמרי, שנאמר (כה ו) 'והמה בוכים פתח אוהל מועד', ובתרגום יהונתן 'ואיננו בכיין וקריין שמע', שעל אף הבכייה הגדולה ומרה על הנפילה הגדולה בבנות מואב וחילול השם ע"י זמרי לא נעצרו בבכייה ובשברון לב ורוח אלא קראו שמע להתחזק לקבל עליהם עול מלכות שמים מחדש, ומיד ויקם פנחס מתוך העדה, וזכה להיות אליהו המבשר על הגאולה.

כו. כתב הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע במכתב קודש (מכתב יט) שהנה יש אדם ש'שפר' עליו חלקו והוא עולה ומתעלה מדרגה לדרגה, לעומתו יש המתבוסס בנסיונות ואינו במצב של עליה אלא בכל העת צריך להילחם שלא יפול אחורנית, ומבאר ההבדל ביניהם בדרך משל שזה שמתעלה דומה לאחד שמצוה המלך שיכניסו אותו חדר לפניו מחדר ומתקרב יותר לאור זיו פני המלך, אמנם אינו זוכה לדבר עם המלך עצמו אלא שעושים לו בקשותיו שמדבר

באר הפרשה - פרשת בלק

'ר"ל זאת הנפילה שלו כי היה גלוי עינים שלא שמר בחי' הראות שלו'. וכאשר ראה בלק את בני ישראל 'והנה כסה את עין הארץ' - שמכסים הם את עיניהם מכך התיירא עד מאוד, כי אין ערוך לקדושתם.

ובן פירש הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע במה דכתיב בפרשתן (כד ד) 'נאם שומע אמרי קל אשר מחזה ש-ד-י יחזה נופל וגלוי עינים', אפילו אדם גדול ש'שומע אמרי קל', ורואה 'מחזה ש-ד-י', אעפ"כ יהא נופל מכל מדריגותיו אם ח"ו יהיה גלוי עינים - שלא ישמור על עיניו^{כז}.

וכבר מצינו כזאת בדברי חז"ל (ויק"ר כד ו) על מה שאמרה האשה השונמית על אלישע 'הנה נא ידעתי כי איש אלוקים קדוש הוא' (מלכים ב' ד כז), ומנין ידעה שהוא קדוש, 'רבי אִיבון אמר מלמד שלא הביט בה מימיו', ומכאן אמרו 'כל מי שגודר עצמו מן הערוה

הוא היגיעה בעבודת השם לנצח את אויביו ולנצח על מלאכת בית ה'.

לא הביט און - קדושת בני ישראל בשמירת עיניים

בפרשתן (כב ה), 'הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ'. כה ביאר הרה"ק התפארת שלמה זי"ע (ד"ה וכסה) כי הנה כל מדרגותיו של האדם ועליותיו וירידותיו תלויים במידה בה שומר הוא את עיניו ממראות אסורות, שאם עוצם עיניו מראות ברע הרי מתקדש ומתעלה מעלה מעלה, ועל דרך שנאמר (בראשית לח כא) 'איה הקדשה היא בעיניים', 'הקדשה' מלשון קדושה והיא בעיניים 'כי עיקר הקדושה של האדם בשמירת העיניים', ולעומת זאת מי שמפקיר את עיניו רח"ל יורד הוא עד התהום, 'והיזק ראייה שמיה היזק' (מלשון הנמ' ב"ב ג). וכמו שנאמר בבלעם 'נופל וגלוי עינים' (כד ד),

עם שלוחי המלך, לעומתו מי שעומד בנסיגות 'זכה שהמלך יצא אליו לחדר שהוא עומד ודיבר עמו וקיבל בקשתו וכו', והמלך יכול להיטיב עמו יותר מן החק הקצוב וכו' מה שאין כן ע"י שלוחיו שאינו כי אם בדין המשפט הקצוב'. כז. וכדרך שנופל מכל מדרגותיו הרוחניים כך מפסיד ו'נופל' בעיניים גשמיים שהיו עתידים לבוא עליו. וכמו שאמר הרה"ק הבית אברהם זי"ע (חנוכה נר ד ד"ה ולא) שאיסור הסתכלות נאמר בתורה בלשון ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים, והוא גם מלשון 'מזונות', כי המזין עצמו בהסתכלות אסורה רח"ל 'מזיק לו לפרנסה', ורמז זאת במה שאמרו (סוטה מח). שמשבטלה טהרה ניטל טעם הפירות, כי הא בהא תליא [ולכן נקרא בחז"ל (ברכות כ. זבחים קיח): 'זן' עיניו מדבר עבירה, שלא נאמר כן על המדבר לה"ר 'זן' פיו וכיו"ב].

ולאו דווקא ב'מזוני' אלא גם ב'חיי', פעם נכנס בחור להרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע וקבל בפניו ש'מקובל' פלוני אמר לו שיש עליו הרבה 'עין הרע', אמר לו הרבי, שמע בני לאשר אפרש לך, איתא בגמרא (ב"מ קז:) 'תשעים ותשעה מתים בעין הרע ואחד בדרך כל הארץ' - פירוש, תשעים ותשעה (מתוך מאה) מתו על דבר אשר לא שמרו על העיניים כראוי...

פעם נכנס חסיד אחד אל הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע בפורים, ושאלו הרבי מה מלאכתו, השיב הלה שהוא מלמד את מלאכת הכתיבה לתינוקות של בית רבן, נענה הרה"ק דכתיב במגילת אסתר (ח ח) 'כתבו על היהודים כטוב בעיניכם', כלומר, תלמדו את הילדים שהעיניים יהיו טובות ושמורות...

ויעשה לעצמו גדרים וסייגים בשמירת עיניו, וכמו שכתב ה'ראב"ד' (בעלי הנפש שער הקדושה) הראשון לכל הגדרים הוא שמירת עינים דמתוך שעניו שמורים לבו שמור, ומתוך שעניו ולבו שמורים כולו שמור. שהרי כך היא הדרך 'העין רואה ולאחריו הלב חומד, וכלי מעשה גומרין' (במדב"ר י סב), וממילא מוטב שיעצור את נפילתו בתחילת הדרך ע"י שמירת עיניו.

בספר 'מחזה עיניים' (דף ו. טור ב) רמזו כן בלשון חז"ל (תענית כד). 'כלה שענייה יפות אין כל גופה צריכה בדיקה', ומרמזו לכל אדם, אם עיניו יפות כלומר, שמורות כהוגן, הרי זה מורה שכל קומתו שלימה ובכל גופו הנו שמור, ולא יהא צריך בדיקה אחריו.

כתב בספר 'חושב מחשבות' (מבעל משנת חסידים) לפרש בלשון הכתוב (דברים כח לד) 'והיית משוגע ממראה עיניך', כי הרי 'אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות' (סוטה ג), וזהו והיית 'משוגע' שתבוא לידי חטא - ממראה עיניך - ע"י שאינו שומר את עיניו, ורואה מה שאינו צריך לראות.

ישראל העומדים במבחר ימיהם בתוקף יצרם ואעפ"כ הינם שומרים את עצמם מן החטא, וכל הנהגתם בקדושה וטהרה^כ. זאת מי מנה - מי יוכל למנות חשיבותם וגדולתם (ושכרם) של עפר יעקב של בחורי ישראל הכובשים את יצרם ומתגברים על תאוות ליבם^ל.

יודע שאף ש'הבא ליטהר מסייעין בידו' (שבת קד.), אמנם עליו לבוא להיטהר - להושיט יד לקבל הסיוע ממעל, וכפי שמבארים בשם הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע את האמור בפרשת חוקת (יש יז) 'ולקחו

נקרא קדוש', הרי לך, שהכל תלוי בשמירת העיניים, שאם שומר על עיניו נקרא קדוש, ואם לאו...^{כח}

כיסה את עין הארץ - קדושתן של ישראל

בפרשתן (כג י), 'מי מנה עפר יעקב', איתא במדרש (תנר"א, ילק"ש וכן בבעל המורים) שתיבת עפר מרמזת על בחורי ישראל, מלשון 'עופר האיילים' (שה"ש ח יד) שהוא אייל בחור. הוסיף ע"ז ה'ערוך' (ערך עפר) בשם מדרש ילמדנו, שבא הכתוב לשבח את בחורי

כת. כתב הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בא"ח, חלק ההלכות שנה א' פתיחה לפרשת ואתחנן), שעיקר התענוג בעולם הזה הוא ממאכל ומשתה, ואילו בגן עדן התחתון ההנאה היא מהריחות הטובים שיש שם, למעלה ממנו בגן עדן העליון, העיקר הוא מחוש הראייה, שבו צדיקים יושבים ונהנים מזיו השכינה, וסימן לדבר הוא פני האדם, שהפה נמצא למטה ומעליו עומד האף ועל כולם שוכנים שני העיניים, וכך 'למטה' בעוה"ז העיקר הוא הפה - המאכל והשתיה הנכנסים דרך הפה, מעל העולם הוא ג"ע התחתון בו ההנאה היא מהאף בחוש הריח, ולמעלה למעלה ההנאה היא מהעין. מעתה תבין, כמה יש לו לאדם לשמור על בבת עיניו שלא לפגום חוש הראייה, בכדי שיוכל לראות באור פני מלך חיים כשיגיע למקום מנוחתו לאחר אריכות ימיו ושנותיו.

מעשה בבחור אשר נכנס אל הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע והתאונן בפניו שקשה עליו ההליכה ברחוב וביקש עצה והדרכה, נענה לו הלב שמחה מיניה וביה, אם קשה ללכת אזי באמת אין הולכים... כמי שאומר שאם אינך יכול לשמור על עצמך אסור לו להכניס עצמך למקום סכנה. ושתק זמן מה והוסיף לאמור שאם בדרך הילוכו מהרהר הוא בלימוד אזי הראייה אינה ראייה, שמאחר שמוחו 'תפוס' במחשבת הלימוד הרי אין 'רואה' דברים אחרים ולא נקלטים במוחו, ובפרט שמאחר שעסוק בתורה אזי אין ערך אצלו לדברים מאוסים, וכמו שאין יודע כמה 'חתולים' מסתובבים ברחוב, שאינו מביט עליהם כלל כי אין להם שום חשיבות וערך.

עוד אמר הרה"ק, דאיתא מהקדמונים שמי שנכשל רח"ל עצתו היא להיזכר מיד בדבר הלכה לתקן את אשר פגם. ובזה פירש מה שכתב רש"י בסוף פרשתן (כה ז) על מה שנאמר 'וירא פנחס - ראה מעשה ונזכר הלכה', שמאחר שראה מעשה של זמרי וחטא ישראל בשיטים על כן נזכר הלכה.

כט. ידוע ביאורו של הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (עיי' דבריו בפר' בהעלותך, ד"ה ויעש), על דברי הגמרא (יומא לג.) 'ודם התמיד קודם להטבת שתי נרות', והוא מפסיק בין חמשת נרות הראשונים של המנורה לשנים האחרים, כי הז' נרות מכוונים כל אחד כנגד 'מידה' (ספירה) אחת מז' הספירות, ושנים אחרונים מכוונים כנגד 'יסוד מלכות', יסוד - ענין שמירת הקדושה, 'מלכות' ענין האמונה בה' שהוא מלך העולם, ואכן כהקדמה לשני אלו, נצרך האדם ל'דם התמיד' - להקזי דם מעצמו תמיד בכל יום בכל שעה, לעמוד בהם בעוז ותעצומות במסירות נפש, רק כך יוכל לקנות ולקיים כראוי את הקדושה והמלכות ה'.

ל. ואין כל מלאך ובריה יכולים לשער גודל השכר שיקבל האדם על כל 'מסירת נפש' בהתגברו על רצונותיו ותאוותיו, וכפי שאמר ה'בית אברהם' זי"ע בשם ה'ספר חרדים' על הפסוק בפרשתן (כג כג) 'כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל' שהם מתפלאים איך ברגעא חדא מצליח בשר ודם בעוה"ז להעפיל ולהגיע עד לכסא הכבוד, אך הקב"ה עונה להם - 'א-ל', סוד הוא ביני ובין בני ישראל, כי רק הוא יתב"ש יודע צפונות לב האדם ונסיונותיו, וכמה יגיעה עלה לו להתגבר על טבעו.

ואין הדברים אמורים דייקא בעניין השכר הצפון לעולם הבא, אלא גם בעולם הזה הקב"ה משלם שכר טוב ליראיו. ומפורש כן בדברי הגר"א (משלי יג יט) בכתוב 'תִּצְאֶה נְהִיָּה תִּעָרֵב לְנֶפֶשׁ, וז"ל. נהיה הוא לשון נשבר והוא מלשון 'הָיָה עַל הָיָה' וגו' (יחזקאל ז כו), כלומר התאווה כאשר היא נשברת אח"כ היא תערב לנפש אף שבשעה שהייתה תאוותו מתגברת עליו והוא שובר אותה הוא מצטער מ"מ אח"כ היא תערב לנפש ונהנה מזה מאוד. ואמר לשון 'נהיה' כי כאשר האדם שובר תאוותיו ורצונו מפני כבוד ה' בכדי לעשות רצונו הקב"ה עושה רצונו, כמו שאמרו (אבות ב ד) בטל רצונך מפני רצונך וכו', ולכן כתיב נהיה כלומר כאשר ישבר תאוותו 'תאוותו נהיה' - שהקב"ה יעשה רצונו.

הק' במלא כבודה ועדיין להיות שקוע בזהמת העולם, ואין לך מי שיוכל לרומם את האדם יותר מהאדם עצמו שיקח את עצמו לידי מעשה, כי אם יתאמץ האדם בכל כוחותיו, אף אם אין לו כל כוח וכישרון מיוחד, מ"מ יעלה מעלה מעלה לרום המדרגות לא.

בה כתב הרה"ק ה'שם משמואל' (בפרשת) שפתח הקב"ה את פי האתון לייסרו ולהוכיחו, הנה פתחת פי ודברתי באחד האדם, אבל עדיין 'אתון הייתי ואתון נשארתי' ולא נעשה בי כל שינוי לטובה, אף אתה בלעם כיו"ב, על אף כל ההשנות ומראות הנבואה שזכית להם עד שהינך 'יודע דעת עליון', בכל זאת נשארת ברשעותך. ללמדנו שאין חכמה ואין עצה אלא ללחום מלחמת ה' ולהתייגע תמיד בשבירת היצר ולא לצפות ל'אורות וגילויים', כי לא מהם תצמח הישועה אלא רק מעבודה תמידית.

ובן מצינו ב'דברי רש"י הק' ריש פרשת שלח, 'מפני מה נסמכו פרשת המרגלים ופרשת מרים הנבואה שנענשה על שדברה לשון הרע באחיה, כי רשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר'. והיינו, שאעפ"י שהם ראו בעיניהם את עונש המדבר לשון הרע, מכל מקום מכיוון שלא שמו על לב לקחת מוסר לנפשם הגיעו להיכן שהגיעו, ללמדך שאפילו אם יתגדל האדם לראות הכל בעיניו ויהיה חכם ובר לבב, בעל כישרון ורצון עז, ומכל מקום לא יצא מעמו מאומה, כי אין הדבר תלוי רק בפועל מעשיו של האדם לב.

ושוב ברחמים על שארית ישראל והושיענו למען שמך, ונוכה להיות מתלמידיו של אברהם אבינו, להאמין מתוך ישוב הדעת ושלוות הנפש, להיות גרורים ועומדים בפרץ, ויערה עלינו רוח טהרה ממרום, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, בבוא לציון גואל בב"א.

לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי' - פתח הכתוב בלשון רבים 'ולקחו' וסיים בלשון יחיד 'ונתן' (עיין יומא מג.), כי בא הכתוב ללמדנו שאע"פ ש'הבא ליטהר מסייעין אותו' עדיין על האדם להיות 'ונתן עליו' - שבצעצמו יתייגע כפי כוחו להגיע לתכלית השלימות הראויה כי זה כל האדם.

אל תקרי מורשה - כל עליותיו תלויות ביגיעתו ועבודתו עצמו אמרו חז"ל (במדב"ר יד לה) 'תני, ולא קם נביא עוד בישראל כמשה (דברים לד י), בישראל לא קם אבל באומות העולם קם. כדי שלא יהא פתחון פה לאומות העולם לומר, אילו היה לנו נביא כמשה היינו עובדים להקב"ה, ואיזה נביא היה להם כמשה - זה בלעם בן בעור'. (ונתבאר שם, שלמשה רבינו היו ג' מעלות בנבואה שלא היו לבלעם, לאידך, אף לבלעם היה ג' מעלות בנבואה למעלה ממשה רבינו).

והמעם שזכה בלעם למחזות אלוקים ולגילויים נוראים שלא זכו אליהן שאר נביאים בישראל ואפילו ישעיה וירמיה, כי הנה רבות מחשבות בלב איש - להתאונן ולומר, אין בידי להתעלות בתורה ויראת שמים כשאר חברי, כי אין מעמדי בממון או בכשרונות וכיו"ב כמוהם, אילו נתן לי הבורא ממון כחברי, כשרונות, מידות טובות, נשמה טהורה וכוחות הגוף והנפש כמוהם, הרי הייתי עולה ומתעלה פי כמה וכמה, מה אעשה שלא זכיתי למתנת שמים זו. על כן, נטל הקב"ה את השפל והבוז ביותר בעולם הרי הוא 'בלעם בן בעור', ועשאו ל'גלוי עיניים', ובוזה נתגלה כי כל אלו הטענות אינם אלא דחיות בעלמא, כי אף שהיה להם לעכו"ם נביא כמשה לא חזרו בתשובה. ולא עוד אלא, אפילו בלעם עצמו שמחזה ש-ד-י יחזה, והיה גדול עד כדי כך בנבואה, לא היה כי אם רשע מרושע ועשה הגרועות ביותר, לאמר לך שיכול האדם לראות את השכינה

לא. כך רמזו צדיקים בדברי חז"ל (ב"ק קיא:): 'גזל ולא נתיאשו הבעלים... כל היכא דאיתיה ברשותיה דמאריה קיימא', ולרמז לאדם שמרגיש שהוא גזול מלפני הבורא, כלומר, שכבר עבר עבירות נוראות ונראה לו שנתרחק עד מאד, מ"מ ידע ש'לא נתיאשו הבעלים' ממנו, ועדיין ברשותיה דמאריה קיימא, והקב"ה יושב ומצפה לו... וכעין דברי מרן הבעש"ט הק' זי"ע (מאור עינים ליקוטים, דף צד), ובקשתם משם את ה"א ומצאת, כלומר, ממקום נפילתו יכול הנופל לבקש ולדרוש אחרי ה' אלוקיו, כי גם הנפילה מן השמים.

לב. וכה ביאר הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע (תורת אבות בשלח) בלשון הכתוב (שמות טו ט-י) 'אמר אויב ארדוף אשיג וכו', נשפת ברוחך כסמו ים', כי 'אויב' מרמז על היצר הרע אשר אומר ארדוף אחרי האדם בנסיונות קשים עד שאשיגהו (וממשיך לבאר אופנים שונים בדרכו של היצר להפיל את האדם עד לשאול תחתית, עיי"ש) אכן נשפת ברוחך כסמו ים מיט א בלאז פון התחזקות של יהודי יכול לדחות ממנו כל העצות של היצר וכו' (ע"י משב 'רוח' של חיזוק אפילו מועט ידחה מעליו את היצר) ולכסותם בים...

פרשת בלק

בפרשיות קרח חקת ובלק, יש בכל אחת מהן בשם הפרשה את האות ק', אבל בפרשת 'קרח' הק' בתחילה, ב'חקת' באמצע, וב'בלק' בסוף. אמר בזה הרה"ק רבי משה מראזוואדב ז"ל, הענין כי האות ק' רומזת על 'קדושה', (ראה שבת קה, א), ולכן, קרח שהתחיל את מחלוקתו באמרו "כי כל העדה כולם קדושים", לכן האות ק' היא בראשית שם הפרשה. פרשת חקת היא בענין פרה אדומה המטהרת את הטמאים ומטמאת טהורים לכן אות ק' היא באמצע. ובפרשת בלק מדובר ממואב שלבסוף יצאה ממנו רות המואביה אמה של מלכות, ולכן הק' הוא בסוף...

וירא בלק בן צפור. הקשה הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן ז"ל דמצאנו בתורה הק' ב' פרשיות שפותחים בתיבת 'וירא' וירא אליו השם' בפרשת וירא, וירא בלק' בפרשת בלק.

מדוע שם נקרא פרשת וירא, וכאן פרשת בלק? האם משום שכבר יש פרשה וירא קודם לכן? וביאר רבי מאיר'ל שבלק שהיה "ערליכער גוי", כי הלכה בידוע שעשוי שונא ליעקב ולא כל הגויים מקיימים הלכה זאת בגלוי, ומדברים אחד בפה ואחד בלב, רק בלק היה גוי כשר שקיים 'בסתר ובגלוי' את שנתן עשוי ליעקב. לכן מגיע לו שתקרא הפרשה על שמו, פרשת בלק.

וכתב האדמו"ר מגור הרה"ק בעל ה'בית ישראל' זצוק"ל שמכיון שנצטוונו מצות הזכירה 'עמי זכר נא מה יעץ עליך בלק', לכן כשמזכירים במנין הימים ש"היום יום פלוני פרשת בלק", מקיימים מצות זכירה זאת, ואילו היה נקרא 'פרשת וירא' לא היו זוכרים מצות זכירה זאת, לכן קוראים לפרשה 'בלק' לקיים בכל פעם מצות הזכירה.

ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו הקהל את כל סביבתינו כלחך השור וירק השדה ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההוא (כב, ד)

המפרשים הקשו מה היתה יראת מואב מישראל הלא ישראל נצטוו שלא להלחם עמם. אפס דהרמב"ן תירץ, דיראתו היתה שלמען אהבת ישראל ימסרו ביד אומה אחרת וישראל יקחו את ארצם מיד אומה אחרת כמו שנטהר ארצם על ידי סיחון ועוג עיין שם. ואם כן יראתם היה שיש אומה אחרת שכובשים ואחר כך יכבשו ישראל את האומה אחרת וכבישות ישראל הוא עלייה של האומות ויהא לארצם עליה על ידי כבישות אחרים. ומצינו כיצא בזה בענין אכילה ידוע מאמר רבותינו ז"ל דאכילת ישראל להעלת נצוצות שיש בדומם צומח חי, ושיתעלה הדומם צומח חי למדבר אינו שכיח כל כך, גלל כן מפעלות תמים דעים שחי דהיינו הבהמה יאכל דומם צומח, ומדבר אוכל החי ומתעלה הדומם צומח שיש בחי למדבר, דמחי למדבר בקל שכיח בכל עת להעלות. נמצא על ידי אמצעי, דהיינו החי, יש עליה לדומם צומח, שעל ידי שבאו דומם צומח בתוך החי מתעלה במדבר כשאוכל החי. וכמו כן הנ"ל על ידי אמצעי שיכבוש אחר את מואב יתעלה ארצם שיכבוש ישראל מיד אחר. וזהו עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו, ושלא תקשי הלא אי אפשר לישראל לכבוש אותם שנאמר (דברים ב, ט) לא תצור את מואב, לזה פירוש כלחך השור וירק השדה, שיראתו הוא שיהיה כלחך השור וירק השדה שהכוונה שהירק יהא לו עליה על ידי אחר, דהיינו השור דהוא חי. וכמו דהתם העלייה הוא על ידי אחר, כמו כן יראתו בכאן שיתעלה ארץ מואב שיכבוש ישראל ארצם והוא עלייתם על ידי אחר שימסרו ביד אומה אחרת וישראל יכבוש מאומה ההוא ומואב ובלק לא רצו בעלייה זו שיכבוש ישראל ארצם:

וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור וכו'. (כב, ה)

הקשה רש"י ז"ל מפני מה השרה הקב"ה שכניתו על גוי רשע. כדי שלא יהי פתחון פה לאומות לומר אילו הי' לנו נביאים חזרנו למוטב. העמיד להם נביאים והם פרצו גדר עולם. והקשה הר"ר בונים מפרשיסחא אדרבה עתה יהי' להם פתחון פה שיאמרו מפני מה העמיד לישראל נביא אמת הוא מרע"ה והחזירם למוטב.

וסיפר ע"ז מעשה. כשבא פעם אחת לעיר ברלין להתרפאות מכאב עיניים. שהי' לו ר"ל. ופגע באיש אחד בשוק. ושאל אותו על הרופאים ואמר לו האיש הלז שנמצא פה רופא אחד שיכול לרפאות בשעה קלה ונקרא "ווינדער דאקטער" (רופא פלאי), נענה הרה"ק הנ"ל ואמר: באמת צריך להיות דרך איש הישראלי כשהוא חולה ר"ל שילך אל צדיק הדור שיבקש עליו רחמים, רק שהעולם נוהג

ע"פ דרך הטבע. ולכן צריך ללכת לרופא. אמנם, ללכת אצל רופא פלאי כזה, שלא בדרך הטבע, עדיף היה לי לילך אל המגיד הקדוש ז"ל מקאזניץ. ועתה יהי' מתורצת הקושיא הנ"ל. כי זאת שהאומות לא היו מאמינים להאזנות והמופתים שעשה מרע"ה. הוא מחמת שאומרים שהכל ע"פ מקרה ח"ו. וע"פ הטבע. ולא מחמת שהוא איש אלקים. ולכן העמיד להם הקב"ה בלעם הרשע והוא יעשה הכל שלא ע"פ דרך הטבע כידוע. ובכל זאת היו מאמינים בו האומות ומעתה לא יהי' להם פתחון פה כי הקב"ה יאמר להם מפני מה האמנתם בבלעם הרשע ולא האמנתם במרע"ה כי בלעם הרשע עשה ג"כ שלא ע"פ דרך הטבע ואעפ"כ האמנתם בו טוב הי' לכם להאמין במרע"ה. (שיח שרפי קודש)

ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה כי עצום הוא ממני וכו' כי ידעתי את אשר תברך מבורך ואשר תאר יואר (כב, ו)

יש להבין בפסוק זה א. למה ביקש בלק מבלעם שיבא לקלל את ישראל ולא בקש ברכה לעצמו. ב. למה שינה את לשונו לומר "את אשר תברך מבורך ואשר תאר יואר" היה צריך לומר ואשר תאור "מואר" כמו "מבורך", או יאמר אשר תברך "יבורך" כמו "יואר".

מתרץ על זה ב"אור החיים הק" (וכן הוא ב"כלי יקר"), וכתב "כי לעולם ברכת בלעם כברכת חמור", שבלעם לא היה לו שום כח לברך. רק לקלל יכול מצד היותו רע עין, ומצד מה שהיה יודע לכוון לרגע של זעם. ומי שבא אצלו לבקש ברכה, היה בלעם מסתכל במזלו שהרי היה גם קוסם, ובאם רואה שלפי מזלו עתיד הוא להתעשר ברכו ברכת עושר, והמתברך חשב שנתעשר מחמת ברכתו של בלעם. וזה גם מה שעשה לבלק כשברכו למלוך, שראה במזלו כך. ובזה מיושב היטב, כיון שבלק הרי היה קוסם יותר מבלעם, וידע שבלעם "מבורך" רק לפי מזלו של אדם, לכן לא בקשו שיבא לברכו אלא שיבא לקלל, כיוון שכוחו של בלעם הוא רק בלקלל וכשמו כן הוא לשון של "בלע" וחורבן. וזהו אומרו "ואני ידעתי" שאני בלק מכיר את כוחותיך ש"את אשר תברך מבורך" – "מבורך" לשון עבר שהוא כבר מבורך עומד מפני מזלו ורק את – "אשר תאור יואר" "יואר" – לשון עתיד שבאמת כוחך הוא לקלל בלבד.

(אור החיים הק' וכלי יקר)

ויחר אף בלעם ויך את האתון במקל (כב, ז)

אמר הגר"ח קנייבסקי שליט"א, מה שהכה את האתון ולא קיללו, במדרש אמרו שאם היה מקלל את האתון לא היה בכוחו לקלל גם את ישראל. וכנראה שבדרך זו היה מאבד את כוחו. ומשום כך מקלו של אלישע לא הועיל, כי גיחו נסה זאת בדרך והחיה כלב מת וכיון שעשה פ"א פקע כוחו.

הגר"י מרדכי בנעט זצ"ל רצה להשיב לאחד הכרת הטוב, ואמר לו שיקנה כרטיס הגרלה וכי הוא יזכה. הלך הלה וקנה. הקונה עשה בביתו הגרלה לראות אם באמת יזכה, ואכן יצא הכרטיס שלו. בהגרלה שהיתה אח"כ, לא זכה. ובא בטענה לר' מרדכי בנעט, ר' מרדכי אמר לו כי לא יתכן שלא זכה, וסיפר הלה מה שעשה שניסה את ההגרלה בביתו וכי הצליח, אמר לו רמ"ב אם כן הפסדת בידים! אני התפללתי שיצא המספר שלך ובאמת יצא. (דרך שיחה)

ויאמר בלעם אל מלאך ה' חטאתי כי לא ידעתי כי אתה נצב לקראתי (כב, לד).

איך הגיב בלעם אחרי שהאתון דברה, ואחרי שראה את המלאך עומד וחברו שלופה?

"חטאתי כי לא ידעתי כי אתה נצב לקראתי"...

היה פעם גנב שבשעה שלוש לפנות בוקר טפס על צנורות הביוב, כדי להגיע ולהכנס לדירה בחשכת הלילה. חלפה שם נידת משטרה, והוא נתפס. העמידוהו למשפט, השופט נותן לו תוכחה ומוסר [הם, הרי מושלמים, ויכולים לתת מוסר לאחרים...] בסיום דבריו שואל אותו השופט: "האם אתה מתחרט על מעשיך?"

- ודאי, אם הייתי יודע שחולפת שם נידת, לא הייתי עושה את זה..."

כך נראה היה בלעם בשעה שהמלאך התגלה לפניו והוא אמר: חטאתי כי לא ידעתי..."

הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף וגו'. (כג, כד)

וברש"י - כשהן עומדין משינתם שחרית הן מתגברים כלביא וכארי לחטוף את המצות ללבוש טלית לקרוא את שמע ולהניח תפילין: לא ישכב - כלילה על מטתו עד שהוא אוכל ומחבל כל מזיק הבא לטרפו. כיצד קורא את שמע על מטתו ומפקיד רוחו ביד המקום. בא מחנה וגייס להזיקם הקב"ה שומרים ונלחם מלחמותם ומפילם חללים. וכו'.

ידוע מה שפירשו צדיקים על דברי המחבר בתחילת השו"ע סימן א' עיף א: "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו וכו' והוסיף על זה הרמ"א: "ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב" ונשאלת השאלה מה ענין דין זה לכאן? הרי הלכות אלו נאמרו בסימני רל"ט. אלא, שא"א לילך לישון כסוס ולקום כמו אריה... לכן אמר הרמ"א שאם ברוצנו להתגבר בבוקר כארי צריך לילך לישון כמו ארי' וידע לפני מי הוא שוכב...

וזה מה שאומר לנו כאן הפסוק: כלביא יקום וכארי יתנשא, מסביר רש"י שקמים בבוקר כמו אריה וחוטפין מצוות ואין מסוגל לזה מיד בבוקר? על זה אמר הכתוב: לא ישכב עד יאכל וגו' ומסביר בזה רש"י שקורא שמע על מיתו ומפקיד רוחו ביד המקום.

לא אוכל לעבור פי ה'

כתב הש"ם משמואל: יש שני דרכי עבודת השם, אחד קם בבוקר והולך להתפלל שחרית כי מוכרח להתפלל, אין שום דרך להתפטר מתפילין ותפילה, אילו היה לו אונס אמיתי שרחמנא פטריה היה עוזב את התפילה. אך מי שהוא רוצה באמת להתפלל מצד עצמו, אינו מחפש שום פטור, הוא יסלק כל המניעות שבעולם עד שיזכה להתפלל בנועם ומתיקות ואהבת נפש. החילוק בין שני אנשים אלה, הוא אם הוא בשמחה שזוכה לקיים המצוה, ומתגעגע אליה, ואומר אימתי תבא לידי ואקיימנה, או שהוא עושה רק לצאת ידי חובה "כמ"ש רש"י "אל תעש תפילתך קבע", היינו שעושה רק כדי לצאת ידי חובה

תיכנסו לבית כנסת קארלין ותראו איך מתפללים שם ו[אל] תיכנסו לתיפלה נוצרית, שם לא תשמעו קולות כאלה, או ריקודים וכו', וזה שפרש"י הן עם כלביא יקום, שהם קמים בבוקר לחטוף את המצוות ללבוש ציצית לקרוא ק"ש ולהניח תפילין, מה שהם קמים בזריזות לחטוף המצוות, זהו סימן שהם עושים מאהבה. ועי' תשובת שער אפרים לרבי אפרים זלמן מרגליות שהקשה מדוע הקדים רש"י ציצית וק"ש לפני תפילין. וביאר השם משמואל שיש לפעמים שאדם קם בבוקר ועדיין אינו ראוי בגוף נקי להניח תפילין, כיון שהוא כבר ראוי לקר"ש הוא 'חוטף את הק"ש", "אע"פ שיש איזה סדר ויש זמן, היות שאינו ראוי לתפילה עם תפילין, אך ק"ש כבר יכול לחטוף מעכשיו, אינו ממתינ' לשום סדר, אלא תופס באהבה מה שהוא יכול. כמו שמצאנו בהכנסת אורחים דאברהם אבינו ע"ה כמה כמה דאיתי לידיה היה נותן לאורחים בלי סדר דיפלומטי איזה מנה ראשונה ואיזה מנה שניה, כי באהבת המצוה הוא מביא מה שבכוחו להביא. כשיהודי להוט אחר התפילה כדברי אור החיים הק' על לימוד התורה 'משתגעים אחריה', יהודי רץ לקיים מצוה אינו עושה שום חשבונות.

בלעם הרשע אומר כמה פעמים 'לא אוכל לעבור את פי השם', כלומר: 'הייתי רוצה לעבור אלא שאיני יכול', לא משום שהוא חפץ ומשתוקק לקיים רצון ה', אלא שנעביץ אינני יכול לעבור על רצון ה', אילו יכולתי, בוודאי הייתי עובר. משא"כ בני ישראל בעליה לרגל, שיכול כמעט כל יהודי למצוא פטור, [עי' ספר שאלת יעב"ץ שכתב באריכות שאינה מצוה חיובית אלא מצוה קיומית, ומשמע שרק מי שגר חמש עשרה ק"מ סמוך לירושלים מחוייב, מי שלא היה מן המודיעין ולפנים פטור מקרבן פסח, שכבר נקרא דרך רחוקה, ויש בזה מחלוקת לגבי פסח ולגבי עליה לרגל]. כלל הדברים שאע"פ שאין אדם מחוייב לזה, הוא מוסר נפשו, באמצע עת הקציר ועת הבציר, הוא עוזב כרמו ושדהו ורץ עוד פעם לבית המקדש. לא היה יהודי אומר 'לא אוכל לעבור את פי השם', אלא היה זה בתנועה של שמחה 'מה יפו פעמיך בנעלים', בדרך לעליה לרגל היו מזמרים זמירות, 'מתי תבא לידי ואקיימנה. ולכן הדגיש רש"י איך תוכל לבטל אומה החוגגת שלוש רגלים לא המקיימת שלוש רגלים, אלא 'החוגגת' בשמחה ואהבה.

(הגרמ"י רייזמן)

מאוצרות המגידים

כי הכיתי זה שלש רגלים (כב, כח)

וברש"י: 'זה שלש רגלים - רמזה לו, אתה מבקש לעקור אומה החוגגת שלש רגלים בשנה'.

על שלושת הרגלים נאמר 'מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב'. ויש להבין מה פירושו של שבח זה של ה'נעלים'? ובמדרש (שיר השירים רבה, פרשה ז' פסקה ג') שואל: 'א"ר יודן, אפילו הדיט מקלס בלשון זה, גנאי הוא לו, ואת אומר מה יפו פעמיך?' דהיינו, המדרש מתקשה להלום את פירושו של השבח בו התעטר עם ישראל, שכביכול המנעלים שלו יפים בשלושת רגליו? היכן שמענו שמעניקים שבח שכזה לבני אדם?

והנה, שמענו מפי ת"ח מפורסם המתגורר בשכונת רמת שלמה בירושלים, פירוש נחמד מאוד לדברי הפסוק, ששמע מפי מרן הגרש"ז איוערבך זצ"ל, ולקח מוסרי הגון בציוד.

הכל מופקר ועומד

גם מרן זצ"ל אמר שמעולם לא הבין כיצד הפסוק משבח את נעליהם של עם ישראל, עד שעלה בליבו ההסבר דלהלן. וכן הסביר הגרש"ז:

העליה לרגל התחלקה לשני חלקים. האחד עם נעליים והשני בלי נעליים...

הקטע שבו הלך היהודי עם הנעליים היה מפתח יציאתו מביתו, עד שהגיע לשערי הר הבית, שם חלץ את מנעליו. והנה, בקטע הראשון, שבו היה עם הנעליים, התייסר היהודי על שעזב את מעונו על כל הממון שהיה בו, עם כל השדות והעצים, הפרות והתרנגולות, ועכשיו הכל מופקר ועומד, והשכנים הרעים שלו עולים לגנוב לו את הכל.

ונכון, הוסיף הגרש"ז, שהשם יתברך כתב בתורתו (שמות, פרק ל"ד פסוק כ') 'אלא יחמד איש את ארצו בעלתך לראות את פני ה' אלקיך שלש פעמים בשנה', אבל אחרי הכל ליבו של היהודי לא היה שקט עליו כל כך. אולי אולי יגרמו חטאיו וכו'... ובאמת, לא פשוט הדבר לעזוב את הבית ללא שומרים. צריך לזכור שבימים ההם לא היו אמצעי שמירה משוכללים כבימינו, ואדם שנטש את ביתו, ועלה לירושלים, הפקיר בכך את כל רכושו וממונו.

נקל לתאר את מסכת התלבטויותיו של היהודי הזה, שהלך כברת דרך, ונעצר, ורצה לחזור לביתו, אבל התחזק בנפשו ואמר שאם הקב"ה הבטיח לי שאף אחד לא יחמוד את ביתי - אמשוך ואלך, והכל יהיה בסדר. ושוב הלך כמה קילומטרים, ושוב תקפוהו דאגותיו, ושוב התחזק והתחזק, עד שהגיע סוף סוף לירושלים.

הקטע השני, הפחות דאוג, של העלייה לרגל, היה כאשר הגיע היהודי להר הבית, שם חלץ את מנעליו. כאן הוא כבר שהה לצד השכינה ששרתה בבית המקדש, ושכח מכל הדאגות והטרדות שאפפו אותו בדרך.

והיה אם שוב עלתה לרגע מחשבת הממון במוחו, הוא הצליח להסיר ולדחות אותה כלאחר יד, שהרי מה ערכו של עוד פרדס וכרם, של עוד פרה וכבש, למול ההנאה וההתעלות הרוחנית שהיו לו בבית המקדש!

אם היו שואלים אותנו...

והנה, אמר הגרש"ז, אם היו שואלים אותנו איזה שלב בעלייה לרגל חשוב יותר לפני ה' יתברך; האם השלב הראשון שבו הלך עם המנעלים שלו, והיה טרוד ומודאג על ממנו, או הקטע השני כשהגיע כבר לבית המקדש, והיה ללא מנעליו? לכאורה היינו אומרים שהשלב בו הגיעו כבר העולם אל בית המקדש, יקבל עדיפות ראשונה במעלה אצל הקב"ה, שהרי אז ההתעלות היתה בשיאה, והאדם היה דבוק בקונו בצורה נפלאה!

אבל מה לעשות, ממשיך הגרש"ז ואומר, שהשי"ת בעצמו העיד ואמר 'מה יפו פעמיך בנעלים!' אני מעריך יותר את קטע הדרך שבו הלכתם לבית המקדש, כשנעליכם ברגליכם, והיו לכם ייסורים בענין הממון, ובכל אופן לא התייחסתם לטענותיו של היצר הרע שניסה לפתותכם לחזור הביתה, אלא המשכתם ללכת לבית המקדש, וסמכתם עליי שאשמור על הממון שלכם, כפי שהבטחתי בתורתי. כי כאשר הגעתם כבר לבית המקדש, ושכינתי שרתה עליכם, הנסיון לא היה כל כך גדול, והיה באפשרותכם להתגבר על דאגת הממון בצורה הרבה יותר קלה.

רואים מכאן, אמר ראש ישיבת 'קול תורה', לאיזו דרגה אדם יכול להגיע דווקא בגלל היסורים! עד שהשם יתברך מעיד עליו 'מה יפו פעמיך בנעלים'!

ומכאן ייקח כל אדם חיזוק ועידוד למול מה שעובר עליו בחיים. דווקא כאשר היסורים תוקפים אותך, ומסבבים את כל כולך, דווקא אז הינך חביב לפני אלוֹקֶיךָ יותר ויותר מהתקופה שבה היית מצוי בשלווה.

אם היו בני התורה הצעירים משימים את הדברים הללו על ליבם, ויודעים כמה חשובים ומוערכים הם בעיני הקב"ה דווקא בעם שה'משרבים' באים עליהם, אין ספק שהיתה ניתנת בידם אפשרות להתגבר על המועקות, ודווקא הירידה הגדולה היתה מביאה בעקבותיה עלייה של ממש!

(ברכי נפשי)

לא הביט און בעינק (כג, כא)

הורים עושים לפעמים טעויות בחינוך ילדיהם, שההשפעות השליליות שלהן עלולות להיות קשות במיוחד. נעמוד כאן על אחת מהן, שהושמעה בשיחה של הרה"ג רבי נחום דיאמנט, ויש לה השלכות רבות.

סיפר לי ת"ח גדול אחד, אמר הגר"נ דיאמנט, שבמוצאי שבת התכוננו הוא ואשתו לאכול סעודת מלווה מלכה. כיון שלת"ח זה יש ילדים רבים, בלעה"ר, הרי שלאחר השבת נערם מספר רב של כלי אוכל במטבח, והיה צריך לשוטפם. בני הבית אכן שטפו את כל הכלים, והניחו אותם על עגלת תה שעמדה במטבח.

והנה, הוא מספר, אשתי נכנסת למטבח כדי ליטול ידיים ל'מלווה מלכה', ומבלי משים נתקלת בעגלת התה, ומזיזה אותה ממקומה. העגלה קורסת, וכל הכלים שהיו בה - עד האחרון שבהם - נפלו בקול רעש גדול על הרצפה, ונשברו. לא נשאר בהם עד אחד.

הת"ח ממשיך לספר שבתגובה אינסטינקטיבית אמרו הוא ואשתו, בקול אחד, 'כפרת עוונות!...' אחר כך הוסיפו גם את ההצהרה ש'הכל משמים', ו'הכל נגזר עלינו כבר בעבר ראש השנה', ובכך תם מעמד ריסוק הכלים... אף אחד לא צעק על השני, אף אחד לא התרגז. הכל עבר בשלום.

בני הזוג הבינו בדעתם שדבר כזה יכול לקרות לכל אחד, וממילא אין כל סיבה לעשות מזה ענין. נכון שההפסד הכספי הוא גדול מאוד, אבל אין מה לעשות... הרי אמרנו: זה הרי יכול לקרות לכל אחד. גם במשפחות הכי טובות מתרחשים אירועים שכאלה.

מיד לאחר איסוף כל השברים, שחלקם ניתזו למרחוק, ישבנו אני ואשתי לאכול 'מלווה מלכה'.

צעקות רמות

בתוך כדי הסעודה, נתנו לפתע את דעתנו לענין אבסורדי. נתאר לעצמנו מצב שבו לא עקרת הבית נתקלה בעגלת התה, אלא אחד הבנים הקטנים היה חולף במקום, ומבלי משים נתקל בעגלה וכל הכלים נשברים.

הרי הכל מבינים שהאירוע לא היה נגמר במלים 'כפרת עוונות', או 'הכל משמים'. הבן הזה היה 'חוטף' מאתנו צעקות וגערות רמות במיוחד! היינו מטיפים לו על כך שהכלים נשברו מפני שהוא לא נזהר די הצורך, ואם היה מביט טוב יותר במה שנעשה סביבו, הכלים לא היו נשברים.

כדאי להמשיך עם היין ושאר מטעמים, אך אם אינו מבין, ממשיכים "להולך אותו" כן, כן, לתת לו כתאות לבו - עוד יין.

פשוט מאד, זה מה שהיה בלעם. "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו" חז"ל אומרים "ולא קם בישראל עוד נביא כמשה" בישראל לא קם אבל באומות קם, מי? בלעם, שהיה נביא כמשה (שלא יאמרו אומות העולם, לישראל נתת נביא גדול כל כך, לכן לא חטאו כמותו, אם היה לנו נביא כזה היה חל שיפור ניכר במעשינו. לכן נתנו לו נבואה). מה עשה בלעם בנבואה - השתמש בה לתאוותיו, להשיג עוד כסף ושטויות. העמידו לו בדרך אפשרות לשוב מדרכו הרעה, כמו הכתוב בפרשתנו בחנו אותו מהשמים להיכן רצונו נוטה, על ידי שהעמידו כמה עיכובים בדרך, אבל ללא הועיל, ואז אמר לו הקב"ה "לך עם האנשים" - "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו..." והוא הלך! לקח את כל המעלות שהיו בו והשתמש בהן לרעה, לקלל את ישראל.

בפסוק כתוב "זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח" מברא אחד מגדולי החסידים, אם על השולחן ישנם זבובים מתים מתרחקים מהם פסיעה שניים או שלושה, כבר לא רואים לא מרגישים, אבל אם זבובי מות נפלו בשמן רוקח, אזי השמן מעלה עובש וצחנה - מאה מטר. כי הזבובים נוטלים את הכח הריחני הנוסף של השמן וכאילו משתמשים בו לרעה - הנוק גדול שבנתיים. (אם אדם מתגאה, ושוכח כי את כל מה שיש בו מקבל מתנה מהקב"ה, ומתנהג כחפץ ליבו, בכך, נוטל את כוחותיו ומעלותיו להזיק לעצמו או לסביבה).

בנובהדרוק היו מסבירים את בלעם כך. היה פעם שמש נאמן שניקה את בית המדרש בשעת לילה מאוחרת, לאחר חצות. והנה לפתע, הבחין כי הגב של העיר נכנס בשקט לבית הכנסת. הגב לא הבחין בו. השמש התכופף מיד מתחת אחד השולחנות (להביט בעקבותיו ולתפוס אותו בגנבתו, אחת ולתמיד).

ניגש הגב לארון הקדש, נישק את הפרוכת והחל לבכות, (אתם יודעים כי בשנים קדמוניות היו נשים צדקניות נכנסות לבילה ומתפללות ליד ארון הקודש בבכיות, היו שפתחו את הארון וביקשו לקרוע דלתות שמים בדמעותיהן). השמש לא הבין מה קורה כאן מה קרה לגב שהגיע לארון הקודש, אולי הגב הניח בבית ילד חולה ושמא קרה משהו אחר. המתין בסבלנות לשמע מה בפיו אלו בקשות ישמיע, והנה הוא שומע: רבונו של עולם, רבונו של עולם תן לי רוח הקודש! "יותר לא הצליח לשמוע..."

אחרי שעזב את ארון הקדש, לא יכול היה השמש להתאפק, יצא מהמחבוא ודילג אחריו, פנה אליו בחשיכה: "ר' יהודי, אף אחד לא נמצא כאן, רק אני ואתה, שמעתי שהתפללת אנה, תסביר לי, מה התכוונת בבקשותיך? תאמר לי את האמת, האם השתעשעת וכי רק רוח הקדש חסרה לך?!!..." [עד רוח הקדש ישנן כל כך הרבה דרגות בעבודת ה' כפי שהתנא רבי פנחס בן יאיר מונה בבריתא שלו: תורה, זוהרות, זריזות, פרישות, טהרה - עד רוח הקודש], מה קרה לך ידידנו הגב?!!..."

"אי, מה אתה לא מבין. מי כמוך ידוע מה זה לילה חורפי קשה, כמה קשה להידחק לבית סגור ומסוגר, אני ממש מוסר את עצמי ועד שאני כבר בפנים, מאותו רגע חיפוש הארנק כל כך קשה, חיפוש בחורים ובסדקים מתוך פחד ואימה עד כי רק אנשים בודדים מסוגלים לעמוד בפחד כזה. פחד ומתח. אילו היה לי רוח הקדש הרי הייתי יודע היכן טמונה הכספת - פונה ישר אליה וחוסך את כל הצער החולף על ראשי..."

חסרה לו לגב הזה רוח הקודש, ואם תהיה לו מה הוא יעשה בה?...

כך בלעם פונה להקב"ה מדבר עם הקב"ה וכו' כדי להרוג, על מנת להרוג יהודים, - רבונו של עולם - תן לי נבואה ורוח הקודש בשביל להרוג כסף. הבטיחו לי הרבה כסף. אנו מהרהרים לעצמנו כי זו טענה רק על בלעם, אומר הדובנער מגיד, ומציין כי חז"ל מגלים "אין לך אדם שאין לו שעה" כל אדם מקבל בשמים - מנה של סיעתא דשמיא, אם הוא מנצל אותה כראוי הוא תופס אותה - אשרי חלקו, אבל אם הוא משתמש בהצלחותיו אלו לשטויות, מפסיד. אל תהיה כבלעם! אומר הדובנער מגיד.

בדורנו, מחזר גיטא יש צרות ויסורים, ומאידך גיטא קיימת סיעתא דשמיא מרובה, אפשרויות רבות במיוחד - דור דעה. זו מתנה מהקב"ה. לכן יש לדעת עוד, כי ה' לא נותן מתנות בחינם ומי יודע כמה יתבעו מאיתנו, על שנתנו את כל המוח והכשרונות לשטויות, להבלי הזמן.

בין ישראל לעמים

אני מסיים בענין אחר. כי בלעם הרשע לימד אותנו עד כמה רב ההבדל בין נביאי ישראל לנביאי האומות.

אנו חושבים כי יש ללמוד משהו מהגויים מחכמיהם, מגדוליהם ונביאיהם - לרכוש מנהג יפה מהאנגלים התנהגות מסוימת מהאיטלקים וכדו'. טעות! מה שיש לגויים מעט, הוא מה שהם חטפו לעצמם מעם ישראל...!! יסוד היסודות שלכם יהיה - כי התורה טומנת בקרבה דרך חיים בכל השטחים ובכל התחומים. מי לא יודע כי מכח התורה אפשר לפתור כל בעיה שהיא בחיי האדם.

חז"ל אומרים כי במצרים נפדו בזכות הצדקה ובזכות מה ששמרו על המסורת "שלא שינו שמם לבושם ולשונם", גם כאשר היו עבדים, שבורי רוח והמצרים שלטו בהם בכח, לא שכחו את ערכם ולכן מיאנו להתערב בהם. (בטוחים היו היהודים מהצב הזה וכל הדומה לו - הינו זמני בלבד, והגאולה תבוא), הכיר בערכם! והבינו כי אם נביא של אומות העולם נראה כך בבושתו, סתם גוי כיצד הוא? - - מה לנו ולהם. מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ!

וכך תבוא הגאולה. (להגיד)

סומא באחת מעיניו - רבי שבתי יודלביץ זצ"ל

במשך שעה ארוכה היינו אנחנו, ההורים, מטפים לו מוסר על חוסר הזהירות שלו, וללא ספק שהיינו מביאים לכך 'ראיות' רבות מהעבר, ומוכיחים לו עיונות ראשונים, ודואגים שייזכר שגם בשבוע שעבר, וגם לפני שבועיים ושלושה, הוא לא גילה זהירות מספקת, ולכן קרה כך וכך.

סביר להניח שדבר זה היה מתרחש כמעט בכל בית, והצעקות על הבן הקטן היו בלתי נמנעות. לא כן?

ויבוא השואל וישאל: כיצד אנחנו יכולים לתבוע מילדנו זה, את מה שאין אנחנו תובעים מעצמנו?! האם הילד הקטן צריך להיות יותר זהיר מאמא שלו, שנתקלה בעגלה ושברה את הכלים?! מה ההגיון בכך שאנחנו מוכנים לצעוק על הבן, ולגבינו - מסתפקים ב'כפרת עוונות'?! האין זו עוולה הזועקת לשמי שמים?!

אין זאת אלא שאנחנו דורשים מילדינו דברים שאין בכוחם לעשות! כל אבא ואמא רוצים שהילד שלהם יגלם את דמות ה'פרפקט' (מושלמות), וכל עוד הוא אינו ממלא רצוננו כו', "מותר" לנו לצעוק עליו, ולכלות בו את זעמנו, גם אם כאשר אנחנו נכשל בדבר ההוא, לא תהייה לנו שום טענות על עצמנו!

נזק חינוכי

לא פעם קורה שבילי שבת שולחת האמא את בנה מהסלון למטבח, עם שתי צלחות ריקות. הבן נתקל בדבר מה, מועד ונופל, ויחד עימו את הצלחות, הנשברות לרסיסים.

גם כאן האמא תפתח את פיה בצעקות נגד הבן, ותאשים אותו בחוסר זהירות מוחלט, וכו' וכו', בעוד שאם היא עצמה תיתקל באותו דבר, ותשבור את הצלחות, יעבור האירוע בשתיקה, ואף אחד לא יעשה מזה עסק, כי הרי 'זה קורה לכל אחד'. יתירה מזאת. אם הילד שנפל ושבר את שתי הצלחות לא היה הבן שלנו, אלא בנו של אחד מאורחיו שהגיעו להתאכסן בביתנו, הרי ברור שגם במקרה זה לא נצעק עליו ולא נגער בו ולו במילה אחת, אלא ננסה לנחם אותו במלים 'לא נורא, זה קורה לכל אחד...'.

ורק כאשר הילד שלנו הוא זה ששבר את הכלים, נצא גם אנחנו מכלינו, ונצעק עליו, על לא עוול בכפו.

הדרישה שלנו למושלמות, המתייחסת רק אל הילדים, עלולה לגרום לנזק חינוכי רב, שכן הילדים עצמם רואים שהטענות שאנחנו משמיעים כלפיהם, אינן רלוונטיות כלפינו עצמנו.

בכיותו של גב ליד ארון הקדש

רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

"אמר רבה בר רב הונא אמר רב הונא, ואמרי לה אמר רב הונא א"ר אלעזר, מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים - בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכים אותו. מן התורה, דכתיב לא תלך עמהם, וכתיב קום לך אתם. מן הנביאים, דכתיב אני ה' אלקיך מלמדך להועיל מדריך בדרך (זו) תלך; מן הכתובים דכתיב אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן" (מסכת מכות דף י')

"בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו" נדרש מן התורה, מן הנביאים ומן הכתובים, ומבלעם. המדרש בפרשת שמייני על הפסוק "ויין ושכר אל תשת" מביא סיפור (ובאסתר רבה פ"ה):

שיכור אחד אהב לשותות יין, כל כך היה תאב לייין עד כי מכר את החפצים בבית, כדי שיהיה לו כסף לשותות יין. הילדים שלו כעסו מאד. למה, מדוע? הם חששו שהוא יותיר אותם ללא ירושה... (הבנים אוהבים את אבא שלהם, אבל את עצמם אוהבים יותר) טוב, הם ראו כי אין עם מי לדבר, אבא מוכר את עצמו וחפציו למען היין, מה עשו? בשעה שישן נטלו אותו במיטתו, כך עם המיטה - הניחוהו בבית קברות. "שישאר שם". אולי עשו כך מסיבה נוספת - אם יראה את בית הקברות, יתבונן קצת במצבו העגום "יזכיר לו יום המיתה".

הוא לא ידע מהחיים שלו כלום, כן בית קברות, לא בית קברות, העיקר כוס יין. למחרת בבוקר, הגיעו לכיוון העיר סוחרים בגדים, אוכל, משקאות, הם הביאו את סחורתם למכירה בעיר. לפני הכניסה לעיר יצאו תושבים והזהירו אותם "חיייל המכס מסתובבים בעיר, מה שנתפס לא כחוק מחרימים בשביל המלך" הם נבהלו כיון שהיתה להם "סחורה שחורה" היכן יברחו? להיכן ילכו? החליטו הסוחרים להניח את הסחורה בבית העלמין עד יעבור זעם (יכנסו לעיר יבחנו את האפשרויות העומדים לרשותם, ישובו ויטלו את הסחורה) בין הסוחרים היה רוכל אחד שנשא שתי חביות גדולות, הוא מיהר בבהלה והניח את החביות בצדי בית העלמין. במקרה, ליד מיטתו של הזקן.

הזקן התעורר הרים את ראשו וראה חבית יין גדולה וברז גדול בצידה. שכב בחזרה על המיטה, פתח את הברז ופתח את פיו, והיין נכנס - היישר לפיו. שתה ונדרם. התעורר. שתה עוד ויש עוד. - תענוג! מעשה מובא במדרש.

חלפו שלושה ימים הסוחר עדיין לא שב לקחת את החביות, הן נחו שם ליד השיכור, ומאידך גיסא, הילדים של השותה אמרו לעצמם "בואו נראה מה קורה עם אבא שלנו". נכנסו לבית העלמין, התקרבו בהססנות והנה ראו את אבא שוכר וברז יין ממש ליד פיו... אמרו לו "אבא, עד כדי כך ה' לא עוזב אותך, נוכחים אתם להבין כי מהשמים מסייעים למלא את רצונותיך, א"כ גם אנו לא נמנע ממך", מיד החליטו לקבוע תורניות של ימים - כל יום אחד הילדים היה קונה לו יין ובא להשקותו. כך קיבל את היין בלי לאבד נכסים ובדרך כבוד מילדיהו.

וכי חז"ל מספרים לנו סתם סיפור?!

הם באים להדגים לנו עד היכן מגיע "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו" רוצה יין - קח, רוצה יין שרף קח לך, כמה שאתה רוצה. נכון, כי גם כאשר נותנים לו, הרי מתקופה לתקופה מנסים לעוררו שולחים מהשמים "אדום" כלומר תמורה: "עצור" לאן אתה הולך? מה איתך? מאותתים לו בתקוה אולי יחשוב כי לא

חמור נשאר חמור

זכורני, ששאלו בישיבה: ב"שלחן ערוך" (או"ח א, ב) נפסק, שראוי לכל ירא שמים להיות מצר ודואג ודואג על החורבן. וכי מי שאינו ירא שמים אינו צריך להתאבל על החורבן? –

ותרצו: ודאי שהוא חייב –

אך מה יעשה, ואין זה חסר לו...

ובענין זה, מסופר שכפרי אחד שב מדרשת "שבת הגדול" בעיירה הסמוכה. פנה לאשתו, מודאג: "הרב אומר שבחדש ניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל, החדש הזה יבוא המשיח ויעלנו לארץ ישראל! ומה יהיה על הבקתה שבנינו בזיעת אפינו, מה יהיה על הפרות והתנגולים וגית הירק. את הכל ניאלץ להשאיר מאחרינו?" "קטן אמונה אתה", נופה בו אשתו. "הקדוש ברוך הוא כבר הצילנו מצרות כה רבות, ודאי יצילנו גם מצרה זו!"

לא נעים לשמוע תוכחה, ודאי שלא מפי האשה. מיד שינה טעמו: "יודעת את, אולי אין זו צרה כה גדולה! הלא הקוזקים פושטים לאחרונה וחומסים מכל הבא ליד. שתי פרות טבחו, ותרנגולים חריומו!"

מה שנקו, נכון. אולי בכל זאת כדאי שהמשיח יבא, ונעקור למקום בטוח יותר? חשבה, ומצאה מוצא: "אתה יודע מה? נבקש מהקדוש ברוך הוא שכאשר יביא את המשיח, יעלה את הקוזקים לארץ ישראל, ואנו נישאר פה באין מפריע..."

ועכשיו נשאל כאן שתי שאלות.

הראשונה, מה זה שייך לפרשת בלק. מלבד העובדה שהיא נקראת תמיד בראשית שלוש שבועות האבל על החורבן.

והשאלה השנייה, מדוע זה כך. מדוע אין מעיינינו בגאולה. או לנו מיום הדין או לנו מיום התוכחה, כאשר אחת השאלות בו היא: "צפית לישועה" (שבת לא).

שמעתי מאדם שהשתתף בכנסיה הגדולה של אגודת ישראל בוינה. החפץ חיים זצ"ל היה לעת זקנותו המופלגת, ישב על כסא וקהל רב התגודד סביבו, לשמוע אמרותיו. בנחישות מרפק לעצמו דרך, ושמע משפט אחד בטרם הכריעו הלחץ ונפלט: "בכל יום, בכל תפילת העמידה אנו עומדים ומבקשים: את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח וקרנו תרים בישועתך, כי לישועתך קיוונו כל היום –

האומנם לישועתך קיוונו?"

האומנם 'כל היום'?"

זה מה שהוא שמע, וסיפק לו חומר למחשבה למכביר...

והתשובה לשאלה הראשונה תנתן בתשובה לשאלה השנייה –

כידוע, שלבים שונים יש בבריאה. דומם, צומח, חי, ומעליהם האדם: "מדבר". פעם אחת ויחידה בכל ימי עולם ניתנה לבעל חיים היכולת לדבר. לאתונו של בלעם. סוף סוף יכולה היא לומר לאדוניה מה דעתה עלי, יכולה היא לשוחח עמו כשזה אל שוה.

מה היה ראוי שתאמר? שתי מילים: "רד ממני!"

באיזו זכות אתה משתער עלי, חובש ורותם ורוכב –

אולי נתחלף?

תכרע על ארבע, ואטעמך את ההרגשה...

ומה אמרה?

"הלא אנכי אתונך", למה אתה מכה?!

תרתום, תרכב, אבל ברחמים, אל תצליף...

ומדוע? כי חמור נשאר חמור.

ומספרים –

הצאר הרוסי סקר מסדר של קוזאקים. עבר בין שדרת החיילים הזקופים, חנוטים במדיהם המרהיבים ומצליבים חרבותיהם מעל ראשו. עבר תחת חופת הלהבים, ולפתע הנחית אחד הקוזאקים את חרבו על ראש הקיסר, לשספו באבחה. על אתר התעשת חייל הנצב מולו והסיט את חרבו. חיי הצאר נצלו ממוות. מיד לפתו את המתנקש וגרורו משם, סופו נחרץ.

הצאר גילה שליטה עצמית למופת. המשיך בדרכו עד לאוהל הפיקוד, ושלח לקרא לחייל שהצילו.

"מי אתה", שאל.

הצדיע: "טוראי ולדימיר, מלכי".

"הצללת את חיי מלכך".

הצדיע: "זו חובתי וזכות עבורי, מלכי".

"הצאר חייב לך הכרת תודה, והצאר אינו אוהב להיות חייב. אמור מה מבוקשך". הצדיע: "מלכי, מפקד הבסיס מתאנה ללי ומתעלל בי. שולל חופשות ומטיל מטלות וגוזר עונשים בעלילות שווא. יצוה שיפסיק להתנכל לי!"

"כן אעשה, אתה משוחרר!"

הצדיע, ויצא.

הצאר הביט לעבר מפקד הבסיס, שמצא לנכון להתנצל. קטע את דבריו: "זכור את שני הוראותי –

האחת, להפסיק את כל ההתנכלויות כלפיו מהיום והלאה. אין להענישו, יעשה מה שיעשה!

והשנייה, שלא להעלותו בדרגה! טוראי ישאר, עד לשחרורו מהשירות".

תמה המפקד, ושאל: "מדוע, מלכי?" העלאה בדרגה מתבקשת כאן!

והצאר ענה: "כי איני חפץ בקצינים שוטים –

"שתום העין – עינו נקורה ומוצאת לחוץ... ורבותינו אמרו לפי שאמר ומספר את רובע ישראל, שהקב"ה יושב ומנה רביעיותיהן של ישראל מתי תבא טפה שנוול הצדיק ממנה, אמר בלבו מי שהוא קדוש ומשרתו קדושים יסתכל בדברים הללו, ועל דבר זה נסמת עינו של בלעם. ויש מפרשים שתום העין פתוח העין, כמו שתרגם אונקלוס, ועל שאמר שתום העין, ולא אמר שתום העינים, למדנו שסומא באחת מעיניו היה"

רבותי, לפני שנים רבות נסעתי פעם בטקסי. הנהג ספר לי כי לפני כמה שבועות, העלה נוסע אלמוני שהרוויח במפעל הפיס 50,000 לירות. טוב.

כחלוף שבוע הוא לקח בטקסי את ש.י. עגנון. עגנון קיבל אז פרס נובל, יותר מ-50,000 לירות.

"שאלתי את עגנון" ספר הנהג: "פרופסור עגנון, מה ההבדל בין לבין הנוסע הקודם שלקחתי אותו במונית והרויח סכום דומה לשלך?"

הפרופסור צחק: "שטויות, אצלו זה מתחיל ונגמר ב-50,000. לא יותר. אצלי 50,000 זו רק סוכריה אחת, סכום זה הינו רק ההתחלה. הספרים שלי יודפסו מעתה, וימכרו במליונים. השם שלי שווה. וזה, תבין, הכח של שירה (שי עגנון היה משורר שלהם).

כסף וכבוד, כבוד וכסף... ושוב, כסף וכבוד.

רבותי, כעת נראה. שיבואו אלף משוררים כמו עגנון, ויעשו פסוק אחד של שיר בלעם: "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ד' אלקי עימו ותרועת מלך בו" גם אלף כמו עגנון לא יכולים ליצור משהו עמוק יפה וקדוש כזה!

ניסוח זה, סגנון כזה, שירה שיצא מפיו של משה רבינו ונכתבה בתורה! ה' אלוקי עמו ותרועת מלך בו". ומאז, פסוק זה נלמד מפיהם של הנביאים, התנאים, האמוראים, איזו נעימות, איזה לב, קדושה טמונה כאן! הוא, בלעם, הביא שירה גדולה לעולם, היו לו כוחות טמירים! מי יכול להיות תחליף לבלעם שמילותיו נכתבו בתורה, איזו קדושה, נורא ואיום: "כנחלים נטיו כגנות עלי נהר כאהלים נטע ה' כארזים עלי מים... שכב רבץ כארי וכלביא מי יקימנו..."

"לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלוקי עימו ותרועת מלך בו" חלק זה של בלעם, מלים אלו נאמרות בראש השנה אלפי שנים – על ידי גאונים וחכמים, ראשונים ואחרונים. בראש השנה! מלים של לב, נחלי דמעות נשפכו במשפט זה. ומי ביטא אותן? איזה בן אנוש הורידן משמי מרום לכדור הארץ? בלעם.

והנה אחר כל זאת, הוא יורד מדיוטא עליונה עד ל... דיוטא תחתונה. עומד לו בלעם עם בלק ובוכים: "אמרתי כבוד אכבדך" – רציתי לתת לך כבוד וכסף חמישים אלף לירות... הנה אתה מסכן אומלל, אומר בלק לבלעם, אוי מסכן לא הצלחת להשיג כבוד, "הנה מנעך ה' מכבוד"..." מה כבוד? איזה כבוד? וכי זה כבוד? אם היה משתף פעולה עם בלק ואומר קללות עם ישראל "ינעל א'בוק יאלה" ועוד כהנה וכהנה, הם היו שמחים.

על הכבוד הזה הם הצטערו. שיא הכבוד... ואח"כ כסף.

שוטה! נתנו לך שירת בלעם, אין לך כבוד גדול מזה! אתה מתחרה בנבואה עם משה רבנו, וזה כלום אצלך, הכבוד שלך, הן אותן שתי קללות ערביות להרוג ולהרוויח דולרים... וכי זה כבוד?

עד כמה אדם עיוור ולא רואה מה נותנים לו.

עיוור

כתוב אצל בלעם "נאום הגבר שתום העין" – בחז"ל מוזכרים ב' פירושים. פירוש אחד, כי ראה רק בעין אחת והשנייה עיוורת. פירוש שני: פתוח העין שראה טוב בנבואה (עבודה זרה דף ס"ט). שני פירושים הפכיים. ואכן מקשים, כיצד יכולים להיות יחד שני הפשטים – או שלא ראה או שראה טוב בנבואה. התירוץ הוא כך.

מעשה באחד מהגסטאפו ימ"ש, שהולך יהודים לכבשן, רח"ל. לאותו גוי היתה עין אחת מזכוכית, אבל כיון שעשו אותה בגרמניה, אף אחד לא הכיר בה. לא יכלו להבחין בינה לבין העין הטובה.

כאשר הולך את היהודים לכבשונות, ה' יקום דמם. לחשו לו חבריו הארורים, והצביעו על יהודי:

"הנה, זה רב של היהודים, החכם ביותר מכל היהודים הנמצאים כאן".

הוא עצר את השיירה פנה ליהודי ושאל:

"אף אחד מהחיילים שלי לא יודע עד היום כי יש לי עין מזכוכית, קשה להבחין בה, אם אתה חכם, תגיד לי אתה איזו עין מזכוכית?"

החכם היהודי הי"ד הסתכל רגע קצר והצביע, קלע למטרה: "זו העין מזכוכית".

שאל אותו הגרמני ימ"ש: "כיצד הבחנת?"

השיב לו היהודי תשובה ניצחת: "לעין זו אין מבט אנטישמי... הבנתי שהיא זכוכית.

ועתה, נשאלת השאלה, איך בלעם בן בעור הטמא, בעיניים טמאות שכאלו, ראה נבואה?

התשובה, -אומר הבעל שם טוב הק' – ה' הוציא לו עין אחת, ובזו העין העיוורת ראה נבואה... ובכך אפשר להשלים את שני הפירושים גם יחד: בעין אחת בה היה עיוור, בה ראה היטב נבואה, (ובעין הגשמית הרי היה טמא ומטומא ולא ראה בה נבואה).

הרי יכול היה לבקש להתמנות למפקד הבסיס..."

אך מבטו מצומצם, מבט של טוראי. כל מבוקשו, שלא יתעללו בו.

כאתנו של בלעם –

וכמונו –

כל מבוקשינו, שלא יתעללו בנו, שלא נסבול יותר מדאי מצרות הגלות. שהקוואקים לא יחמסו את תרגולותינו. במקום לבקש שתבא הגאולה, ויאיר האור, ויושפע השפע, ותבא הרווחה, ויורעף העושר, רוחני וגשמי כאחד!

(והגדת)

וישא בלעם את עיניו (כד, ב)

וברש"י: "וישא את עיניו – ביקש להכניס בהם עין רעה, והרי יש לך שלש מידותיו עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה".

כך שנינו באבות (ה, יט): "עין טובה – מתלמידיו של אברהם אבינו, עין רעה – מתלמידיו של בלעם הרשע".

אינני יכול לשכוח ביום שהתקיימה חנוכת הבית בשיבת "בית הלל" בבני ברק, באותו יום ממש התקיימה הנחת אבן הפינה לבנין ישיבת "בית מאיר", כבדו את הרב מפוניבז' זצ"ל לנאום.

הוא נעמד ליד מקום הנחת אבן הפינה וקרא בקול גדול: "תאמינו לי, כאשר אני רואה שנבנות ישיבות נוספות, כאשר אחרים בונים ישיבות – אני שמח עוד יותר מאשר לשאני בונה לבד. ואם תשאלו מה פתאום יותר, הרי "ואהבת לרעך כמוך", ומדוע אני שמח יותר? אסביר לכם: בשיבה שלי יש לי שמחה אבל גם עול כבד של חובות. ומאידך, כאשר אחרים בונים, השמחה שלי גדולה ובלי עול של החובות, כל כך שמח לי בלב... גלייבט מיר – האמינו לי כי אני שמח יותר מבעת בניית הישיבה שלי!"

זו דוגמא של "עין טובה!" ואפשר להאמין לו – לרב מפוניבז'. (יחי ראובן)

"וירא את ישראל שוכן לשבטיו" (כד, ב)

כשביקש בלעם לקלל את ישראל, "וירא את ישראל שוכן לשבטיו"... (במדבר כד, ב) ואמר: "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" (שם ה) על שראה שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה (רש"י).

מעניין מה היה אומר על בני ברק. חלון מול חלון, סלון מול סלון, בקנין תורה של דיבוק חברים (תנא דבי אליהו זוטא פט"ז).

טוב, בשביל זה יש תריסים, והמהדרין מוסיפים וילונות.

מה תפקידם ברור: שלא יסתכלו לי לתוך הסלון. אני לא אוהב שמסתכלים לי בצלחת. אז יש לי הפתעה עבורכם. נקרא ברש"י: "ראה שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה, שלא יציץ לתוך אוהל חברו" (רש"י במדבר כד, ב) אתם שומעים: לא כדי שלא יסתכלו אלי, אלא כדי שאני לא אסתכל אליהם! כי לא מעניין אותי מה נעשה אצל הזולת, אני רוצה לדעת מה קורה אצלו. אני חי את חיי, יחיה את חיו. אני רוצה למצוא חן בעיניו ולהרשים אותו, ואני רוצה להשוות עצמי אליו ולקנאות בו. יהי לו אשר לו, ומה לי ולו. אלו חיים מבורכים, ואפילו בלעם לא יכול היה לקללם!

והיום, היום חיים תוך השואות לשני ותחרות עם השני, ואם יש לשני מנה רוצה אני מאתם. הוא עבר לארבע חדרים ואני מחפש וילה.

מולו, כמוכן.

בגמרא (חגיגה ט"ז) אמרו: "יאה ענייתא ליהודאי" יפה עניות לישראל, "כי ברזא סומקא לסוסיא חורא" כמו רתמא אדומה לסוס לבן. לא מצאו משל אחר, דוגמא אחרת ליופי והתאמה. כפו פראק לחתן, למשל, או מגבעת לבחור בר מצוה.

ואומרים בשם החוזה מלובלין זצ"ל שרעיון עמוק טמון כאן. אימתי שמים רתמה על סוס, כשמוציאים אותו החוצה. כשמחזירים אותו לאורוה פורקים ממנו את הרתמה! אף העניות יפה לישראל בחוץ, "למה תתראו" (בראשית מב, א), אל תראו עצמכם שבעים, כדי שלא יתקנאו בכם (תענית י"ז ע"ב). "לעולם הוי קבל [במקום חשוך] וקים" (סנהדרין י"ד ע"ב צב, ע"א)!

והיום, עולם הפוך. חיים על חובות, כדי להתיפות כלפי חוץ!

כשיוסף הציג אחיו לפני פרעה, בחר בחלשים שבהם (רש"י בראשית מז, ב) לא ביקש להרשים, להפך.

והיום! אברך הסיע אותי לאחר שמסרתי שיחה. דוקא בחור נחמד. ופתאום האדים וצפר צפירה מחרידה.

"מה קרה" נבהלתי.

"חוצפה שכזו!" סנן "שבעה ושמונה עוקף שמונים ושנים!" אתם כבר מבינים באיזו שנה זה היה.

לי לקח זמן להבין מה אמר. אז איך היה מסתכל על ה"חזון איש" זצ"ל, שעד סוף ימיו הלך עם הכובע של החתונה?!

בליל שבת אנו מקדמים בברכה את המלאכים שלונו מבית הכנסת (שבת קיט ע"ב). שלום עליכם מלאכי השרת, בואכם לשלום וברכוני לשלום, ומיד: צאתכם לשלום. למה משלחים ואתם, למה מגרשים אותם, מדוע לא ישארו? החפץ חיים זצ"ל ענה: שאנו מבקשים מהם שיברכונו. ואם ישארו עמנו, ויעיפו מבט סביב, לא בטוח שמה שהם רואים ימצא חן בעיניהם. שהבית שלנו נראה כמו בית יהודי. שירצו לברכנו בברכת "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל!"

פגשתי באחד, לבוש הדר ופניו קודרות. "מה קרה לך" שאלתי, "למה נפל פניך". אח, כמה שמח לשאלה! סוף סוף מישוה מתעניין, דאגה בלב איש ישיחנה. "מה אתה חושב" אמר, "יש לי כסף לקנות חליפה חדשה? אני בקושי גומר את החודש! ומה לא טוב בחליפה הישנה? נכון, קצת דהתה, קצת מרופטת, יצאה מהאופנה, אז מה, אי אפשר ללכת איתה? אבל מה, אני בא בין אנשים, אז בשביל החברה

התאמצתי וקניתי חליפה חדשה. ואני מסתובב כבר שעה, ואף אחד לא בא ואמר לי תודה! הרי בשבילם קניתי, ולא מעריכים!"

ונאמר, שזהו שאנו מתוודים – גברים כנשים, בת ק' כבת כ', "על חטא שחטאנו לפניך בשקור עין" פסוק הוא: "יען כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות גרון ומשקרות עינים" (ישעיה ג, טז) ופרשו בגמרא (שבת סב ע"ב יומא ט"ז ע"ב) שהיו כוחלות עיניהן, ופרש רש"י (ביצה טז ע"א קידושין ע"ב) שהיו נותנות כחול סביב עיניהן, ליפות. נו, טוב. ומה החטא שבדבר? מה האיסור? אין כאן חטא. ויש כאן אבי אבות החטא! לא רק על שקור עין שבה להדיח לחטא, חלילה, לפעפע כארס של עכנאי. אבל עצם השיקור, ההתייפות, הגיגור, בשביל מה, עבור מה. למשוך תשומת לב, למצוא חן, לקושש הערכה. על מה ולמה, מה עסקך עם אחרים, למה תתחשב בדעתם, האם הם מתחשבים בדעתך. חיה אתה חיך, מלא את מצבריך, גדוש עצמך בתוכן, וההערכה תגיע מאליה!

ויתכן שזהו שאמרו (בבא בתרא י"א ע"א): מעשה במונבז המלך שבזבז אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשנות בצורת ונאספו עליו אחיו ובית אביו ואמרו לו: אבותיך גנזו והוסיפו על של אבותם, ואתם מבזבזם? אמר להם: אבותי גנזו למטה, ואני גנזתי למעלה. אבותי גנזו לאחרים ואני גנזתי לעצמי. מהו "גנזו לאחרים"? בפשטות, הכונה ליורשיהם אחריהם. ולענינו: שאחרים יראו, ויעריכו, ויקנאו...

ורבי ירוחם ממיר זצ"ל אמר: בוא וראה, מה בין הנזיר לבין המצורע. במצורע, הן בטומאתו והן בטהרתו, כתוב: "והובא אל הכהן" (ויקרא יג, ב, יג, ט, יד, ב) במהותו נגרר הוא, נסחף, מובל, ואצל הנזיר נאמר "יביא אותו" (במדבר ו, יג) פרש רש"י: הוא מביא את עצמו. עצמאי הוא, בלתי תלוי! (ויעין במאמרי שם). נבחן את עצמנו, ונראה באיזה מחנה אנו נמצאים. למי מהם אנו משתייכים!

"עין רעה ויצר הרע ושנאת הבריות, מוציאים את האדם מן העולם" (אבות פ"ב מ"א), וכולם בבלעם. העין הרעה, אחת מתכונותיו ותכונות תלמידיו, היורשים גיהנום בעולם הזה ויורדים לבאר שחת לעולם הבא (אבות פ"ה מ"ט ובתי"ט).

וכתב רבנו יונה (אבות פ"ב מ"א) שמי שאינו שמח בחלקו ועוין את הזולת, "אור עולה מן המחשבה ההיא ושוף את הדברים שענין בהם בעינו הרעה" וידועים דברי החזון איש זצ"ל (בבא בתרא לקוטים סימן כא) כי "מסודות הבריה, כי האדם במחשבתו הוא מניע גורמים נסתרים בעולם המעשה, ומחשבתו הקלה תוכל לשמש גורמים להרס ולחורבן של עצמים מוצקים". וידוע, שרב צפה בקברים שבבית העלמין ואמר שתשעים ותשעה מתוך מאה מתו בעין הרע (בבא מציעא קז ע"ב).

ובספר "אורות אילים" מצינו סיפור נורא. שר אחד היה לו בן יחיד כבן עשר. יום אחד סרקה אותו אמו והלבישתו בגדים נאים, ושלחה אותו לשחק עם הנערים. היה השר יושב בלשכתו, ושמע את מזהלות הנערים. נשא עיניו וראה במשחקם, והנער התמיר והנאה המשחק כה יפה נשא חן בעיניו. חשב: אח, אילו בני היה כמוהו – ולא ידע כי בנו הוא...

לאחר מכן פנה לביתו, לאכול. שאל את אשתו: הנער היכן הוא?

אמרה לו: משחק עם הנערים. אמר: קראי לו, ונאכל יחדיו. יצאה לקרוא לו, וראתה התגודדות מבהולת. פלסה דרך, וראתה את בנה מוטל לארץ, מת, בר מינן...

עינו הרעה של אביו פגעה בו!

הגאון רבי אברהם הורביץ זצ"ל ישב ולמד לפני הסטייפלר זצ"ל, ונכנס אדם לשאול שאלה: לא מכבר נכנסו לגור בדירתם החדשה, ואשתו שמה לב לכך שבכל פעם שהשכנה רואה את ילדיהם ומתפעלת מהם, הם חוזרים הביתה עם כאבי ראש וסחרחורות. היא מטילה בהם עין הרע, האם לעבור דירה? שאל רבי אברהם וחי"י: בשביל זה, לעבור דירה? הבחין הסטייפלר בחיוכו, והקפיד: "אם הגמרא קובעת שעין הרע מזיקה, מציאות קיימת היא!"

הפטיר רבי אברהם: "מי שאינו מקפיד, אין מקפידים עמו" (פסחים ק"ע א) והסטייפלר אמר: "לא אמרו כן לגבי עין הרע!" שהרי מזיקה היא גם צומח (בבא מציעא קז ע"א בבא בתרא ב ע"ב) ודומם (פסחים נ ע"ב)!

כמה התפעל בלעם כשראה את ישראל שוכן לשבטיו (במדבר כד, ב) שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה, כדי שלא יציץ לתוך אוהל חברו (רש"י), שיותר יש לאדם להזהר שלא יזיק, משלא יוזק (תוספות בבא קמא כג ע"א)!

כמה זה מנוגד לאורח החיים הראותני והרהבתי של ימינו, להחצנת העושר ולקיקור העיניים. ולא מבינים, שיותר משמנקרים עיני הזולת, מנקרים עיני הזולת את נכסיו, חלילה! ואף בדבר מצוה, הרי אמרו שהלוחות הראשונים נשתברו משום שנתנו בפרהסיה ושלטה בהם עין הרע (תנחומא שמות לא).

והגאון רבי חיים פלאי זצ"ל (לב חיים סימן פח) כתב, ששליח הציבור לא יהיה גם התוקע, "משום סכנת עין הרע, שרבים יתמהו למה כחו גדול".

וכתב, שהמעשה היה באיזמיר ששליח הצבור היה גם התוקע בראש השנה, ומאותו היום ואילך הלך ונחלש עד שנפטר לבית עולמו, ותלו כולם משום עין הרע.

פרשת בלק – הגר"ב רוזנבלום

ישנו ספר שנקרא **אור חדש**, לר' חיים-אפרים זייטשיק. שם הוא כותב נקודה, שכשקראתי את זה נורא הזדעזעתי, כי הבנתי שמה שחשבתי שידעתי עד היום, בכלל לא נכון.

מספרת הגמרא {מסכת גיטין נו, ב – נו, א} - אונקלוס בר קלוניקוס בר אחתיה בן אחותו דטיטוס הוה היה בעי לאיגיוי רצה להתגייר, אול אסקיה לטיטוס בנגידא הלך והעלה את טיטוס באוב. אמר ליה שאלו אונקלוס: מאן חשיב בההוא עלמא מי חשוב בעולם ההוא – דהיינו העולם הבא? אמר ליה השיב לו טיטוס: ישראל! שאלו אונקלוס: מהו לאידובקי בהו האם כדאי להתחבר עמם – כלומר להתגייר? אמר ליה השיב לו טיטוס: מילייהו נפישין ולא מצית לקיומיניהו מצוותיהם

מורבות ולא תוכל לקיימם. זיל איגרי בהו בההוא עלמא לך ותתגרה בהם בעולם הזה. והוית יושא ותהיה למנהיג, שכן כתוב דכתיב {איכה א-ה} היו צריה לראש וגו' מפסוק זה ניתן לדרוש שכל המיצר לישראל נעשה ראש- מנהיג. אמר ליה שאלנו אונקלוס: דיניה דההוא גברא במאי מהו עונשו של איש זה (דהיינו, במה מענישים אותו על שהחרבת את בית המקדש)? א"ל השיב לו טיטוס: הוא נענש במאי דפסיק אנפשיה במה שפסק על עצמו (בצוואתו לפני מותו): כל יומא מכנשי ליה לקיטמיה ודייני ליה כל יום אוספים את אפרו (ובונים אותו מחדש) ודנים אותו ביסורים, וקול ליה ואח"כ שורפים אותו שוב ומבדרו אשב ימי ומפזרים את האפר על פני שבעה ימים. אזל אסקיה לבלעם בנגידא הלך אונקלוס והעלה באוב את בלעם הרשע. אמר ליה אונקלוס: מאן חשיב בההוא עלמא מי חשיבו בעולם ההוא – דהיינו העולם הבא? א"ל בלעם: ישראל! מהו לאידבוקי בהו האם כדאי להתחבר עמם – כלומר להתגייר? א"ל בלעם: "חלילה, {דברים כג-ז} לא תדרוש שלומם וטובתם כל הימים! א"ל אונקלוס: דיניה דההוא גברא במאי מהו עונשו של אותו איש (כלומר עונשך)? א"ל בלעם: "דנים אותי בשכבת זרע ורתחת". אזל אסקיה בנגידא לפושעי ישראל הלך אונקלוס והעלה באוב אחד מפושעי ישראל. א"ל אונקלוס, כדרך ששאל את הראשונים: מאן חשיב בההוא עלמא. א"ל: ישראל! שאל אונקלוס גם אותו: "מהו לאדבוקי בהו ולהתגייר?" א"ל: טובתם דרוש רעתם לא תדרוש; כל הנוגע בהן לרעה כאילו נוגע בבבת עינו – כלומר, מזיק הוא לעצמו. א"ל אונקלוס: דיניה דההוא גברא במאי מה עונשך? א"ל: בצואה ורתחת. דמור כל המלעיג על דברי חכמים ינדון בצואה ורתחת. תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי אומות העולם, עובדי ע"ז אותו פושע ישראל יעץ לאונקלוס לדרוש בטובתם של ישראל, ואילו בלעם (שהיה נביא אומות העולם) הזהירו שלא ידרוש בטובתם.

אומר הרב זייטשיק – וקשה להבין: טיטוס וכן בלעם שכבר היו בעולם האמת, והרי הם מודים שעם ישראל חשוב שם בעולם הבא, איך הם מייצעים את אונקלוס להיות מיצר לישראל? והלא שם, בעולם האמת, אחרי מיתת האדם הרי מת אצלם יצר הרע ובטל מהם חשק המדות הרעות, ולמה יעצו טיטוס ובלעם לעולל רע לישראל?

ברם, אין ספק ששם רואים את האמת, והא ראייה שהם מודים כי עם ישראל חשוב שם, והם הרשעים, נענשים על חטאיהם ועל רשעתם בינם לבין עצמם, ועל הרשעות שעשו לגבי עם ישראל ומקודשיו, אלא שהרע טבוע בהם, הרגל הוא להם ואינם מסוגלים להשתנות, נפשם כל כך מלוכלכה עד שאי אפשר להפריד אותה כבר מהרע. הרגל רע של שנים רבות עשה את שלו בהיבלעות לתוך נימי נפשם עד שאפילו מבלי כוונה הם נוטים לרע, וכמ"ש: "רשעים אפילו על פתחו של גיהנום אינם חוזרים", כי אינם יכולים לחזור, החטא דבוק ואחוז בהם והעבירה חודרת לאדם ומרעילה אותו לגמרי.

ולכן, אף שטיטוס ובלעם מודים בחשיבותם של בני ישראל והם יושבים שם ברומו של עולם, מכירים ויודעים את האמת, רוצים לדבר ולשבת את האמת, אולם נשתרשו כל כך בחטא עד שקשה להם לעשות דבר שהוא בניגוד לטבעם והרגלם, ורק גיהינום מטהר אותם ואת נפשותיהם, אבל גם זה רק לאחר שנים רבות, ומי ידוע מהו הזמן הדרוש להם לנקותם ולזככם, כי החטא כה נשתרש בהם, הרע כה חדר בתוכם עד שאפילו לאחר זמן של שהייה בעולם העליון אינם מסוגלים עוד להשתחרר מן הרע הדבוק בהם, וכאילו מעצמם מדברים הם בלשון שהתרגלו לדבר בו בעולם השפל.

ואין באמת כל סתירה בין מה שהם מודים בחשיבות עם ישראל, לבין זה שהם מייצעים לעשות להם רעה, כי הם אינם ביד עצמם, אינם שולטים על טבעם אלא להיפך – טבעם שולט עליהם, אולם במאות רבות בשנים יתלבנו חטאיהם ותטוהו נפשם.

אם ככה יוצא, שכל אדם, עם המידות שהוא יוצא מהעולם הזה, הוא ישרא איתם לעולם הבא – אם הוא גנב כאן, הוא גם יגנוב למעלה. היה עצבני כאן, יהיה עצבני גם למעלה וכד'.

לאחר שמביא הרב זייטשיק את היסוד הזה, הוא מביא לו ראיה משכנת גיהינום {ראשית חכמה, פרק יג – שער היראה} – מומלץ לכל מי שרוצה לעשות דיאטה ☺

הלכתי לארון, הורדתי את הספר שקיבלתי מתנה לבר מצוה – ראשית חכמה, פתחתי במסכת גיהינום והתחלתי לקרוא:

דבר ראשון הוא קבע כלל, וראיתי שגם הראשית חכמה מביא את הדברים – גנב ממשיך להיות גנב, גזלן ממשיך להיות גזלן, שקרן נישאר שקרן, בעל גאווה ממשיך להיות בעל גאווה, בעל תאוה נישאר בעל תאוה וכד' – המידות ממשיכות להיות אותן מידות, הן לא משתנות!

כשקראתי את הדברים, פתאום קיבלתי הארה בגמרא שמעולם לא הבנתי :

מספרת הגמרא {מסכת יומא פג, ב} - "ו' יהודה ו' יוסי הו' קא אזלי באורחא היו הולכים בדרך. ר' מאיר הו' דייק בשמא ר' מאיר היה מדייק בשמו של בעל האכסניא לדעת אם שם נאה או מכוער הוא, ואילו ר' יהודה ו' יוסי לא היו דייקו בשמא לא היו מדייקים בשם. כי מטו לההוא דוכתא בעו אושפיזא כשהגיעו למקום אחר בקשו מקום ללון, יתבו להו ונתנו להם, אמרו לו התנאים לבעל האכסניא: מה שמך? אמר להו בעל האכסניא: כידור. אמר ר' מאיר לעצמו: ש"מ מוכח משמו שאדם רשע הוא, שנאמר {דברים לב-כ} כי דור תהפוכות המה, והרי שמו "כידור" הוא כלשון הפסוק הזה, "כי דור כו'. בערב שבת, ר' יהודה ו' יוסי (שלא הקפידו בשמות) אשלימו ליה כיסייהו הפקידו אצל בעל הבית את ארנקיהם לשבת, ר"מ (שהקפיד בשמות) לא אשלים ליה כיסיה לא הפקיד אצלו את ארנקו. אזל אותביה כי קריביה דאבאה הלך ר' מאיר וטמן את ארנקו בקבר אביו של בעל האכסניא. בלילה ההוא אתחזי ליה בחלמיה נראה הנפטר לבנו,

בעל האכסניא, בחלמו ואמר לו: תא שקיל כיסא דמנח ארישא דההוא גברא בוא וקח את הארנק המונח לי מתחת לראש. למחר, אמר להו בעל האכסניא: הכי אתחזי לי בחלמאי כך וכך הראו לי בחלומי. אמרי ליה ר' מאיר לבעל האכסניא בכוונה לדחותו שלא ילך ויטול את ארנקו: חלמא דבי שמשי לית בהו ממשא החלומות של ליל שבת, אין בהם ממש, שמתוך שאדם שרוי במנוחה, הוא מהרהר ורואה חלומות. אזל הלך ר' מ' לקבר ונטריה כולי יומא ושמר על ארנקו כל אותו היום, ואייתיה למחר והביאו במוצאי שבת. אמרו לו ר' יהודה ו' יוסי לבעל האכסניא: הב לן כיסן תן לנו את ארנקינו. אמר להו בעל האכסניא: לא היו דברים מעולם על איזה ארנקים אתם מדברים? אמר להו ר' מ' אמאי לא דייקיתו בשמא מדוע לא דייקתם בשמו? אמרו ליה: אמאי לא אמרת לן מר מדוע לא אמר לנו האדון להזהר ממנו? אמר להו ר' מאיר: אימר דאמרי אנא חששא כשאמרתי לדייק בשמות, אמרתי רק ששם מכוער מעורר חשש. אחזוקי מי אמרי האם אמרתי שצריכים עד כדי כך להחזיק אותו כרשע ולהזהיר אחרים מפניו? משכוחו לבעל האכסניא דברים, ועיילוהו לחנותא והכניסוהו לחנות יין כדי להשקותו יין. חזו טלפחי אשפמיה ראו עדשים על שפמו, אזלו הלכו התנאים אצל אשתו של בעל האכסניא, ובקשו בשמו את ארנקיהם ויהבו סימנא לדביתו ונתנו סימן לאשתו ששלחם, שאכלו אותו יום, הוא ואשתו עדשים. בכך האמינה להם אשתו ומסרה להם את הארנקים, ושקלוהו לכיסייהו ואייתו לקחו את הארנקים והלכו לבעל האכסניא, להוכיח לו שהוא שקרן. אזל איהו וקטליה לאיתתיה הלך בעל האכסניא והרג את אשתו.

רבתי, למדתי את הגמרא הזאת כמה וכמה פעמים, ותמיד שאלתי את עצמי שאלה – איך יכל להיות, שמשמים נותנים לנשמה שנפטרה כבר, לרדת לבן שלו בשבת ולומר לו "כידור, כנס אלי, יש לך חבילת דולרים ליד הראש שלי – בוא תיקח!" – איך יכל להיות שמשמים נותנים לו לרדת ולעודד את הבן שלו לגנוב???

עפ"י דברי הרב זייטשיק והראשית חכמה זה מובן – מי שהיה גנב בעולם הזה יהיה גנב גם בעולם הבא, אבל בעולם הבא אין מה לגנוב – אז מה הוא עושה???

"כידור ובניו" – זה תורשתי – למעלה הוא כבר לא יכל לגנוב, לכן הוא בא לבן שלו ומעודד אותו לגנוב – "תמשיך את המורשת!" ☺

זאת אומרת, שהדבר הזה לא מפסיק לאחר המוות, אלא ממשיך הלאה עד המיתה!

מביא רש"י מעשה שמואב בירושלמי {מסכת סנהדרין מד, ב} - דבעיא מכסא. מעשה במוכס אחד ישראל רשע אחד שמת ובו ביום מת אדם גדול בעיר ובאו כל בני העיר ונתעסקו במטתו וקרובי אותו מוכס הוציאו גם את מטת המוכס אחריהם וקפצו עליהם אויבים והניחו המטות וברחו והיה שם תלמיד אחד שישב לו עם מטת רבו לאחר זמן חזרו גדולי העיר לקבור את החכם ונתחלפו להם מטתו בשל מוכס והיה אותו תלמיד צועק ולא הועיל וקרובי המוכס קברו את החכם ונצטער בה אותו תלמיד מאד מה חטא גרם ליקבר זה בבזיון ומה זכה אותו רשע ליקבר בכבוד גדול כזה. נראה לו רבו בחלום ואמר לו אל תצטער בא ואראך בכבודי בן עדן בכבוד גדול ובא ואראך אותו האיש בגיהנם וצרי של פתח גיהנם סובב באזניו. אבל פעם אחת שמעתי בגנות תלמידי חכמים ולא מחיתי ולכן נענשתי, וזה פעם אחת הכין סעודה לשר העיר ולא בא שר העיר וחילקה לעניים וזה היה שכרו. אמר אותו תלמיד: עד מתי יהא אותו האיש נדון בדין קשה? אמר לו: עד שימות שמעון בן שטח ויכנס תחתיו. אמר לו: למה? אמר לו: מפני נשי ממשפחות ישראליות שיש באשקלון ואינו עושה בהן דין. למחר סיפר אותו תלמיד דברים לשמעון בן שטח. מה עשה? כינס שמונים בחורים בעלי קומה והיה אותו היום יום גשמים, ונתן כד גדולה ביד כל אחד ואחד וקיפל טלית בתוכם ואמר להן: הזהרו בהן שהן שמונים ובשעה שתכנסו יגביה איש אחת מהן מן הארץ ושוב אין מכשפות שולטות בכם, ואם לאו, לא נוכל להם. הלך לו שמעון בן שטח לטרקלין שלהם, והניח הבחורים מבחוץ. אמרו לו: מי אתה? אמר להן: מכשף אני ולנסותכם בכשפים באתי. אמרו לו: ומה כשפים בידך? אמר להן יוכלו להביא לכם שמונים בחורים עטופי טליתות נגובות. ואע"פ שהוא יום גשמים, אמרו לו: הנראה. יצא לחוץ ורמז להם הוציאו הטליתות מן הכדים, ונתעטפו בהן ונכנסו ואחז כל אחד את אחת מהן והגביה ויכלו להם והוציאום ותלאום כולם, ונתקנאו קרוביהם בדבר ובאו שנים מהם וכוונו דבריהם והעידו על בנו של שמעון בן שטח חיוב מיתה ונגמר דינו וכשהיה יוצא ליסקל אמר איש יי עון זה, לא תהא מיתתי כפרה לי, ואם אינו כן, תהא מיתתי כפרה על כל עונותי וקולר תלוי בצואר עדים ושמעו אלו וחזרו בהם ונתנו טעם לדבריהם מחמת שנאת הנשים ואעפ"כ לא נפטר:

נשאלת השאלה – בשלמא הצדיק שנקבר בתור מוכס – זה מידה כנגד מידה – הוא שמע בגנותו של תלמיד חכם, לכן הוא נענש – שוכב תלמיד חכם על הרצפה, אומרים לו: "אוי, כמה מס הכנסה גבית!" – זה ביזיון לתלמיד חכם. לכן אם הוא שמע בגנותו של תלמיד חכם, אז העונש במידה כנגד מידה – בגנותו של תלמיד חכם.

אבל אם אתה אומר שזה שכר שניתן למוכס – איזה מין שכר זה שניתן למוכס, שמלווים אותו אלפי אנשים ואומרים לו: "אוי, איזה צדיק! שבעים שנה הרבצת תורה. כל רגע הקדשת לתורה!" – זה לא שכר, זה בושה עבורו! כאלה כינויים לומר לאדם שהדברים לא היו קיימים אצלו?!

סיפר לי פעם אחת הרב בויאר, ראש העיר – פעם הגיע אחד, להתקבל לתפקיד פקח עירוני .

אמר לו: "תשמע, אנחנו נותנים שכר מינימום" "יש אפונעו?"

בדר"כ, אף אחד לא היה מסכים לעבוד בשכר מינימום "שכר מינימום! אני מינימום 30 ₪ לשעה!"

הרב בויאר ממש התפלל: "בלי ויכוחים! ככה ישר הוא מקבל את התפקיד!", הלך לברר את הענין ...

אמרו לו: "כבוד הרב, מה אתה מתפלל! אתה חושב שאנחנו חיים משכר מינימום! אנחנו עולים למעלה, אם בנו קצת יותר מיד - מבקשים 'אגרה' כדי לא להגיש תלונה ויש לנו משכורת!

מספר לי הרב בויאר, שכאשר הוא נבחר לראש עיר, הגיע אליו אברך אחד: "כבוד הרב, תעזור לי!!!"

"מה קרה???"

"כבוד הרב, אתה יודע ... מותר לבנות על הגג רק 40 מטר ... מה אני יכל לעשות שלמשאית מלט נשפך 'בטעות' עוד 30 מטר מלט! אתה יודע, אי אפשר להחזיר את המלט בחזרה למשאית ... לא חבל! זה כל תשחית - אז כבר המשכתי עם המרפסת" ☺

"נו, אז מה אתה רוצה?"

"תשמע, אתמול הגיע הפקח. אמרו לי תתן לו מעטפה עם 400\$ - הוא ירד חזרה למטה ולא יבדוק אותך. אתמול הוא הגיע, פתח את המעטפה, ואמר לי 'אדוני, המחיר על ה - 1000\$! כבוד הרב - דבר איתו שיעשה הנחה, אני אברך!' ☺

כותב הספר מעיין האמונה (חלק ב, ע' תקע"ד) - למא אדם הולך לעבוד בתור מוכס? הרי לא מרוויחים משכורת גבוהה מזה. עיקר הכסף זה מהמעטפות שנותנים להם בדרך ☺.

אם ככה, מה יש למוכסים! הרבה כבוד - כולם רועדים מהם! כשרואים שוטר, מכבדים אותו! אתה אומר לעצמך "הלוואי שילך כבר", אבל כל עוד שהוא בשטח, אתה נותן לו כבוד מדומה.

כמו השוטר - מגיע מוכס, שגם עליו אתה אומר "הלוואי שילך כבר", אבל בכל זאת, נותנים לו כבוד מדומה - הוא חושב שמכבדים אותו, אבל זה לא באמת שמכבדים אותו, אלא יראים ממנו ולכן מכבדים אותו.

אדם שנעשה מוכס ונהנה מכבוד שקרי, גם לאחר מותו יקבל כבוד שקרי - עומדים אלפי אנשים ואומרים: "אחח, איזה תלמיד חכם הוא היה!"

יוצא, אם אדם נהנה מכבוד מדומה בחייו, הוא ינהה מכבוד מדומה גם לאחר מותו.

רבותי, זה לא רק זה:

בשעה שחמד אחאב מלך ישראל את כרם נבות, ביקש לקנות אותו מידו: "אתן לך מיליון דולר!"

"לא מעוניין!"

"אתן לך שלש מיליון דולר!"

"בשום פנים ואופן לא" - (מ"א כא, ג) ויאמר נבות אל אחאב חלילה לי מה' מתתי את נחלת אבתי לך.

אמרה לו איזבל אשתו: "מה אתה מנהל איתו משא ומתן, הרי אתה מלך! שכור שני עדי שקר שיעידו שקילל את הקב"ה, ותחסל אותו!"

מספר הנביא:

(מ"א כא, יג) ויבאו שני האנשים בני בלעל וישבו נגדו ויעדהו אנשי הבליעל את נבות נגד העם לאמר בך נבות אלהים ומלך ויצאהו מחוץ לעיר ויסקלהו באבנים וימת: {יד} וישלחו אל איזבל לאמר סקל נבות וימת: {טו} ויהי כשמע איזבל כי סקל נבות וימת ותאמר איזבל אל אחאב קום רש את כרם נבות הזרעאלי אשר מאן לתת לך בכסף כי אין נבות חי כי מת: {טז} ויהי כשמע אחאב כי מת נבות ויקם אחאב לרדת אל כרם נבות הזרעאלי לרשתו: {יז} ויהי דבר ה' אל אליהו התשיב לאמר: {יח} קום רד לקראת אחאב מלך ישראל אשר בשמרון הנה בכרם נבות אשר ירד לשם לרשתו: {יט} ודברת אליו לאמר כה אמר ה' הרצחת וגם ירשת ודברת אליו לאמר כה אמר ה' במקום אשר לקקו הכלבים את דם נבות ילקו הכלבים את דמך גם אתה.

נבות כבר נמצא בעולם האמת - נהנה מזיו השכינה. הגיע הזמן להעניש את אחאב - הוא רוצה לצאת למלחמה, אבל אומר לו הנביא: "אתה היחיד שתיפול במלחמה"

אמר אחאב: "הנביא הזה שונא אותי" - חיפש נביאי שקר, שיאמרו לו שיצליח במלחמה.

(כב, כ) ויאמר ה' מי יפתה את אחאב ... {כא} ויצא הרוח ויעמד לפני ה' ויאמר אני אפתנו ויאמר ה' אליו במה: {כב} ויאמר אצא והייתי רוח שקר בפי כל נביאי ויאמר תפתה וגם תוכל צא ועשה כן.

אומרת הגמרא (מסכת סנהדרין פט, א) - אמר רב יהודה מאי מהי הכוונה במלה צא שאמר ה' לרוח? צא ממחיצתי. מאי ומיהו ה' רוח? שנזכר בכתוב: אמר רבי יוחנן: רוחו של נבות היזרעאלי ...

נשאלת השאלה - נבות נמצא בגן עדן - נהנה מזיו השכינה, מה זה צריך לעניין אותו איך יענישו את אחאב?!

אומרים רבותינו - יצר הנקמה, נמצא גם לאחר המוות.

הוא כבר נמצא בעולם האמת, יש נקמה! הוא מוכן ללכת!

אם הוא מוכן לשקר עבור הנקמה - זה סימן שהוא היה גם שקרן במהלך חייו. כי מי שהיה שקרן בחייו, ממשיך להיות שקרן גם לאחר מותו.

אם אלו הם פני הדברים, הגענו אל הראיה שכותב הרב זייטשיק בספרו, ומכאן יש לנו הסבר נפלא:

כותב הרמח"ל {אוצרות הרמח"ל, איוב} - כי פעל אדם ישלם לו וכארח איש ימצאנו {לד, יא}. כי בדרך שאדם הולך בעולם הזה, בה הולך לאחר מיתתו. ואותו העון שעשה בעוה"ז בבחירתו, ואז הוא לו לעונג. אותו העון עצמו מתמיד ועושה בגיהנם, אבל בעל כרחו שלא בטובתו. וזה הוא הצער היותר גדול שיכול להיות לו. ולפי ששמשון הלך אחר עיניו, היה ראוי שיעשה כן גם אחר מיתתו בעל כרחו. והקב"ה ריחם עליו ונתן לו העונש הזה בעוה"ז, כדי לתת לו מנוחה לעוה"ב. והוא מה שארז"ל: "ויהי טוחן בבית האסורים". מלמד שכל אחד ואחד הביא לו אשתו לבית האסורים כדי שתתעבר ממנו. וענין זה אומרו הפסוק בהדיא: {איוב כד, יט} "ציה גם חום יגזלו מימי שלג שאול חטאי". כי מי שגונב וגזול בחייו גם במותו יגזול, אלא שבחייו גזל מעות או ממון להנאתו, ושם יגזול, אם בגיהנם של אש - יגזול אש. ואם בגיהנם של שלג - יגזול שלג. וזה אליו לצער גדול ולכפרת עונותיו.

כותב הרב זייטשיק - ובמסכת גיהנום אמרו ז"ל: בכל ערב שבת מוליכין אותם לבי' הרי שלג ומניחים אותם, ובמציאי שבת מחזירים אותם למקומם בגיהנום, ומהן נוטלים שלג ונותנים תחת בית שחיתם כדי לצנן אותם בששת ימי החול, והקב"ה אומר להם: רשעים, אי לכם שאף בגיהנום אתם גוזלים, שנאמר {איוב כד, יט} ציה גם חום יגזלו מימי שלג שאול חטאו (כלומר, אף בשאול חטאו).

ולכאורה, מה שייכת גזילה בעולם הבא, איך יכולים בכלל לגזול שם? מילא בעולם הזה קיימת בחירה ונותנים את האדם לבחור לו, אבל בעולם הבא הלא כבר נסלה הבחירה מיד האדם ואין גידול לעשות הרע, מה אפוא אפשר לגזול? ועוד, כלום גם שם קיימים יצר ונטיה לרע, ואם לא איך הם גוזלים?

אלא כפי רעיונו, שהורגלו אותם הרשעים לגזול בעולם הזה, כטבע נעשה להם הדבר, הנטיה הזו חדורה כ"כ בנפשם ודבוקה בכל חושיהם ועצמותיהם, עד שאפילו בגיהנום, מקום הדין והמשפט על הרע, מקום הזיכור וההיטהרות מכל עוון ותיעוב, הרי ההרגל עוד עושה את שלו, אפילו מבלי ידיעה והרגשה כבר עושים את הרע, שולחים את ידיהם לגזול, כי כל דמם וכל חושיהם טבועים ברעל הגזילה, היד נשלפת מעצמה, עוד בטרם באה ההכרה ומוחה על זה, כי אם הרע נתדבק בכפותיהם בעולם הזה - ההתדבקות הזו באה עמם גם כשהם מגיעים לעולם הבא, גם שם הם גוזלים.

והקב"ה גוער בהם ומבכה עליהם ברחמנותו: "אי לכם רשעים", שאף בגיהנום, מקום הטהרה, מקום ההפרדה בין הרע והנפש, גם שם אתם גוזלים, עדיין לא נטהרתם, עדיין עומדים אתם תחת השפעת ההרגל הרע שנתרגלתם בעולם השפל, עולם השקר, עדיין בתוך כתמיהם וגילוליהם אתם רובצים, לא הספיקו לכם עוד יסורי הגיהנום כדי לשרוף את הפגמים הדבוקים בכם, הכתמים שרחשתם לעצמכם בחייכם בעולם השקר, כמ"ש: כל העובר עבירה אחת בעולם הזה העבירה מלפפתו, ור"א אומר: קשורה בו ככלב.

והר"י יונתן מפרג ז"ל כתב בספרו יעירות דבש: שבמחלוקת במסכת ברכות פרק 'מי שמתו': אם המתים יודעים מה שנעשה בעולם הזה אם לא, אומר שאילו ואלו דברי אלקים חיים, כי אלה שנשארו אחרי מותם במדרגת עוה"ז יודעים ומתעניינים בו, משא"כ אלו שהיו בעלי מדרגה רוחנית בעוה"ז אינם יודעים מאומה מעוה"ז כי שוב אינם מתעניינים מהנעשה בו בעוה"ז. כי בהיותם בעוה"ז היו פורשים ורחוקים מכל הוויות שבה.

עד כאן דבריו הנפלאים של הרב זייטשיק.

רבותי, בואו נעבור עכשיו לזכות ולא לשלילה:

מספרת הגמרא {מסכת כתובות עז, ב} - ריב"ל מיכר בהו ועסיק בתורה היה מתדבק בהם ועוסק בתורה. וכך אמר: הפסוק קורא לתורה (משלי ה-יט) אילת אהבים ויעלת חן. אם חן היא מעלה על לומדיה {ויעלת חן} אגוני לא מגנא - וכי לא תגן עליו גם מהמחלה? כי הוה שכיב כשהגיע זמנו של רבי יהושע בן לוי להיפטר מן העולם אמרו ליה: למלאך המות: זיל עבדי ליה רעותיך תעשה לו כל מה שהוא רוצה - תמלא את רצונו אזל איתחזי ליה הלך מלאך המות ונתראה לו א"ל רבי יהושע בן לוי: הביאני לגן עדן ואחוי לי דוכתאי והראה לי את מקומי שם, אמר ליה המלאך: לחיי (בסדר). א"ל ריב"ל למלאך המות: הב לי סכינך תן לי את סכינך שבו אתה הורג אנשים דלמא מבעת לי באורחא אני חושש שמא תפחדי אותי בדרך, יהבה ניהליה ונתן לו מלאך המות את הסכין. כי מטא להתם כשהגיע ריב"ל לשם דלייה הרימו מלאך המות על גבי הקיר קא מחוי ליה והראה לו את מקומו בגן עדן שוור נפל לההוא גיסא קפץ ריב"ל לצד השני, כלומר לתוך גן עדן. נקטיה בקרנא דגלימיה אך מלאך המות אחז בו בפנית כסותו. א"ל ריב"ל: בשבועתא דלא אתינא שבועה שלא אחזור! ובכן, נוצרה בעיה חמורה: מלאך המות רצה להחזיר את רבי יהושע בן לוי, אך הוא נשבע שלא יחזור! אמר קודשא בריך הוא אמר הקב"ה בישוב הבעיה: אי איתשיל אשבועתא ניהדר אם נשבע ריב"ל בשבועה מעולם ונשאל עליה להתירה, עליו לחזור; אי לא לא ניהדר אך אם לא, אינו צריך לחזור. מכיון שלא נשאל ריב"ל להתיר שבועה מעולם, הותר לו להישאר בגן עדן. אמר ליה מלאך המות לריב"ל: הב לי סכינאי תן לי את סכיני בחזרה. לא הוה קא יתיב ליה סרב ריב"ל להחזירה ולא נתן לו, כי פחד שמא ישתמש בה נגדו. נפקא בת קלא יצאה בת קול ואמרה ליה (לו) לריב"ל: הב ניהליה דמיתבעא לברייתא תן לו (למלאך המות את סכיניו) כי הוא נצרך לה לבריות אחרות. הוא לא ישתמש בו נגדך, אלא נצרך הוא לו ליטול נשמתם של אנשים אחרים. כששמע זאת ריב"ל - החזיר לו את הסכין. הגמרא מתארת כיצד נתקבל ריב"ל בגן עדן: מכריז אליהו קמיה הכריז אליהו הנביא לפניו: פנו מקום לבר ליואי פנו מקום לבר ליואי (לבן לוי), אזל אשכחיה לר' שמעון בן יוחאי הלך ריב"ל ומצא את רשב"י דהוה יתיב על תלת עשר תטסקי פיזא שהיה יושב על שלש עשרה

כסאות מזהב טהור. אמר ליה רשב"י לריב"ל: את הוא בר ליואי? אמר ליה הן, שאלו רשב"י: האם נראתה קשת בימיך? אמר ליה הן. אם כן אי אתה בר ליואי. ולא היא ובאמת לא כך היה הדבר דלא הואי מידי שכלל לא היתה נראית הקשת בימיו, אלא סבר ריב"ל: לא אחזיק טיבותא לנפשאי "לא אתגאה בעצמי" – היה ענוותן!

מכאן אנו למדים – מי שהיה ענוותן בעולם הזה, ממשיך להיות כך גם בעולם הבא!

אם אלה הם פני הדברים, נוכל לעמוד על נקודה אחת:

בלעם הרשע אומר לאונקלוס: "אל תגיייר – לא תדרוש שלומם וטובתם כל הימים"

נשאלת השאלה – למה?!

עפ"י מה שלמדנו, התשובה פשוטה מאוד – אם בחיינו היתה לו שנאה לעם ישראל, הוא ממשיך לשנוא אותם גם לאחר מותו – זה לא ניגמר!

אברהם אבינו שבחיינו ניסה להציל את סדום, גם לאחר מותו ממשיך לעשות חסד:

אומרת הגמרא (מסכת עירובין יט, א) – אם אין אש של גיהינום שולטת ברשעי ישראל, איך תפרש את הכתוב: "עובדי בעמק הבכא" שנתפרש קודם לכן, כלומר: העוברים על רצונו של מקום מעמיקים להם גיהינום והם בוכים, הרי שפושעי ישראל אכן נידונים בגיהינום? ההוא אותו פסוק, פירושו רק דמחיבי ההיא שעתא בגיהנם שהם נידונים לפי לגיהינום לפי שעה ואתי ובא אברהם אבינו ומסיק להו ומקבל להו ומעלה ומקבל אותם; בר מישאל חוץ מיהודי שבא על בת עובד כוכבים דמשכח ערלתו מפני שערלתו נמשכת ומכסה את המילה שלו ולא מבשקר ליה ואין אברהם אבינו מכירו כיהודי.

אני רוצה לעמוד על נקודה אחת, שראיתי בספר מעיין המועד על חג הסוכות (ע"מ שני), שמביא סיפור נורא ואיום, שימחיש לנו על מה אנחנו מדברים:

מספר הספר מעיין המועד – הגאון הצדיק רבי חיים פרידלנדר זצ"ל, המשגיח בשיבת פוניבז', חש בשיניו. פנה לרופא שערך צילום, והבהילו לבית החולים. גידול ממאיר בלסת, רחמנא ליצלק, עבר ניתוח בארה"ב ושב לארץ לסידרת הקרנות. בו בזמן המשיך בשיגרת שיחותיו בשיבה, ובישיבת הנגב ובישיבת "לב אליהו" בקרית ישמח משה, ובחוגי המחשבה שהעביר בביתו לקבוצת אברכים. מי שמכיר את השפעתן המדכדכת והמחלישה של ההקרנות, לא יוכל אלא להשתאות.

אבל המחלה הלכה והתפשטה, וההקרנות הלכו והתישו, וכאן מגיעים אנו לסיפורנו. תלמיד הישיבה ביקש להוועץ ברבו, מרן הגרא"מ שך זצ"ל. ידע שהדלת תמיד פתוחה. נכנס לדירה, אבל הדלת היתה סגורה; בחדר התקיימה ישיבת הנהלה בראשות ראש הישיבה. המתין לסיומה. עודו ממתין, והדלת החיצונית נפתחה. המשגיח, רבי חיים פרידלנדר, נכנס, "מה אתה עושה כאן", שאל את הבחור, אמצע ה'סדר' עתה.

"אני מבקש להוועץ בראש הישיבה".

"ומדוע אינך נכנס?"

"כי מתקיימת ישיבת הנהלה"

אם זו ישיבת הנהלה, יכל המשגיח להיכנס. פתח את הדלת. הבחור ראה כיצד כולם קמים, כאיש אחד. פסע פנימה, ולא היה בו כח לסגור הדלת אחריו. ראה הבחור כיצד הוא פונה לראש הישיבה ושואל דבר מה. לא שמע את השאלה, אבל ראה שהכל דומעים. ראש הישיבה ענה, רבי חיים פנה לצאת, וראש הישיבה ליווהו. בפתח ראה את הבחור, שאל לרצונו, וענהו.

הבחור עלה לבית המדרש, אכול סקרנות. מה שאל המשגיח, מדוע כולם בכו. בצרהיים פגש באחד הר"מים, ושאלו בחכמה: "ראיתי שהמשגיח נכנס ושאל משהו את ראש הישיבה. ראיתי שכולם בוכים, וראש הישיבה ענה. אם זה דבר שאיני ראוי לדעתו, כאילו לא שאלתי. אבל אם רשאי אני לדעת, מבקש אני לדעת".

ענה הר"מ: "אספר לך, בתנאי שלא תגלה זאת בחודש הקרוב".

וסיפר שהמשגיח גילה, שהוא מגיע היישר מהרופא, הרופא הודיעו שנכשל בעצירת המחלה. אין עוד טעם בהקרנות, והן יופסקו. יינתנו רק תרופות לשיכור הכאבים.

"וכמה זמן נותר לי לחיות, להערכתכם", שאל המשגיח. "שבועיים שלושה", ענה הרופא.

שמע המשגיח, ובא סיפר זאת, ואין פלא שכולם בכו. אך לא לשם כך הגיע. הוא בא לשאול: אדם שנותר לו שבועיים לחיות, מה עליו לעשות.

לערוך חשבון נפש, לשוב בתשובה יותר עמוקה, לחזור על תלמודו: "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו {פסחים נ, א} להכין ספריו לדפוס, להעניק זמן איכות לילדיו?

וראש הישיבה ענה: "אדם שנותר לו פרק זמן קצר לחיות, ינצלו כדי לעבוד ולעמוד על שיפור המידות".

מי שהכיר את המשגיח ומידותיו האצילות, את שליטתו העצמית המוחלטת, ידע שבשבועיים הספיקו לו לליטוש אחרון, לברק סופי. אנו, זקוקים להרבה יותר. אבל התשובה כה תמוהה. רגילים אנו להתייחס למידות כאל יצרניות של מעשים. אבל המשגיח עמד בפני תקופת התנתקות ממעשים. לשם מה עליו לשפר מידותיו?

והתשובה, שכאשר מגיע האדם למרום נשקלים מעשיו, נקבע שכרו, אבל בראש ובראשונה שואלים מי בא, מי הגיע, מי אתה.

עד כאן.

כשקראתי את זה, אמרתי לעצמי: "ר' חיים פרידלנדר צריך לעבוד על המידות שלו?!"

כותב הגאון מוילנה {אבן שלמה, פרק א} – עיקר חיות האדם, הוא להתחזק תמיד בשבירת המידות, ואם לאו למה לו חיים. אם ככה יוצא, שעבודת המידות היא העיקר.

אומרת המשנה {מסכת אבות ה, יט} – כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו, מתלמידיו של אברהם אבינו. ושלשה דברים אחרים, מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה, ורוח נמוכה, ונפש שפלה, מתלמידיו של אברהם אבינו. עין רעה, ורוח גבוהה, ונפש רחבה, מתלמידיו של בלעם הרשע.

באים חז"ל ואומרים לנו – דע לך, בפרשה הזו אין שום מצוה. אבל יש בה את התשתית לבנות בן אדם!

אם אתה רוצה לדעת איך נבנה אברהם אבינו, בבקשה – מ - עין טובה, ורוח נמוכה, ונפש שפלה!

אתה רוצה לדעת איך נהיה בלעם הרשע? חי עם אתון, מחפש לקלל את ישראל וגם לאחר מותו, ששואלים אותו מה לעשות עם ישראל, הוא אומר: "לא תדרוש שלומם וטובתם כל הימים" – איך זה נוצר?! זה נוצר מ - עין רעה, ורוח גבוהה, ונפש רחבה!

בהמשך, שואלת המשנה – "מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע?"

נשאלת השאלה – מה זאת אומרת 'מה בין תלמידיו'?

תלמידיו של אברהם אבינו, הולכים ב"ה עם חליפה ארוכה ועם כובע עגול. אבל תלמידיו של בלעם הרשע, הולכים עם ג'ינס מחורר וחולצה שכתוב עליה מספר '10'. יש להם י"ב עגילים באזנים כנגד י"ב שבטים ועוד עגיל בעין כנגד 'עין טובה'!

© - מה זאת אומרת מה ההבדל? יש הבדלים עצומים!

המשנה לא מביאה את ההבדלים האלה, אלא מה היא אומרת?!

"מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע" – יכולים לשבת באותה ישיבה שני בחורים, עם אותו כובע ואותה חליפה – אחד יהיה תלמידו של אברהם אבינו, והשני יהיה מתלמידיו של בלעם הרשע!

למה???

אם אין לו 'עין טובה':

אחד רק יצא לבניה של מרפסת – "הלו, תבואו מהר, מישוה התחיל לבנות כאן משהו!"

מה אכפת לך?! הוא יגנוב לך את השמש! מה קרה???

'עין רעה' – הוא לא יכל לראות את השני מצליח!

חז"ל לא אמרו לנו שהוא שונה – הוא נראה אותו הדבר!

מלמדת אותנו הפרשה, עד כמה האדם צריך לתקן את מידותיו.

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

אוי מי יחיה משמו אל. (כד, כג)

איתא בכתבי האר"י ז"ל על הפסוק הזה שאמר בלעם, שציער את עצמו מה שראה שקרר יבוא לתיקון מאחר דיצא ממנו שמואל הרמתי, אבל על עצמו לא ראה תיקון, לכן ציער את עצמו. הרי לך דרמנו שמואל בשתי תיבות "משמו אל". ומאחר דהאיר לנו בהקדמותיו נלך באורחותיו. אף אנו נאמר בו מה דקאמר בלעם "אוי מי יחיה משמואל" דמשמע לדעת שמואל ציער עצמו, ודבר זה צריך ביאור.

ונקדים מה דאיתא בעשרה מאמרות והוא ידוע לכל כי רב, דעיקר התשובה הוא הויודו, וכתב העשרה מאמרות (חיקוק דין א ג) הטעם דהוא מודה בקנס, ומודה בקנס הוא פטור. וזה אין לאוקמי אלא אליבא דרב, אבל אליבא דשמואל אינו מועיל הויודו מטעם דמודה בקנס.

אוי מי יחיה משמו אל. (כד, כג)

בגמ' סנהדרין (צז, ב) "אמר רב כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ומעשים טובים ושמואל אמר דיו לאבל שיעמוד באבלו כתנאי רבי אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין אמר ליה רבי יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין אלא הקדוש ברוך הוא מעמיד להן מלך שגזירותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירין למוטב" דהיינו שרב ס"ל כר"א ושמואל ס"ל כר"י שמעמיד עליהם מלך רשע כהמן. וזה מה שאמר בלעם "אוי מי יחיה משמואל" שלשיטת שמואל מעמיד עליהם מלך רשע כהמן.

(שפע חיים – מכתבי תורה מכתב כ' - לימים)

(נוראים)

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמינים

287

פרשת בלק

תשע"ט

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

טעם אמירת 'מה טובו' קודם התפלה

"מה טובו אהל'ך יעקב משפנ'ך ישראל" (כד ה)

בסדורים נקבעה אמירת פסוק זה, המדבר בשבחיו של בית הכנסת, בפתחת תפלת שחרית. תמנה המפרשים: מדוע בחרו לפתח את התפלה דוקא בפסוק שאמר בלעם הרשע ולא, להבדיל, בפסוק מדברי נביאי ישראל?

ובארנו בכמה אפנים:

א. הישפת אמת באר שיש ענין מיוחד בהזכרת דברי בלעם, שבבך אנו מקימים את צווי הנביא (מכ"ה ה): "עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור... למען דעת צדקות ה'".

ב. רבי ברוך אפשטיין מפניסוק פרש כי העבדה שדוקא בלעם, צורר ישראל, אמר את הדברים, מעידה על אמתותם. כי אלו נביאי מישראל היה אומר זאת, היה מקום לומר כי דבריו נאמרו בגזמה מתוך אהבת ישראל ששכנה בבלו.

ג. בספר 'גדיל תורה' הובא לכך באור נוסף:

כל יהודי הבא להתפלל לפני ה', נתקל בדרך בתי כתות של משפטים ומקטרגים המבקשים לבלבל דעתו ולמנוע את קבלת תפלתו. באמירת 'מה טובו' אנו רומזים לאותם מקטרגים - דבר לא יועיל לכם! הנה אף בלעם הרשע ביקש לקללנו, צאו וראו מה היה בסופו, וקחו ממנו מוסר כי המבקש לקלל את ישראל, סופו שמוכרם בכפל כפלים...

לפנינו: 'הנה' בפרש שאמר סידור התפלה עמ' ה'; 'גדיל תורה'

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

בפארי יתנשא בזכות אמן

"הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא" (כג כד)

"הן עם כלביא" - סופי תבות: 'אמן'. 'יקום' אותיות 'קו' יום. דמיון הפתח 'לאמן' הנענית אחר כל אחת ממאה הברכות שצריך האדם לברך ביום. וכך אמר בלעם בלק: איני יכול לפגוע בישראל בקללת, שכן מתנשאים הן כנגדי כארי בזכות הקדשתם לענות אמן בסוף כל ברכה.

תולדות יעקב [לר"י דה אלהי, ונצי"ה שס"ט]

רק ברכת 'מה טובו' נותרה בברכה

"מה טובו אהל'ך יעקב משפנ'ך ישראל" (כד ה)

בגמרא (סנהדרין ק"ב ב) למדו מפי שאמר הכתוב (דברים כג ו):

קללה הנאמרת בלא הזכרת שם

"הנה עם יצא ממצריו הנה כסה את עין הארץ והוא ישב ממלי; ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה" (כב ו-ה)

יש להביא: מפני מה לא הזכיר בלק את ישראל בשם, ומדוע ביקש מבלעם לבוא למואב, הלא יכול היה לקללם במקום מושבו בפתור?

פרש רבי שלמה קלוגר מבראד כי שתי השאלות מתרצות זו בזו:

בגמרא (ברכות לד א) מבאר שהמתפלל על חברו אינו צריך להזכירו בשמו. ופסק המגן אברהם (א"ח קט"א) שזהו דוקא שחברו עומד לפניו, אף אם אינו עומד לפניו, עליו להזכיר את שמו.

כיון שידע בלק כי לשם של ישראל יש קדשה מיוחדת, הן מצד עצמו, והן מצד שהוא כולל בתוכו את שמו יתברך - א"ל, דבר שימנע מהקללה לחלו, לפיכך ביקש לקללם מבלי להזכיר במפורש את שם. וזהו שאמר לבלעם: "לכה נא ארה לי את העם הזה" - במקום מושבי, שכן: "והוא ישב ממלי", וכשתראה אותם נגד עיניך תוכל להחוות עליהם בידך מבלי להזכיר את שם.

אמרי שפר

בית כנסת מיוחד לכל עדה

"וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שכן לשבטיו... מה טובו אהל'ך יעקב" (כד ב: ה)

"מה ראה? ראה שאין פתחי אהליהם מכניין זה זה, אמר: ראוינו הללו שתשרה עליהם שכניה" (ב"ב ס א).

פרש רבי יוסף שאלו נתנזן רבה של לבוב:

בספר 'פרי עץ חיים' (ריש שער התפלה) הביא רבי חיים ויטל בשם רבו האר"י הקדוש, שפיון שלכל שבט יש נסח תפלה יחודי, ואין תפלתו עולה אלא דרך השער המיוחד לו, לכה יש בשמים שנים עשר שערים לקבלת התפלות, כנגד שנים עשר שבטי ישראל. וכתב מהר"ח"ו כי מכאן נובעים החלוקים המקימים בין נסחאות התפלה של עדות ישראל השונות.

בכך יש לפרש את לשון הכתוב: "וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שכן לשבטיו" - כשראה בלעם שכל שבט מישראל מתפלל בנסח יחודי, הבין שהסבה ש: "אין פתחי אהליהם [בתי כנסיותיהם] מכניין", ולכל שבט יש בית כנסת יחודי משלו, היא משום שתפלת כל שבט אינה עולה אלא דרך השער המיוחד לו. לכן שבחם: "מה טובו אהל'ך יעקב" - מה נכון הוא מנהיגם ליחד בית כנסת לכל עדה בפני עצמה, שכן באופן זה תוכל כל עדה להתפלל בנסח שקבלה מאבותיה, וכך תתקבל תפלתה לרצון.

דברי שאול השקטות סוף מהד"ק

"והפך ה' אלתיך לך את הקללה לברכה" - בלשון יחיד, שרק אחת מברכות בלעם: "מה טובו אהל'ך יעקב..." נותרה בברכה לצמיתות, ואולם יתר הברכות חזרו לקללה ככונת בלעם המקורית.

מהיכן למדו חכמים כי הפסוק מתייחס דוקא לברכת 'מה טובו'?

באר רבי שלמה זלמן אויערבאך:

הבדל יש בין ברכה לתפלה; הברכה נאמרת בלשון נוכח, ואלו התפלה נאמרת בלשון נסתר. אם נתבונן בברכותיו של בלעם נגלה שכלן נאמרו בלשון נסתר, מלבד ברכת 'מה טובו אהל'ך' שנאמרה בלשון נוכח. עבדה זו מוכיחה, כאמור, כי היא הראויה להקרא 'ברכה' יותר מכל שאר הברכות, ומכאן למדו חכמים כי אליה התכוון הפסוק במלים: "הקללה לברכה".

הקללות שלמה' תפלה עמ' רכה

פניעה - תפלה או הריגה?

"והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחי את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל והמה בכים פתח אהל מועד" (כה ו)

באחת העירות הסמוכות לאפטא החלו לרנן על השוחט דמתא כי הוא בעל-עברה, ולפיכך בקשו ראשי הקהל להעבירו ממשרתו. טרם עשו זאת בקש רב העיר את רשותו של הרבי בעל 'אוהב ישראל' מאפטא, אף הרבי סרב לאשר זאת, בטענה כי בני משפחתו של השוחט תלויים בו, ועליו לפרנסם.

טען הרב: "והלא אמרו חכמים (סנהדרין פ"א ב): 'הבועל ארמית - קנאין פוגעין בו', ואני איני מבקש אלא להעבירו ממשרתו?" אולם הרבי עמד בסרבו והשיב: "אני איני מפרש כמות שפוגעין בו, הינו ממיתים אותו, אלא: מתפללים בעבורו, כפי שאמרו חכמים (ברכות כו ב): 'אין פניעה אלא תפלה'".

הוסיף הרבי ובאר:

בכך נבין מפני מה לא הרג משה רבנו את זמרי בעצמו, אלא רק אמר לפינחס כי כיון שהוא זה שהזכיר לו את דין: "הבועל ארמית קנאין פוגעין בו", לכו: 'קריגא דאיגרתא איהו ליהוי פרוקא' [קורא האגרת - הוא יבצע את הכתוב בה]. שכן כך אמר משה לפינחס: אני מפרש את לשון 'פניעה' כתפלה, ואולם אמה בחרת לפרש זאת כהריגה, לך אפוא נעשה כדברך.

דור דעה' [לר"י סמלנהא] ת"ק-תר"כ, עמ' רלג

הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא

דברים שאמר הרבי הקדוש בעל ה'שפע חיים' מאצאנו בשער חמש רש"י בפרשת בלק תשל"ט:

"וכבר מלתי אמונה זה כמה, בבקשה להחזיר עטרה ליושנה, ולהנהיג בבתי מדרשנו סדר התפלה עם הש"ץ. כפי שהיה נהוג מאז ומקדם, שבכל מנין שהתפלל, התחילו מן ברכות השחר. שתחלה הש"ץ אמר הברכות ואחר כך אמר כל אחד לעצמו, וירא שמים משתדל לשמע מעוד כמה אנשים כדי לענות אחריהם ברוך הוא וברוך שמו ואמן. ואצל זקני הקדוש היה חק קבוע דבר יום ביומו שאחד ולפעמים שנים מהילדים היה אומר לפניו את ברכות השחר, עם בניו הקדושים בקטנותם או אחד מנכדיו או ילד אחר."

שפע חיים' תורה ומועדים חלק יט עמ' שנו

י"ב בתמוז תשנ"ד

בהיכלו של מלך (ג)

מקום התפלה - בבית הכנסת

לאחר שבארנו במאמר הקודם את מעלתה הגדולה של התפלה הנאמרת עם הצבור, נוסף ונבאר במאמר שלפנינו כי יש מעלה יתרה, ואף חובה, לשאת תפלה דוקא במקום המיוחד לתפלה, בבית הכנסת, הן ביחיד והן בצבור.

כך דרשו זאת בגמרא (ברכות ו א): "אין תפלה של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת, שנאמר (מלכים א' ח כח): 'לשמע אל ה' הנה ואל התפלה' - במקום רגה [בבית הכנסת, שם] אומרים הצבור שירות ותשבחות בנעימת קול ערב" (רש"י) שם תהא תפלה."

[בהגהות 'חכמת מנוח' (ברכות ו א) באר בשם ספר 'שערי אורה', שכל התפלות שאדם מתפלל ביחידות, ממתינות ואינן נשמעות, עד שיתפלל תפלה אחת בבית הכנסת, ואז תשמענה אותו התפלות עמה].

בדברי הגמרא פסק הרמב"ם (תפלה ח א, ע"פ 'לחם משנה' שם), שאף שכל תפלה יכולה להענות, בבית הכנסת היא נשמעת בכל עת, ואף תפלות של יחיד נשמעות בו. מתוך כך פסק בש"ת שו"ת 'אריה צ' ט, קצת הגאונים שהביא רבנו יונה ברכות ד א מהדרי, וראה בטור שם) כי אין מי שצאנס ולא התפלל עם הצבור, מוטב שיתפלל בבית הכנסת משיתפלל בביתו, מפני ששם הוא מקום קבוע ומיוחד לתפלת הצבור.

וכן באר רבי יהושע אבן שועיב בדרשותיו (פרשת שמות): "בהיות דבר מן השם, יחדו לה מקום בבית הכנסת ובבית המדרש. ואם היא ראיה בכל מקום, יותר היא ראיה ומקבלת ונשמעת במקום קדוש הנקרא 'בית אלקים'."

חובה להתפלל בבית הכנסת

יתר על כן כתבו הסדמונים (ראה שאלות דרב אחאי וצא כב) כי התפלה בבית הכנסת אינה רק בגדר מעלה, אלא היא חובה בלתי נפרד ממלך חיובי התפלה. אף בעל 'הלכות גדולות' (הל' ברכות דף נו) כתב כי התפלה בבית הכנסת היא בגדר חובה, ואף הסמיק לכך את לשון הפתוב (בראשית כח א): "ויקבע במקום [שהתפלל במקום המיוחד לתפלה]. וכך דרשת הגמרא (ברכות כו ב): "אין פגיעה אלא תפלה."

והו"ם הדברים המפורשים בירושלמי (ברכות פ"ד ה"ד): "צריך אדם להתפלל במקום שהוא מיוחד לתפלה. ומה טעם (שמות כ א, ראה רש"י ובעל השו"ם): 'בכל המקום אשר אזכיר את שמי [אבוא אליך וברכתיך] - אשר תזכיר את שמי' אין כתב כאן אלא: 'בכל המקום אשר אזכיר' [כלומר שהשכינה תהא מצויה בו]. מענין לצו"ן כי בתרגום יו"ת על הפסוק (שמות יח ג): "והודעת להם את הדרך ילכו בה", פרש: ותודיע

להם את התפלות שיתפללו בבתי כנסיותיהם. ואפשר שאף מפסוק זה ניתן ללמד מקור לחובת התפלה בבית הכנסת.

ובכך ידועים הם דברי הרמב"ן בפרושו לתורה (שמות י טו) כי כיון "שאין א-ל עליון הפך בפתחונים מלבד שידע האדם ויודה לאלהיו שבראו", לכך תקנו להתפלל דוקא בבית הכנסת בקהל רבים, כדי שיעשה הדבר בפרסום, וכלשונו שם: "שיהיה לבני אדם מקום יתקבצו ויודו לא-ל שבראם והמציאם, ויפרסמו זה, ויאמרו לפניו בריותיה אנחנו".

סגלת התפלה בבית הכנסת

חכמינו זכרונם לברכה הפליגו במעלתה ובסגולתה של התפלה בבית הכנסת. כך בירושלמי (ברכות פ"ה ה"א) הובא דברי רבי פינחס בשם רבי הושעיא: "המתפלל בבית הכנסת כאלו מקריב מנחה טהורה". עוד הובא במדרש (ילק"ש תהלים תלמוד) כי: "כל מי שהוא נכנס לבית הכנסת בעולם הזה וזכה ונכנס לבית הכנסת לעולם הבא, שנאמר (תהלים פד ה): 'אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך' סלה".

כנגד זה הובא בירושלמי (שם) על חמרת עונו של מי שאינו מתפלל בבית הכנסת: "רב חונה אמר: כל מי שאינו נכנס בבית הכנסת בעולם הזה אינו נכנס לבית הכנסת לעתיד לבא..."

בגמרא (ברכות ח א) אף הובא דברי ריש לקיש בענין זה: "כל מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס שם להתפלל - נקרא שכן רע... ולא עוד אלא שגורם גלות לו ולבניו". ובאר ב'ערוך השלח' (א"ח צ טו) שענין זה הוא במדה כנגד מדה; הוא התעצל ללכת למקום קרוב, לבית הכנסת, לפיכך יאלץ ללכת לגלות למקום רחוק.

עוד הובא בירושלמי (שם) על המתפלל בתוך ביתו: "אמר רבי יוחנן המתפלל בתוך ביתו כאלו מקריב חומה של ברזל...". ופרש בגלילוני הש"ס 'למהר' ענגיל א"ב ד' קראקא (על הירושלמי שם, וכע"ז פרש מהר"ש סידיליא שם), שמי שאינו מתפלל עם הצבור בבית הכנסת אלא בביתו, כאלו מקריב אותו חומה של ברזל המונעת מתפלתו לעלות למעלה.

ובספר 'דרך משה' (לוח ח) כתב: "כי נהנו רשות להזכיר ה' בכל מקום שמו של הקדוש ברוך הוא, רק בבית הכנסת. וכל אדם יודה על האמת שכל הגזרות והצרות באו בעוה"ר לישראל מפני שאינם מתפללים בית הכנסת."

בשיר וקול תודה נברך לאלקינו

ומפרידה - המחלה הנוראה...

ארכו לו כמה דקות להתאושש, אולם לבסוף הוא קם ממקומו, עיניו נשואות כלפי מעלה ובלבו הרהר: 'החיים עד עתה היו נפלאים, תודה לך ה'. מאמין אני בך כי כפי שנתת לי עד עתה חיים יפים ומאשרים, כן תיך להעניק לי עוד שנים רבות, נעימות וטובות'.

בצאתו מחדר הרופא, מבלי להבין מדוע, התפזר מפיו הגנון המכר של 'מזמור לתודה', ורבי עזרא ראה בכך סימן שמימי.

חלפו כשלושה שבועות, שבמהלכם המשיך רבי עזרא בסדר יומו הרגיל. ביום שלפני הבדיקה השנים בבקר, ובעת ששורש את 'מזמור לתודה' להרגלו, עלה בלבו רעיון. מיד לאחר התפלה הוא פנה להוציא אל הפעל: לאחר שטעם פת שחרית וידבר את בני ביתו, שם פעמיו לעבר תחנת האוטובוס העושה את דרכו לצפת, כדי להשתטח על קברו של מרן ה'צית יוסף', מחבר השלחן ערוך.

מיד כשהשתטח על המצבה הקדושה, נפרץ מעין דמעותיו: כדרכו הוא פתח בהודאה מעמק לב על כל השנים הטובות והיפות שלחן זכה, על המשפחה, על החיים, על הבריאות ועל הפרנסה, ולאחר מכן שפך לפני ה' את לבו בתפלה.

כבו המתחשט לפני אביו הוא שח את דאגתו מפני הבדיקה הגורלית שתעיד הוא לעבר מחר. הוא התחנן על גופו ועל נפשו ולדו' ה'אקוים לאבא בריא, וקצתה פרצה והגיקה מפיו:

"מרן ה'צית יוסף! הלכות רבות קבעת ופסקת, ועם ישראל מקפידים לקיים. אחת מהן אינה מפרסמת דעה, ואותה אמצתי בכל לבי. מזה כמה שנים שאני מקפיד לשורר את 'מזמור לתודה' ברב עם, ובחסד ה' יציתי אף לזכות עמי את יתר מתפללי המנון אשר מודים לה' כראוי יחד אמי."

חבר חדה נפחת עתה על צאצאי. אבא עורר רחמי שמים לפני ה' שיוצני לעבר את הבדיקה מחר בשלום, שתוצאותיה יוכיחו כי אין בי לא גזול ולא מחלה, לא דאגה ולא צרה. רק בריאות, רווחה ושמחה, ששליטתן אוכל להמשיך, להודות ולהודות..."

אף לאחר אמירת כמה פרקי תהלים, לא נחה דעתו של רבי עזרא, כפי ששמע וישור בהתרגשות את 'מזמור לתודה' כנגנון, ולאחר מכן שב לאומרו תוך שהוא קפא ומקדד בהודאה מעמק לב.

מיד לאחר מכן שם פעמיו לשוב לבני ברק, והפעם בלבו רגוע ושל.

בבקר שלמחרת התייצב רבי עזרא בשערי המכון הרפואי שבו עתיד היה לערוך את הבדיקה. הבדיקה הייתה ארפה ומתישה, אף במהלכה לא פסק רבי עזרא מלהתפלל ולהודות... הוא התחנן בצאמנה ובכשתו ומהמין לתוצאות.

כשנצטרך לבסוף לחדר הרופא, הפתה לראות את הרופא כשהוא מבלבל ועל פניו נוסכה ארשת של חסר אמן. הוא התבונן ארכות בתוצאות הבדיקות, תוך שהוא משוה בין הצלומים שלפניו, ולבסוף אמר: "שמע נא, בכל המדינה הרפואית שלי איני זוכר מקרה כה מר, פתח, תוך שהוא מציג על הצלומים שלפניו: "הנה, זהו הצלום שערך לפני שלושה שבועות. יכול אתה לראות בו בברור את הגדול, ומסביבו הגורחות. כך נראית 'המחלה'... עכשו תתבונן בצלום מאתמול - אין זכר לגדול ולגורחות! אף בדיקות הדם תקינות... זהו פשוט מקרה שלא יאמן."

"אף יכול להיות?" הרופא קמעט שאג, "אף יתכן שבתוך שלושה שבועות חזר הגוף להיות תקין וגריא, כאלו לא היה כלום לפני כן? הן לתוצאות נקיות שפאלו איננו מצפים גם לאחר טפול, בפרט שנואה היה קדם כי מדרב בגדול אלים במיוחד..."

הרופא המשיך לבטא את התפעלותו, אף רבי עזרא לא שמע יותר... עיניו היו עצומות, ופיו שורר את נגנון האהוב:

"מזמור לתודה ריעו לה' כל הארץ..."

'לקראת שבת מלכתא וישב

בית הכנסת 'שתיל זיתים' הוא מבתי הכנסת הוותיקים והמכונים בני ברק. מתפללים רבים באים בשערי מדי יום, כאשר רבים מהם נמנים על מנון ה'התיקון' המתקיים במקום.

בעל המעשה שלפנינו, הרב עזרא מזרחי שלי"ט, משמש בתפקידו כחזן הקבוע במנין מכבד זה כבר למעלה משני עשורים. בכל ימות השנה נצב הוא לפני התבה בשעה היעודה ומכבד את ה' מגורו בתפלתו הנעימה. כך, ללא שני במשך שנים רבות.

מסבב הדברים, כאשר החזן והחזן כה קבועים, כל שני במתכנת הקבועה של התפלה, עשויים היו לעורר את תשומת לב המתפללים. כפי שאכן ארע לפני כארבע שנים, כאשר בקרב בהיר אחד החל רבי עזרא לומר בנעימה את 'מזמור לתודה' שבתוך 'פסוקי דמורה'.

לאחר התפלה הוא הסביר למתפללים שהתקבצו סביבו בסקרנות, צמאים לשמע את פשר הנגנון החדשה:

"אמש נחשפתי באקראי להלכה שאינה מפרסמת דעה, אך נפסקה במפרש בש"ת שו"ת ערוך (א"ח טו): 'מזמור לתודה' - יש לאומרה בגנינה, שכל השירות עתידות לבטל חוץ ממזמור לתודה'. כלומר: את אותו מזמור נפלא המבטא יותר מכל את ההודאה העמקה שאנו חשים כלפי ה' ואנו רגילים לאומרו כבדרך אגב, יש לומר באופן אחר - מתוך גנינה המבטאת הודאה היוצאת מעמק הלב כלפי הבורא יתברך."

"מה יעדתם כי מיום זה ואילך נתחיל לאומרו כראוי, בשירה ובקמרה?" הציע רבי עזרא למתפללים, "אשתדל לשיר זאת כנגנון מהיר ועליו שלא יעכב את מהלך התפלה". הוסיף והרגיע כמה מתפללים שהרימו גבה בחשך, בכל זאת מדבר במנון שרבים מתפללים ממחרים לעמל יומם.

רבי עזרא שמח לראות כי המתפללים מסכימים עמו פה אחד. כלם שמוחו להיות שותפים בקיום עתידות להא' מפרסמת, ובפרט כשציעו כי המזמור עתיד להיות מושר כנגנון עליו, ובקולו הנעים של חזן בית הכנסת הנערץ.

כך, מיום זה ואילך, התרגלו המתפללים להצטרף מדי בקר לשירתו של החזן במזמור לתודה, ואף לאחר שרובם כבר התרגלו לנעימה העלילה, עדין היא מצליחה לשמחם בכל בקר מחדש.

כשנה לאחר אותו היום שבו הקליט ר' עזרא לקים את ההלכה האמורה, החל החזן, רבי עזרא, לחוש בכאבים בלתי מסבירים. הכאבים הסבו לו סבל רב, ולא חלפו אף לאחר שנטל מגון רב של משככי כאבים. רופא המשפחה שעמו רגיל היה רבי עזרא להתיעץ לא הצליח לזהות את הסבה לכאביו, והוא שלח אותו לרופא מקומה שמהר להפנותו לבדיקות מסיפות.

מים מספר לאחר שערך את הבדיקות, הזמן רבי עזרא למפתאות של הרופא הממחה כדי לשמע את תוצאותיהן. איש לא הכינו לבשורה הקשה שהוא עמד לשמע:

"אני רוצה להזאגך יתר על המדה", פתח הרופא בהתחשבות תוך שהוא מעין בתוצאות הבדיקות, "אף דבר מה בתוצאות אינו נראה תקין..."

הרופא המשיך לעין בתוצאות, תוך שמפסל המתח בלבו של רבי עזרא הולך וגואה. לבסוף הסיר את משקפיו בארשת חשיבות, והמלים המדודות שאמר נפלו על לבי עזר כדעם ביום בהיר:

"שמע נא ידי, כבר שנים רבות אני משמש כרופא, ועדין קשה לי מאד לבשר בשורות קשות למטפלי... האבקנה אמנם עדין אינה סופית, והיה עליך לשוב ולערוך בדיקות מעמיקות בעוד שלושה שבועות, אף בינתיים תתבונן..."

"קח את הדברים בפרופורציה", נסה הרופא להרגיע, "קמים כיום טפולים מתקדמים מאד שבאמצעותם ניתן להרפא לחלוטין, אם כי עליך להתבונן לתקופה לא פשוטה..."

בחזרה השתירה שתיקה רועמת. רבי עזרא עפל את הדברים ששמע. הרופא אמנם לא הזכיר את המלים המפחידות במפרש, אף האבקנה הייתה ברורה

פרשת בלק

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

מאמר

ראש הישיבה

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

החליטו לבזות את הרב בתפילת מנחה.

אך בתפילת מנחה, כאשר הם קמו לחרף ולגדל, נעמד מולם אברך צעיר שלימים נעשה רב גדול וצעק לעומתם בעזרת דקדושה: "רשעים! איך אתם לא מתביישים, המלבין פני חבריו ברבים אין לו חלק לעולם הבא, וכל שכן המבזה תלמיד חכם ברבים!" הם רק איימו לנקום בו והסתלקו מן המקום.

מהסיפור הזה הבנתי שלפעמים אדם יחיד שעומד בכאב ובתקופות, יכול למנוע ביזיון לתלמיד חכם. אז שאלתי את עצמי: איפה היו כל עם ישראל בזמן מחלוקת קורח? וכי לא היה אחד בכל עם ישראל שהביזיון של משה רבינו כאב לו? לא היה אחד שפשוט זכר את כל הניסים והישועות ואת כל המסירות של משה עליהם? לא היה אחד שלפחות יצעק וימחה?!

והתשובה היא ששוב אנו רואים שכאשר אין עבודה עצמית עמוקה, אז ברגע אחד של ניסיון, קצת ליצנות מתקבלת על הלב ומסתירה את האמת גם מעיני חכמי החכמים. עם שלם יכול להאמין בשטות! ויקהל עליהם קורח את כל העדה כל העדה!

גוון מיוחד וחדש בעבודה האישית

אז מה? עבודה אישית ואיך זה מכן מפני חטאים ומחלוקות?

עבודה אישית זה אומר להקדיש לפחות שעה בכל יום לחשבון נפש אמיתי ונכון, ולהקדיש מתוך השעה לפחות חצי שעה לעבוד על נקודה אחת מסוימת מהנקודות שכל החיים עומדים עליהן כמו ענייני הקדושה וקניין האמונה.

ולאור מה שדיברנו בשבועות, ישנה עבודה אישית נדרשת **מיוחדת** לקנות את ההבנה וההרגשה העמוקה שה' **לא חייב שום דבר לאף אחד**. וההיפך הוא הנכון כלומר ללא יוצא מן הכלל כלל הצדיק הגדול ביותר - חייבים בלי סוף וקץ לה' יתברך.

המשך בעמוד 3

האם נבואה קִשְׁנָה את האדם?

נביא מסוג אחר

מי מאתנו לא היה רוצה לקבל נבואה? מה אתה חושב שהיה קורה לך אם היית מקבל נבואה? האם אתה חושב שזה היה עושה אותך לבן אדם יותר טוב? ליותר קרוב לה'? לפעמים נראה לנו שנבואה אחת הייתה יכולה מאוד לעזור לנו בעבודת ה'; אולי נשמע פעם אחת את קולו של בורא עולם מדבר אלינו ישירות, ובכך נשתחרר מכל היצר הרע ומכל התאוות...

אבל כאן באה הפרשה שלנו ומפתיעה אותנו: ה' יכול לדבר עם בן אדם, והוא יישאר רשע מרושע!

בלעם מדבר עם ה' מתי שהוא רוצה. לכאורה זה יותר מאמונה, זו ממש ידיעה ברורה. הוא יודע ומכיר את ה' ומדבר אתו. אבל האם זה עוזר לו? האם זה משנה אותו?

אותו "נביא", "איש אלוקי" ו"מורם מעם", היה אדם מאוד "לא נקי" בלשון המעטה בחיים האישיים שלו; היה מושחת במידות; רצה להשמיד עם שלם ביודעין שזה נגד רצון הבורא; רצון הבורא לא מעניין אותו כקליפת השום; ולאחר שהוא לא הצליח, הוא ניסה להחטיא את עם ישראל "בסיטונאות", ובכך הוא אִיִּים לא רק על הקיום של עם ישראל, אלא על הקיום של העולם כולו שקיים בזכות עם ישראל.

זאת אומרת שהוא היה נביא ובכל זאת היה חלאת אדם וממחרבי העולם.

אם נבואה לא - אז מה כן?

אבל אם נבואה לא פותרת בעיות בעבודת ה', אז מה כן? מה הפתרון האמיתי? מה קִשְׁנָה את האדם בפנימיות? והתשובה הפשוטה והברורה היא שהדבר **היחיד** שמשנה את האדם, קִשְׁנָה אותו, מקרב אותו, מכניס לו אמונה נכונה ויראת שמיים

איפה היו כל עם ישראל בזמן מחלוקת קורח? וכי לא היה אחד בכל עם ישראל שהביזיון של משה רבינו כאב לו?

זאת חטאו שוב ושוב, כי לא נבואה, ולא ניסים, וגם לא קשר עם רבנים גדולים, ולא שום דבר משנה את הבן אדם. רק עבודה משנה את הבן אדם. נקודה. כל סיפורי התורה הם דוגמה למה שקורה בלי עבודה אישית.

האם אין צדיק אחד בסדום?!

והמסר הזה התחדד לי שוב בגלל מעשה ששמעתי שלפני שנים רבות החליט הרב הראשי של העיר בני ברק לסגור את ארון הקודש בשבת בשעה מסוימת על מנת שלא יתקיימו מנינים בשעה מאוחרת, והיו שם כמה חצופים שהדבר לא מצא חן בעיניהם והם

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

שדרות

יום ב',
י"ב תמוז (15/07/19)
בית כנסת "משכן שלום"
אלנבי 13,
בשעה 20:30

ירושלים

יום ד',
י"ד תמוז (17/07/19)
ישיבת "חוט של חסד"
שמואל הנביא 13,
בשעה 20:30

חולון

יום ה',
ט"ו תמוז (18/07/19)
בית כנסת ע"ש חללי צה"ל
המעפילים פינת המצודה
בשעה 21:30

גיליון 629
י' תמוז תשע"ט

ר"ת	כניסה	יציאה	שעה
ירושלים	19:11	20:28	21:03
תל אביב	19:28	20:30	21:01
חיפה	19:23	20:32	21:04
באר שבע	19:28	20:28	21:01

וזו לא ידיעה חד פעמית אלא זו עבודה. כלומר, זה מצריך תזכורת יומית, והתבוננות יומית, וחשבון נפש יומי, עד שהדברים יחלחלו וייהפכו להחלק בלתי נפרד מתפיסת העולם שלנו.

כאשר יהודי עורך חשבון נפש נכון מידי יום, ומתבונן בחסדי ה' מצד אחד, ובחסרונותיו העצומים מצד שני - הוא לא יכול להרים את ראשו בחוצפה כלפי שמיא. קצת ענווה והכנעה הוא מקבל, קצת יראת שמים כבר נכנסת ללבו.

גם הצדיקים לא חייבים לנו כלום

וכשם שעלינו לקנות את ההרגשה הזו כלפי שמיא, כך צריכים לקנות את ההרגשה הזו כלפי הצדיקים וכלפי רבותינו, וגם כל אחד כלפי אשתו ואישה כלפי בעלה. ונדבר קצת רק על ההרגשה שלנו כלפי הצדיקים.

אם הייתה לעם ישראל התבוננות עומק מיוחדת כמה הם חייבים למשה רבינו - היכן הם היו שקועים, ומאיפה הוציא אותם, ואיך הוציא אותם, ואיזה שפע השפיע עליהם, והניסים שעשה, והתורה שנתן להם, וכמה סבל מהם ומסר נפשו עליהם, והתפילות שהתפלל עליהם - איזו הכרת הטוב צריכה להיות כלפי מנהיג כזה!

וכן היו צריכים עם ישראל להתבונן, שמשה רבינו בכלל לא צריך אותם, שהרי לפני יציאת מצרים הוא בכלל לא היה משועבד, היו לו חיים משלו רחוק ממצרים והוא עבד את ה' בלי סוף. וגם אחרי חטא העגל ה' הציע לו להקים את כל עם ישראל ממונו, כך שהוא באמת לא היה צריך את עם ישראל, לא לצורך עבודת ה' שלו, ואפילו לא לצורך המשכיות התורה.

ההתבוננות הזאת הייתה מקנה להם את ההרגשה האמתית והכנוה של אהבה עצומה וענווה והכנעה כלפי המנהיג הדגול שכל קיומם בזכותו!

כשיש אהבה והערצה - אין סיכוי לחטאים

אבל לא מספיק להבין את זה, אלא חייבים לזכור את זה בכל יום ולהתבונן בזה ולקנות את מידת הבושה כלפי משה, ואת אסירות הטובה, ואת האהבה לאדם שכל כך השפיע עליהם. וכאשר עובדים את העבודה הפשוטה הזו בכל יום, אין סיכוי בחיים שיחלקו על משה. מי יוכל אפילו לחשוב לפתוח את הכה ולדבר כנגד אדם כזה?

אם הייתה בעם ישראל אווירה של הערצה אדירה ואהבה אדירה למשה - שום חטא לא היה יכול אפילו להתחיל, לא חטא המתאוננים ולא חטא המרגלים ולא קורח ולא שום חטא.

לכן בני ישראל היקרים, אם אנחנו רוצים שינוי אמתי בחיים, שינוי תפיסה ועיצוב כל האישיות שלנו על פי רצון ה', אנחנו חייבים לעבוד! וזה אומר להתבונן יום יום בחסדים שה' עושה אתנו, ברחמים שה' מרחם עלינו, בחסדים שהצדיקים עושים איתנו, שבנין שלא חייבים לנו כלום, אבל אנחנו חייבים בלי סוף. ועל ידי זה ורק על ידי זה נכניע את כל הרע שבתוכנו, ונזכה להיות כרצון ה' באמת, וניצל מכל חטא ועוון, ונזכה לכל הישועות ולכל ההשפעות הטובות.

בברכת שבת שלום ומבורך

שיוכל ללמוד מעט תורה לפני השינה.

חדר מרווח קיבל גדליה, אך נר סירב בעל המלון לתת לו בטענה משונה: "מאוחר מאוד כעת. אם לא תעלה תיכף על יצועך, לא תוכל להשכים בבוקר..."

גדליה לא התווכח. העסק נראה היה לו חשוב מעט, אך בזכות רבו הקדוש לא דאג. הן יש באמתחתו נה ילך בעל המלון לעיסוקיו והוא ילמד תורה עם הנר שברשותו.

מיד לאחר שנסגרה דלת החדר מאחוריו, שמע גדליה קולות ורחשים משונים מאחריה. חיכה מעט גדליה עד שיתרחק בעל הפונדק, הדליק את הנר והחל סוקר את החדר שסביבו. לחדרתו כי רבה נוכח לגלות שלמראשות המיטה, בגובה הכרית, פעור חור אפל ושחור בקיר.

חיבר גדליה אחד ועוד שניים והגיע למסקנה

מצמררת:
ש ו ד ד
מ ת ו ח כ מ
הוא בעל
המלון. את
דלת חדרי
נעל מאחורי
על בריח,
מחכה הוא
שאיירם כדי
שיוכל לירות
בראשי בלא
התנגדות
דרך החור
אז יישדוד
את כספי
ו י פ ט ר
מוגפתי...

התבונן
גדליה סביבו
ותכנן בקור-
רוח את
צעדיו. נטל

את נרתיק התפילין שלו, ומבעד לחלון הלא-מסורג ניתר קומה וחצי על הקרקע הבטוחה, וכך ללא שום חפץ נוסף, אץ רץ לתחנת המשטרה.

השוטרים ששמעו את סיפורו התחילו להבין מה פשר תיקי החקירה של נעדרים כה רבים שלא מצאו להם מעולם כתרון. בכוחות גדולים יצאו לעבר הפונדק, והתברר שגדליה ניצל ממוות ממש ברגע האחרון. בעל המלון עמד שפוף מול החור ועמד לירות במיטה הריקה...

עתה התבהרו משפטיו התמוהים של הרבי מרוז'ין: "תכין לך הדרך..."

תכין לך הדרך

טרם צאתו של גדליה מחדרו של הר"ק רבי ישראל מרוז'ין, שמע מפי האדמו"ר מושפט סתום שלא הבינו: "עומדים אנו עתה בפרשת מסעי", אמר הצדיק, "שם למדנו שרוצח בשוגג נס לעיר מקלט. אמנם בפרשת שופטים הדגישה התורה בעניין זה 'תכין לך הדרך'. שמא יודע הינך, ר' גדליה, כיצד 'מכניס' את הדרך?..."

לאחר אתנחתא קלה המשיך הרבי מרוז'ין ותייץ בעצמו על השאלה: "בתורה הקדושה נכתבה המילה 'תכין' בכתב חסר - 'תִּכֵּן'. ראשי התיבות של מילה זו הם: תִּפְלִין, כִּכֶּה, נֶה. עֲצֵתִי לָךְ שמהיום והלאה בכל דרך שהינך נוסע - תכין לך הדרך, על ידי שלא תצא לדרכך בלי שלושה דברים אלו: תפילין, כיכר לחם ונר שעווה גדול ואיכות..."

ד ב ר י
הצדיק היו
פלאיים
וסתומים
בעיניו, אך
כח סיד
נאמן לא
הרהר
אחר רבו
הקדוש
ולא שאל
שאלות.
החל
מאותו
הרגע קיבל
על עצמו
לנהוג
בעצת רבו
הקדוש.

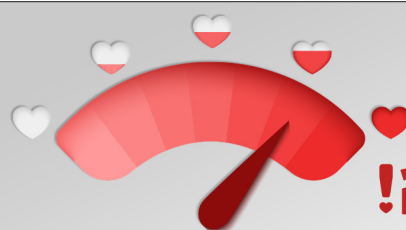
ביציאתו
מרוז'ין
העיד תכנן
גדליה
לעבור בעוד כמה ערים לצורך מסחרו, ורק אז לשוב לביתו.

בתחנתו הראשונה עצר גדליה ליד פונדק בבעלות גוי על אם-הדרך. לא הייתה זו פעם ראשונה ששהה אצל גויים, אולם אם בכל חניה כזו היה גדליה מבקש לאכול רק פירות וירקות וכוס משקה חם - מטעמי כשרות, הרי שהפעם היה באמתחתו גם כיכר לחם אכזי היטב שרכש לפי הוראת הצדיק.

לאחר שנטל ידיו ובצע על הפת, אכל במתינות ובירך ברכת המזון בקול רם, כמנהגו מימים ימימה, ביקש גדליה מבעל הפונדק לתת לו חדר מרווח לשנת הלילה, וביקש שיהיה שם נר איכותי כדי

הלב שלך
ירגיש את זה
בכל העצמה!

גן הדעת חידושים לפרשת שבוע

כנינים חסידות ברסלב

אָמרו אנ"ש על זֶה הַנְּהַג עֲתָה בְּעוֹלָם לִכְנוּת
אֶת כָּל אֶחָד בְּתַאֲרֵי קְבוֹד כְּמוֹ ר' וְהַגָּאון וְכוּ' וְכוּ'
"הַלֵּאָוִי וְנִזְכָּר בִּימֵי חַיָּיו לְהַגִּיעַ לְמִדְרַגַּת שְׂמִינִי
הָעֶצְמִי בְּלִבָּד", וְכוּ' לִנֵּי לְתַאֲרֵי קְבוֹד, שְׂאִינִם
הוֹלְכִים אוֹתָנוּ כָּלֵל וְכָלֵל (שיש"ק ד-קא)

הָיוּ מְדַגְּשִׁים וְאוֹמְרִים אֲנִי: מִהוּ הַנִּקְרָא "א"
גוֹטֵן טָאָג "יוֹם הַגּוֹן וְטוֹב בְּעִבְדוֹת ה' יִתְבָּרַךְ",
דוֹקָא קְשֻׁעוֹבָדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לִילָה יוֹם, כִּי יוֹם
לֵילָה הַלֵּילָה שְׁלֹשְׁכֵינוּ אִינוּ יוֹם, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר: "וַיְהִי
עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד", שְׁנֵי יָמִים עֶרֶב עִם בֹּקֶר
הוּא יוֹם אֶחָד שְׁלֵם, וְכַשְׁמִילָאִים אוֹתוֹ בְּתוֹרָה
וְעִבְדוֹת הָיוּ לִילָה יוֹם, הוּא נִקְרָא "יוֹם טוֹב".
(שם ד-קט)

בספר העיקרים שאף על פי שמושיח הוא אחד
מיסודות היהדות, היהדות לא תלויה ביסוד זה, היינו
שיש קיום ליהדות גם בלי ביאת המשיח, כי העיקרים
שאין עמידה ליהדות בלעדיו הם רק שלושה, והם
האמונה במציאות הבורא, בהיותו מנבא את בני
האדם, ובהיותו משיח עליהם ומנהיגם בתורת
שכר ועונש, אך מלבד אלו העיקרים שבלעדיהם
אין עמידה לבנינו, כל שאר המצוות והאמונות הם
שורשים וענפים ביחס לעיקרים, כולל ביאת מלך
המשיח שאנו מצפים לבואו בכל יום ממש.

או האותיות בחשבון גימטריא, הכל הבל ורעות
רוח, כי הנביאים בעצמם לא ידעו את הקץ, ואף כי
הבאים אחריהם. ובאגרת שכתב הרמב"ם לאנשי
תימן, הנקראת בפי כל "אגרת תימן" אומר, שלפני
ביאת המשיח יהיו נסיונות קשים באמונה, ועל
העת הקשה הזאת שראה הנביא עמוס במחזה,
התחיל להעתיך בעדנו ולהתפלל עלינו "מִי יָקוּם
יַעֲקֹב, כִּי קָטָן הוּא". והיו החכמים מבקשים מהבורא
שלא יהיו מצויים בזמנים ההם, וגם הנביאים היו
מרעידים בהעלותם אותם הימים על רעיונם, כמ"ש
"תַּעֲזֵב לִבִּי פִלְצוֹת בְּעֵתִי, אֶת נַפְשִׁי הַשִּׁקִּי שׁוֹם
לִי לַחֲרָדָה". ואף בתורה מתואר הזמן הזה כקשה
ככתוב בפרשתנו "אִוִּי מִי יִהְיֶה מְשֻׁמָּה אֵל". והוסיף
לבאר לנו דניאל איש חמודות, שאפילו המשכילים
והמבינים שיעמדו כנגד הכופרים בימים ההם,
ויישארו באמונתם בה' ובמשה עבדו, יעברו עליהם
צרות קשות ורעות, עד שיתחדש להם ספק ויטעו,
כמו שהודיע לנו "וְזָמַן הַמְּשֻׁכָּלִים יִכְשְׁלוּ לְצִרּוֹף בָּהֶם,
וְלִבָּר וְלִלְבָן, עַד עֵת קֵץ, כִּי עוֹד לְמוֹעֵד".

וחשובים עד מאד הם דברי הרמב"ם ב'אגרת
השמד', שם מבואר שחיוב שמירת הדת והמצוות
אינו תלוי בביאת המשיח, אלא אנו חייבים להתעסק
בתורה ובמצוות, ולהשתדל להשלים עשייתן, ואחר
שנעשה מה שנתחייבנו, אם יזכה ה' לנו או לבנינו או
לבני בנינו לראות את מלך המשיח הרי טוב, והיא
טובה על טובה, ואם לאו, לא הפסדנו כלום, אלא
הרווחנו בעשייתנו מה שאנחנו חייבים בו. וכן כתב

מבואר בהלכות מלכים להרמב"ם (פרק י"א)
שמלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד
ליושנה לממשלה הראשונה, ובונה המקדש, ומקבץ
נדחי ישראל, וחוזרים כל המשפטים בימיו כשהיו
מקודם. וזה העיקר השני עשר משלוש עשרה
העיקרים, להאמין ולאמת את בואו בכל עת, גם
אם יתמהמה, כמאמר הנביא חבקוק (פרק ב) "עַל
מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמְדָה... כִּי עוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד, וְיִפְתָּ לִּקְצֹץ
וְלֹא יִכָּבֵד, אִם יִתְמַהֲמָה חֲכָה לוֹ, כִּי בֹא יִבְאֵל לֹא
יֵאָחֵר". ואין קובעים לו זמן מסוים, ולא מבארים
את הכתובים כדי לדרוש מהם את זמן בואו, ואמרו
החכמים על זה 'תיכף רוחם של מחשבי קיצין'.

ונחלקו האמוראים אם נודע הקץ לחלק מן
הנביאים או שהוא נעלם לכל ללא יצא מן הכלל,
ומוסכם על כולם שמאיתנו האנשים הפשוטים דבר
זה נעלם, וכפי שהרמב"ם בעצמו אומר, שלא ידע
אדם איך יהיו הדברים עד שיהיו, שדברים סתומים
הם אצל הנביאים, וגם החכמים אין קבלה בדברים
אלו. ומה שתמצא מוגדלי אומתנו שחישוב את הקץ,
כבר הסבירו את עמדתם הבאים אחריהם ואמרו
שאותם חכמים 'בקעה מצאו, וגדרוה לפי שעה', וגם
הרמב"ן חישב את הקץ באומרו שאיסור חישוב
הקץ בטל בימיו, משום שרק לדורות הרחוקים
מן הגאולה היה איסור זה, וכן הסביר האברבנאל
שאיסור חישוב הקיצין הוא דווקא בדרך אצטגנינות,
אך מציאת רמזים בדברי הנביאים אין בה איסור.
ולעומתם האבן עזרא אמר שכל החושבים המילות

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של ח סד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"

קו ההלכה הספרדי: *3030

מקור הדין מופיע בשלחן ערוך (סימן מ"ז סעיף ג') ורמז
לתקנת מאה ברכות מתוך הפסוק "ועתה ישראל
מה ה' אלוהיך שואל מעימך" ודורשת הגמרא "אל
תיקרי מה אלא מאה" ונאמרו כמה רמזים בעניין זה:

- בשיבולי הלקט (סימן א') פירש שהאותיות של
פסוק זה הן מאה.
- עוד פירש שהאותיות מ"ם ה"א בחילוף אותיות
א"ת ב"ש, הן יו"ד צד", ובגימטריא הם מאה.
- במדרש רבה (במדבר פרשה יח) מובא שדוד המלך
תיקן מאה ברכות, שנאמר, נאם הגבר הוֹקֵם
על, "על" בגימטריא מאה, שבכל יום היו מתים
בישראל מאה אנשים, בא דוד ותיקן להם מאה
ברכות, וכיון שתיקן נעצרה המגפה.
- עוד רמז המובא בראשונים מתוך הפסוק "הנה
כי כן יבורך גבר ירא ה'", יבורך כתוב יברך, חסר
בלא ו', "כי כן" בגימטריא מאה, ללמד שמאה בזה
ברכות יברך גבר. ויש עוד רמזים עמוקים בזה
כפי שמובא בכתבי הארז"ל (שער רוח הקודש דף
ד' ע"א) ובספר מוקבציאל (שנה א' פרשת וישב אות
לז) של הרב בן איש חי.

מקבץ שאלות מבית קו ההלכה

ברכה, שהרי ישנא ההולכים בדרך התורה
ויתרחק מזרכה. מנחת שלמה (סי' לה)

ב. אם יש לו מטרה לקרב אותו מותר לתת לו
לאכול בלא ברכה. וזאת הברכה (פרק כ' סעיף ה')
בשם הגרש"ז אויערבך צ"ל.

אדם שלא בירך ברכות השחר בבוקר מחמת סיבה כל שהיא, עד מתי יכול לברך ברכות השחר?

רשאי לברך ברכות השחר במשך כל שעות היום
עד שקיעת החמה, ואם התפלל שחרית לפני
שבירך ברכות השחר, מברך את כל הברכות מלבד
ברכת אלקי נשמה, וברכות התורה שאינו מברך
אחר תפילת שחרית. שו"ת רב פעלים חלק ב' (חלק
אורח חיים סימן ח') שו"ת יחזק דעת (חלק ד' סימן ד').

חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, מה המקור לדבר ומה הסיבה?

האם מותר להגיש כיבוד לאנשים שיודע בבירור שאינם מברכים?

אף שנפסק בשולחן ערוך (סימן קס"ג) שאין להגיש
אוכל ושתייה בפני מי שאינו מברך, מכל מקום
בזמנינו שאין הדבר נעשה מתוך ידיעה אלא מתוך
בורות לכן ינסה אחת משתי הדרכים:

א. יכול לבקש ממנו שיברך ובדרך כלל כאשר
הפניה נעשית בצורה נעימה הוא מסכים לברך.
(הליכות בת ישראל פרק ד' סעיף כג).

ב. בעל הבית יברך על המוצרים ויאמר לאורח
שמכין להוציא ידיו חובה. (קריינא דיאגורא (חלק א'
סימן קמ"א).

אמנם גם במקרה שאין אפשרות לעשות את
אחד הפתרונות הנ"ל, מותר להניח לו לאכול בלא
ברכה:

א. זה עלול לגרום לשנאה לשומרי התורה, והאורח
עלול להיכשל באיסור יותר גדול מאכילה בלי

לשמוע אמונה כל יום כל היום

הקו שכל רגע איתך | קו האמונה: 02-6444250

אמונה

רוח

שלווה

אמונה

בדיחות הדעת

אברך צעיר הלך עם שני אבטיחים בידיו, וכשפגש אותו חברו שאל אותו אתם זוג צעיר מה לך ול-2 אבטיחים? ענה לו חמותי אמרה לי שבשביל אבטיח אחד היא מוכנה לתת חצי מהחיים שלה אז שיהיה שניים.

ח. אם אין לך מושג מה באמת קרה - ראוי שלא נניח הנחות, רק נציע את השיקוף והאמפטיה, תוך מוכנות לסייע, אם ירצה בכך, אחרי השיעור.

ט. כאשר אתה מזהה שהתלמיד לפני "התקפה", תיגש אליו ובצורה מכובדת, אפילו בלחש, תשאל אותו אם הוא רוצה לצאת (מרצונו לא כעונש), על מנת "להתאורר". כאשר הדבר מוצע בדרך מכובדת ותומכת, הדבר מתקבל אחרת.

י. זכור, כאשר אתה מוציא, כעונש, תלמיד מהכיתה- תמיד תעשה זאת בכבוד ובנימוס. תרגיע את עצמך ותאמין שזה טוב לתלמיד.

יא. עונש- הוא פעולה מתוך תחושה לא נוחה של המעניש, תלמידים אומרים, שמסקנתם מעונש היא- לא להיתפס בפעם הבאה... במקום זה, אפשר לתת לתלמיד לשאת באחריות לתוצאה הנובעת ממעשיו. חשוב איך עושים זאת.

ליסיום

תלמידים, הם אנשים צעירים, המפסלים את דרכם בחיים. המחנכים משתלבים באחד הקטעים החשובים והמעצבים של דרך זו. כאשר אנו מקבלים את התלמידים ומחפשים דרך להבין את אשר בליבם, אנו מוצאים אנשים מקסימים צמאי דעת. הכבוד הרב שאנו רוכשים לתלמידים והאמון שלנו ביכולתם מתקבל אצלם בהערכה ובאהבה. תלמידים זוכרים לטובה ולשנים ארוכות את המורים שהאמינו בהם וביכולתם. מערכת יחסים טובה ותקינה יוצרת תנאים של שותפות ומוטיבציה גבוהה ומשמשת בסיס נהדר ליצירה והתקדמות חינוכית ולימודית. הבנת צורכי הפרט ותמיכה בו באותם לבטים והתנסויות, עוזרת לתלמידים ולמורים להתגבר על אמונות ותפיסות שגויות ובונות אווירה נעימה ומכילה להתקדמות של התלמיד. בהצלחה!

לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירה

הערכה או ביקורת פרק כא'

בשבוע שעבר, הסברנו, כי "אקלים-כיתה" בריא, נעים, ככל שיהיה, לא יכול למנוע מצוקה אישית אובייקטיבית. לעיתים, תלמידים באים לכיתה עם הרבה מאוד קשיים ולחצים מבחוץ. כאשר תלמיד רב עם חבר בהפסקה והוא חש נפגע, רגשית או חברתית, סביר שמצוקה זו תבוא לידי ביטוי בהתנהגות בכיתה. אם לתלמיד יש בעיות קשות מאוד בבית: קרוב משפחה חולה, יחסים לא יציבים בין הורים ועוד, אי אפשר למנוע מרגשות אלו לחלחל לשגרת יומם ולהקשות על שילובו בכיתה. חוסר השתלבות בכיתה, יגרום לילד שעמום והפרעות. ומכאן חזרה לביקורת מצד המחנך היא לצערי קצרה. בל נצפה שהמחנך יהיה מאבחן, שיוכל להכיר את הרקע של התלמיד, ויציע לו לימוד ועבודה אינדיבידואלית. המורה אינו מאבחן ואינו קוסם, הוא מורה של כיתה שלמה, וגם של התלמיד שאינו מכיר את בעיותיו באופן אישי. אם אנחנו רוצים שהמחנך יתייחס לילד שלנו בצורה אישית, עלינו לבקש זאת ממנו בצורה מסודרת.

מורה של החיים

אני רוצה לנצל כמה מכובדת זו ולפנות לעמיתי המורים: אתם יודעים, שלאחר מחקרים רבים שנעשו עם בוגרים שמצליחים בחיים, על אף שבתקופת ילדותם, הם היו ילדים נכשלים עם קשיים אישיים, תפקודיים, רגשיים, קשיי קשב וכדו', שעל אף הקשיים הנ"ל, לפתע עשו שינוי והתחילו להתמודד ולהתקדם, עד שנעשו מבוגרים מצליחים, רוב המחקרים הצביעו בעיקר על גורמי טיפול, כשהבולט שבהם הוא תמיכה של מורה משמעותי. מבוגרים אלו יכולים לספר כי: החיים שלהם בבית הספר היו אימים... עד שהגיע הרב פלוני, המורה אלמוני ושיוו להם את החיים.

תלמידים רבים שהשתנו מהקצה לקצה

כאשר יש למורה יחסים טובים עם התלמידים שלו, זה יוצר תחושת שייכות לבית הספר וללמידה עצמה. ועם עוד קצת עזרה מקצועית, התלמיד הנכשל מתחיל לעלות על דרך המלך. עיני ראו תלמידים רבים שהשתנו מהקצה לקצה, מכישלון

- אל תיקח התנהגות של תלמיד באופן אישי.
- הימנע, עד כמה שהדבר ניתן, מלהפוך כל התמודדות עם תלמיד בודד- לנושא כלל כיתתי וציבורי. כללי המשחק עתידיים להשתנות ואנחנו הופכים להיות חיילים, בקרב שלא בקשנו.
- לא נשכחו את התלמיד כאדם רע ולא נתייחס אליו, אישית, רק למטרה, אותה, אולי, רצה להשיג בהתנהגותו.
- בכל זמן, היה אמפטי ונסה לשקף את רגשותיו של התלמיד ("אתה נראה כעוס, פגוע, מתוסכל. זה וודאי מאוד קשה לך").
- כשאתה נותן לגיטימציה לרגשותיו, תציע גם תמיכה ואלטרנטיבה למקום ולדרך בהם אפשר להיעזר בהתמודדות עם העניין.
- הראה פנים שמחות, התבונן בתלמידך וחיך אליהם. זכור, אף אחד לא אוהב פנים זועפות.
- הומור חיוני מאוד בכיתה. בדח את תלמידך מידי פעם, זה ייתן לעיתים הרגשת "קלילות".

בס"ד

מעוניינת בעבודה צנועה ב- 100% ובשעות נוחות?

מצאנו מקום בדיוק בשבילך!
טלפנות עם שליחות, בשעות נוחות ובסביבה חרדית
בברכתו של הרב שלום ארוש שליט"א

העבודה במשרדים בירושלים
לפרטים: 02-5308002 | 02-5308000

הדרך אל היעד
עוברת דרך
אומן

ט"ו באב באומן
עם הרבנית ארוש תחי'

רעות תת (29)
נפטית בט"ו באב בשנה שסס"ה
ס"ה פרנקית ארנש לאילן
ופלמתי יאילן קרה:
בשנתת קיפמתי טאפון אהשכבנית
ובו היא פלמתי אית פלמתי פיקר
נפטית נשש"ה

02-5308000

בירה

בס"ד

היעד הבא:
ט"ו באב באומן

נסיעות מותכנות | מועדפים | נסיעות אחרונות

לאן נוסעים?

- אומן עם הרבנית ארוש תחי'
- חתונה שלי בזכות רבנו הקדוש
- עבודה כל הישועות על הדרך

סעי עכשיו

אם גם לכם "בגן השלום" ו-"חכמות נשים"

הסדרה לשלום הבית את החיים

052-2240696 תפנו אותנו: al5308000@gmail.com

שלום הבית שלי הרב שלום ארוש שליט"א

החבר היחיד

בשביל לזכות לשלום בית, צריכה האשה להנהיג את עצמה ואת ביתה בחכמה, ולדעת יסוד אחד חשוב, והוא, שלא להפוך את ביתה לבית אירוח לחברות וכד'

כי כל אשה נשואה צריכה לדעת: התחתנת - יש לך חבר אחד לחיים, ואין לך מקום לעוד חברות בחיים שלך!

כמובן, הכל בגדר הטעם הטוב, ובוודאי אם שכנה או חברה באה לביקור קצר, זה בסדר גמור, כי זה לא מפר את האיזון שבין הבעל לאשתו. אבל אם חברה באה לשעות, ומבטלת את האשה מעבודות הבית, והן מדברות ומפספסות, ובתוך כך, זו מספרת לאחת על דברים אישיים אלו, וזו מספרת לשנייה על דברים אישיים אלו - זו מספרת לתומה: בעלי קנה לי טבעת יקרה, והיא אינה יודעת שלשנייה הבעל לא קנה שום תכשיט זה שנים, וזה לא הטריד אותה, ועכשיו נכנסה בה קנאה ורצונות אחרים. וזו מספרת על מידותיו הטובות של בעלה, והיא אינה יודעת שהשנייה סובלת מכעסו של בעלה ומקבלת את זה באהבה, ועכשיו נכנסת בה התקוממות וכו' - בקיצור: הרבה מאד קלקולים יש מהשהות של נשים זו עם זו למשך זמן ארוך, כי נשים מושפעות מדעות של אחרות וכו'. ועיקר הקלקול הוא, שזה מפר את האיזון והקשר שלהן עם הבעל. ועל זה אמורים העולם: חברות - זה עברות...

כל אשה שמתחתנת, צריכה שתהיה לה שאיפה

האגרת שכתב הגאון מווילנא זצ"ל לבני ביתו, ששם הורה לנשות הבית להתפלל בביתן ולא ללכת לבית הכנסת, משום שיותר משיש מזה בדבר, יש עבירה בדבר, כי יוצאים קלקולים רבים מהשהות של נשים יחידות, שמפספסות ומרכלות וכו'.

גם לגברים יש את הבעיה הזו של לדבר בבית הכנסת, אלא שהם יותר מחויבים בתפילה בצבור, ובאמת, גם גבר שלא מוצא שום בית כנסת שלא מדברים בו, טוב יותר שיתפלל בביתו. והעיקר הוא כאמור, שגם אילו לא היו כל הקלקולים הנ"ל היוצאים מפגשי נשים, ברגע שאשה נשואה, והיא מביאה חברות הביתה, כל הבית נהרס. הבעל לא יכול לבוא הביתה, כי הוא צריך לשמור על העניינים השיחה בין החברות, שזו מספרת על בעלה וכו' יוצרת השוואות בין הבעלים: פתאום האשה מתעוררת: למה בעלה לא קונה לה, כמו שבעלה של פלונית עושה?

ופעמים שנכנסות ממש לדברים שבין לבניה, וזה מביא לקלקולים נוראים, השם ירחם. את כל זה איננו מספרים כדבר תאורטי. אלו דברים שראיתי בעיניים שלי. ראיתי בתים שנהרסו מכל מה שהזכרנו פה. יש שנהרסו כליל, כי כמה שניסו לדבר עם האשה שלא להביא חברות וכו' וכו' היא לא שמעה, עד שהתגרשו, והאשה הידרדרה והילדים הידרדרו, השם ירחם. ויש שאחרי עבודה מאמצת ומייגעת ביותר, הצלחתי להוציא את החברות מהבית הזה, עד שהצלתי אותן.

לבנות את הקשר האמיתי עם החבר האמיתי שלה לכל החיים, שזה רק בעלה. כי הכוח של כל אדם להתחבר ולהתקשר עם אחרים, הוא סוף כל סוף מוגבל, ואם האשה מחלקת את כח ההתחברות שלה לכל מיני חברות וידידות, לא נשאר לה כבר כח מספיק להתחבר עם החבר העיקרי - הבעל. כל אשה צריכה להגיד לעצמה: אני רוצה לבנות את החברות שלי עם החבר שלי לחיים לצנח נצחים! וזה מה שמברכים את הזוג הנשוא: "שמח תשמח רעים אהובים" - מברכים את הזוג שיזכו להיות חברים ורעים אהובים, שבזה תלויה כל הצלחת חיייהם.

גם הבעל צריך לראות את עיקר שאיפתו, שאשתו תהיה החברה הטובה ביותר שלו. כל עוד וזו לא השאיפה של האשה ושל הבעל, שהם יהיו החברים הטובים ביותר שלהם, ויש להם שאיפות וסיפוק מחברה מחוץ לבית, זהו פגם נורא בכל הגישה שלהם לבית. כי יוצא, שהבית זה דבר משני אצלם, ועקר החיות שלהם היא מהחברה וכו', ולא זו הדרך, אלא השאיפה צריכה להיות רק לחבר האמיתי - הבעל וכן לאשה. מכאן מבינים למה חברות זה עברות, כי גם בלי פגם מיוחד, זה כבר מסית את האשה מהתכלית האמיתית שלה, שזה הבית והקשר עם הבעל. וההפך.

כמו כן, לגבי נשים, השהות המרובה של נשים ביחד גורמת לעיונות עצומים, ללשון הרע, רכילות, קנאה, שנאה, תחרות ועוד הרבה קלקולים חמורים. מכוסרם.

חדש! חדש! חדש! זמירות נועם שבת

חיוזקים באמונה מאת הרב שלום ארוש

זכות גדולה להפיץ במליונים!!

להזמנות:

052-2240696

ר' יעקב בר אשר בעל הטורים י"ב תמוז

כתבית ספרו. הטורים היוו מסגרת לחיבור ה"בית יוסף" שנכתב על ידי מור' ר' יוסף קארו ז"ל, כעין סיכום של כל הדיונים והמקורות שהיו לפניו בגמרא ובראשונים.

חזונו בקש ממנו לכתוב חיבור מעניין ולא להתעסק רק בהלכה, ולכן כתב פירוש לתורה המבוסס ברובו על דברי הרמב"ם, ומכיל גם ליקוטים מדברי רש"י, ר' יוסף קמחי, רשב"ם והרא"ש; הפירוש שנדפס בחומשים (בשם הקיצור "בעל הטורים") כולל רק את ההקדמות לגוף הפירוש, בהן הביא ר' יעקב בן הרא"ש פרפראות (כגון גימטריאות ורמזי מספרים) אותם מותאר המחבר כ"מעט פרפראות וגימטריאות וטעמי המסורות, להמשיך הלב". זו דרך פירוש שייחודית לו, יש אומרים כי את החיבור על התורה חיבר בלילה אחד ע"י השבעת הקולמוס.

רבינו יעקב היה עני כל ימיו, והיה מסוכל בתלאות לאין מנוח, אך היה סבלן גדול וענותן כהלל וכמוהו נשא את תלאותיו ואת צרותיו במנוחת נפש, מבלי להתאונן על גורלו. ומבלי לקרוא תגר על קשי יומו. וקיים דברי התנא פת במלח תאכל וכו' וחיי צער תחיה. על מצבתו נחרת בזה"ל: עדה המצבה מחזה עליון לחזות כי תחתיה נגזר איש תם יושב אהלים. רב פעלים, צדיק מושל ביראת אלהים... הר"ר יעקב בן הרא"ש ז"ל - אמרתו כטל תזל, מפי ספרים אשר חבר בשפה ברורה פרוש ופסקים לשלשה סדרים, ומלאכת ארבעה טורים וכו' כל ימיו היו מכאובים, סבל יסורים בחיבה, ונפטר באהבה רבה. זכותו תגן עלינו אמן.

רבינו יעקב בן אשר (חי בן השנים ה' אלפים שנת כ"ט, עד ה'ק"ג), פוסק הלכה, מכונה על פי רוב "בעל הטורים" על שם ספר ההלכה שכתב, "ארבעה טורים".

נולד בגרמניה כבנו השלישי של רבנו אשר בן יחיאל (הרא"ש). למד תורה מפי אביו, וב-1304 עבר עמו לטולדו שבספרד. שני אחיו הגדולים ממנו רבי יחיאל ורבי שלמה החסיד מתו בגיל מוקדם.

למרות גודלתו התורנית סירב רבי יעקב לשמש ברבנות וחי חיי דוחק, כפי שמעיד הוא על עצמו: "וכמה פעמים נשאתי ונתתי בדבר לפני אבי אדוני ז"ל, כמוני היום שיש לי מעט מושל ואינו מספיק לי וצריך אני לאחרים אם אני בכלל עשה שבתך חול אם לאו".

בסוף ימיו עקר ר' יעקב בן אשר מטולדו. יש אומרים שהוא נסע מאשכנז לארץ ישראל ומסמכים שהתגלו באי היווני "כיס" מסתבר שר' יעקב חי באי זה ושם נפטר בשנת ה'ק"ח. עדות נוספת לכך היא מר' נתן מברסלב (ימי מוהר"ת ח"ב קעג) שכתב כי בחזרתו מארץ ישראל עבר דרך "כיס" והשתטח על קבר ר' יעקב בעל הטורים. הוא זכה לכינוי: "בעל הטורים" הודות לחיבורו בהלכה: "ארבעה טורים", הספר חולק לארבעה חלקים (טורים), כשכל אחד עוסק בנושא מסוים בחי' יהודי: טור אורח חיים, טור יורה דעה, טור אבן העזר וטור חושן משפט.

מייד עם חיבורו הפך הספר לאחד מספרי היסוד בהלכה, וכבר רבי דוד אבודרהם עשה בו שימוש לצורך

ילדון חידודון

בין הכותרים יוגרלו מתנות

שאלה: על מי אומרים לא מדובשך ולא מעוקצך? (2 גירסאות) ועל מי נאמר המשל הזה?

תשובה פרשת קרח: רש"י (במדבר פרק יח פסוק ח) אף כאן לפי שבא קרח ויערער כנגד אהרן על הכהונה בא הכתוב ונתן לו (חולין קלג) כ"ד מתנות כהונה

הזכרה: משפ' ברקלי, מודיעין עילית

פתרונות לשלוח למייל | פקס:

al5308000@gmail.com | 02-5812252

חיזוקית-

תמוז | העולם והסתרה

אדם שידוע שאין שום
מקרה ושום טבע
חי בביטחון

לקבלת מסרים מחזקים: 052-6672221

יש לך סיפור תודה?

המערכת תשמח לכרסם אותו

al5308000@gmail.com

סיפורי תודה

אמרת תודה ונושעת?

אין אדם נוגע במוכן לחבר

רגוע ובטוח שהכל מואת ה' יצא. ה' עשה - זה טוב!
אני לא מבין ולא יודע, אבל ה' יודע מה שהוא עושה,
והוא יתברך עושה רק טוב.

אין רע בעולם.

אבל אדם חסר אמונה, הוא מחליט שזה לא טוב,
והוא מתעצבן ודואג: 'פסור אותי' מהעבודה, מה
'היה?' ולא רק זה שהוא פסור בהשגחה הפרטית,
אלא זה מביא אותו לעשות עוד ועוד עברות - פעם
ולשון הרע וקלות, ומי יודע לאן יגיע, כמו ששומעים
לצערנו הרב מעשים של כל יום כמעט.

לעומת זאת, מי שהוא בעל אמונה, כפה מצוות
הוא עושה כשמוקבל באמונה את מארעותיו! מלבד
עצם מצוות האמונה שהיא תכלית בראתו לעולם ואין
שעור למעלתה, שבזכותה הוא תמיד שומח בחלקו,
ומשפח את בני ביתו וכל הסובבים אותו, הוא עוד
זוכה להעביר על מדותיו ולהנצל מעברות המורות,
והוא עוד מוסיף דיונים מעל כל העולם כולו, וזוכה
להשיג את אור ה' ולגלות את מלכות ה' בעולם,
ולהשרות שכינתו יתברך בעולם הזה ועוד ועוד...

אמרת תודה ונושעת?

052-2240696

היה מיליאנדר אחד שלא ידע אפילו לכתב את
שמו, והיה חותם על הצ'קים בטבילת אצבעו בדיו.
יום אחד הפזיקרה שלו העיזה ושאלה אותו, כיצד
זה יתכן שמייליאנדר כמוהו לא יודע אפילו לכתב,
ואיך הגיע למה שהגיע להיות עשיר כזה מוצליח וכו'?

אמר לה: 'אדרבה, אלו הייתי יודע לכתב, לא הייתי
מייליאנדר היום... ואספר לך את המעשה...'
ומעשה שהיה כך היה: מאחר שגדל בבית הרוס,
הוא לא למד מעולם קרא וכתב, ובקשי רב מצא
עבודה בבית חרשת פועל פשוט. ויום אחד
החליטה הנהלת בית החרשת, שכל מי שלא יודע
'קרא וכתב', לא יוכל להמשיך לעבוד אצלם. נתנו לו
פצאיים והוא הלך לדרכו. ה' עזר לו, ועל אף שנשא
בלי מקום עבודה, הוא היה שומח בחלקו, והאמין
באמונה שלמה שהכל לטובה.

הלך וכתח עם כספי הפצאיים דוכן למכור טבקי,
והצליח. ופתח עוד אחד ועוד אחד, עד שנתעשר
מעט ונכנס לתעשייה, והצליח 'בגדול' עד שנעשה
מייליאנדר... 'רואה את' - סים העשיר את דבריו
- 'אלו הייתי יודע לכתב, הייתי נשאר פועל פשוט
בבית החרשת, ולא הייתי היום מיליאנדר...'

הפסר מספור זה הוא אותו הפסר, שהאדם לא
רואה את מה ש'רואה', אבל אם הוא מאמין, הוא

רוצה גם לזכות בהגרלה?

גם אתה יכול!

שלח לנו סיפור תודה ותיכנס להגרלה

al5308000@gmail.com

מתנה ושמה תודה

052-2240696

ילדים אומרים תודה

סיפור בהמשכים לילדים

להתעורר מהשינה (חלק א)

אתנו.

מיד אמרתי: 'תודה לה' על אבא.'

אבא חי?

"תודה לה' על זה שיש לי ילד כל כך
חמוד שקוראים לו נתי", אמר אבא. "איזה
עוד דברים טובים יש לך להודות עליהם?"
הוא שאל.

"אהה, על הבריאות, על האכל, על סבא
וסבתא משני הצדדים, על הבית, על
האחים והאחיות."

אבא הוסיף: "אפשר להודות גם על
המצוות המתוקות של התורה, ועל
הספרים הקדושים שאתה לומד."

"כן", הוספתי, "תודה לה' גם על החידור
הנפלא, ועל המורה, והמפקח, והמנהל
שעוזרים לנו."

"עכשיו", אמר אבא, "בוא נגיד תודה על

יום אחד, אבא שלי קנה ספר שמלמד
שצריך להגיד תודה לה' על כל דבר ודבר
בחיים - על האכל, על הבגדים, על הבית,
ועל המטה (שאני מאד אוהב בבקר...) ...
כן, יש לומר תודה גם על דברים שאנחנו
לא כל כך נהנים מהם. אבא נהנה מאד
מהספה, והתחיל לישים מיד את מה
שקרא בספה. באחד הפרקים היה כתוב
שגם כשאדם קם מאחר בבקר, הוא צריך
להגיד תודה לה'. זה גרם לאבי לחשב על
הרעיון, שאם אתחיל להגיד תודה בכל יום,
הבעיה של האחורים תפתר.

אבא החליט לעזר לי. בשעה שמונה
בלילה, כשנכנסתי למטה, הוא התישב על
המטה ליד, ואמר:

"מהיום והלאה, לפני שאמר אתך קריאת
שמע, אנחנו נאמר כל לילה תודה לה'."
אבא הסביר לי, שבתור דבר ראשון, צריך
להודות על כל הדברים הטובים שה' עושה

המשך בשבוע הבא

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בלק

"וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי" (כב, ב)

מאת הרה"ח ר' ישראל דוד שלזינגר שליט"א, לכאורה למה אצל יתרו כתוב "וישמע יתרו את כל אשר עשה ה'" והתקרב ליהדות, ואילו אצל בלק שגם כתוב "וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי" התרחק והביא אחד שיקלל? אלא הנפקא מינה בין יתרו לבלק הוא, שאצל יתרו כתוב את כל אשר עשה ה' לישראל, יתרו ראה שה' הוא מה שעושה הכל והוא לוחם עבור בני ישראל, אבל בלק כתיב "וירא בלק את כל אשר עשה ישראל", בלק לא ראה את ה'. רק אם רואים כל הזמן שה' הוא עושה הכל, אז מתקרבים לה'.

"אל זקני מדין" (כב, ד)

"אין כוחו אלא בפיו" (רש"י)
כח התפילה. מעשה שמובא, שהיה בפרשבורג בזמן הכתב סופר זצ"ל. השר של פרשבורג נסע בעיר והנה בא גוי שעבד אצל יהודי נגיד וראה שאצל השר יש ארנק תפוח עם כסף, תחב הגוי את ידו ולקח הארנק ונעלם עם זה. והנה השר מגיע הביתה ורואה את עצמו בלי הארנק והיה לו הפסד גדולה, אבל מה שבער בו החוצפה איך העיזו בכלל לבוא אליו כך. והנה השר החליט להעמיד שוטרים וכן עשו ופרסו שוטרים על כל פרשבורג שיתפסו מי עבר על חוצפה שכזו, וציווה לעבור כל בית ובית ולבודקו, והמשרת הגוי שגנב החליט היות ועם יתפסו אותו יתלו אותו על העץ, החליט ועשה מעשה זו שהכניס בסתר בתוך הבית של היהודי המעביד אותו, וככה עם יתפסו שיתלו ה"י את היהודי, ואכן מצאו את הארנק בבית היהודי. ולקחו את היהודי לבית סוהר ופסקו לו ששבוע הבא יתלו אותו בכיכר המדינה. והיהודי צעק שהוא לא עשה את המעשה הזה, והנה לא עזר צעקותיו. וכשנודע ל"כתב סופר" זי"ע נכנס לעובי הקורה, ונתן שוחד לכל השרים, והלך לכל המשרדים כדי לשחדם בדברים ובממון ורצה לפעול ולהפעיל שהיהודי הוא לא אשם, וכשראה שזה לא עוזר נסע לבודפסט, ושם הלך לכל השרים צעק גם שהיהודי חף מפשע. אבל היות והשר חמתו בערה בו שהעזו לגנוב ממנו, לא רצו להוריד את גזר הדין, והנה יום לפני התליה, חזר ה"כתב סופר" בפחי נפש, ששום דבר לא עזר, ולא ידע מה לעשות וכך נשכב על המיטה, ונרדם, והנה אביו ה"חתם סופר" הגיע אליו בחלום בפנים זועפות, והחתם סופר צועק "יהודי חף מפשע הולך לתליה, ואתה ישן במיטה, וה"כתב סופר" התחיל לצעוק ולבכות "אבא מה לא עשיתי למענו הלכתי בכל מקום האפשרי אדרבא מה אפשר עוד לעשות ואעשה? אמר לו ה"חתם סופר" מדוע אינך מתפלל, תתפלל! בלילה כזה, שלמחרת הולכים לתליה לא ישנים.

והנה הכתב סופר קם ואמר לגבאי שייאסף את כל העיר אנשים נשים וטף, וכן עשה כל העיר הגיע לבית

הכנסת בפרשבורג בשתיים בלילה העיר את כולם ונכנסו לבית הכנסת, והכתב סופר ניגש לבימה, וצעק אנשים ונשים וטף, הייתי אצל כולם במשרדים כאן וגם במשרדים בבודפסט לא מסכימים להוריד את הגזירה הכל סתום כל השערים נסגרו בפני. אבל הקב"ה שערי, לא נעולים שערי דמעות לא ננעלו, וכולם בכו, ונקרעה הגזירה. ונשאר לחיות והגוי הלך לאבדון. וסיבת הדבר הוא בגלל קריעת העולמות על ידי תפילה. והדבר שהביא לא להרגו סיבב הקב"ה שלמחרת כשהוציאו לתליה, השופט החליט לחקור את המשרת הגוי, איך זה קרה. והיות והמשרת לא התכוון לחקירה, אז מיד נשבר באמצע והודה במעשיו, מיד הרגו אותו והיהודי שחררו וא"כ "תפילה בכל מצב שהוא", עוזרת.

וידוע מה שהחפץ חיים זי"ע אמר שמהטלגרם היו לומדים שכל מילה עולה כסף כך תרגיש שאתה מוציא מילה מהפה, והנה אחר כך יצא הטלפון אמרו שמכאן לומדים שאוזן שומעת למעלה כי כמו שאתה מדבר כאן שומעים שם. והנה עכשיו יצא פלאפון בלי חוט, כי עכשיו אתה יכול כבר לדבר בלי חוט רק להכניס כמה מספרים ואתה מקושר וזהו הדפיקות בלב וזהו עבודה שבלב זו תפילה. אפס זולתו, לצלצל אליו יש קליטה בכל מקום. אפילו בשבת.

"הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ" (כב, ה)

אמר הנתיבות שלום זי"ע שמעתי פעם מר"מ מידנר זצ"ל במוצאי שבת קודש שהיתה בדיחא דעתיה ואמר בדרך צחות על הפסוק הנה עם יצא ממצרים 'הנה כסה את עין הארץ', שהתפלאו לחדשות מקרוב באו שהופיע איזה עם המכסה את העיניים וטוען שאסור בכלל להסתכל.

"כי ידעתי את אשר תברך מברך ואשר תאר יואר" (כב, ו)

שואל האור החיים הקדוש שאלה עצומה, הרי כוח הברכה וקיומה היא מכוח הקדושה, כמו שנאמר 'טוב עין הוא יבורך' ודרשו חכמים כאילו כתוב 'יברך', כלומר שרק מי שטוב עין יש לו כח לברך, ואיך יתכן שהברכות שלו נתקיימו??? ומתרגם רבנו הקדוש, שבוודאי לבלעם לא היה כח לברך, כי ברכתו 'ברכת חמור', אלא שאם היה רואה בכישופים שלו שאדם הולך להצליח היה מברכו שיצליחו, והאדם היה טועה שזה בכוח ברכתו.

ולפי זה מתוק מדבש שינויי הלשונות בפסוקים, שלגבי הברכה כתוב 'אשר תברך מברך' לשון עבר, ולגבי הקללה כתוב 'ואשר תאר יואר' לשון עתיד. אלא התורה מתכוונת להשמיע לנו את ההבדל בין כוח הברכה של

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בלע

נלחמים למען השקר שלהם באמת, לכך יש להם קיום, מה שאין כן החרדים נלחמים למען האמת בשקר ולזה אין לו קיום, וכן בבלעם דמתחילה היה חשש דכוונתו לקלל באמת וח"ו יהיה לזה אז קיום אבל לאחר מכן שהיה סבור ליטול עליה שכר וכל כוונתו רק עבור בצע כסף בלבד אז אמר לו הקב"ה לך אתם שאז מובטח שלא יהיה לזה קיום.
(שפע חיים - צאנז)

"ושני נערי עמו" (כב, כב)

אמר הצדיק רבי יצחק מאיר מגור, בעל חידושי הרי"ם, הרי גם אצל אברהם אבינו, בשעה שהלך לעקוד את יצחק בנו נאמר בבראשית (כב. ג) "ויקח את שני נערי עמו", מה הענין בשני נערים?

אלא תירץ הרבי במילה "נער" מרומזות שלוש המידות הטובות: אצל אברהם אבינו וכנגדם שלוש המידות הרעות שהיו בבלעם: נ' - נפש. ע' - עין. ר' - רוח.

וכך אנו מוצאים במשנה אבות (פ"ה י"ט): כל מי שיש בידו שלושה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו, ושלושה דברים אחרים מתלמידיו של בלעם הרשע: עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה - מתלמידיו של אברהם אבינו. עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה - מתלמידיו של בלעם הרשע.

וזה - סיים רבי יצחק מאיר - כוונת הכתוב אצל שניהם: "ושני נערי עמו", כל אחד לקח עמו לכל מקום את שלוש המידות הטובות בו ואת שלוש המידות אותן דאג להרחיק ממנו.

"גדר מזה וגדר מזה" (כב, כד)

סתם גדר של אבנים הוא (רש"י)

מה נפקא מינה לנו ממה הגדר היתה עשויה?

ברם, יעקב אבינו הלא כרת ברית עם לבן בגל האבנים - "עד הגל הזה ועדה המצבה אם אני לא אעבור אליך את הגל הזה ואם אתה לא תעבור אלי את הגל הזה ואת המצבה הזאת לרעה" (בראשית לא - נב) - ובלעם, שהיה נינו של לבן הארמי, היה הראשון אשר הפך את הברית ובא לעשות רעה לזרעו של יעקב, לכן התנקמו בו האבנים לראשונה - "יד העדים תהיה בו בראשונה". האתון לחצה את רגלו אל גדר האבנים ושברתה, ומכאן ואילך נעשה חיגר, כפי שכינוהו חכמינו: "בלעם חגורא"...

זהו שנתכווין רש"י לציין, כי הגדר היתה של אבנים, ולפיכך נענש על ידה בראשונה....
(תולדות יצחק)

"ויעמוד מלאך ה' במשעל הכרמים גדר מזה וגדר מזה" (כב, כד)

כתב הרה"ק ה'ערוגת הבושים' זי"ע דאיתא בספר 'חומת אריאל' שתיבת 'במשעל' ראשי תיבות ש'כר מ'צווה ב'האי ע'למא ל'יכא. ובזה רמזו לבלעם מן השמים כשהעמידוהו גדר מזה וגדר מזה, כי הוא רצה לקלל את בני ישראל, אך מאחר שידע שלא יוכל להפסיד מ'עולם הבא', על כן בא בטענה שאין לתת להם

בלעם, לבין כוח הקללה. כלומר: שאותו אדם שבלעם מברך אותו כעת, הוא כבר מבורך גם לפני שבלעם בירך אותו, ולא נושע מברכתו של בלעם, אלא שהוא היה רואה בכישופיו שהאדם הזה מצליח.

לעומת זאת, לקלל היה לו כוח, מחמת הקליפה והטומאה שלו, ולכן נאמר לשון עתיד, שגם אדם שהיה מבורך לפני הקללה שקיללו בלעם, היה לו כוח לקללו.

"לא תלך עמהם... אם לקרא לך באו האנשים קום לך אתם... וילך עם שרי מואב" (כב, יב - כא)

הקשו המפרשים כיון שבתחילה אמר לו הקב"ה לא תלך עמהם איך נתן לו אח"כ רשות ללכת עמהם? וכן קשה הלשון, מדוע בתחילה אמר עמהם, באמצע אתם ולבסוף עם.

כתב הגר"א לתרץ שיש חילוק בין תיבת עם עמהם לתיבת את - אתו שתיבת עם - עמהם פירושה בשווה, בכוונה אחת, ותיבת את פירושה עשיה ביחד אבל לא באותה כוונה.

לפי"ז מיושב: שבתחילה אמר לו השי"ת לא תלך עמהם בכוונה ובדעה אחת כדי לקללם כי ברוך הוא, אבל כשראה שהוא מתאמץ ללכת אמר לו קום לך אתם, לך עמהם אבל לא באותה כוונה. אמנם, בלעם לא שמע לדברי הקב"ה אלא וילך עם שרי מואב, וע"ז חרה ה' ולכן אמר לו המלאך לך עם האנשים, שבדרך שהאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו.

"לא אוכל לעבור את פי ה' אלהי לעשות קטנה או גדולה" (כב, יח)

לכאורה צריך להבין מהו "קטנה או גדולה"? הרי בזה שאמר שאינו יכול לעשות קטנה כל שכן שאין יכול לעשות גדולה?!

אלא ביאר הגר"ח אבולעפיה זצ"ל: שאמרו חז"ל שבלעם היה יודע לכוון את הרגע שבו הקב"ה זועם ובעת ההיא היה מקלל. בתוספות הקשו מה יכול היה בלעם לומר באותו רגע? ותרצו בב' אופנים או שהיה אומר תיבת "כלם" או שהיה מתחיל קללתו באותה רגע והיה מועיל אפילו שממשיך לאחר מכן.

וזה שאמר בלעם לא אוכל לעשות "קטנה" היינו לומר קללה קטנה "כלם" או "גדולה" דהיינו לומר קללה גדולה, להתחיל ברגע הזעם ולסיים אחר כך.

"אם לקרא לך באו האנשים קום לך אתם" (כב, כ)

אם הקריאה שלך וסבור אתה ליטול עליה שכר, קום לך אתם (רש"י).

השבתי פעם לאחד ששאלני, היתכן דבשביל שיטול ממון כבר השתנה דעתו של יוצר בראשית, ותוך כדי דיבור השבתי על פי אמרת ה'חידושי הרי"ם' מדוע הפושעים מנצחים במלחמתם נגד החרדים, היות וידוע דקושטא קאי, ושקר אין לו רגליים והם

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בלק

והנה בשעת חטא העגל אמר הקב"ה ואכלם וגו' אבל ע"י תפילת מרע"ה נתבטלה הגזירה, וז"ש מזה אקב לא קבה א-ל במזה אוכל לקללם קללה יותר ממה שקיללם הקב"ה בעצמו, כלם, ועכ"ז היה ללא הועיל וכ"ש שלא ישלוט עליהם קללתי בזה. (הרה"ק רבי שמעון סופר זי"ע)

"לא הביט אוון ביעקב" (כג, כא)

ה'קדושת לוי' זי"ע, לא יכול היה לסבול כשבעלי מגידים הגיעו לתת דרשה והתחילו למנות את החטאים בישראל, ועל כן אסר לכל בית כנסת לתת לשום מגיד רשות לדבר מבלי רשותו בכתב. פעם בא מגיד אחד וביקש רשות לדבר כי יש לו בת בוגרת והיא צריכה להינשא ואין לו כסף לנדוניה, אמר לו הרה"ק באם אתה מבטיח לי שאתה לא תדבר שום דברי מוסר וכיבושין אני מסכים, והבטיח לו המגיד שלא יאמר שום דברי מוסר, ונתן לו כתב רשות והלך לבית המדרש ונתנו לו לדבר, ואכן התחיל לדבר ובאמצע הדרשה אחז בהתלהבות ושכח והתחיל לומר מוסר ולמנות עוונות, שמע הרה"ק כי התחיל לומר מוסר, עלה אל ארון הקודש, ואמר ריבונו של עולם תן כמה פרוטות למגיד כי הוא חייב לתת נדוניה לבת, ואז יפסיק למנות החטאים.

"וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלקים" (כד, ב)

וברש"י: "שכן לשבטיו - ראה כל שבט ושבט שוכן לעצמו ואינו מעורבין ראה שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה שלא יציץ לתוך אהל חברו; ותהי עליו רוח אלקים - עלה בלבו שלא יקללם". ראיתי פירוש נאה בדרך צחות על ה"אין פתחיהם מכוונים", שהכוונה היא לדברי חז"ל שהקב"ה אמר לישראל פתחו לי פתח כחודו של מחט, ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם, שאם האדם מישראל מראה רצון לתשובה ופותח לשם כך רק פתח קטן, פותחים לו מן השמים פתחים גדולים לקרבו ולהכניסו תחת כנפי השכינה.

זה הפירוש "שאינן פתחיהם מכוונים", שהרי הפתחים אצל היהודי אינם שווים, הוא פותח פתח כחודו של מחט, ופותחים לו פתח כפתחו של אולם... בכך ראה בלעם את מעלתם של ישראל ועד כמה הם חשובים בעיני הקב"ה, ולכן עלה בליבו שלא יקללם. ומדוע באמת זכה עם ישראל לכך, שמול פתח קטן פותחים לו פתח כה גדול? אפשר לומר, שיש בכך מידה כנגד מידה, כי גם במעשיהם של בני ישראל, מצאנו כגון זה, שאדם עושה מעשה קטן אחד, אבל ההשפעה היוצאת ממנו היא עצומה ונוראה, ומורגשת לדורי דורות. (עלינו לשבח)

"ונאם הגבר שתם העין" (כד, ג)

חכמינו מפרשים שהיה בלעם סומא באחת מעיניו. ואומר גברי דשפיר חזי (תרגום). אם היה בלעם סומא באחת מעיניו, איך אפשר לומר עליו "דשפיר חזי", היינו: שהיטיב לראות?

שכר בעולם הזה כיוון ש'שכר מצווה בהאי עלמא ליכא'. והראו לו, שמדרכם של בני ישראל לעשות תמיד 'גדר מזה וגדר מזה' ועל עשיית גדרים וסייגים משתלם שכרם בעוה"ז. (באר הפרשה)

"ויחר אף בלעם ויך את האתון במקל" (כב, כז)

אמר הגר"ח קנייבסקי שליט"א, מה שהכה את האתון ולא קיללו, במדרש אמרו שאם היה מקלל את האתון לא היה בכוחו לקלל גם את ישראל. וכנראה שבדרך זו היה מאבד את כוחו. ומשום כך מקלו של אלישע לא הועיל, כי גיחזי נסה זאת בדרך והחיה כלב מת וכיון שעשה פ"א פקע כוחו. הגר"ר מרדכי בנעט זצ"ל רצה להשיב לאחד הכרת הטוב, ואמר לו שיקנה כרטיס הגרלה וכי הוא יזכה. הלך הלה וקנה. הקונה עשה בביתו הגרלה לראות אם באמת יזכה, ואכן יצא הכרטיס שלו. בהגרלה שהיתה אח"כ, לא זכה. ובא בטענה לר' מרדכי בנעט, ר' מרדכי אמר לו כי לא יתכן שלא זכה, וסיפר הלה מה שעשה שניסה את ההגרלה בביתו וכי הצליח, אמר לו רמ"ב אם כן הפסדת בידיים! אני התפללתי שיצא המספר שלך ובאמת יצא. (דרך שיחה)

"ויפתח ד' את פי האתון" (כב, כח)

פעם נכנס אפיקורס לבית רב גאון אחד, והציע לפניו את ספקותיו וקושיותיו על עיקרי האמונה, בין השאלות שהציע אמר: מצינו בתורה על אתונו של בלעם שדיברה בלשון בני אדם, וכי אפשר להעלות על הדעה, שחמור ידבר בלשון בני אדם? ענה לו הרב: למה לא? אם אדם חכם כמותך יכול לדבר בלשון חמורים. אין תימה שחמור יוכל לדבר בלשון בני אדם.

"וישא משלו ויאמר מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם לכה ארה לי יעקב ולכה זעמה ישראל" (כג, ז)

פעם אחת שמע הרה"ק רבי יואל טייטלבוים אב"ד סאטמר בשם בדין אחד שאמר, כי בלק נשאר רווק ולא התחתן, כי אם היה נשוי, למה היה צריך לבקש מבלעם שילך ויאור את ישראל, הלא היה יכול לבקש בקשה זו מאשתו... כששמע זאת הרה"ק מסאטמר לא הייתה דעתו נוחה מכך, שיעשו ליצנות מפסוקי התורה, נענה ואמר, כי אפשר לומר להיפך, כי אם היה נשוי, לא היה צריך לקחת את בלעם לקלל את העם בני ישראל, אלא היה יכול לבקש זאת מאת הבדין שלו... (זכר צדיק לברכה אות תתק"ד)

"מה אקב לא קבה א-ל ומה אזעם לא זעם ה'" (כג, ח)

"ל עפ"י מה שאמרו חז"ל ברכות דף ז' שכחו של בלעם היה לכוין אותו רגע שהקב"ה כועס בו, וכתבו תוס' שהיה יכול לומר "כלם".

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בלע

באמיתות הדברים החליט שאין עליו אשמת דבר, והוציא לצדק דינו: "פלוני נקי מכל תביעה נגדו!"

השופט אכן פסק את דינו לטובה, וכל הסובבים גם כן ידעו שהוא נקי וחף מכל חטא, אבל הוא כשלעצמו לא יכול היה לתת מרגוע לנפשו, בידעו שהוא הרג שני בני אדם, והוא אבד כל טעם ושביעה באכילתו והוא קץ בחייו לגמרי, כמעט שלא נטל כלום לתוך פיו להחיות את נפשו, וכמעט שלא יצא מפתח ביתו, לראשונה במשך שנים רבות הבחינו שכיניו בביהמ"ד שהוא אינו משתתף עוד במניין הוותיקין הקבוע שלו. ומקומו הקבוע נתרוקן ונתייתם מבעליו הראשונים.

אחד מידידיו, בראותו את מצבו הקשה, האץ שנופל יותר ויותר למרה שחורה מיום אל יום, התחיל לפייסו ולדבר עמו שיחזור לעצמו, אבל הוא לא רצה לשמוע מזה, באמרו: "האץ אני יכול לאכול כשהרגתי שני אנשים..."

ידידו הציע בפניו שיעלה על הכתב את כאבו וישלח לגאון האדיר ר' חיים קנייבסקי שליט"א אותו יהודי הסכים להצעה וכתב את כל הסיפור והמתין לתשובת ר' חיים, לאחר שני שבועות קיבל תשובה מר' חיים במכתב, ובו נכתב מילה אחת: "עמלק!" הם לא הבינו מה התכוון ר' חיים בתשובתו, אבל זה שר' חיים לא התייחס למאורע ברצינות כ"כ, זה גופא הרגיע במקצת את היהודי הרצוצ.

חלפו ימים, והנה מתקרב הזמן שהוא צריך לפנות את הדירה ועל כך בא למתווך העוסק בהשכרת דירות שיציע בפניו דירות העומדות להשכרה, המתווך לקח אותו לבית מסוים שיסתכל בו אם הוא מעוניין לשוכרו, הם עברו בכל פינות הבית לראות כל אשר בבית, הבית מצא חן בעיניו ורצה לשכרו, עד שפתאום הוא רואה על הקיר תמונה של אותו האיש שהוא ברכו הרגו!!!

חסר אונים נפל לכיסא שעמד שם בקירוב מקום. הוא כיסה פניו בשתי ידיו, ופתאום נזכר בתשובתו של הגר"ח קנייבסקי "עמלק", הוא עמד מן הכיסא והתחיל להסתובב בביתו, הוא פגע במגירה פתוחה, והתחיל לסוגרו כשבאמצע הבחין בתמונה גדולה שהייתה מונחת שם. ותחתיו היה-איזה כתב, הוא הוציא את התמונה וקרא את הכתב, כוכבים התחילו לעוף בין עיניו, ולא רצה להאמין מה שהוא רואה כאן. עברו דקות אחדות עד שהמילים המצמררות נכנסו לו למוח: טרילינקה 1942.

הייתה זו תמונה מאחד מחיילי ה"אס.אס.". במלחמת העולם השנייה בעומדו בפתח שער גיא הצלמוות טרילינקה, שם נהרגו אביו ואמו וכל משפחתו הי"ד, הוא הביט על תמונת החייל לזמן מה. ופתאום הכיר את החייל שעמד שם, לא אחר מהאיש אשר המית ברכו ע"י התאונה שגרם, וחיוך עלתה על פניו, ולבו נתמלא בשמחה וגיל, והאבן נגולה מעל לבו, על אשר זכה לנקום נקמת אביו ואמו וכל משפחתו ושאר בני המחנה שנהרגו ונשמדו ונתענו בתוך מחנה טרילינקה ע"י צורר היהודים הזה.

הוא זכה ל'מחיית עמלק' שלו הפרט! "ואחריו עדי אובד..."

(ספר סיפור לחג)

ברם, באמת אין אדם זוכה לנבואה אלא אם כן הוא מקדש ומטהר את כל החושים והאברים לעבודת - השם, ואכן כן עשו כל הנביאים. אבל בלעם הרי היה הניגוד הגמור מזה, שכן הוא טימא את כל חושי וואבריו, על - כן כאשר רצו מן השמים להשרות עליו רוח - נבואה, "כדי שלא יהיה פתחון - פה לאומות העולם" - סימאהו השם - יתברך באחת מעיניו, למען לא יוכל לחטוא לכל הפחות בעין זו, ואז אפשר היה שיחול קורטוב של רוח - נבואה על עין זו.

יוצא איפוא, שמכיון שעין זו שתומה היתה, היטיב לראות בה. (בשם הבעש"ט הק')

"וירא את עמלק וישא משלו ויאמר ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד" (כד, כ)

הסיפור דלהלן אירע אצל אחד מהתושבים הנכבדים שבניו יורק, היה זה בבוקר אחד, הוא התפלל במניין וותיקין הקבוע שלו, ותיכף אחר התפילה בדרך יציאתו מביהמ"ד צלצל הטלפון שלו, וכשענה לקריאה. קיבל בשורה לא כל כך טובה שבעוד שני חודשים הוא צריך לעזוב את דירתו, היה זה מאורע הראשון שעבר אצלו ביום הזה ב"רגל שמאל".

הוא נהג ברכבו הביתה, והיה שקוע כולו במחשבתו אודות הבשורה שפגעו כרעם ביום בהיר שצריך לעזוב את דירתו, עיניו הסתכלו על כל בית שעבר אצלו במשך הנסיעה, אולי ימצא על בית אחד שלט המכריז שיש כאן דירה להשכרה, ומשום כך לא השגיח על הנסיעה כמו שצריך.

פתאום אירעה התאונה... מעצמו איבד את השליטה על הרכב. הוא ניסה בכל כוחותיו לעצור את הרכב מלנסוע הלאה, אבל נגד רצונו המשיך הרכב לנסוע בעצמו עוד ועוד, עד... שהתקרב במהירות אל עבר זוג נכרים מבוגרים שצעדו שם בטיול שקט בדרכם הביתה מבית התפילה הנוצרית, הוא עוד הבחין בעיניהם המלאים תמחון, והפחד הנסוך על פניהם בראותם את הרכב מתקרב אליהם והרגע המחיריד הבא לא אחר לבוא ואותו זוג נפלו שניהם על הארץ ללא רוח חיים.

כאשר עברו חודש ימים ישב הוא בבית המשפט בפחי נפש וביראה ופחד מה יעלה לו בסופו של המשפט, הוא שמע איך שהשופט מכריז: "משפט מספר 5,147! פלוני נשפט על אשר המית שני בני אדם, ע"י שפגע בהם ברכבו באוקטובר 15 העבר, בעיר פלעטבוש שבברוקלין".

הוא ניסה להצדיק עצמו שרכבו מרד בו בלי מתכוון, וכל כמה שניסה להטותו לדרך הישר הסתובב לצד השני ולא היה הדבר בידו להשתלט עליו ועל ידי זה קרה האסון הזה, אבל תשובה זו לא סיפקה את אותו שופט, והיה נראה שהשופט יוציא פסק דינו בעונש חמור בלי שום רחמנות, אבל כשקם על רגליו העורך דין שלו ומסר בפני בעלי הדין את הסיבה האמיתית, שגרמה את התאונה המחרידה הזאת, והיא: "על הרחוב נשפך לפני כן הרבה שמן, ועל כן לא היה באפשרות הנהג למנוע את האסון ורכבו החליק בשמן שנשפך על הכביש", השופט שהכיר

א לט שבת

{ אז נדברו }

פרשת בלק תשע"ט | גליון מספר: 426 | לסדר: "ה' אלקיו עמו"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מידי
שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש
34 (פינת דסלר מ' דרייפוס)
0527117271

ובר' הרב גנחובסקי 26 קומה א'
קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **בנושאים:**
בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החווה
מולובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

מי הם שני האנשים שהציצו ונפגעו...???

לפניך שני אנשים שהגיעו מבחוץ וזכו שנקראה פרשה בתורה על שמם... **יתרו--- ובלק!!!**

יש מכנה משותף מובהק בין שני האנשים האלו... שני האנשים האלו **הציצו ונפגעו!!!**

שני אנשים האלו עקבו בחשדנות ובדריכות ובענין רב אחר העם החדש הזה שיוצא ממצרים

ושני האנשים האלו הסיקו מסקנות מעשיות!!! וכעת מצא את ההבדלים...

יתרו!!! כתוצאה מכל האותות והמופתים... הסיק את המסקנה שצריך לקום ולהתגייס...

ואילו בלק... הסיק גם הוא מסקנה... ומה המסקנה?? שצריך להכריז מלחמה נגד עם ישראל...

אתה קולט?? שני אנשים!!! שניהם עומדים באותה צומת בדיוק... ומצא את ההבדלים!!!

אני רוצה רק לחדד את הנקודה... **שתבין:** בכלל בכלל לא מופקע... שזה היה יוצא בדיוק הפוך... שבחומש שמות

הייתה לנו איזה פרשת בלק כזאת... ושם היה כתוב: וישמע בלק בן ציפור את כל אשר עשה אלוקים... ויבא בלק

ובניו ואשתו אל משה... ויחד בלק... ובאותה מידה לא היה מופקע בכלל שהיה כתוב וירא יתרו את כל אשר עשה

ישראל לאמור... ויאמר **מדן** אל זקני **מואב** עתה ילחכו הקהל... וישלח יתרו מלאכים אל בלעם בן בעור... אם יתן

לי יתרו מלא ביתו וגו'... **זה בכלל לא היה מופקע!!!** סו"ס שניהם כבר עמדו באותה צומת... שניהם עמדו בעמדת

תצפית ועקבו אחרי ההתפתחויות ושתי האופציות היו פתוחות לפניהם... ובכל זאת: מצא את ההבדלים!!! יתרו

הציץ ונפגע... והחליט לדבוק בעם ישראל...

ובלק הציץ ונפגע והחליט שחייבים לחסל את עם ישראל...

לא חבל בלק??? ראית כמה טוב לעם ישראל?? ראית את האמת בעיניים?? הבנת שאי אפשר להישאר ככה...

הבנת שחייבים לעשות משהו?? אז למה בחרת לצאת נגדם במאבק... הרי באותה מידה היית יכול לקום

ולהסתפח אליהם?? למה בחרת להכניס להם עין הרע?? הרי באותה מידה אתה יכול לקחת את אותה עין...

ולהיות להם לעיניים- כיתרו... יתרו גם השתמש עם העיניים. אבל לטובה!! **לא חבל בלק???** הרי הנייה שלך... גם

היא תעמוד באותה סיטואציה כמוך... גם היא תתחכך עם האמת של העם היהודי... ובמקום לצאת נגדם במאבק

היא תחליט לדבוק באומה הזו באש ובמים ולזכות להיות אמה של מלכות... לא חבל???

יש פה מסר מאוד מאוד חשוב:

מול אמת מוחלטת בן אדם לא יכול להישאר שאנו!!! הוא חייב להחליט משהו... או שחור או לבן... כל זמן

שמדובר בשטחים אפורים... כאן אפשר להיות בדו קיום... בן אדם יכול לאחוז מאוד מתכנית "ערבים" של קופת

העיר... ובכל זאת לא להצטרף לזה... באותה מידה אנחנו מסוגלים לעמוד מול כל מיני מחדלים בעבודת ה'...

וכולנו מודים שזה לא בסדר... אבל מכאן ועד לקום ולעשות מעשה... ולעשות מהפך בחיים... עדיין הדרך רחוקה...

כי עדיין זה שטח אפור... מדובר בסה"כ תנודות נקודתיות קדימה או אחורה... אבל כשבן אדם עומד מול אמת

מוחלטת!!!! כאן הוא לא יכול להישאר שאנו... הוא לא יכול להתמודד עם זה בדו קיום... הוא מוכרח לקבל

החלטה... או שאני הולך על זה עד הסוף!!! או שאני מכריז על זה מלחמה עד הסוף!!! וזה מה שקורה עם בלק

ויתרו... שניהם עומדים מול עם הנבחר... שהקב"ה מראה לכל העולם כולו בצורה הכי מוחשית שה' אלוקיו עמו

ותרועת מלך ב... ממילא אין לך אפשרות להישאר ככה ניטרלי... אתה חייב להחליט... או להיפך להיות יתרו

וללכת אחרי זה עד הסוף... או להיות בלק ולהילחם נגד זה עד הסוף... והאבסורד הגדול ביותר!!! שהפער בין

שתי ההחלטות הוא כחוט השערה!!! כלומר: יש פה שתי ההחלטות מנוגדות לגמרי... אבל שניהם מגיעות מאותו

מקום!!! מחוסר ברירה!! גם בלק וגם בלעם שניהם עומדים באותה מצוקה... שניהם בלאו הכי לא יכולים

להישאר שאננים... שניהם בלאו הכי נמצאים בפרשת דרכים ושניהם בלאו הכי חייבים לקבל החלטה... וכאן שני

דרכים לפניך... או ללכת על זה או להילחם נגד זה... אתה מבין מה אני אומר?? זה לא שיש פה צדקות עצומה

מול רשעות עצומה? יש פה פרשת דרכים ששני אנשים עומדים בה בשווה ושניהם חייבים לעשות משהו!!! וכל

מה שצריך לעשות זה ללכת לכיוון הנכון...

כלפי מה הדברים אמורים??? לדוגמא... זה דוגמא מאוד בולטת בדורנו... הנושא של פגעי הטכנולוגיה! כיום אין

אפשרות להישאר שאנו מול ההתמודדות הזו... כי יש פה בעיה... בעיה אמיתית... וכל אחד חייב לעשות משהו...

כל אחד חייב להחליט לאן פניו מועדות... ואחד החליט שהוא נותן גט כריתות לאינטרנט הפרוץ... וחבר שלו

החליט ללכת עם זה עד הסוף ויש לו דרשות מכאן ועד הודעה חדשה למה זה בסדר... אצל שניהם זה מגיע

מאותו מקום!!! אותו אחד שכל היום מסביר כמה שאי אפשר אחרת וכמה שחייבים את זה... הבעיה הזו מגיעה

אצלו מאותו מקום של אותו אחד שהחליט לעשות לזה סוף!! כי שניהם הבינו שאי אפשר להישאר ככה... שניהם

הבינו שחייבים לעשות משהו... רק זה החליט ללכת בדרכו של יתרו וזה בדרכו של בלק... (במקרה הנקודתי והספציפי

הזה בלק הוא הדרך הנכונה ויתרו זה הדרך הלא נכונה) כל מה שנדרש מאיתנו זה לעמוד מול אותה פרשת דרכים ולקבל את

ההחלטה הנכונה!! לא חבל?? בלק עמד בדיוק באותו מקום של יתרו... והיה יכול ליתר פרשה בדיוק כמוהו בתורה... אבל

לא ממקום של בלק שעושה עין הרע... אלא ממקום של יתרו שהיית לנו לעיניים... לא כואב הלב???

עצה לשמירת העיניים: אל תזלזל בעצמך!! ראה הוזהרת!

אחת מהעצות החשובות ביותר בשמירת העיניים: **זה להיות מכובד!!! תכבד את עצמך!!** והכי הכי: אל תזלזל בעצמך. **התובנה הזו התחדדה אצלי מאוד לפני כמה שבועות.** לפני כמה שבועות היה לי עומס גדול והרגשתי צורך גדול להשתחרר. הייתי חייב הרפיה... נו... מה עושים?? בדיוק הייתי צריך לנסוע לירושלים... החלטתי... אני נוסע לירושלים ומסתובב שם בסמטאות כמו הומלס... אף אחד לא מכיר אותי שם... לא יודעים שאני כותב את אז נדברו... אני לא צריך להרשים אף אחד... ואני צריך עכשיו להשתחרר!!! אני עכשיו הולך ברחוב ולא עושה כלום... רק משתחרר... ובאמת הגעתי שמה בתוך מאה שערים... והתחלתי להסתובב לאט לאט... מרושל כזה... לא ממנה לשום מקום... נעצר ליד כל מיני מודעות... היה שם איזה ערבי אחד שמכר אבטיחים... משום מה נעצרתי מולו כמו איזה גויילם והסתכלתי עליו כמו ילד שמסתכל על התזמורת... נכנסתי לחנות ספרים... והתחלתי להסתכל בקומיקס... מה אכפת לי... אף אחד לא מכיר אותי... בשלב מסוים המוכר גער בי... כן... כמו שצועקים על הילדים... מה אפשר לעשות... יש פה אברך עם זקן שמתנהג כמו ילד... משם המשכתי לגרור את עצמי... ואז נהייתי צמא... הלכתי לאיזה קופיקס... רציתי לשות משהו... הדבר היחיד שראיתי שם זה אייס קפה... ובקשת שיתנו לי... אבל לא ידעתי שזה ברד!!! ומשום מה לא הסתדרתי עם הברד הזה... ניסיתי להמים אותו ללא הצלחה... אבל היות וסו"ס אני קצת למדן... מצאתי שיטה יצירתית איך אני מפשיר את הברד... התחלתי לעשות פו פו פו בתוך הקס... קיויתי שזה יכניס חום בתוך הכוס וככה זה יפשיר... אבל כידוע... ברגע שאתה מכניס אויר לתוך שתיה זה קופץ עליך כמו בועות... ולפתע אני קולט בזוית העין שמאחורי הגב שלי עומדים המוכרים של החנות ומתגלגלים מצחוק!!! בטח... לראות אברך עם זקן נאבק עם איזה אייס קפה... זה באמת מחזה משעשע... בהתחלה נעלבתי... מה אתם צוחקים עליי? אבל מאוד מהר קלטתי שאין לי מה להיעלב... "הכל לפי המבייש והמתבייש..." ואני קצת בבחירתי האישית בחרתי להיראות הומלס מרושל ומשועמם שנאבק ממושכות מול אייס קפה... אז בבקשה... זה מה שאני... אני באמת מצחיק... צוחקים עלי ביושר... לא נותר לי אלא לזרום איתם... ולספק להם עוד כמה דברים מצחיקים עלי... יצאתי משם עם הרגשה שאני סמרטוט רצפה... הרגשתי אוילי כזה שצוחקים עליו והוא אפילו לא נעלב... ואז כשיצאתי!!!! פתאום הרגשתי שהרבה הרבה יותר קשה לי לשמור על העיניים!! הרגשתי שכל החוסן שלי התפוגג... כי אני בלאו הכי כלומניק... אני בלאו הכי אחד כזה שלא שווה גרוש... **אז מאיפה יש לי כח לשמור על עצמי??? לשלוט על עצמי??**

זהו!! באותו רגע החלטתי שההצגה הסתיימה... זהו!! אני חייב להפסיק את הטיוול המשוגע הזה ואני חייב להתעופף מפה על טיל... חיפשתי מונית... ולא מצאתי... ואז לפתע מישהו צועק לי ממרחק... תגיד לי: אתה כותב את אז נדברו?? בבת אחת הגב של הזדקף והקול שלי נהיה כזה צרוד כזה... חשוב כזה... ועניתי לו "בענוות חן"; כן... זה אני!! ואז הוא אמר לי איזה הערה נקודתית... ועניתי לו... ואז הוא פירגן לי... ונפרדתי ממנו ברוב חשיבות... ופתאום הרגשתי שהנה... חזר לי החוסן! אני מכובד!! אני מסוגל לשלוט על עצמי!

כן... זה לא צחוק!!! פוזות פוזות... אבל אחרי כל הפוזות האלו... בן אדם שמכבד את עצמו הוא בן אדם חזק... אדם שמכבד את עצמו הוא גם שולט על עצמו!!!! זה פשוט וברור!! אני כבר קלטתי עניין... שגם אם אני רוצה להשתחרר... בבקשה... אבל תשמור על מכובדות!! הצורך להשתחרר לא מצדיק להרוג את המערכת החיסונית שלנו!!!

יש וורט נפלא של הרב פינקוס זי"ע... א... כידוע דוד המלך ציווה את שלמה שיעניש את שמעי בן גרא בצורה מתחכמת... מה עשה שלמה?? ציווה את שמעי שלא יצא מירושלים... ושלמה ידע שברגע שיהיה אסור לשמעי בן גרא לצאת מירושלים... הוא בטוח יצא!!!! כי המחסום הזה שלא מאפשרים לאדם לצאת... זה עצמו דוחף אותו עם כל העוצמה לשבור את הגבולות ודווקא לצאת... ובאמת שמעי בן גרא יצא ושלמה הרג אותו כמצות אביו... עד כאן וורט של ר' חיים שמואלביץ... פשט בנביא מלכים... **שואל הרב פינקוס שאלה:**

הרמב"ם מונה רשימה של דברים שנאמרו בכהן גדול... ואחד מהם שהוא אינו יוצא מירושלים לעולם!! בדיוק כמו שמעי בן גרא... אבל לא רק זה... הרבה יותר מזה... **יציאת יהיה לו מוקד מוקדש... ויפגש במקדש כל היום ולא יא לא ללבוש כלילה שעה או שנים כיום.** שמעת??? הכהן גדול במשך כל היום כלוא בתוך בית המקדש... חוץ מהפסקה קצרה של שעה או שתיים שהוא יכול לחזור הביתה... **נו... אם ככה: איך הכהן גדול מחזיק מעמד??** איך לא חוששים שהכהן גדול ירגיש מחנק כשמעי בן גרא בשעת?? איך לא חששו שיום אחד הכהן גדול לא יחזיק מעמד והוא פשוט יברח מבית המקדש... יברח מירושלים... ואנחנו נמצא אותו מטייל יחד עם כמה בחורים באיזשהו מסלול ביהודה??

עונה הרב פינקוס: יש ברמב"ם הוספה של משפט אחד קטן!!!! משפט אחד שמשנה את כל התמונה!! **וכתוב ומפארהו ישיהו יושב במקדש כל היום ולא יא לא ללבוש כיום.** לא... אני לא כבול ואני לא כלוא... **אני מכובד!!!**

זה כל התרגיל!!! זה כל הטקטיקה!!! אתה רוצה להפסיק להרגיש כלוא?? תתחיל לעבוד על מכובדות!!! כי מי שלא מכובד תמיד תמיד ירגיש כלוא... שמעת?? אני חוזר: מי שלא מכובד תמיד ירגיש כלוא... אתה יודע למה?? כי אל תשכח שלחתולים יש המון המון אוכל בפח זבל... ואני נעבעך כלוא... אצלי האוכל מגיע רק דרך הקופה במכולת... רק באמצעות תשלום... ד... תעזוב אותי... אני גם רוצה להיות ציקאבער כמו החתול... רק רוצה לאכול... קפיצה ראש אחת לתוך הפח והשיניים שלך כבר קורעות את הניילון... אה... למה אני לא מרגיש כלוא?? **כי יש לי מינימום של כבוד!!!** והמינימום כבוד הזה לא נתן לי אף פעם את התחושה שאני כלוא!!! אף פעם לא חשבתי על כזו אופציה... **הרי לך שהמפתח ליציאה מהמעצר זה מכובדות!!!** והכניסה לצינוק הכי גדול זה חוסר מכובדות!!! אדם חסר מכובדות הוא אדם שמצידו אין לו שום גבולות... אם זה היה תלוי בו- הוא היה תולה את כולם... רק נעבעך... הוא כלוא!!! כלוא בנימוסיות... כלוא ב"מה יגידו"... כלוא בכל מיני שיקולים שלא מאפשרים לו להיות חתול... זה הכלל הגדול ביותר!!! בחור יקר: תפנים ותבין: אני מכובד!!! אני גדול!!! הלב שלי נקי והעיניים שלי טהורות... ואני לא הולך להפסיד את הרוממות הזו בקיץ הקרוב... **זה כבודי ותפארתיותי!!!!!!**

ואין נסתר מחמתו-- תורת ה' תמימה...

יש ויכוח... מה יותר קשה ובלתי נסבל? האם קיץ חם מאוד או חורף קר במיוחד...?? מצד אחד כתוב **"לפני קרתו מי יעמוד"** אבל מאידך כתוב **"ואין נסתר מחמתו..."??**

אז לא ברור!!!! ככל הנראה זה תלוי בכל מקום לפי עניינו... עכ"פ כמדומני שרוב האנשים מודים פה אחד שהחום הרבה יותר מעיק מאשר הקור... עם קור אנחנו איכשהו מסתדרים, תמיד אפשר להתלבש עם עוד כמה שכבות ולהתמודד... אבל כשחם? **אין! אין נסתר מחמתו!!!**

(כך גם רואים בארה"ב... כשקר שם מאוד - 10 מעלות מתחת האפס... הם עדיין נשארים בני ירוק... אבל כשחם מאוד הם בורחים להרים...)

ובאמת בכל מוסדות הלימוד של העולם הגדול ישנה מוסכמה גלובלית שבימים האלו יש **חופש הגדול!!!** ולא לחינם... לא סתם זו מוסכמה כ"כ גורפת... יש לה סיבה... כי החום מתיש... ותפוקת הלימוד יורדת במאות אחוזים... וגם המורים וגם התלמידים עצבניים ומתנהגים בהתאם... ולכן כולם מבינים שלטובת כל הצדדים מומלץ לסיים את שנת הלימודים בשביל לצמצם נזקים... ככה זה בכל העולם כולו... **חוץ ממקום אחד!!!** יש מקום אחד ויחיד בכל העולם כולו... שם הלימודים ממשיכים כרגיל בקיץ כבחורף!!

בית המדרש היהודי!!!

בית המדרש הוא האי השפוי היחיד שמצליח מידי שנה לנהל שגרת חיים רגועה ומיושבת גם בימים אלו... גם כשכל העולם נכנס לחוסר מנוחת הנפש... הרי המקום היחיד שאתה יכול לפגוש את אותו יהודי, יושב באותו מקום בבית המדרש, עם אותו סדר יום בלי להתעייף **זה רק פה!!!** המוסדות חינוך היחידים בעולם שמסוגלים לתפקד ולנהל שגרת לימודים (לכה"פ לנסות) גם בימים אלו... זה רק במוסדות שלומדים בהם תורה... (כמובן שזה לא קל... אבל נסבל... עדיין מצליחים לסחוב ואפילו לזרום...) **השאלה היא איך??**

מה הסוד של מוסדות התורה שמצליחים לשמור על מזג אנושי גם בימים הכ"כ חמים האלו??

התשובה כתובה בפירוש בספר התהילים:

ואין נסתר מחמתו-- תורת ה' תמימה משיבת נפש!!!

מיד אחרי שכתוב "אין נסתר מחמתו..." מה המילים הבאות מיד אחר כך? **"תורת ה' תמימה משיבת נפש!!!"**

דוד המלך מגלה לנו שיש קרם שיזוף אחד שהוא כן נסתר מחמתו... מה זה?? **תורת ה' תמימה!!!** היא המשיבת נפש היחידה שיכולה לרענן אותנו מול העייפות והכבדות של הקיץ... לא הכוס קולה קר... לא האדצה... לא המזגן שעומד על 16 מעלות בעצבנות... לא הקונטיינר של הגלילות שמציץ לנו מכל פתח קיוסק... וגם לא הפרסומות של הנופש הקסום בחו"ל (שבד"כ אין מערכת העיתון לוקחת אחריות על כשרות ורוחניות המקום) לא משם תבא השבת הנפש... לא שם נוכל להסתתר מחמתו... אלא איפה?? **תורת ה' תמימה משיבת נפש!!!** זו המלצה חמה... אני אגלה לך סוד: את המאמר הזה כתבתי לעצמי בסוף בין הזמנים אב של שנה שעברה... תמיד!! תמיד אני מגיע למסקנה הזו... אבל למרבה התסכול רק אז... רק בסוף הבין הזמנים אני נזכר להסיק את המסקנה הזו... אבל כעת!!! בחודש תמוז... אני תמיד חולם על בין הזמנים... בטח... לשבת בבית המדרש מול גמ' משיבת נפש... בטח שזה נשמע מאוד נחמד לדמיין את הקייט בירושלים ואת הטיוול בנחלים... אבל מתי תבין... שברגע שהגמ' נסגרת... החום עולה לי לראש... והעייפות נופלת על הרגליים... ואז אני כבר לא רוצה כלום רק להסתתר מחמתה של החמה... לא נותר לנו אלא להפסיק לפזול החוצה!!! ולדעת שהאנשים הרגועים ביותר על פני הגלובוס בימים אלו זה מי שצמוד לך גמ'...

למה יש דברים שלבחור אסור ולאברך מותר??

זהירות: המאמר הזה הוא טיפ טיפה כבד!!!! אז למה אני כותב אותו?? כי הוא נותן מענה לשאלה מהותית ועמוקה שהרבה בחורים שואלים... **השאלה על קצה המזלג היא כך:** למה יש הרבה דברים שלאברכים מותר ולבחורים אסור?? לאברך מותר פלאפון ולבחור אסור... לאברך מותר רישיון ולבחור אסור... ויש עוד רשימה ארוכה של נושאים שבחור צריך מאוד לזהר מהם... ואצל אברך זה בסדר גמור... אין בעיה... ובחור עומד ושואל בצדק: למה?? וכי בחיים מתקדמים ברוורס??

אז מי שיש לו סבלנות... שיקרא... התשובה מבוארת כאן...

ומי שלא... אז לא נורא... לפחות שידע שהעסק מטופל...

אחד מהכללים הבסיסיים בעיצוב בית הוא ש-בית מורכב משלוש חלקים: א. תקרה. ב. רצפה. ג. **ג. משהו ביניהם!!!!** לא מספיק שיש תקרה ויש רצפה... צריך שיהיה גם איזה משהו **שיפריד ויפסיק ביניהם!** כי אם נצמיד את התקרה לרצפה בלי הפסק מינימלי ביניהם לא עשינו כלום... התקרה לא תהיה תקרה והרצפה לא תהיה רצפה...

קיי"ל ש"סוכה שאינה גבוהה עשרה טפחים פסולה..." למה?? כי תקרה (-סכך) אמנם יש לסוכה הזו... רצפה גם יש לסוכה הזו... **אבל ביניהם? ביניהם אין מקום...** ממילא אין איפה ואין איך לחיות בסוכה הזו...

ולכן אם תשים לב: הלווים נושאי המשכן מתחלקים לשלושה תפקידים: **גרשון!!! קהת!!! ומרי!!!** גרשון מופקד על התקרה... על ה"אוהל..." "מכסהו" ו"מכסה התחש אשר עליו מלמעלה..." (ענין תחילת פרשת נשא...) גרשון מופקד על החלק של **התקרה...** לעומת זאת קהת מופקד כביכול על ה"רצפה..." על כל הכלים והתכנים שצריכים להיות מונחים על הארץ... מזבח אדמה... על הארון שהוא קופסא שכל עניינה להיות מונחת בקביעות על הארץ וכו'...

ו... וכעת מגיע מררי!!! מה התפקיד של מררי??

מררי מופקד על קרשי המשכן... על יצירת ה"משהו" הזה ש**מפריד** בין התקרה לרצפה... **זו המשבצת של מררי...** בקיצור: גרשון- תקרה... קהת- רצפה... אבל תקרה ורצפה זה עדיין לא מספיק... צריך ליצור מרווח ביניהם... צריך שיהיה מרחק מסוים ביניהם כדי ליצור שם מקום! **זה כבר המשבצת של מררי!!!** התפקיד של מררי זה הקרשים ועמודים ואדנים שהם יוצרים את המרחק בין התקרה לרצפה **עד כאן ברוורס??**

מררי הוא מלשון מרירות!!! למררי יש תפקיד **מר!!!**

אם אני אשב כל היום ואזלול גלידות... יהיה באמת חיבור שמים וארץ... **אבל אתה יודע איזה סוג של חיבור??** השמים **יפלו** לארץ... השמים **יצננו** צניחה חופשית לארץ והם יפסיקו להיות שמים... הם יהיו חתיכת ארץ אחת גדולה... **זה לא נקרא חיבור שמים וארץ!!!** זה נקרא תאונה והתרסקות של השמים שנהפכו לארציות אחת גדולה!!! **לא זו כוונת הציורה!!!** אין לנו עניין לפרק את השמים ולהפיל אותם לארץ... אנחנו רוצים שהשמים **ישאר** שמים והארץ **תשאר** ארץ **וביניהם** יהיה חיבור!!!

בשביל זה מצד אחד אני צריך להיות קדוש!! קדש עצמן במותר לך!!! לשמור ולהעצים את **השמים שבילי** לבצר את הרוממות שלי!!! ומהמקום הזה... מהשמים המרוממים האלו... **משם!!!** ליצור חיבור מבוקר לארץ... שהארץ תשאר ארץ... והשמים ישארו שמים וביניהם יש חיבור מבוקר... אני עצמי אהיה קדוש... ובזמנים מסוימים אני אצור קשר מבוקר ורצוי עם הארציות של העולם לפי הכללים שרק התורה יכולה להגיד לי... אף אחד אחר לא יודע איך עושים את זה. **כאן יש שמחה אמיתית!! כאן יש משכן!**

רק מי שיכול במוצאי שבת להבדיל בין קודש לחול ובין אור לחושך... רק הוא יוכל בעוד ששה ימים לקבל שוב את השבת ולהגיד שאין הבדל בין קודש לחול!!! בשבת אני פתאום יכול להתענג ולאכול גלידה ופיצוחים וזה חיבור שמים וארץ... **אין זה קרה??** בשביל זה לפני ששה ימים היה מוצאי שבת... ואז עשיתי הבדלה!!! ובמשך ששת ימי המעשה שוב קדשתי את עצמי במותר לי ועליתי לשמים!!! ועכשיו... אחרי שבמשך ששת ימי המעשה השמים נשארו בשמים... עכשיו בשבת אפשר שוב להפגיש אותם עם הארץ... ואז יש חיבור שמים וארץ ואתאחדת ברזא דאחד... אבל תאר לעצמך שאני אשכח לעשות הבדלה ואני אמשיך לשבת עם הגלידות והפיצוחים והטשולנט רצוף עד יום ששי הבא... כאן כבר לא יהיה חיבור שמים וארץ... כאן יהיה התרסקות שמים לארץ!!! הבנת את הרעיון???

עוד חודש מגיע בין הזמנים... בין הזמנים זה זמן נשגב מאוד!!! זה זמן שיש בו בחינה של חיבור שמים וארץ... לוקחים את כל השמים... את כל הרוממות ואת כל הקניינים הרוחניים שספגנו במשך הזמן... וכעת מחברים אותם עם הארץ עם הדאצ'ה של קווי ה' יחליפו כח... נו... **אם זה באמת ככה... אז למה יש כאלו שיוצאים מבין הזמנים בשן ועין??**

כי במקום לחבר שמים וארץ... אנחנו מרסקים את השמים לארץ...

במקום לקחת את הרוממות של הזמן ולחבר אותו לארץ עם גבולות ברורים!!!! הרי ברגע ששוכחים את כל הגבולות... ברגע שאין עמודים שמפרידים בין השמים לארץ אז השמים סתם צונחים לארץ...

התפקיד שלו זה ליצור את ההפרדה בין שמים לארץ! **ויצירת מרחק זה תמיד מררי!!!** כי כל ההשתוקקות והיעוד והתכלית של העולם זה לחבר ולהפגיש שמים לארץ... כל המטרה של המקדש והמשכן זה לחבר שמים וארץ... כל העצבות שבעולם מגיע מהנתק שבין שמים לארץ... (כל משביר וגליל עלי עברו שכתוב בתהילים זה על הרקיע של יום שני לבריאת העולם שתפקידו להפריד בין שמים וארץ...) וכל שמחה שבעולם מגיעה מחיבור שמים וארץ... והנה סוף סוף הגיע הזמן להקים את המשכן... הגיע הרגע לחבר את השמים עם הארץ!!! מגיעים בני גרשון בשמחה גדולה עם **השמים** - עם אוהל מועד ועם היריעות והם רוצים לפרוש ולחבר ולהרכין את השמים על הארץ... **אבל אז פתאום מגיע מררי... רגע רגע... סטופ!!!!** בני גרשון חכו... עדיין לא הגיע הזמן שלכם לפרוש את היריעות. **קודם כל** אנחנו נעמיד את קרשי המשכן!!! **ורק עליהם!!!** רק על הקרשים אתם יכולים לפרוש יריעות... בני גרשון מאוד מאוכזבים... כ"כ רצינו לחבר שמים וארץ... כ"כ רצינו שהשמים יהיו מחוברים עם הארץ... רצינו לקחת את יריעות האוהל שהם מייצגים את השמים ולחבר אותם עם הארץ - עם הארון והמנוחה... **ופתאום מגיע מררי ולא!!! הוא לא מסכים!!!!** הוא רוצה להביא איזה קרש גבוה עשר אמות שהוא יפריד ויצור מרחק שיטתי בין השמים לארץ... **למה מררי?? למה אתה עושה לנו את העוול הזה??**

עונה מררי: לא גרשון!!!! אל תתעצב... אל תראה אותי כאויב שלך... כן... נכון... אני אמנם מררי ואני מררי. כל מרחק יוצר געגועים מרריים!!! אבל אין ברירה... **זו הדרך היחידה לבנות בית!!!!** בית צריך תקרה וצריך ריצפה **וצריך עוד חלל ביניהם!!** כי אם התקרה והרצפה יהיו לגמרי לגמרי מחוברים בלי שום הפסק שיוצר מרווח ביניהם... התקרה לא תהיה תקרה והרצפה לא תהיה רצפה... הכל יהפוך להיות גוש בטון חסר תוכן... שהוא יעיל אולי רק בתור מצבה של קבר... **אין ברירה!!!!** אם רוצים ליצור חיבור שמים וארץ צריך ליצור מרחק מבוקר ביניהם!!! צריך עמודים וקרשים שישאירו את השמים **בשמים** ואת הארץ **בארץ** --- עם חיבור ביניהם!!! כן... יתכן שהמרווח הזה הוא מררי! אבל זו הדרך היחידה ליצור משכן ומקום להשראת השכינה...

עד כה הדברים אולי נשמעים קצת מופשטים... אבל אני אתרגם לך את זה לדוגמא פשוטה ומוכרת: הרי סיכמנו שהקב"ה שלח אותנו לעולם הזה בשביל שנחבר שמים וארץ... נכון?? אז זהו... **שכשאני אוכל גלידה אני מחבר שמים וארץ!!!** למה?? כי הרי יש לי נשמה קדושה וכל כולה **שמים**!!! והגלידה הרי כל כולה **ארץ**... וכשאני מברך על גלידה ואוכל... הנה לך חיבור שמים וארץ... **לא נכון?? נכון!!!!** נו... אם ככה... אז גיוואלדיג... בא נתחיל לקנות גלידות ונחסל אותם אחד אחרי השני??? **למה לא??** הרי זה מחבר שמים לארץ??? מה יותר טוב מזה?? נו... אז למה אני לא צודק?? למה עדיין יש ציווי "קדש עצמך במותר לך"... מה רע בזה שאני אשב כל היום על סיר הבשר ואחבר דרך שם שמים וארץ??? **מה התשובה?? נו... תגיד אתה מה התשובה?? פשוט מאוד:**

לשמוע על עצמי כל כך... בו בזמן שלאברך מותר??? אין יכול להיות שיש דברים שבעתיד יהיו מותרים ועכשיו הם אסורים?? **התשובה היא: בחור יקר:** חיבור שמם וארץ זה היעוד שלנו!!!! אבל צריך לקדום להם מרווח!!!! את המרווח אתה עושה כעת... בתקופת הבחירות... אתה מתרומם... מתקדש... אתה כעת מתמקד בתקרה ומעמיד אותה בגובה האידיאלי והגבוה ביותר שיכול להיות!!!! אחרי שעשית עמוד תומך והעמדת את התקרה יציב... רק אז אתה יכול לגשת לחיבור לארץ ולעולם החיצון בצורה מבוקרת...

אגב: זה גם המדד אצל בחור... האם הגיע הזמן להתחתן (עכ"פ אצל בחור ליטאי...) מה המודד?? העניין הוא: כשהגעת לסוג של מיצוי... הנה... לתקרה הזו אני שואף להגיע!!!! הצבת את התקרה בגובה המקסימלי שלה... עכשיו הגיע הזמן!!! רק אחרי שהשמים עומדים בשמים!!! כעת אפשר להפגיש אותם עם הארץ... ואבוי ואוי למי שמחבר שמים וארץ בלי קירות... אוי לאותו בית... **הבית הזה נראה בדיקוק כמו המתנפחים של הלונא פארק...** שעל פניו זה נראה בית מאוד גדול ומרשים... והילדים קופצים בו ומנתרים ונהנים מכל רגע... אבל ברגע שרק מוציאים לו את האוויר... בום... התקרה נופלת על הרצפה ושניהם נהיים ניילון אחד מקומט שנכנס לתוך איזה ארגז ומתפנה לעוד לקוח מרוצה...

ככה נראה בית שבנוי על מתנפחים... ככה נראה בית שלא נבנה ממרר... אין לך מושג עד כמה הדוגמא הזו היא מוחשית!!!! כן... יש לך חבר שהוא נראה כעת מדושן עונג... "חי טוב..." עושה מה שמתחשק לו... מסתכל עליך ככה מלמעלה למטה... כאילו אתה לא מבין מהחיים שלך... כאילו אתה מסכן כזה שמקריב את החיים שלו בשביל הדת... **מה אעשה!!!!** אני הכרתי את החברה האלה יותר מידי טוב בתור בחור... **אבל מבחן התוצאה הוא ביום שאחרי!!!!** אוי אוי אוי... ביום שאחרי יש כל מיני דברים שנהיים פתאום מובנים... יש כל מיני מתנפחים שנהפכים להיות ניילונים מקומטים... תאמין לי... ביום שאחרי החתונה המפה משתנה במאה שמונים מעלות!!!! ולא מהזית שלי... לא תגיד לי שאני מדבר בשם הצולי"ם והצדיקים... אני מדבר בשם הצד השני... פתאום המנגינה משתנה... פתאום אותו חבר שצחק עליך... מבין יותר מידי טוב כמה חיל עשית בתור בחור!!!! כמה שלא עבדת על ריק!!!!

אני רוצה שתבין... החברים שלך האלו שנוסעים לים המלח ומתנפקים בכל מיני אטרקציות... זה על ריק... אבל המלחמה הפנימית שלך בתוך הישיבה... זה נכסי דלא ניידי! אתה בונה עמודים של משכן! שאתה הולך לפגוש אותם ביום שאחרי החתונה!!!! תשמוע את הקופון הזה... תשמוע את המסמך הזה ליום שאחרי... ונראה אם לא צדקתי...

בחור יקר: אל תרפה! תמשיך להיות מררי! תמשיך להזיע בבניית הקרשים והגבולות הברורים והאיתנים שאתה מציב לעצמך... תזכור שאתה כעת נמצא בתקופה חריגה... אתה כעת מתמקד במלאכת המשכן!!! ויום יבא ותגיע הקמת המשכן!!! מזל טוב... בית נאמן בישראל.

וחומות שמורים לבא היום... הוא היה עסוק בלבנות את קרשי המשכן... וזה לא היה קל... חברים שלו חוגגים... והוא באותה שעה מררי ומררי... עובד קשה קשה... **אבל סו"ס החיים לא נגמרים בישיבה!!!!** ויום אחד הגיע הזמן להקים את המשכן!!!! ואותו מררי בא להקים את ביתו... הצד של החתן הביא את **השמים**... והצד של הכלה הביא את **הארץ**... והחתן...??!! החתן הביא איתו **קרשים!!!!** החתן הביא איתו מהישיבה את החלק המררי והמרירי... את כל הגבולות והשליטה על יצרים שהוא בנה עם הרבה מרירות ומלחמות בחיי הבחורות... **ושם נבנה בית!!!!** אבל איזה בית נבנה שם... איזה בית גדול... איזה בית מפואר... בית נאמן בישראל... תקרה בריאה... רצפה חזקה... **וביניהם המון המון אוויר!!!! טרקלין מפואר!!!!** יש הרבה הרבה אוויר ואור בבית הזה... הבית הזה מלא בשמחה ואושר... הבית הזה לא צפוף... לא מרגישים שם מחנק... ממש לא!!!! (כן... בישיבה זה דווקא כן היה נראה ככה שהוא חנוק ומצומצם... כן... בנגריה של מררי יש הרבה מחנק... אבל חכה חכה לסלון המכירות...)

לעומת זאת עקבתי אחר החבר של המררי הזה... אותו חבר שלא הסכים להתאפק... אותו חבר שרצה כבר ליהנות מהחיים בתור בחור... אותו אחד שלא רצה ליצור עמודים איתנים של מררי בתור בחור...

והנה... הגיע הזמן להקים את הבית... הצד של החתן הביא את **השמים**... הצד של הכלה הביא את **הארץ**... וכעת צריך עמודים... כן... במעמד החופה יש את הריצפה של האולם... ויש את היריעה שפורשים מעל החתן והכלה... אבל צריך בעיקר **עמודים!!!!** ואת העמודים החתן צריך להביא איתו מחיי הבחורות... **ואת זה לא היה לנו!!!!**

הוא בא לבנות את הבית שלו... תקרה יש!!!! ריצפה יש!!!! אבל ביניהם??? בין התקרה לריצפה **אין מינימום של שליטה!!!!** אין מינימום של גבולות!!!! אין מינימום של תוכן ועקרונות ברורים... התקרה והרצפה היו יותר מידי קרובים אחד לשני... לא היה שם אוויר בבית הזה... הבית הזה נהיה **"סוכה שאין בה עשרה טפחים** (גובה)" אותו אחד משוטט כיום ברחובות... כי לא טוב לו בבית... צפוף לו בבית... הוא כל היום נובר בוואצפ כי משעמם לו בבית... לא טוב לו שם... בטח... **הוא מרגיש דירה סרוחה!!!!** בטח דירה סרוחה... תאר לעצמך בית שיש בו תקרה ויש בו ריצפה וביניהם יש רק חצי מטר גובה... אתה יכול לעבור שם רק בזחילה... אפשר לחיות בכזה בית??? **זה בית חסר תנאים מינימליים!!!!** בית שהשמים נפלו לארץ ואין בו קירות תומכים מינימליים שיוצרים מרווח מבוקר בין התקרה לרצפה הוא דירה סרוחה שאפילו בתור דירת עראי זה לא ראוי... **וחבל!!!!** עם קצת מררי... עם קצת "זרוק מרה בתלמידים" שאותו אחד היה מוכן לקבל מרביתו ומוכן להשקיע במלאכת המשכן... הוא היה לזכות להקים את המשכן ולבנות בית בישראל מואר ומאוורר.

הדברים נשמעים קצת מופשטים... אבל מי שצריך להבין ומסוגל להבין מבין טוב מאוד ש... ש... **שיות ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן!!!!**

כאן התשובה לתהיות של בחורים: למה יש דברים שלאברכים מותר ולבחורים אסור??? למה אני צריך

ובשביל זה כבר עכשיו!!! באמצע הזמן... אנחנו צריכים לדאוג לשמים שלנו... אבל לא רק לשמים אלא בעיקר לעמודים שצריכים לשמוע על המרווח שבניהם וד"ל

וכאן אנחנו נוגעים בשאלה המוצדקת... שהזכרה בפתח המאמר: אותם בחורים ששואלים שאלות טובות... למה יש דברים שלאברכים מותר ולבחורים אסור??? לאברך מותר פלאפון ולבחור אסור... לאברך מותר רישיון ולבחור אסור... לאברך מותר להיות בכל מיני מקומות שאצל בחור זה לא בא בחשבון... ויש עוד כל מיני ניסיונות שבחור צריך מאוד ליזהר מהם... ולאברך זה מותר... ובחור עומד ושואל בצדק: למה???

אם לאברך מותר כל מיני דברים... למה לי אסור?? **התשובה היא:**

סיכמנו שבשביל לבנות בית צריך תקרה!! ריצפה!! **ומשהו מר ביניהם!!!!**

מה ההבדל בין בית נאמן בישראל לבית לא... לא כ"כ נאמן בישראל???

מה ההבדל בין בחור בן עליה שבונה את ביתו לבין כלומניק שבונה את ביתו??? **שניהם** בונים בית!!! **שניהם** ניגשים לחבר שמים וארץ!!!!

השאלה מה יש ביניהם??? מה יש **בין !!! בין השמים לארץ???**

האם יש איזה מרווח נשימה ביניהם?? **וכמה ??** האם יש מינימום של מרחק ומרווח וגבולות בין השמים לארץ או... או שיש התרסקות של השמים שנפלו לארץ...?? כמה?? כמה נשאר מרווח נשימה בין שמים לארץ?? **זו המשימה שמוטלת עלינו בחיי הבחורות!!!!**

אין עושים את זה??? אין שומרים שהשמים ישארו שמים וארץ תשאר ארץ ובכל זאת יהיה ביניהם חיבור??? **בשביל זה צריך עמודים!!!!** קרשים חזקים ואימתניים!!! שזה מר!!!! כן... בני מררי מתעסקים בהם והם עושים את העבודה הכבדה והקשה ביותר... אבל המרירות הזו היא לא באמת מרירות... אלא היא יוצרת את השם בית!!! למררי הזה נזקף כל זכות קיומו של הבית... אתה רואה בחור ישיבה ששומר על עצמו!!!! ששומר על הקדושה שלו... שמתאפק ומבין שיש דברים שכעת צריך להתרחק מהם... זה נראה מר... זה נראה שאותו בחור מתנזר מכל העולם... על פניו זה נראה שהוא מפסיד... **אבל לא!!!!** תבין שהבחור הזה כעת עוסק **במלאכת** המשכן... הוא בונה בית... הוא כעת עסוק בליצור את העמודים של הבית... חכה חכה לו...

כן... אני מכיר טוב טוב את אותו מררי... הוא למד איתי בישיבה... והיו לו חברים שלא רצו להיות מרריים כמוהו... הם רצו ליהנות מהחיים... למה לסבול?? תן לי למלאות סיפוקים ולהנות מהחיים... **למה להיות מררי??** הם יצאו לרחובות ונהנו מהחיים ואילו הוא נשאר מררי... הוא נשאר בעקשנות בחדר העבודה... לבנות וליצור עמודים

"למען לא נבוש..." מושגים בסיסיים בהלכה.

טיפים פרקטיים לבעל קורא פראטי...

מצוי שמבקשים ממישהו להיות בעל קורא חד פעמי... (או יותר נכון בעל קורא מתחיל) והוא משתדל להצליח... ומשקיע ומתאמץ וחוזר אבל תכלס... כשזה מגיע לשעת מעשה הקריאה יוצאת מזעזעת לא רק שהוא שוכח את כל הטעמים... הוא נתקע כל הזמן... הוא מאבד את כל הפסיקים והנקודות... אין אתגחחא... אין סוף פסוק... הכל נהיה בלגן אחד גדול... אז כאן אני רוצה לתת לך כמה טיפים קטנים מוהניסיון למה זה קורה ומה עושים שזה לא יקרה... **הבין: יש פה טעות אחת שמצויה אצל בעלי קוראים מתחילים:** אתה מצידך היכנת מאוד והשתדלת מאוד לזכור... עכשיו... כשהגיע לקרא... עשית לעצמך כמה וכמה סימונים בתור תזכורת בשביל שלא תשכח... הכנסת לעצמך לראש שהפסוק השלישי והרביעי מתחילים בגרשיים... ובפסוק השמיני יש איזה זרקא וסגול במילה ויאמר השניה... (לא הראשונה...) ואז התחלת לקרא ופתאום באמצע הקריאה זה בורח לך... ובמקום לקרא כמו בן אדם... אתה עסוק בלחפש את הפזר והזרקא שברחו לך... **וזה הטעות!!!** וזה הסיבה שהקריאה כ"כ מזעזעת... **הרבה יותר גרוע מאדם שלא הבין בכלל... ולכן נקוט האי כלל ביד:** כל ההכנות וכל ההזרות וכל הטעמים... כל זה אתה יכול לעשות עד הרגע של קריאת התורה!!! אבל ברגע שאתה מגיע כבר לקרא בתורה... כעת תשים בצד את כל הטעמים... כעת אתה לא צריך לזכור כלום!!! (גם אל תסתכל בחומש בין גברא לגברא... אין עניין...) **כעת כזה ראה וקדש!!!** כעת אתה צריך לקרא מה שכתוב לפניך!!! אתה כעת צריך להסתכל על הפסוק ולקרא אותו כמו שאתה קורא משפט בלבד... ובידוק כמו שאתה קורא משפט בגמ'... אתה לא עוצר באמצע משפט ונדמה לך ששם הוא נגמר... כי אתה מספיק אינטליגנט לקרא משפט מושלם ולדעת איפה מתחיל ואיפה הוא נגמר... כך גם בקריאת התורה... **גם אם לא הכנת בכלל בכלל...** אין שום סיבה בעולם שלא תדע איפה לשים את הפסיק ואת הנקודה... ולכן כעת!!! אחרי שאתה כבר עומד מול הספר תורה תשאיר את כל מה שהכנת בצד... וכעת תקרא את הטקסט כאילו אתה קורא אותו פעם ראשונה... **ואז שני דברים טובים יקרו:** א. דבר ראשון: הטעויות המזעזעות שעד עכשיו היו לך יעלמו... כי עד עכשיו במקום לקרא כמו בן אדם... היית עסוק בלדורף אחרי הטעמים שברחו לך... וכעת אתה קורא כמו בן אדם... **ב. הדבר השני שיקרה...** שפתאום אתה תגלה שאתה קורא מצוין... למה?? כי סו"ס הרי למדת טוב והכנת טוב... והטעמים אמורים לזרום תוך כדי הקריאה... הטעמים לא אמורים להיות מוהנים לך בזכרון כמו נתונים... כאן פזר... לא... זה אמור להתגלגל לך אוטומטית... ובשביל זה אתה צריך להיות משהו יותר ולקרא טבעי... תנסה את זה... **נקודה שנייה: על אותו נושא...** הרבה פעמים קורה שאנחנו נקלעים לקריאת התורה ואין בעל קורא... ואז אין ברירה... ומישהו מהמתפללים ניגש לקרא בתורה... וזה נראה בהתאם... ואז בדרך כלל הבעל קורא מבקש ממישהו שיעמוד לידו ויעזור לו... ואז מתחילה פנטזימה מושלמת... הבן אדם מתחיל לעשות כל מיני תנועות מוזרות... ובדרך כלל!!! בדרך כלל זה רק מוזיק!!! (יש אנשים בודדים ממש שמכירים את האומנות... וצריך שהם גם יהיו מוהנים...) בדרך כלל הבעל קורא... קורא יותר טוב אם העוזר לא יעמוד לידו... וזה מאותה סיבה בדיוק: כשאני קורא בתורה... אם אף אחד לא עומד לי על הראש... אני קורא מה שכתוב... אז גם אם אני לא יודע טעמים... אני לפחות קורא את הטקסט... ומבין לבר איפה האתגחחא ואיפה הסוף פסוק... (ואחרי שאת זה אני עושה טוב... כבר לא מופקע שבטעות יצאו לי גם הטעמים הנכונים) אבל ברגע שיש פה משהו שנוסף לי בעורף ועושה לי כל מיני תנועות... הראש שלי לא מתרכז בתוכן של הדברים... ואני עסוק בלהבין מה התנועה שהוא עשה לי... במקום לקרא כמו בן אדם... לכן אם ביקשו ממך להיות בעל קורא פראטי... תגש ותקרא באופן טבעי!!! אל תחפש בכח לעשות טעמים... תנסה... אל תקח את הדברים בתור הלכה למשה מסיני... תבדוק את הדברים לגופו של עניין... מה שבטוח... יכול להיות שתגלה שאתה בעל קורא לא כזה גרוע כמו שחשבת...

קובי האגרון והגברתן והפוטיתא הקטנה...

ההפתעה שלי הייתה בבית המקדש... שם פגשתי אותו!!! ומיד ראיתי שיש לו אור מיוחד בעיניים... אני עצמי הגעתי לבית המקדש בגלל הישיבה הקטנה החדשה שפתחנו... (אולי שבע הבא נספר לך על זה דווקא תכנתי לספר את זה השבוע... אבל אז פגשתי שם את קובי... והוא גנב את ההצגה) כן... קובי האגרון!!! חבר הילדות שלי... גדלנו יחד בשכונה... תמיד הוא היה נראה כזה גברתן כזה... עם כיפה קטנה... לא ב"קטע" של היהדות... תמיד היו איתו בעיות... ופתאום אני רואה אותו פה... יש לו כזו אור מיוחד בפנים... יש לו קדושה וטהרה בעיניים... מה זה? אני חייב לברר מה הסיפור... הלכתי אחריו... ואז ראיתי שהוא מקריב קרבן... מהר מאוד הבנתי שזה חטאת... כי הוא זה היה בצפון והכהן לקח את זה לכבש... אז התרחקתי... שלא יהיה חוסר נעימות... אבל אח"כ ניגשתי אליו... קובי... מה נשמע??? מה... מה הסיפור??? מה זה הזון והטהרה הזו שיש עליך בעיניים??? קובי האגרון חיך... לקח אותי לצד... תקשיב... **הכל התחיל מתולעת אחת!!!** מה... מה קרה?? זה היה בחוף שרתון... שיחקתי מדקות... אתה יודע... אני אלוף במדקות... ואז עשיתי הפסקה קצרה... הוצאתי משמשים והתחלתי לאכול אחד אחרי השני... אבל היה בהם קצת נגיעות... ומישהו העיר לי... אדוני... תבדוק לפני שאתה אוכל... זה נגוע!!! ואני... אתה יודע מי אני?? אתה תגיד לי מה לאכול ומה לא... המשכתי לאכול... אותו אחד לא ויתר... כאב לו הלב שאני אוכל תולעים... והוא החליט לתפוס את המשמש במקומי ולבדוק אותו מנגיעות... הוא בדק אחד... בסידר... את השני הוא בדק וזה היה מתולע!!! הוא הניח את זה בצד ואמר לי... זה לא טוב... אבל אני קובי האגרון... אתה תגיד לי לא טוב... לקחתי את המשמש ובאתי לאכול... הוא התחיל לצעוק... תעזוב את זה!! יש שם תולעים! הרמתי עליו את המדקה... ששששש... ואז הוא הביא את החבר שלו ושניהם צעקו עלי... ואז פרנציפ!!! פרנציפ הכנסתי את המשמש לפה!!! והגשתי להם את הגוגו ככה בצחוקים... קחו... שיהיה לכם אגואים... זה... המשכתי לשחק מדקות... זה... סוף סיפור... אבל אל תשאל!!! למחרת... דופק אצלי בדלת יורם!!! יורם זה שליח בית דין... כמה שאני אגרון... הוא גברתן פי שלוש ממני... יורם אומר לי: קובי... הבית דין קוראים לך... נבהלתי... אני לא מתחיל עם יורם... הלכתי אחריו... ואני רואה את שתי אלו מהחוף מעידים בבית דין... לדאבוננו הרב אנחנו מעידים שקובי אכל "פוטיתא"!!! בעיניים שלנו ראינו את החרק... והוא אכל אותו... התרנו בו... בית דין שאלו... בררו... חקרו... דרשו... זה לא צחוק!!! התברר שעברתי חמש לאוני!!! משם שלחו אותי ישר לחדר הסמוך... שם ישב הרופא משפחה שלנו... ד"ר אילני... אתה מכיר אותו... כן... ד"ר אילני נמצא בבית דין פעם בשבוע לשירות הבי"ד... והאב"ד נכנס וביקש מהרופא שיבדוק את החוסן הבריאותי שלי כמה מלקות אני יכול לספוג... הרופא בדק אותי... עשה את כל הבדיקות דם האפשרויות... משקל... גובה... וראיתי שהוא מחויר... נבהלתי... שאלתי אותו: מה קרה?? מצאת בעיות בבדיקות דם?? **לא! דווקא לא!!** אדרבה... אתה בריא כמו שור הבר... בן פורת יוסף בחיים שלי לא היה לי כזה פצינט בריא וחלק כמון!! כל הבדיקות שלך פיקס... אז שאלתי אותו: אם ככה רופא... למה אתה נראה חיוור?? הרופא נאנח... מה... אתה לא מבין למה... בשביל מה שלחו אותך אלי... לבדוק כמה מלקות אתה יכול לספוג... היות ועברת על חמשה לאוני!!! אז כל לא זה 39 מלקות!!! תכפיל פי 5... **זה אומר שאתה חייב מאה תשעים וחמש מלקות!!!!!!** רק מה?? בדרך כלל אני בודק את הפצינט ומוצא כל מיני חריגות בערכים... אם זה מגלובין נמוך... אם זה סוכר גבוה... או סידן קצת חסר... או ברזל... תמיד אני מוצא איזה נקודת חולשה שאני אומד את הבן אדם שהוא לא יכול לספוג את הכל... רק חלק... **אבל אצלך אין!!! אין לי כלום!!!** אין שום תירוץ!!! אתה הפצינט הראשון שאני הולך להגיש איבחון שאתה יכול לספוג מאה תשעים וחמש מלקות!!!!!! לכן אני כ"כ מבוהל... אוה... כאן הגיע תורי להיות חיוור... מה... אתה רוצה להגיד לי שאני הולך עכשיו לקבל מאה תשעים וחמש אגרופים?? לא... חיך הרופא... זה לא האגרופים מהסוג שלך... זה מלקות של הזקן שבבי"ד "היתר בדעה חסר כוח" אבל עדיין זה מלקות... אבל כדאי לך... זה כפרה!!! כל מכה כזו שאתה מקבל זה במקום צ"ח קלות שבמשנה תורה... בקיצור: קובי נצמד לעמוד... וראש בית דין התחיל לומר "היפלה ה' את מכותך ואת מכות זרעך" והמכה התחיל להכות... בהתחלה זה לא הזיז לקובי... אבל עצם המעמד גרם לו לחרטה עצומה... הרהורי תשובה עמוקים הציפו אותו... זהו!!! סיימנו את הל"ט מלקות על הלאו הראשון... **כעת עוברים ללאו השני... לסידרא השניה של ל"ט מלקות...** ושוב... והיפלה ה' את מכותך... עוד ל"ט מלקות... כאן כבר גם קובי האגרון התחיל להרגיש שמשו "מדגדג" שם בגב שלו... סיימנו את הסידרה השניה... בבית דין היו מופתעים!!! שבע שער היה פה בחור שהתגלח במכונה לא כשרה וגם הוא עבר על כמה לאוני אבל הרופא בדק אותו ואמר במקום שהוא לא יכול לקבל יותר מ-24 מלקות... וגם כזה הוא לא עמד... ונקלה אחיך לעיניך וכבר במספר 18 הפסיקו... והנה כעת קובי עומד לקראת הסדרה השלישית... אבל בסדרה השלישית קובי התחיל לרעוד... הוא כבר התחיל להרגיש את המלקות... דמעות של חרטה זלגו מעיניו ללא הפוגות... ובסדרה הרביעית... במכה ה-13 הרופא אמר סטופ!!! עד כאן!!! קובי האגרון חזר הבייתה שבור בגופו... זו הפעם הראשונה בחיים שלו שהוא הרגיש בכלל חולשה גופנית!!! אבל זו גם הפעם הראשונה בחיייו שהוא הרגיש משיכה עצומה לרוחניות!!! כן... כל מכה פיזית שהוא קיבל בבי"ד פינתה מקום לנשמה האלוהית שלו להתחיל לבקוע ולבצבץ ולהאיר בנשמתו של קובי... קובי חזר הבייתה שבור בגופו אבל קורן באור חדש... עם החלטות חדשות בחיים... הוא עשה רשימה של חטאות שהוא חייב... והוא התחיל פרק חדש בחיים!!! והנה... כעת הוא עומד כאן בבית המקדש... והוא נראה משהו אחר לגמרי... קובי מחייך ואומר: היית מאמין??? פוטיתא אחת ניצחה את קובי האגרון!!!

כן... קורא יקר: אני יודע שהתיאור הזה לא עושה לך טוב... כן... גם לי לא כ"כ... אנחנו לא אוהבים את הסיפורים מהסוג הזה... אנחנו רוצים לשמוע רק דברים נחמדים... רק דברים שכיף לשמוע... אבל קח בחשבון שקובי האגרון של ימינו נשאר אגרון... הוא נשאר צמוד לאייפון שלו... והוא לא נהנה מהחיים!!! בסוף הוא הרי לא יפטר גם ממלקות... הוא עוד יקבל מלקות על ימין ועל שמאל... ואז את המלקות הוא יקבל ממלקות האכזריים שלא מרחמים עליו... מה-צ"ח קללות של מי שלא שב בתשובה... ועומת זאת קובי האגרון הזה קיבל אמנם מלקות שחיצוניות זה נראה לך מאוד מזעזע... אתה ממש מתקשה לקרא את זה... אבל משהו זז אצלו!!! הוא לא נשאר באותו מקום... קובי הזה הולך לרקוד בעוד שלושה חודשים בשמחת בית השואבה יחד עם החסידים ואנשי מעשה והוא הולך לשאוב רוח הקודש ממעיני הישועה... הוא התקדם בחיים!!! הוא קיבל מלקות והתקדם משם לעתיד טוב יותר... ועליו נאמר הפסוק בזכריה: **ואמר אליו מה המכות האלו בין ידיך ואמר אשר הוכיחתי בית מאהבי-** הבית דין המאהבים אותי לה' הם הכוני על אשמותי לשוב לה' להתאהב עלי... אני בטוח שיש הרבה בחורים שהיו מעדיפים לקבל כמה מלקות בבית דין אם זה היה חוסך זמן קיץ מדא ובלתי נסבל בלי חברותא טוב ובחוסר גישמאק בלימוד... את המלקות האלו אנחנו יכולים לעשות גם כיום באמצעות כל מיני קבלות וגבולות נוקשים (כל אחד במה שהוא צריך) בעבודת ה' שכרוכים אצלנו במאמץ כביר... אבל המאמץ הזה הוא "בית מאהבי" במאמץ הזה יתכן שמתחבא הטעם בלימוד שאני לא יודע להיכן נעלם בתקופה האחרונה... הגידה לי שאהבה נפשי איכה!!! בית מאהבי.

המסרים שרק אני יכול להגיד לך... לא המשגיח...

יצא לי כמה פעמים לעמוד בסימפוזיון מול בחורים... הם שואלים שאלות ואני עונה... תמיד איכשהו הסתדרתי בסוף... גם כשלא ידעתי מה לענות... אז או שעניתי שאני לא יודע או שהצלחתי להתחמק באגלנטיות... (בפרט כשהשאלה היא נגד הממסד...) או שהתפללתי חזק לקב"ה תוך כדי שיתן לי תשובה ונושעתי... אבל הייתה פעם אחת שהבחורים הציבו לפני שאלה מאוד פשוטה!!!! שמצד אחד התשובה הייתה מאוד ברורה לי... אבל לא... לא הצלחתי לענות אותה טוב... גם להתחמק לא הצלחתי... כל מה שעניתי נשאר חיוור... הם הרגישו שאני סתם מורח וגם אני בעצמי הרגשתי שאני לא... לא לגמרי מצליח לתת להם מענה לשאלה הזו... יצאתי בשן ועין!!! הרגשתי מאוד רע עם עצמי... הרגשתי שבחורים שאלו פה שאלה כ"כ פשוטה והם לא קיבלו מענה!!!! ארך לי המון זמן לקלוט מה הייתה הנקודה... איפה היה פה הקצר בתקשורת!!!!

ובכן: אני אגיד לך את השאלה... ובא ננסה ביחד לענות תשובה:

תסביר לי למה לצאת מהמיטה??? זהו!!!! זה כל השאלה!!!!

אתה אומר לי כמה חשוב לשבת וללמוד והתורה והתיירה... וכדאי לך... ואתה עושה נחת רוח לקב"ה... עזוב... כל זה לא משכנע אותי... כי תכל'ס... אני עכשיו במיטה!!! ובשביל לצאת מהמיטה אני צריך סיבה שהיא יותר חזקה מכח המשיכה!!!! סיבה מספקת!!! סיבה שתשכנע אותי... לא אותך - המשכנע... **איך הם אמרו לי שם?** אתה בעצמך תסכים... שאם אתה היית עכשיו במיטה... ואיזה מישור עם זקן מגיע ואומר לך... כדאי לך... תיירה ורבע"ע... זה... זה חיוור... זה לא סיבה מספקת לצאת מהמיטה... נו... תכל'ס... אני במיטה... ומחכה שמישהו יבא וישכנע אותי לצאת משם ולהתחיל ללמוד... נו... בבקשה... תשכנעו אותי...

זו השאלה!!!! זה כל השאלה!!!! זו שאלה גאונית? לא!!!

צריך פה לעיין בספרות הרפואית בשביל למצא תשובה? **לא!!!**

שאלה הכי פשוטה בעולם... ו... ופשוט לא מצאתי מילים לענות עליה...

ארך לי המון זמן עד שמצאתי את התשובה... והתשובה היא כדלהלן:

תשאר!!!! תשאר במיטה!!!!!!!

על זה לא חשבתי!!!! על התשובה הזו לא חשבתי!!!! **זו התשובה!!!!** זו התשובה היחידה שאפשר לענות לבן אדם ששוב כמו אחשוורוש במרומי המיטה והוא מוכן לעשות לי טובה ולהוציא את האוזן מהשמיכה... ושאיני אבא אליו עד המיטה ושם אני אשכנע אותו לצאת ממנה... לא אדוני!!!! לאדם כזה הדבר היחיד שנותר לי להגיד לו: **תשאר במיטה!!!!!!!**

ואני אסביר לך מה אני מתכוין... **תאר לעצמך יש מציג...** ואני צריך כעת לבא ולשכנע אותך שתתרום למסודות שלנו... אני מגיע... אתה הגביר ואני השנורר!!! אני כעת צריך אותך!! ואתה לא צריך אותי!!!! ואני מתחיל במסע שכנועים!! וזה לא עובד... אני מתחנן לפניך... ואתה מחזיר לי בשיניים... אני מנסה לשכנע אותך מכיוון אחר... ואתה מתקיף אותי... על כל משפט שאני אומר יש לך מה לענות... מה נעשה... אתה כעת בעל המאה ובעל הדעה... אתה הוא ה"מוחזק" ואני ה"מוציא"... נו... מי יצא בפחי נפש?? אני!!! אני באתי כאן להתרים אותך... קיייתי לצאת מפה עם כמה שקלים... אבל תכל'ס... לא הצלחתי לשכנע אותך... אתה נשארת עם הכסף... ואני נשארת עם לשון בחון... נעבעך...

עד כאן סיפור אחד!!!! כעת נעבור לסיפור קצת שונה...

אתה עשית כמה טעויות טראגיות בענייני כספים... השקעת איפה שלא נכונים... ונקלעת לחובות אדירים וכעת שקעת בבוץ רציני... אף בנק לא נותן בך אימון... וכל המשפחה קורסת יחד איתך... וקופת הצדקה של השכונה נכנסה לתמונה... והצדקה אותי!!!! מי אני? אני איש כלכלה... אדם עסוק... כל שעה אצלי שווה כסף... אין לי זמן מיותר... אבל בקשו ממני והסבירו לי את נחיצות העניין וזה נעץ ללבי... והחלטתי שאני מוכן להקצות כמה פגישות איתך ולתת לך כלים לשקם את המצב הכלכלי בבית... אני מגיע ומתחיל להסביר לך... אני לא גומר להשלים את המשפט ואתה מתחיל להתקיף אותי... לא!! לא נכון... מי אמר... ואז אני מנסה להגיע מזוית אחרת... ומנסה להסביר לך שככה וככה... ושוב אתה מבטל את הדברים שלי... מי אמר... אולי לא... אולי הכל המצאה... אתה סתם מורח אותי... וככה כל משפט שאני אומר אתה עסוק בלהפריך אותי...

עכשיו תגיד לי: איך אני אמור להגיב?? מה אני אמור לעשות עכשיו??

בשלב מסוים אני פשוט אתרום מהכסא ואני אודיע לך חגיגת: אדוני היקר: יש לך טעות!!!! מי עובד אצל מי? מי פה המתרים ומי התורם? מי צריך את מי? מי צריך את מי? מי צריך את מי? מי פה מסודר ומי לא? מי פה אדם מסודר בחיים!!!! אני לא צריך אותך... אני לא במינס... אני בן אדם עסוק ואין לי שום אינטרס לדבר איתך... רק מה?? אתה פה המסכן... אתה פה הנעבעך... ואני מוכן!!!! מוכן להסביר לך איך לצאת מהמסך... אם אתה מוכן להקשיב ולהתאמץ להבין אותי מה טוב... אבל אם אתה תמשיך להתקיף אותי ולהיות עסוק כל הזמן בלנצח אותי... אני לא אתווכח... אני אתן לך לנצח אותי... אבל אתה תשאר פה עם הברוך ואני אמשיך את החיים שלי הלאה... חבל... רק אתה תפסיד...

הבנת את ההבדל בין שני הסיפורים??

במציג אני המסכן!!!! אני המסכן!!! ואני צריך להתאמץ לשכנע אותך... אבל במקרה השני... לא אני המתרים!!! אלא אתה!!! אתה המתרים!!! אתה המסכן... שמתרים אותי שאני אתרום לך מניסיוני... ממילא אתה צריך להתאמץ להבין אותי... ולא אני צריך להתאמץ לשכנע אותך...

על אותו משקל כאן:

אני מגיע לדבר מול בחורים... והבחור טוען שהוא מסכן... שהוא נעבעך... שאין לו סיבה לקום בבוקר... ואני פה בשביל לנסות לעזור לו... אני אומר לו כך וכך... ומה הוא עונה לי?? אתה לא מספיק משכנע אותי!!!!

משהו פה במנגינה לא נכון... משהו פה לא תקין בתקשורת...

תחליט מי המתרים ומי התורם!!! מי צריך את מי!!!!

אתה מדבר כאילו אני מתרים אותך... כאילו אני פה המסכן... אני מתרים אותך למציג של הקימה בבוקר והתפקוד כמו יהודי... ו... ואתה יושב רגל על רגל ומקשיב לי בחצי אוזן... ולא הצלחתי לשכנע אותך **וזה לא נכון!! זה לא המפה!! זה לא אמור להיראות ככה...** זה הפוך!!!! אתה פה המסכן... אתה פה זה שלא מצליח להזיז את עצמך... אתה הוא זה שמרגיש דפוק בחיים (אתה

בעצמך מודה בזה) ואני הוא זה שמוכן לתת לך כלים... מוכן להסביר לך... אבל בסופו של דבר היעורר בית הם שלך!!! לא אני צריך להתאמץ לשכנע!!! אלא אתה הוא זה שצריך להתאמץ להשתכנע!!! **ואת הנקודה הזו בחורים לא מספיק מבינים!!!!** בחור שטוען שהמשגיח לא מצליח לשכנע אותו לקום בבוקר... מה טמון במשפט הזה?? שהמשגיח הוא **מתרים...** ואני זה שמואל בטובי להשתכנע... **לתרום לו...** לפרגן לו... לעשות לו טובה ולהגיע לוועדים שלו ולקבל ממנו... אז זהו שלא!!!! אני אגלה לך סוד כמנס:

אתה הוא **המתרים!!!** לך למשגיח **ותתרים** אותו... תתחנן לפניו שיסביר לך ויתן לך חוקי חיים איך לקום בבוקר ולתפקד... אם הוא יצליח מה טוב... **הוא זכה לתרום לך!!** עזר לך!!! אבל אם הוא לא הצליח... אמנם כואב לו הלב שהוא לא זכה לתרום לך... אבל המסכן הגדול באמת זה לא הוא... אלא אתה... שיצאת בפחי נפש... כי הוא **לא תרם** לך!!!! לא הצליח לתרום לך... ומה יהיה איתך... **תבין:** הרי מי שישאר במיטה זה אתה... מי שנשאר מופסד זה אתה... אדוני היקר... אני אגלה לך בסוד: אתה אולי לא יודע... אבל המשגיח שלך מסודר בחיים... הוא היה פה לפניך והוא יהיה פה אחריו... הוא לא באמת צריך אותך... הוא ימשיך את החיים שלו הלאה... אבל אתה?? אתה הוא זה שנמצא פה עכשיו ואתה יכול להתרים אותו! ולהוציא ממנו מתנות יקרות לחיים מה שבטוח אתה הוא המתרים... ויהי רצון שהוא יצליח לתרום לך...

זו הסיבה שכ"כ קשה לי לעמוד מול בחור ולשכנע אותו לקום בבוקר כשהוא נותן לי תחושה שהוא עושה לי טובה... כשאתה עומד מול בן אדם בוגר שאמור לעזור לעצמו ואתה רואה שהוא לא מסתדר... ובמקום שיתוף פעולה מצידו שביין שזה האינטרס נטו שלו... הוא עסוק בלנצח אותי... שיהיה לך לבריאות... זה בסדר... אתה לא צריך להתאמץ לנצח אותי... אני מנוצח ועומד... בבקשה... תחזור למיטה ותמשיך להעלות שם עובש... ועוד כמה חודשים... אם סוף סוף תבין שאתה באמת בבעיה תבא **להתרים** אותי... ואני אשתדל בעז' **ש לתרום...**

עכשיו למעשה: האם אני צודק בגישה שלי? האמת היא שלא!!!

סוף סוף על זה בדיוק הקב"ה אומר למשה ואהרן בתחילת פרשת וארא: ויצונו אל בני ישראל... אומר רש"י: עם ישראל סרובנים הם טרחנים הם... וצוה עליהם להנהיגם בנחת... **מה פירוש?? הקב"ה אומר למשה:** אני מכין אותך!!! אתה תעמוד מול אנשים שאתה בסה"כ רוצה לעזור להם... אתה בסה"כ רוצה לגאול אותם להוציא אותם ממצרים... והם כל הזמן ירגישו שהם עושים לך טובה... **וזה מפתיע!!!** ובכל זאת אתם צריכים להכיל את זה!! כן... זה א' ב' של חינוך!!! זה א' ב' של כל אחד שנמצא בעמדה של הוראה... ובאיזה שלב בחיים - ממורה בחידר ועד ר"מ בישיבה... בינינו... כל אבא ואמא עומדים במצב הזה... יש לך עסק עם ילד שעושה לך טובה שהוא אוכל ארוחת צהרים... ואנחנו צריכים לדורם עם זה... אין לנו רשות להתעצבן עליו ולומר לו: אתה לא מבין שזה לטובתך?? לך... תתבשל בבוץ של עצמך... לא!!! אין מה לעשות!!!! זו כעת הרמה של הילד... הוא כעת באמת מרגיש שהוא עושה טובה... ואי אפשר לדלג על השלב הזה!!!! ובשביל זה אני רועה... אני מחנך... בשביל זה אני אבא... בשביל להכיל את משוגותיו של הצעיר שכעת עושה טובה לאנושות שהוא בכלל מוכן לקבל ממני... ואל דאגה... הוא עוד יגדל ויבין ואז הוא יודה שלא הוא עשה לנו טובה אלא אנחנו עשינו איתו!!!! אז עד אז... צריך הרבה סבלנות... קשה!!!! אבל זו המציאות!!!!

אין מה לעשות!!!! זה חלק מהעסקת חבילה של המגרש החינוכי!!!!

ולכן המשפטים שכתבתי עכשיו במאמר הזה הם לא לגמרי נכונים... לא בגלל שאני לא צודק!!! אלא בגלל שזה חלק בלתי נפרד מהתפקיד של הוראה!!! מה קרה?? בחור נתן לי תחושה שאני המתרים של היהדות והוא מואיל בטובו לשבת בדינו של הקימה בבוקר ולהשתכנע או לא להשתכנע?? ו... ועל זה אני מתפוצץ?? לא!!! אין לי רשות להתפוצץ!!!!

גם אני הייתי כזה בגיל... וכעת הגיע תורו להיות כזה... ועד כמה שאני עומד במקום של מחנך... אני צריך לבלוע את הרוק ולהכיל את העיוות הזה... ולאט לאט להביא את הצעיר להבנה שזה עניין שלי...

לכן בחור יקר... אני לוקח את המילים שלי חזרה... **אבל לא בגלל שאני לא צודק!!!!** אלא בגלל שצריך לתת לך את הזמן שלך...

אבל בינינו... סוף סוף היות ואני לא המתחך הרשמי שלך... וסוף סוף אתה כבר לא בחור צעיר... כי אוטוטו אתה צריך להקים בית ואז נגמרים החיבוקים... אז כמו חבר!!!! נטו כמו חבר... אני יכול ללוש לך באוזן משפטים שאתה לא תשמע מהצוות הרוחני של הישיבה... אז זהו שתדע לך שאוטוטו... זה עניין של שניות... אוטוטו אתה מקים את ביתך ואז אתה בבת אחת נזרק לחיים... ובבת אחת אתה מגלה שאתה לא עושה טובה לאף אחד!!!! **וזה הפתעה אדירה!!!!** יום אחד אתה נשאר בבית לישון... ואתה בטוח שאתה דופק פה מישוה... ואז אתה פתאום קולט שאתה לא דופק אף אחד... המשגיח כבר לא רץ אחריך... והראש ישיבה לא יתרפס אליך... ואשתך רק תסתכל עליך בעיניים זועפות... והראש כולל יוריד לך במילגה בלי למצמץ בכלל... **וזה הפתעה מאוד כואבת!!!!** אתה פתאום קולט שנגמר המציג של הקימה בבוקר... פעם היו מתרימים אותך בישיבה על קימה בבוקר... אבל זהו... נגמר המציג... נגמרו ה-6 שנות חסד שכולם חיבוק אותך והתרימו אותך... ומכאן ואילך אם אתה לא קם בבוקר אתה נשאר בלי לחם וחלב... ולא קשה להבין את המסר הזה כבר עכשיו... מאוד בקלות אפשר להבין את זה... **אבל את המסר אף אחד לא יגיד לך עכשיו!!!!** כי הראש ישיבה והמשגיח נאמנים להוראה הנוקשה שהגיע אליהם מהרב"ש"ע: לדורם איתך על זה... לנסות להתרים אותך על התורה והמצוות... ולכן!!! את המסרים האלו הצוות של הישיבה לא יגידו לך... אבל אני כמו חבר לוחש לך באוזן... אדוני... תחליף מהר מהר את הדיסק! תפסיק לחשוב שאתה עושה טובה למישוה תפסיק לחכות שהמשגיח יתרים אותך על היהדות... כי יום אחד אתה תמצא את עצמך לבד... אל תהיה צודק! כי אין מי שיצדיק אותך!!! קום... קח קרדיט על עצמך!!!!

גיליון מס' 339 פרשת בלק
תשע"ט שנה שביעית

גליון זה יוצא לזכות ולהצלחת המגבית
החשובה "חלקי עמו"
שע"י ישיבות תפארת ציון וקרית מלך
בראשות מרן שר התורה שליט"א

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

עניני וותיקין

"הן עם כלביא יקום" וגו' - כשהן עומדים משנתם שחרית, הן מתגברין כלביא וכארי לחטוף את המצות, לבוש סלית לקרוא את שמע ולהניח תפילין (רש"י). בקשוני לדבר בשבת בבקר במנין הנץ בבית הכנסת לדרמן אודות לב לאחים, ורבנו אמר לי: הציבור שבא לנץ ממחר (כי מדוע בא לנץ, מלבד המצווה גם משום שממחר) ולכן תדבר 5-10 דקות בלבד. אחרי שדיברתי בקצרה הודה לי רבנו על הקיצור וסיפר, שהיה בברלין הרב ר' הירש שמודפס מהערוותיו בסוף הש"ס, ושם היה מנין וותיקין, ובאו להזמין פעם למסיבה של מנין זה, אמר להם, פעם אחת היתה מלחמה בין ב' מלכים, וכנהוג במלחמה עושים פסק זמן לאכילה, ואח"כ יש אות מסוים [צפצוף] וכולם חוזרים. פעם אחת נשמע האות וחילל היה באמצע המרק החם, ונאלץ להפסיק והיה חבל לו על המרק, אז קשר את הצלחת על הסוס, הסוס רץ והמרק החם נשפך עליו ולכן השתגע הסוס ורץ רץ עד לעבר הצד האויב שכנגד, והגיע בריצתו עד המלך, והחילל שהיה על הסוס הוריד את הראש למלך, וניצחו. שאל הקיסר את החילל המנצח כיצד עשית זאת, וסיפר לו את הענין, אמר לו המלך אם אתה היית עושה זאת אכן היה מגיע לך שכר, אבל אם המרק עשה זאת לא מגיע לך כלום... גם אתם, אם באים לנץ לסיבת המצווה מגיע שכר, אבל אם מגיעים לנץ כדי שתאכלו מוקדם את סעודת הבוקר וכדומה, לא מגיע לכם כלום.

מרן הגרא"ל שאל אמש (מפי רבי ג. הוניסברג שליט"א), אודות דברי חז"ל בברכות ט' שהמתפלל עם נץ החמה אינו ניזוק כל היום. האם הכוונה עד שקיעת החמה או עד שעולה על יצועו בלילה, וסיפר מרן כי היה לנחם את בניו של הגר"י פישר זצ"ל שסיפרו שאביהם אמר כי הוא עוקב אחר כל אלו שהתפללו וותיקין, שמתו קודם התפילה, כי לא ניזוקו כל היום, וגם הסתלקותו של הרב פישר הייתה כך. דיברנו על זה פעם, ובפשוטות זה עד שקיעת החמה. אבל גם אם ימות ביום, אין זו ראייה [שניזוק] דיש שמיתה טוב לו. דמיתה בגדר עונש היא הנחשבת שהוא ניזוק, אבל יש מיתה שזה טוב לו. ועי' בטעמא דקרא פ' חיי שרה ד"ה ויבא אברהם, ופ' וישב ד"ה וישלחו, ופ' וילך ד"ה בן מאה.

(כל משאלותיך)

הערות הקוראים

בפרשת חוקת תשע"ט כתבתם על מה שרבינו מקבל 'סנדק מלא' דהיינו שיושב סנדק מעומד ומיושב וגם אומר הברכות, והעירו מה מקור הדברים וציינתם לספר ברית אברהם הכהן עמ' רצד. ברצוני להוסיף שבשר"ת תשובות והנהגות ח"ה (ס"ס רצב) כתב: מצאתי דבר פלא ב"מעשה איש" (חלק ו עמ' רכ) בשם הגר"ח קניבסקי שליט"א, שמעשה ביהודי אב למשפחה ברוכת ילדים שאחד מילדיו התחמץ על אף שסנדקו היה החזן"א זצ"ל, וכנראה שהתערם איך זה יתכן, ונגש לחזן"א, והחזן"א שאלו מי היה המוהל, מי נתכבד בברכות, מי בעמידה לברכות, ומי קיבל קוטר, וכשנתברר שכולם יראים ושלמים, הוסיף החזן"א ושאלו מי בירך ברכת המזון בסעודה, והשיב, את זה כיבדנו אדם "מודרני", וענה לו החזן"א זצ"ל, אם כן אני לא אשם, ונפרד ממנו. (ע"כ). נראה מדבריו, דאפילו אם הסנדק צדיק, מ"מ אם אחרים שיש להם קשר לברית המילה, אינם כשרים כראוי, זה עלול להפריע בשרוש קדושת התינוק. עכ"ד
הרי שכל כיבוד בשעת הברית מילה יש לו חשיבות יתירה עד שהחזן איש תלה את הירידה ברוחניות של התינוק בכך שאחד מודרני קיבל 'זימון' בסעודה. ובמקומו הארכתי שמואל כהן, ירושלים

עלי שי"ח

"ספר שמח על מגילת איכה"

בימים אחרונים התרחש אירוע משמח מאוד בביתו של רבינו שליט"א. היה זה עם כניסתו של אחד ממקורביו, הרה"ג רבי הלל קופרמן שליט"א מירושלים, ובידו ספרו 'הללי נפשי' החדש שהופיע על מגילת איכה. רבינו שליט"א שמח עם הופעת הספר ואף ביקש להניח אותו במקום בולט, כדי שיוכל לעיין בו בהמשך.

מעניין ציינן את הסיפור מאחורי הוצאת הספר, שחולק בחתונה של בן המחבר, שהתקיימה בימים האחרונים בשעט"מ: בעבר, זכה רבי הלל להדפיס ביאור מקיף על ארבעת המגילות האחרות, והוציא כל אחת מהם לקראת שמחה שערך בביתו, כשגמר אותם, הורה לו רבינו שליט"א 'עכשיו תכתוב על מגילת איכה'. שאל אותו רבי הלל, וכי זה יהיה מתאים להלך בשמחה ספר על מגילת איכה? מגילה שכל כולה יגון וצער על אנקת בני ישראל וצער השכינה, ענה לו רבינו שליט"א: אז תעשה את המגילה א'ליעבידיגער' (שמח...)

שנתיים וחצי חלפו מאז, ואכן, הצליח רבי הלל ביד אמן להדפיס ספר של מאות עמודים, מקיף ביותר על כל מגילת איכה כולל תרגום וביאור, כשהמעלה הגדולה שבכל נושא הוא מרחיב ומוסיף, כל הירואה אומר ברקאי, תורת ה' משמחי לב כפשוטו... ועל כולנה, מביא קרוב לשלוש מאות תשובות נפלאות שהשיב לו רבינו שליט"א בעניני המגילה ומדרשי איכה והמסתעף. ולקראת עת דודים בנישואי בנו הוא הדפיס את הספר לזכות הרבים.

לא נוכל להביא במסגרת זו טעימות מן הספר כדרכנו, רק נציין זעיר פה ושם: בדברי המדרש (איכ"ד פתיחתא, ט"ו) מובא כי שומרי העיר לא נקראים נטורי קרתא אלא חרובי קרתא, ביאר לו רבינו, אלו הלומדים, הם נטורי קרתא, אבל אלו שאינם לומדים אף שעוסקים בשמירה, מי שלא לומד מחריב את העיר!!

בדברי המדרש המופלאים (ילקוט שמעוני רמז תתרל"ו) דוב אורב הוא לי - זה הקב"ה, ומצא רבינו בבקיות נפלאה, טעם שהקב"ה נמשל לדוב, כי טבעו של דוב שאין לו בושת וכן הקב"ה שהעולם כולו שלו לא שייך בו בושת, ראה שם עוד.

נברך את המחבר שליט"א שיוזכה להלאה להדפיס עוד ספרים, ללמוד וללמד לשמור ולעשות כבריות גופא ונהורא מעליא.

בברכת שבת טובה
יחזקאל שנייד

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

על הדף

בענין חזרת שדות לבעלים ביובל

ערכין כ"ו א' והתניא בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו יכול יחזור לגזבר שלקחו ממנו ת"ל לאשר לו אחוזת הארץ. כ' הר"מ פ"א משמ"י הט"ו מכר שדהו לראשון וראשון לשני ושני לשלישי אפילו מאה זה אחר זה בשנת היובל תחזור לאדון הראשון שנא' בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו לאשר לו אחוזת הארץ. וראיתי באבי עזרי שהק' ל"ל קרא להכי פשיטא דאפי' אם הג' צריך להחזיר לב' מיד יצטרך הב' להחזיר להא' והא' למוכר ולפי פשוטו ו"ל דנ"מ שאם הג' החזיר למוכר לולי קרא הר"א שלא קיים המצוה שהוא צריך להחזיר להב' והב' לא' והא' למוכר קמ"ל קרא שקיים המצוה, אבל לכא' א"א לומר כן שהרי א"צ להחזיר ממש ואפי' עומד וצווח שאינו רוצה להחזיר חוזרת מעצמה דאפקעתא דמלכא הוא וא"כ חוזרת מעצמה מיד לא' גם בלי קרא כיון שזה מחזיר לזה וזל"ז ו"ל דנ"מ אם הב' הי' גוי שאין חייב להחזיר ביובל דאם הג' צריך להחזיר לב' הרי הגוי אין חייב להחזיר הלאה ואולי גם הג' א"צ להחזיר לגוי אבל אם החיוב על הג' להחזיר למוכר חייב להחזיר לו, אך יל"ע כיון שהב' גוי נימא מה מכר כל זכות שיש לו וכיון דקאתי מכח גוי הרי הוא כגוי וא"צ להחזיר כלל אבל י"ל דכיון שהתורה הקפידה והארץ לא תמכר לצמיתות נהי שהגוי אינו מצוה במצות וא"א לכופו מיהו הישראל כיון שהוא בר חיוב וגם המוכר הראשון הי' ישראל חייב להחזיר שעל הקרקע המצוה שתחזור ולא על הבעלים רק שהגוי אין מצווה ע"ז אבל כשיגיע ליד ישראל צריך להחזיר לבעלים הראשונים ואפשר דג"ז בכלל הלימוד מהפסוק וצ"ע.

(דדר אמונה פ"א מהל' שמו"י הט"ו בה"ל ד"ה שנא' וע"ש עוד)

פרסום ראשון

לקראת ימי ההתרמה למען ישיבות 'תפארת ציון' ו'קרית מלך', תמונה נדירה של רבינו יוצא מבנין הישיבה ברחוב ירושלים בבני ברק, בשנת תש"ס: כפי הנראה הגיע לשמש סנדק בברית שהתקיימה בהיכל הישיבה, לא ידוע לנו פרטים נוספים נשמח אם אחד מבוגרי הישיבה שהיו במקום, יכתוב לנו מה שזוכר

(יש"כ להרב מ. בוגר הישיבה ששלח את התמונה).

מבית מרן שליט"א נמסר

כי המגבית "חלקי עמו", שתתקיים בשבוע הבא בימים שני - שלישי, י"ב - י"ג תמוז, היא על דעתו ובהוראתו,

כי חובות הישיבה גדולים מאוד וכי מצוה גדולה לסייע לזה. ניתן לתרום על ידי מערכת דברי שי"ח

במס' 053-3145900

יפה מראה

ויען בלעם... אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את פי ה' (כ"ב י"ח)

מעירים בעלי המוסר: איזה דוגמא של 'שיא הנאות העולם הזה' נתן בלעם? בית שכולו מלא כסף וזהב. לא ארון, לא כספת, גם לא חדר, אלא בית מלא כולו מהארץ ועד לתקרה בכסף וזהב. זהו שיא של חמדת הממון שקיים אצל המתאווה לממון.

בביתו של רבינו שליט"א ניתן לראות בדיוק למה הוא חומד: כל ביתו מלא מהריצפה ועד לקצה הקירות בארונות ספרים. שאלו פעם את הרבנית ע"ה מדוע אין צובעים את הבית מפעם לפעם, וענתה בחיוך, וכי היכן כבר יש לצבוע? והלא כל מקום שהיה קיר התמלא מהר על ידי ארונות הספרים...

==

תודה רבה למאות האנשים שטרחו לפענח את התמונה הנדירה משבוע שעבר, כפי המסתבר החתונה היא של אחד מילדיו של הגה"צ המקובל רבי ישראל אליהו וינטרוב זצוק"ל (נראה עם הגב לקידמת התמונה) ורבינו טרח להשתתף בשמחת החתונה שהתקיימה באולם קרויהזר בבני ברק, כי היו שכנים.

בתמונה: (בערך משנת תשע"ב)

רבינו הבחין בארון הספרים שעומדים למכירה, כי כמה מהם עומדים בצורה שאינה מכובדת לספרים, ועל אף בקשת הגבאים שליט"א לחסוך את הטירחו, עמד הוא וסידר את הכל כיאות לכבודה של תורה.

ליצירת קשר: ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

077-2092005 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת, יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310